

Ağır günlərin dostu

Onun kimi bir dostu itirmək çox çətindir

Bizə İsaxanın yarımçıq qalmış ləyaqət və azadlıq işlərini davam etdirmək qalır

İsa Sadıqov

2012-ci il iyunun 22-də mən sınaqlardan çıxmış, qətiyyətli, prinsipial, öz xalqını sevən dostumu itirdim. O, ömrünün sonuna qədər işıqlı gələcək uğrunda mübarizə aparırdı. O, çətinliklərlə üzləşən insanların dostu idi, onların yanında idi. O, “İsa, dost bizə çətin gündə lazımdır” sözlərini tez-tez təkrarlamağı sevirdi. Onun həyatda özünəməxsus prinsipləri vardı. Və həmin prinsiplər əsasən onun xarakterindən qaynaqlanırdı. Qısa zaman öncə keçmiş OMON-çulardan biriylə söhbətimiz oldu. İsaxan həmin şəxsin vəkili idi. OMON-çu mənə “İsaxan hər dəfə mənimlə türməyə görüşə gələndə özüylə siqaret, ərzaq və pul gətirirdi. Mənə bunları valideynlərimin göndərdiyini deyirdi. Ancaq bilirdim ki, valideynlərimin bunları göndərməyə maddi imkanı yoxdu. Hamısını özü edirdi”- dedi. İsaxan Aşurov belə insan idi. Onu məhkəmə proseslərində iştirak edən hər kəs belə tanıyırdı.

Qızgın döyüşlərin iştirakçısı

Onunla işləyənlər, onu tanıyanlar onun barəsində ancaq xoş sözlə danışır və sevgi ilə xatırlayırlar. O cümlədən müharibənin ağır zamanlarında, 1992-93-cü illərdə Qazaxda polis rəisi işlədiyi vaxt onu ədalətli, vicdanlı və məsuliyyətli insan kimi tanıyırdılar. Onu təkcə işçiləri deyil, həmçinin hərbiçilər, Qərb rayonlarına dislokasiya olunmuş zabitlər də çox sevir və hörmət edirdilər. Bu hörməti və sevgini özünün işi, davranışı və əlbəttə, uğurlu fəaliyyəti nəticəsində qazanmışdı. O, polis rəisi idi. Ancaq həmişə onu kamuflyajda, şəxsi heyətin üzvləri arasında, qızgın döyüşlərin getdiyi yerlərdə görmək olurdu. Əmin idilər ki, ən çətin anlarda İsaxan Aşurovun başçılığıyla onun şəxsi heyəti əsgərlərin yanında olacaq, ya da köməyə yetişəcəkdi.

Zabit şərəfi

Ağır şərtlərə, müharibə vəziyyətinin olmasına baxmayaraq regionda həmişə stabilliyin hökm sürüməsi bir komandir kimi mənə yalnız döyüş barəsində düşünməyə, bir komandir kimi öz işimi rahat görməyə imkan yaradırdı. Əmin idim ki, arxa cəbhədəki proseslər peşəkarın nəzarətindədi və ehtiyatda, rəislərinin başçılığıyla, polislərdən ibarət peşəkar döyüş dəstəsinin olması rahatlıq yaradırdı. Intensiv döyüşlərin başlanması ərəfəsində regionda bütün məsuliyyət məhz polisin üzərinə düşmüşdü və polisin bütün şəxsi heyəti döyüşə peşəkarcasına hazırlanmışdı. Tez-tez regionun təhlükəsizliyini təmin etmək üçün şəxsi heyət çatışmazlığı problemi yaranırdı. Belə olanda həmişə onlar köməyə gəlirdi. Hətta Isaxan Aşurovun tələbiylə uzun müddət Kəmərlı kimi təhlükəli istiqamətlər üzrə postlara polislər paylaşıdırılmışdı. Hamı bizim münasibətlərimizin ikimizin də Gürcüstandan olmağımız faktoru ilə əlaqələndirirdi. Amma əslində, xalqımın belə ləyaqətli oğluna hörmətim və sevgim onun həyat prinsiplərindən, rəşadətindən qaynaqlanırdı. Onun üçün çətin iş yoxuydu. O, hər şeyi uğurla etməyi bacarırdı. O, zabit idi və mən daha çox bu amili qiymətləndirirdim. Məhz hərbi şərəf və ləyaqətini.

Hərbi hissə komandiri yeni polis rəisi ilə tanış olur

Isaxanla tanışlığımız 1992-ci ilin sonlarına, onun Qazaxa polis rəisi təyin olunduğu vaxtlara təsadüf edir. Mən həmin vaxt oradakı hərbi hissənin komandiri idim. Qazaxın icra başçısı, ağır müharibə şəraitində olmasına baxmayaraq regionda faydalı işlər gördüyü üçün mənim də hörmət bəslədiyim rəhmətlik Cavanşir Cərciyev məni yanına çağırmışdı. O, məni rayonun yeni polis rəisi Isaxan Aşurovla tanış olmaq üçün dəvət etmişdi. Kabinetə girərkən hündürboylu, sağlam görünüşlü və polis forması geyinmiş Isaxanı gördüm. Cavanşir onun mənim yerlim olduğunu da vurğuladı. Mən həmin vaxt doğma dilimdə çətin danışardım və Isaxan mənim doğma dilimdə danışmağımı gülümsəməklə dinləyirdi. Uzun müddət sovet ordusunda xidmət edənlər üçün adi sayılan senzuradan kənar sözlər işlətməyim onu daha çox təccübləndirmişdi. O, heç vaxt söyüşlə danışmaz, nitqini sakit və olduqca dəqiqliklə söyləyirdi. Elə təəssürat yaranırdı ki, sanki o, sözləri seçərək danışdı. Lakin sonradan bəlli oldu ki, Isaxan əslində elə belədir.

Polis rəisi idi, amma...

Müharibə gedirdi və regionda vəziyyət ağır idi. Elə gün olmazdı ki, düşmənlər Qazaxın yaşayış məntəqələrini atəşə tutmasın. Dəvət və çağırış olmasa da polis rəisi həmişə kamuflıaj forması və bütün şəxsi heyəti ilə mənim yanımda olurdu. Tam hazır vəziyyətdə əmrləri yerinə yetirmək üçün gözləyirdi. Bu böyük qüvvə idi və mən həmişə onun dəstəyini hiss etdiyim üçün özümə güvənim yüksək olurdu. O, mənə adımla yox “komandir” deyərək müraciət edirdi. Həmişə deyirdi ki, o və şəxsi heyəti mənim istənilən döyüş tapşırıqlarımı

yerinə yetirmək üçün tam hazırdır. Hərbi hissə ilə polis qüvvələri arasında qarşılıqlı anlayış mühiti yaranmışdı. Isaxan Aşurovun istəyi ilə dəfələrlə hərbiçilərlə polislərin birgə təlimini keçirir, birlikdə qərar vermə və hərəkət etmə qabiliyyətlərimizi artırırıdıq. Polislərin naryada cəlb olunması polisin funksiyasına daxil deyildi. Ancaq o, bölgənin təhlükəsizliyinin təminatının daha mühüm olduğunu gözəl bilirdi.

Aşıq musiqisinə sevgi və sevimli “Yurd yeri”

Isaxan aşıq musiqisini çox sevirdi. O, bütün aşıq mahnılarını bilir və fərqləndirməyi bacarırdı. O, tez-tez mənim otağıma gəlir və biz birlikdə döyüş hərəkəti planlarını dəqiqləşdirirdik. Isaxan əsgərlərimdən birinin gözəl saz çaldığını deyirdi. Mən isə aşıq musiqisi və saz barəsində məlumatsız idim. Isaxan tez-tez məndən həmin əsgərin saz çalmasını xahiş edirdi. Mən həmin vaxt sazı balalayka adlandırırdım. Ondan mənim yanıma, yoxsa saz dinləməyə gəldiyini soruşurdum. O, gülərək mənə saz, aşıq musiqisi barədə danışdı. Və sonradan mən aşıq musiqisi və sazı sevdim. Onun ən çox sevdiyi hava “Yurd yeri” havası idi. O, həmin havanı elə gözəl bilirdi ki, kiçik səhvi belə tutmağı bacarırdı. O, bu havanın əlavəsiz, təmiz və olduğu kimi səslənməsini istəyirdi.

Qiyamçılara qarşı vuruşan yeganə polis rəisi

Tezliklə Isaxan Aşurovun uğurlu fəaliyyəti bütün ölkəyə yayıldı və dəyərləndirildi. 1993-cü ilin fevralında o, Bakıya dəvət olundu. Ona daxili işlər nazirinin müavini vəzifəsi təklif edildi. Sevincimizin həddi-hüdudu yox idi. Bilirdik ki, Isaxan bu vəzifənin də öhdəsindən layiqincə gələcək və əlindəki geniş imkanlarıyla ölkəyə daha çox fayda verəcək. O, iki dəfə məsləhətləşmələrə çağırıldı. Lakin hiss edirdi ki, kimsə açıq-aşkar ona və onun təyinatına qarşı çıxır. Çox təəssüf ki, bu təyinat baş vermədi. Bir daha təkrar edirəm ki, Isaxan həmin dövrdə, ölkənin düşdüyü ağır vəziyyətdə daha çox fayda verə bilərdi. İyun hadisələri zamanı Isaxan Aşurov qanuni hakimiyyəti və prezidenti qoruyan, silahlı dəstələrə qarşı mübarizə aparan, onlara ağır zərbələr endirən yeganə polis rəisi oldu. O, bölgənin xaosdan yayınması üçün bütün səylərini səfərbər etdi. Məhz bu səylər nəticəsində bölgəni xilas etməyi, xaosun yaranmasını, qərb rayonlarının işğal olunmasını əngəlləyə bildik.

Qanuni hakimiyyəti qoruduğu üçün təqiblərlə üzləşdi

Qanuni hakimiyyətin devrilməsindən sonra Isaxan Aşurov qiyamçıların təqiblərindən yayınmaq üçün vəzifəsindən uzaqlaşaraq Gürcüstana getməyə məcbur oldu. Mən həmin təlatümlü zamanda Gürcüstana getdim, onun geri qayıtmasını istədim və müdafiəsində kömək edəcəyimə söz verdim. Ölkəsi üçün çox şeylər edən birinin, şücaətlə xidmət göstərən polis rəisinin, xalqın təhlükəsizliyi naminə özünü fəda edən zabitin vətəndən ayrı düşməsi məni çox utandırır. O, avqustun sonunda geri qayıtdı və biz onu Qırmızı körpudə qarşılayıb Tovuzə yola saldıq.

Qiyamçılar ondan qisas almaq istəyirdi

Mən onun üçün mühafizə ayırsam da bundan imtina etdi. Biz tez-tez görüşürdük. Mən ona olan dostluq münasibətimi açıq bürüzə verirdim. Başqa düşüncələr mənə yad idi. Çünki mən çətin günlərdə yanımda olan dostumun yanında olmalı idim. Ondan Gürcüstana getmək istəyərsə, mənə öncədən məlumat verməsini istədim. Bu, onun təhlükəsizliyi baxımından önəmli idi. Bilirdim ki, onun həyatına təhlükə var, onu izləyirlər. Qiyamçılar ondan qisas almağı planlaşdırırdı. O istəməsə də hər dəfə Gürcüstana gedəndə onu müşayiət edirdik. O, doğma yurdu olan Qazaxda, xeyli işlər gördüyü rayonda müdafiəyə ehtiyac duymadığını deyirdi.

Ona xəyanət etdilər

Lakin o, xəyanətlə üzləşdi. Gürcüstandan qayıdarkən OMON-çular Qırmızı körpüdə Isaxanı oğurladılar. Onu heç kimə xəbər vermədən oğurlamışdılar. Mənim tabeliyimdə olanlar onu Gürcüstana yola salmışdılar. Qayıdanda isə mənə xəbər verməli idi və biz onu Tovuzə yola salmalıydıq. Lakin o, mühafizə üçün xahiş etməyi özünə sığışdırmadı. Isaxanı qanunsuz olaraq mühakimə etdilər. Həbs olunan gün onun böyük qızı dərman içərək intihar etməyə cəhd göstərdi. Mənə ağır idi və mən onun azadlığa çıxması üçün əlimdən gələni etməliydim. Bunun üçün bir neçə dəfə ölkə rəhbərliyi ilə görüşdüm. Lalə Şövkətlə görüşdən sonra o, komandiri olduğum hərbi hissənin əsgərlərinin Isaxanın azadlığa buraxılmasıyla bağlı müraciətinin “Azərbaycan” qəzetində çap olunmasına yardım etdi. Lalə Şövkət Isaxanın azadlığa buraxılması cəhdlərinə də qatıldı. 1993-cü ilin aprel-may aylarında Isaxan azadlığa buraxıldı. Bu yalnız onun ailəsi üçün deyil, bütün qazaxlılar və Isaxanı sevənlər üçün xoş hadisə idi.

Doğma qardaşlar

Son illər biz birlikdəydik və tez-tez Gürcüstana yollanırdıq. Çoxları elə düşünürdü ki, biz doğma qardaşıq. Bizi ayrı görəndə təccüblənirdilər. 2001-ci ildə mənə və ailəmə qarşı çirkin kampaniya başlandı. Isaxan Aşurov özümü və ailəmi bu çirkəbdən yayındırmaq üçün ölkədən getməyi təklif etdi. O, 1995-ci ildə OMON olayından dərhal sonra da bu təklifi etmişdi. Tez-tez zəngləşirdik. Səmimi etiraf edirəm ki, aramızdakı məsafə, bizim ayrılığımız mənə çox pis təsir edirdi. Həmişə hesab edirdim ki, orada, onun yanında olmalıyam. Həmişə onu hadisələrin mərkəzində görmək istəyirdim. Onun imkanlarına və qabiliyyətinə yaxından bələd idim. Hərdən az-az göründüyü üçün narazılığımı bildirirdim. Həmişə onun çox şeylər edəcəyinə inanırdım.

Ağır sınaqlardan üzəg çıxan zabit xəstəliyə yenildi

Onun xəstəliyinə inanmaq istəmirdim. Inanırdım ki, bu xəstəlik onun iradəsi qarşısında aciz qalacaq və o, xəstəliyə qalib gələcək. O, bütün sınaqlardan

üzüağ çıxmışdı. Ancaq Isaxanın xəstəlik qarşısında duruş gətirəcəyinə yanıldım. Xəstəliyin ciddi olduğuna inanmaq istəmirdim. Yanında olmaq üçün yola düşmək istəyirdim. Ancaq məni fikrimdən daşıdırdılar. Isaxanın özü də bunu istməməmişdi. Mən indi onun nə üçün belə etdiyini başa düşürəm. O, heç kimin, eləcə də mənim onu ümitsiz vəziyyətdə görməyimizi istəmirdi. Mən dostumu itirdim. Həmişə inandığım insanı itirdim. Onun yoxluğunu qəbul etmək və geri dönməyəcəyini bilmək çox çətinidir. Onun itkisi ilə barışmaq çox çətinidir. Məhz onun kimi bir dostu - ağır günlərin dostunu - itirmək çox çətinidir. Həyatın dadını çıxartmaq və gözəl illərimizdən bəhrələnmək bizlərə nəsib olmadı. Bizə qalan onun yarımçıq qalmış ləyaqət və azadlıq işlərini davam etdirməkdir. Hər kəs adından, bütün keçmiş döyüşçülər adından əvəzsiz və yeri daim görünəcək Isaxan Aşurova dərin hörmətlə...

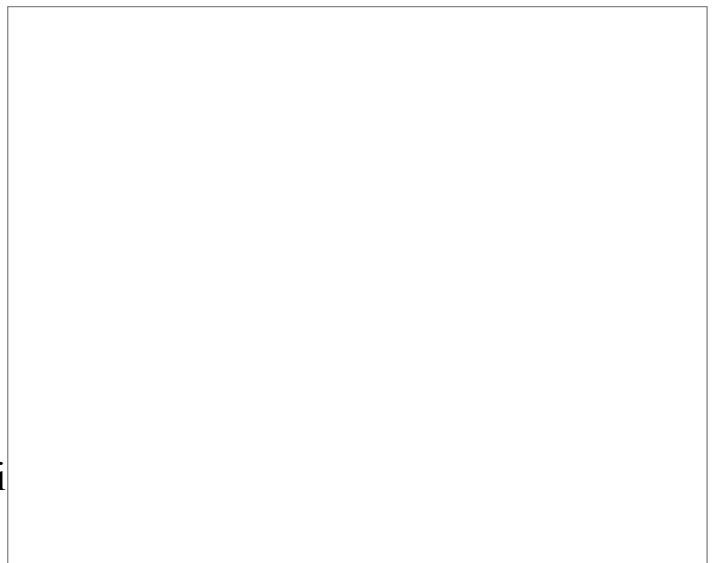
1hissa

"OMON" qırğınına aparan yol

**Milli Ordunun korpus komandiri
«Azadlıq»a yazır**

**Siyasi ehtirasların Vətənə qarşı
çevrildiyi müstəvilərdə nələr baş
verir?**

İsa Nəzər oğlu Sadıqov -
Gürcüstanda doğulub və böyüyüb.
Tbilisi artilleriya peşə məktəbini,
Leninqrad Hərbi Akademiyasını
bitirib, Almaniyada, Çexiyada, hərbi
xidmət keçib. 1992-ci ildən Milli
Ordunun briqada, korpus
komandiri, qərb istiqamətində hərəkət üzrə nazir müavini işləyib. İndi
mühacirətdədir.

1995-ci ilin qanlı mart hadisələri

İlk növbədə 1995-ci ilin mart günlərində həlak olanların xatirəsini yad etmək istədim. Bu hadisələr nəticəsində yüzlərlə günahsız vətən oğlu, döyüşçü həbsxanaya salınmışdı. Bunlar Ermənistanla müharibənin ilk günlərindən əllərinə silah götürüb bir məqsədlə - vətəni, xalqı qorumaq uğrunda döyüşə atılan insanlar idi. Müharibənin ilk çətin günlərində hər adam silahlı dəstələr sırasına yazılmaq cəsarətini özündə tapa bilmirdi. Bəziləri gözləməyi seçdi, digərləri bahalı restoranlarda qədəh toqquşduraraq “döyüşməyi”. Əminəm ki, OMON-a yazılan gənclərin çoxu bu yollardan birini seçsəydi, indi onları da parlament kürsüsündə, müxtəlif dövlət vəzifələrində, hökumətdə görə bilərdik. Amma onlar bunu bacarmadı və ən dəyərli nemətlərini - canlarını Vətən uğrunda fəda etmək yolunu tutdular. Çoxları döyüş həyatını qurban verdi, yaralandı, əlil oldu.

Onlar ən cəsarətli idilər

İşin gerçəyinə baxanda münaqişənin başlanğıcında bizim heç bir silahlı birləşməmiz yox idi. Ordunun yaradılması isə elə hey, gecikdirilirdi. Halbuki, bu vaxt ermənilər tam miqyaslı ordunun yaradılmasına başlamışdılar. Bu çətin zamanda xüsusi təyinatlı milis dəstələrini - OMON-u yaratdıq. Burada milis işçilərilə bərabər, OMON sıralarına könüllü yazılanlar da vardı. Bütün müharibə boyu OMON atəş xəttində ən mühüm nöqtələrdə cəsarətli şəkildə mübarizə aparıb. Bu faktı bu gün inkar etməyə çalışırlar. Mən şəxsən onların hərbi əməliyyatlarda necə aktiv iştirak etməsinin şahidi olmuşam və qiymətləndirmişəm. Bizim OMON-la sıx, isti münasibətimiz vardı, bu haqda yeri gəldikcə, qeydlərimi edəcəyəm.

Onlar ən sədaqətli əsgərlər idilər

Onları bu faciəyə nə gətirdi? Baş verənlərdə kim günahkar idi? Diqqətinizi bu məsələlərə cəkərək hər şeyi sizinlə birlikdə aydınlaşdırmağa çalışacağam. Əvvəlcədən deyim ki, xalqın bu gənc oğullarının tək günahı vətəni sevmək idi. Ən ağır vaxtlarda onlar vətənin müdafiəsinə qalxdılar və sona qədər komandirlərinə sadıq qaldılar. Keçmiş hərbiçi, zabit, komandir kimi bu amil mənim üçün xüsusilə əhəmiyyətlidir. Hətta qanlı hadisələrin sonu - 17 mart günü həyatlarının təhlükə altında olduğunu bildikləri halda belə, onlar komandirlərini tək qoymadılar, onun aqibətini paylaşıdılar. Bundan uca və daha yaxşı nə ola bilər? Bununla ancaq fəxr etmək olar. Bəli, ancaq bu cür. Mən Sovet ordusunda, Milli Orduda qulluq etmişəm. Amma nadir hallarda komandirin əsgərinə, əsgərin komandirinə belə münasibətinə rast gəlmişəm. İstənilən halda, tabelikdə olanlar öz komandirlərinin əmr və hərəkətlərinə görə məsuliyyət daşıyırlar. Onlar dinməz-söyləməz komandirlərinin tapşırığını yerinə yetirməyə borcludurlar.

Ali baş komandan qiyamçıların arasına girdi və...

Öz əsgərlərinə, oğullarına qarşı belə qanlı hesablaşma, belə vəhşi münasibət heç bir çərçivəyə sığmır. Bu yerdə mən bir qədər yayınmaq və doğulduğum qonşu Gürcüstandan misal gətirmək istədim. 2003-2004-cü illərdə, “Qızılgül inqilabı” vaxtı Eduard Şevardnadzenin hakimiyyəti saxlamaq şansı vardı. Jurnalistin “nə üçün ordu və polis gücündən istifadə etmədiniz?” sualına Şevardnadze belə cavab vermişdi: “Mən heç vaxt imkan verməzdim ki, gürcü qanı axsın”. Belə mövqedən daha şərəfli nə ola bilərdi? Ancaq bunu deyən Şevardnadze idi. İkinci belə hal 2006-cı ildə baş vermişdi. Yaddaşım məni aldatmırsa, Gürcüstanın Muxravanidəki hərbi hissəsi qiyam qaldırdı və mərkəzə tabe olmaqdan imtina etdi. Saakaşvili silahlı şəxslərin hədələrinə baxmayaraq, şəxsən özü bu hərbi hissəyə gəldi. Konflikti yerindəcə sakitləşdirdi, təşkilatçılar həbs edildi, hərbi hissənin şəxsi heyəti isə olduğu kimi xidmətini davam etdirdi. Öz vətəndaşlarına, ənənələrinə hörmətlə yanaşan qeyrətli idarəçilərin hərəkəti belə olur.

Diktatorlar tarixdən ibrət ala bilmirlər

Azərbaycana gəldikdə isə, vəziyyət tamam başqa cürdür. Burada hakimiyyət yanğısı, tamahkarlıq naminə nə qədər adam lazımdırsa məhv etməyə hazır olan bir zümrə hakimiyyətdə idi. Hakimiyyətdə olan sülalə uzun illərdir ki, ən qəddar münasibətlə öz xalqını əzir və istibdadı dərinləşdirir. Daha çoxmu davam edəcək? Bunu zaman göstərəcək. Düşünürəm ki, Səddamın, Qəzzafinin, Çauşeskunun, Ben Əlinin, Mübarəkin aqibəti bütün diktatorlara, o cümlədən, Əliyevlərə nümunə olacaq. Amma yox, onlar düşünür ki, bütün bunlar Azərbaycanda baş verə bilməz. Mən isə əksini deyəcəm. Azərbaycanda hər şey ola bilər. Hakimiyyət kürsülərini zəbt edərək reallıq hissini itirənlərdən fərqli olaraq, mən Azərbaycan xalqının nəyə qadir olduğunu öz gözlərimlə görmüşəm. Açıq danışım, sadaladığım ölkələrdə baş verənləri Azərbaycanda gözlənilən sosial partlayışın fonunda müqayisə etmək istəməzdim.

O, öz mülkiyyəti uğrunda mübarizə aparırdı

İndi isə keçək bu faciəyə gətirib çıxaran hadisələrin təhlilinə. Ən yeni tarixin qısa zaman kəsiklərində xalqların taleyində belə faciələr az olmamışdır. 1980-lərin sonu, 90-ların əvvəlində Heydər Əliyevi Azərbaycanın siyasi həyatına nələrin və hansı məqsədlərin gətirdiyini təxmin etmək olardı. Belə qarışıq zamanlarda aydın idi ki, o, kənarda oturub hər şeyi müşahidə etmək fikrində deyil. O, hakimiyyətdən kənarda qala bilməzdi, çünki Azərbaycanı öz mülkü hesab edirdi. Bu duyğular başlıca stimül idi və H.Əliyev hakimiyyəti onun əlindən alanlarla hesablaşmaq zamanının yetişdiyi anı hər zaman gözləyirdi. Bu qarşıdurmada o, KQB və Sovet idarəçiliyi zamanında qazandığı təcrübənin bütün fəndlərindən istifadə elədi. Bu elə fəndlər idi ki, biz bunu təsəvvürümüizə gətirə bilməzdik...

Məqsədinə çatdıqdan sonra da özünü ölkənin ağası kimi aparmağa başladı. Onun platformasında dayananlar hər şeyi etdilər ki, ölkə üçün ən çətin olan həmin zamanlarda milli, qanuni seçki ilə seçilmiş hakimiyyət laxlasın. İdarəçiliyin dəstəklənməsi, müharibənin uğurla başa çatması üçün əlindən gələni etmək əvəzinə, o, təcrübə və biliklərini qarşısına qoyduğu məqsədləri

həyata keçirmək üçün maksimum şəkildə sərf edirdi. Bu planların sonu bəzən proqnozlaşdırılması mümkün olmayan şəkildə təsəvvür edilirdi. Çünki bu plan və proqramlar ölkədə idarəçiliyi sarsıtmaq, ən təhlükəli şərait yaratmaq, sonra da həmin çətin və təhlükəli durumun düyünlərini daraltmaq taktikasına əsaslanırdı. Ona hakimiyyəti laxlatmaq, devirmək və Bakıya xilaskar kimi qayıdıb devrilmiş hakimiyyəti ələ keçirmək lazım idi.

Heydər Əliyev YAP-ı yaratmaqdan imtina etdi

Mart hadisələri «iyun koalisiyası»nda təmsilçiliyin nəticələri idi

İlk dəfə 1992-ci il iyunun sonlarında Sirus Təbrizli Heydər Əliyevə təklif etdi ki, partiya yaratsın. O, Sirus Təbrizlini dinləyərək bildirdi ki, Bakıda Etibar var və hər hansı partiya yaratmağa ehtiyac yoxdur. O, Etibar Məmmədovu nəzərdə tuturdu. Sirus Təbrizli ikinci dəfə oktyabr ayında yeni partiya təklifilə Naxçıvana getdi və bu dəfə Əliyev tələm-tələsik razılıq verdi.

Niyə bu dəfə razılıq verdi? Birinci dəfə siyasi partiya yaratmaq təklifini rədd eləyəndə Əliyev inanırdı ki, milli hakimiyyətin süqutu lap yaxınlarda baş verəcək. O, hesab edirdi ki, həmin illərin ağır şəraitində müharibə aparmaq mümkünsüzdür və bu siyasət hökuməti iflasa gətirib çıxaracaq. Amma yay hərbi kampaniyasının uğurla aparılması onun ehtimallarının yanlış olduğunu üzə çıxardı, buna görə də öz partiyasını yaratmaq işinə girişdi.

Ermənilər məğlub olmuşdular və israrla sülh istəyirdilər. Məhz bu ərəfədə onu nələr narahat edirdi? 1992-ci ilin oktyabrında artıq görünürdü ki, müharibə öz sonuna doğru gedir. Erməni tərəfi bütün şərtləri, o cümlədən, münaqişənin əvvəlindəki vəziyyəti, Azərbaycanın tərkibində

muxtariyyətin bərpa edilməsi şərtini də qəbul etməyə hazır idi. Onlar atəşkəsə çağırır, bunu təkidlə xahiş edirdilər. Xatırlayıram ki, o zamanlar qərb cəbhəsinə və Ermənistana sülhyaratma müşahidəçilərini göndərməyə başlamışdılar. Hətta atəşin kəsilməsilə bağlı ilkin danışıqlar da başlamışdı. Bu müşahidəçilər təmas xəttinin hər iki tərəfinə yerləşdirilməkdə idi. Bundan daha yaxşı nə ola bilərdi?! Mən öz tərəfimdən üzərimə düşən hər şeyi edirdim ki, cəbhə xəttinin hər iki tərəfində olan müşahidəçilərin əlaqələri təmin olunsun. Biz situasiyaya nəzarəti tam ələ keçirmişdik. Bu mərhələdə biz şəxsi heyətin 60 faizə qədərini xüsusi hazırlıq və təlim üçün ayıra bilmişdik. Hərbi əməliyyatların gedişatı şəraitində mümkün sayılmayacaq işləri həyata keçirmiş, bir neçə poliqon qurmuşduq. Biz öz hərbi birləşməmizin müdafiə xəttində yeni postlar qurduq. Amma bunu başqa bir hərbi birləşmənin - Surət Hüseynovun komandanlıq etdiyi birləşmənin müdafiə zolağında təmin etmək mümkün olmadı. O, özünün bir neçə çıxışında etiraf etmişdi ki, Azərbaycan torpaqlarında bircə nəfər də olsun, erməninin qalmasına razı olmayacaq. Təəssüf ki, bu, acı həqiqət idi: ordu birləşməsinin komandanı siyasi qərara tabe olmaqdan imtina edirdi. Həmin şəraitdə və ərəfədə isə hərbi əməliyyatların davam etdirilməsinə heç bir lüzum yox idi və mən bunu tam məsuliyyətimlə deyirəm. Bu gün artıq hər kəsə aydındır ki, həmin vaxtlar Surət Hüseynov öz qərarlarını təkbaşına vermirdi. Onun ətrafında hər iki adamdan biri Heydər Əliyevə işləyirdi.

Məşum koalisiya

O ərəfədə müharibənin başa çatması Heydər Əliyevin siyasi taleyinin bitməsi demək idi. Müharibənin başa çatması Elçibəy hakimiyyətinin əsaslı quruculuğu və möhkəmlənməsi demək idi və bu, Heydər Əliyevi qətiyyənlə qane etmirdi. Buna görə də, məhz həmin ərəfədə milli hökumət əleyhinə hərbi və siyasi

koalisiya yaranmağa başladı.

Daha aydın olmaq üçün belə də demək olar: kriminal avtoritetlər qrupu hansısa gəlirli sahənin ələ keçirilməsini qərara alırlar, bundan sonra onun bölüşdürülməsi üzərində kriminal çəkişmələr başlayır - təkbaşına sahiblik uğrunda çəkişmələr və bu çəkişmələrdə də daha güclü olan yerdə qalanların hamısını məhv edir. 1993-cü ilin iyun ayında Azərbaycanda bu baş vermişdi. Bu, dövlət çevrilişi idi. Bundan sonrakı hadisələr - 1994-95-ci illərin hadisələri isə bu çevrilişin davamı olaraq, baş verən "haqq-hesab çəkmə" əməliyyatları idi və heç bir halda, dövlət çevrilişi cəhdləri deyildi. Bütün bu illər ərzində, çox təəssüf ki, hətta bəzi müstəqil qəzetlərin şərhlərində də bu hadisələr dövlət çevrilişinə cəhd kimi qiymətləndirilir. Mən bunun qəti şəkildə əleyhinəyəm və öz düşüncələrimi də argumentlərlə izah edirəm.

O zamankı "koalisiya"nın bütün nümayəndələri üçün konkret rollar müəyyən edilmişdi. Əsas "stavka" isə təbii ki, Surət Hüseynova qoyulmuşdu - o, ən əlverişli şəraitdə idi. Ölkənin ikinci böyük şəhəri olan Gəncə üzərində nəzarət, çoxlu hərbi texnika və silah-sursat, əksəriyyəti fərarilərdən və narkomanlardan ibarət olsa da, böyük bir hərbi heyət... Amma bu halda da Surət bu oyunda kimin həlledici fiqur olduğunu bilmədən ələ hesab edirdi ki, özü prezident olacaq. O, dərk etmirdi ki, bu nəhəng oyunda sadəcə, piyadadır. Əsas oyunçu isə Heydər Əliyev idi. Bütün bunlar onun ciddi nəzarəti və düşünülmüş planları əsasında baş verirdi. Surət özünün aldadıldığını yalnız 1993-cü ilin avqust-sentyabr aylarında başa düşdü: bu vaxt ona izah etdilər ki, hələ çox gəncdir, bir-iki il Əliyev idarəçiliyini öyrənməlidir. Amma bu barədə mən bir qədər sonra, 1993-cü ilin iyun hadisələrindən bəhs edən zaman yazacağam.

Siyasi müxalifət Etibar Məmmədovun Milli İstiqlal partiyasının və bir neçə deputatın simasında mövcud idi. Yeri gəlmişkən, bu partiya hərbi çevrilişdə birbaşa iştirak edib, Surət Hüseynovdan və rayonların komendaturalarından silah alıb. Amma bu barədə də bir qədər sonra...

OMON hansı rolu almışdı?

OMON-a gəlincə, təəssüf ki, OMON-a da bu hərbi-siyasi intriqalarda rol ayrılmışdı: neytral müşahidəçi və ya proseslərə qarışmamaq. Bunun müqabilində OMON hakimiyyətin bölünməsində iştirak etməli idi. Bunlardan iki mühüm məqamın üzərində dayanmaq istəyirəm. Onlardan biri dövlətin vəzifəli şəxslərinin mühafizəsi, o biri isə nazir postu idi. Məsuliyyətlə

bildirirəm ki, əgər OMON üzərinə düşən qanuni vəzifəni yerinə yetirsəydi, dövlət çevrilişi baş tuta bilməzdi. Mən buna əminəm. Doğrudur, Surət Hüseynovun da hərbi texnikası vardı, amma onun təbəçiliyində OMON kimi təlim görmüş əsgərlər və hərbi hissələr yox idi. OMON başqa hərbi birləşmələrlə birlikdə 1993-cü ilin iyun hadisələrinin qarşısını ordunun iştirakı olmadan ala bilərdi. Amma OMON-un rəhbərliyi bunu etmədi, yeni hakimiyyət bölgüsündə iştirak ümidilə çevrilişçi koalisiyaya sadıq qaldı.

Mənim OMON-la, daha doğrusu, onun Qazax birləşməsilə ilk görüşüm də elə həmin ərəfədə baş tutdu. Qazax OMON-unun komandiri Elçin Əmiraslanovu mənə təqdim etdilər. Onun mənə dediyi ilk cümlə bu oldu: “Komandir, biz günün bütün zamanı döyüş əməliyyatlarında sizin əmrinizdəyik”.

Mən bu tanışlıqdan məmnun oldum, üstəlik, orada çoxlu sayda təlim görmüş döyüşçülər və kifayət qədər silah ehtiyatı vardı. Onlar tez-tez başqa döyüş zonalarına da keçə bilirdilər. Zaman-zaman onların sursat və ərzaq problemləri meydana çıxırdı ki, bu zaman mən onlara yardım göstərirdim. Onlar son günə qədər mənə “komandir” adlandırırdı və belə də hesab edirdilər - həmin son gündə ki, onlar mənə əslində, nifrət etməli idilər. Amma biz millətimizin ən çətin günlərində də döyüş dostu olmuş, onlarla eyni səngəri və son tikə çörəyimizi bölüşmüşdük. Mən onlara böyük sevgi ilə yanaşırdım və bu, mənim borcum idi.

“Biz bu ”razborka”ya qarışmırıq”

Mayın sonlarında (29-30 may 1993-cü il) mənə Qazax polisinin rəisi Isaxan Aşurov dəvət etdi. O, mənə bildirdi ki, daxili işlər nazirinin müavini Qabil Məmmədov rayona gəlib və yaxşı olar ki, mən də bu görüşdə iştirak edim. Daxili İşlər nazirinin bu gənc müavini ilə mən ilk dəfə onun kabinetində tanış oldum. O bildirdi ki, Gəncədə baş verən hadisələrdən narahatdır, prezidentin və nazir Abdulla Allahverdiyevin göstərişilə OMON Gəncəyə gedib ictimai asayişə mühafizə edən qüvvələrə qoşulmalıdır. OMON-un başqa regional hissələrinə də analoji göstərişlər verilmişdi. Elçin Əmiraslanovu dəvət edərək onu əmrlə tanış etdik. Ertəsi gün onlar Gəncəyə getməli və orada qalmalı idilər. Amma səhəri gün mən Elçin Əmiraslanovu Qazaxda gördüm və nə üçün Gəncəyə getmədiylə maraqlandım. O, belə cavab verdi: “Komandir, bu, Elçibəylə (o, Elçibəyi ”saqqal” adlandırdı) Surətin haqq-hesabıdır və biz bu çəkişməyə qarışmırıq”.

Bəli, bu, dövlətin və hökumətin mövqeyini müdafiə etməli olan, nazirin əmrinə təbə olmalı olan OMON-un rəsmi mövqeyi idi. Qiyamçıların tərəfində silaha sarılan bir neçə OMON-çunu çıxmaq şərtilə onlar sona qədər heç bir prosesə qarışmadılar və öz qanuni vəzifələrini yerinə yetirməkdən imtina etdilər.

Surət başa düşdü ki, onu öldürmək istəyirlər

Onun Surət Hüseynovla müharibəsi 6 rayonu ermənilərə verdi

1980-ci illərin sonu, 90-cı illərin əvvəlindəki həmin qarışıq günlərə nəzər salıb birmənalı şəkildə söyləmək olar ki, o zamanlarda Heydər Əliyevi hakimiyyətə gətirə biləcək bütün yollar hökmən qapadılmalı idi. Sadəcə olaraq, Azərbaycanda əksəriyyət belə

hesab edirdi ki, adam ağır xəstədir, kifayət qədər qocalıb və onun Vətənə dönərək son çağlarını burada keçirmək kimi qutsal bir haqqı var. Hətta onun çox ağır maddi durumu barədə də informasiyalar qəsdən yayılırdı ki, Heydər Əliyevin adı ətrafında yalnız kövrək duyğular yaransın. Sadəcə olaraq, həmin zamanlar Heydər Əliyevin siyasi iddialarının yaranmasının qarşısını almaq üçün KQB təcrübəsi olan respublika rəhbərliyi yox idi.

Bu hadisələr dövlət çevrilişi deyildi

Burada bir qədər irəli gedib bir daha altından xətt çəkərək söyləmək istəyirəm ki, 1994-cü ilin oktyabr, 1995-ci ilin mart hadisələrinin mahiyyətində dövlət çevrilişi adlandırıla biləcək heç nə yox idi. Mən bu hadisələrin iştirakçısı və şahidi olaraq, bu məsələləri çoxlarından daha yaxşı bilirəm. Dövlət çevrilişi, həm də silahlı dövlət çevrilişi 1993-cü ilin iyun ayında baş verdi - qanuni hakimiyyət devrildi, qiyamçılar insan qanı axıtdılar, prezident qvardiyasının üzvləri avtobusda öz komandirləri ilə birlikdə vəhşicəsinə qətlə yetirildilər. Bu vaxta qədər həmin qvardiyaçıların xatirəsi rəsmi şəkildə anılmayıb - hakimiyyət bütün vasitələrlə bu mövzudan yayınıb.

Surət başa düşdü ki, onu öldürmək istəyirlər

Şübhəsiz, bu hadisələrin arxasında indiki hakimiyyətin o zamankı siyasi ideoloqları dayanırdı. Onlar Surət Hüseynov və başqalarından öz siyasi planlarının icrası məqsədilə istifadə etdilər: bu barədə mən artıq qeyd etmişəm ki, onların hər biri üçün ayrı-ayrı rollar müəyyən edilmişdi. Amma iş başa

çatandan sonra Əliyev hakimiyyəti heç kimlə bölüşmək istəmədiyini açıq şəkildə nümayiş etdirməyə başladı. Bu halda isə həm Surət Hüseynovun, həm də Rövşən Cavadovun etiraz etmək hüququ, əlbəttə ki, var idi. Axı onlar öz canları, adamları, resursları bahasına dövlət çevrilişi planına razılıq verərək, haradasa koalisiyaya daxil olmuşdular. Doğrudur, dövlət çevrilişi ərəfəsində Surət Hüseynovun itkiləri çox olmamışdı, amma bu itkilər çox ola bilərdi. Üstəlik, əgər çevriliş baş tutmasaydı, yalnız onlar bu uğursuzluğa görə cavab verməli olacaqdılar. Mən bunları “koalisiya” iştirakçıları nöqteyi-nəzərindən dəyərləndirirəm. Amma birdən-birə, bütün işlər başa çatandan və dövlət çevrilişi baş tutandan sonra səlahiyyətli postlara tamamilə kənar adamlar - Əliyevin təyin etdiyi şəxslər sahib olurlar. Bu adamlar heç nə ilə risk etməyən, başını balta altına qoymayan insanlar idi. Həm də proses yalnız bu şəkildə başa çatmadı. Bu adamlar nəinki hakimiyyətdən kənarda saxlanıldı, həm də üstəlik, həyatları ilə risk altına düşdülər. 1993-cü ilin avqust-sentyabr aylarında Surət Hüseynov başa düşdü ki, onu nəinki aldadıblar, hətta öldürmək istəyirlər. Çevrilişdən dərhal sonra Surəti baş nazir qoydular və güc nazirliklərini də onun təbəçiliyinə verdilər. Amma bu strukturlar tamamilə sıradan çıxarıldı. Məqsəd Surət Hüseynovun bacarıqsızlığını sübut etmək idi. Və buna nail oldular. Heydər Əliyevlə Surət Hüseynovun qarşıdurması bizə 6 rayonun itirilməsi bahasına başa gəldi. Heydər Əliyev qalib gəldi, Surət isə məğlub olduğunu başa düşdü və hansısa müddətə Gəncəyə çəkildi. Onun Gəncəyə çəkilməsi Heydər Əliyevi narahat etməyə başladı. Hətta parlament tribunasından da səsləndi: “Baxın, çıxıb gedib Gəncəyə, oturub orda, mənə də qulaq asdır”. Yəqin, onun həmin çıxışlarını çoxları xatırlayır.

Heydər Əliyevlə ilk görüşüm

1993-cü ilin noyabr ayının əvvəllərində bizi Gəncədə Heydər Əliyevin də iştirak etdiyi genişləndirilmiş kollegiyaya yığdılar. Hərbi birləşmələrin bütün komandirləri bu müşavirəyə dəvət edilmişdilər. Həmin vaxt mən artıq müdafiə nazirinin müavini idim. Məni ilk dəfə Heydər Əliyevə onun tələbilə təqdim etmişdilər. İlk görüşümüzdə o, əlini mənə uzadaraq dedi: “Mən də elə bilirdim, sənin boyun 2 metrədən, yaşın isə 50-dən artıqdır”. Mən cavab verdim ki, boyum 1,76-dır, yaş etibarilə isə, xeyli gəncəm. O zamanlar mənim adım bir çox hadisələrlə bağlı hallanırdı, görünür, onun təəssüratları da həmin söz-söhbətə görə müəyyən olmuşdu.

Kollegiyada bir çox çıxışlar, təkliflər oldu. Orada dövlətin bir çox rəhbər vəzifəli şəxsləri iştirak edirdilər. Amma Surət Hüseynov orada deyildi. Birdən Goranboy batalyonunun Musto adlı komandirinə söz verdilər. Bu, məni təəccübləndirdi, çünki müşavirəyə əsasən yüksək hərbi çinlilər - briqada komandirləri və daha yuxarı vəzifəli şəxslər dəvətli idi. Mustonun çıxışı hamını heyretləndirdi. Surətin doğma şəhərində belə çıxış etmək onun karyerasının bitdiyini elan etməyə bərabər idi. Hamı başa düşdü ki, Surəti təbdən çıxarıb

tələyə salmaq istəyirlər. Eyni zamanda, hamıya aydın idi ki, Musto sadəcə olaraq, kimlərsə tərəfindən xüsusi olaraq ilhamlandırılmış adamdır.

Mustonun çıxışı Surətin sonu demək idi

Mustonun çıxışı belə başladı ki, Surət Hüseynov satqın və xəyanətkardır, məhz onun cinayəti nəticəsində bu qədər rayonlar itirilib: “Mən Heydər Əliyevin göstərişilə Surətin təpəsinə güllə sıxmağa da hazıram”.

Sonra o, əlavə etdi ki, ona Qarabağı tamamilə azad etmək üçün cəmi 40 dənə tank lazımdır.

Mustonun çıxışı boyu Heydər Əliyev ona diqqətlə, dodaqlarında təbəssüm elementilə qulaq asır, yeri gəldikcə, hətta başını da yırğalayır. Hamıya aydın oldu ki, bu gündən etibarən Surət Hüseynov heç kimdir. Və bu nöqtə bütün hərbi rəhbərliyin hüzurunda qoyulurdu. Bu, Heydər Əliyevin Surət Hüseynov üzərində tam və birdəfəlik qələbəsi idi.

Qəhrəmanlar “Vətən xaini” adı ilə həbsxanalara basıldılar

Bu məsələlər barədə daha detallı olaraq, mən 1993-cü ilin iyun hadisələrini təsvir edərkən bəhs edəcəyəm. Yalnız bir məqamı qeyd etmək istəyirəm ki, oktyabr hadisələrindən sonra baş verənləri “dövlət çevrilişi” adlandırma bilmək üçün çoxlu sayda günahsız insanlar həbsə atıldı. Onların arasında döyüş əməliyyatlarının iştirakçısı olan əsgərlər, əlillər, generallar, zabitlər vardı. Həbs edilənlərin 90 faizindən çoxunun oktyabr hadisələrinin nə demək olduğu barədə heç bir anlayışı və fikri yox idi. Heydər Əliyev heç bir əsas olmadan “dövlət çevrilişi” ssenarisi yarada bildi.

Bir zamanlar mənə Əliyevin bu “dövlət çevrilişləri”nin iştirakçıları ilə bir yerdə “oturmaq” nəsimə olub. Mən onların bir çoxunu tanıyırdım, bir çoxu ilə yaxşı şəxsi münasibətlərim vardı. Bu adamlar hüdudsuz bir yaramazlığın qurbanları olaraq həbsxanaya atılmışdılar. Müharibənin od-alovu içərisindən keçən, onun əziyyətlərini daşıyan bu adamlar “Vətən xaini” adlandırılaraq, həbsxanalara doldurulurdular. Bu da dəhşətli bir faciədir və bu barədə daha sonralar bəhs edəcəyəm.

70-ci illərin “pripiskası” ilə müharibə aparmaq cəhdi

İndi isə OMON hadisələrinə qayıdıram. Əliyev başa düşürdü ki, OMON-la münasibətləri aydınlaşdırmaq, haqq-hesab çəkmək daha ağır olacaq. OMON-un tərkibində fərarilər və narkomanlar yox idi. Onların hamısı yüksək təlim görmüş, əla döyüş təcrübəsi və yüksək sədaqət göstəriciləri olan insanlar idi. Üstəlik OMON ona lazım idi. Axı hər halda, müharibə gedirdi. O, bütün gücü ilə çalışırdı ki, müharibədə revanş götürsün, özünü 70-80-ci illərdə olduğu kimi, uğurlu mövqeyə çıxara bilsin. Amma unudurdu ki, müharibə “pripiskalar” və kütləvi yaltaqlıqlarla yerinə yetirilən 5 illik planlar deyil. Burada tamamilə başqa keyfiyyətlər, xüsusilə, sərkərdəlik qabiliyyəti tələb olunur. Heydər Əliyevdə sərkərdəlik qabiliyyəti yox idi. O, döyüş sənətində də 70-80-ci illərin

saxta raportlarıyla bağlı iş üsulunu tətbiq etmək istədi. Amma bu, 1993-94-cü illərin faciəli qış kampaniyasından başqa heç nəyə gətirib çıxara bilməzdi...

İstintaq Tansu Çillərin pullarını axtarırdı

OMON hadisələrində türklərin iştirakını təsdiq etmək ən mühüm tapşırıq idi

1993-94-cü illərin qış kampaniyasına hazırlıq zamanı OMON çox iş gördü. OMON-un vasitəsilə bir çox güclər hərəkətə gətirildi, kampaniyanın uğurunun təminatları yaradıldı, amma təəssüf ki, Əliyevçi rəhbərlik burada da özünü büruzə verdi. Baxmayaraq ki, OMON siyasi

rəhbərlikdən incik düşmüşdü, çevrilişdən sonra aldadılmışdı, Surət Hüseynovdan fərqli olaraq, onlar qış kampaniyasının uğurlu nəticəsi üçün əllərindən gələni edirdilər. Bu barədə onu dəqiq bilirəm, ona görə ki, mən onlarla bir yerdə işləyirdim, Heydər Əliyevin tapşırığına əsasən də kampaniyanın hazırlığı üçün birgə fəaliyyət göstərirdik, bir neçə dəfə Heydər Əliyevin qəbulunda olaraq ona situasiya ilə bağlı məlumatlar vermişdik. Mən OMON-un nə ilə nəfəs aldığını bilirdim. OMON ətrafında intriqalar atəşkəs barədə saziş imzalandıqdan dərhal sonra başladı. Artıq Əliyev öz hakimiyyət piramidasını qurmaq üçün münbit şərait əldə etmişdi.

Ayaz Mütəllibovun 1 milyon dolları

17 mart hadisəsindən dərhal sonra Qazaxa, mənim yanıma MTN-in, prokurorluğun və DIN-in birgə istintaq qrupu gəldi. Onlar mənim yanıma ona görə gəlmişdilər ki, bu bölgədə OMON-un “yola gətirilməsi” mənə həvalə edilmişdi. İstintaq qrupu təkidlə bildirirdi ki, buraya OMON-la görüşmək və

onları təlimatlandırmaq üçün türk diplomatlar gəlib. Mən bu məlumatı qətiyyətlə rədd etdim. Bildirdim ki, OMON-un hər bir nəfərini adbaad tanıyıram, onların arasında heç bir kənar adam olmayıb, üstəlik, Türkiyə diplomatı. Mən istintaq qrupunun əhval-ruhiyyəsini görürdüm, onlar çox qətiyyətli idilər. Amma təbii ki, bu ehtimalları təsdiq edə bilməzdim, çünki bunlar həqiqət deyildi. Istintaq qrupu həm də o məsələdə qətiyyətli idi ki, bu “dövlət çevrilişində” siyasi partiyaların, xüsusilə də Xalq Cəbhəsinin və Musavatın iştirakını təsdiqləyən faktlar üzə çıxarsın. Onlar bu partiyaların bir nəçə funksionerinin adını çəkirdilər. Mən bu insanları tanıyırdım, amma həmin insanlar bu hadisələr zamanı buralarda ümumiyyətlə, olmamışdılar. Sadəcə olaraq, bu adamları güdaza vərmək istəyirdilər. Mən öz yaxın adamlarım vasitəsilə bu adamlara xəbər göndərdim ki, ya ölkəni tərk etsinlər, ya da gizlənsinlər, çünki istintaq qrupu ağına-bozuna baxmadan onları həbs etməyə israrlı idi. Onlar həm də bu “versiyanın” üzərində işləyirdilər ki, Ayaz Mütəllibov bu çevriliş üçün 1 milyon dollar pul ayırıb və bu vəsait Elçin Əmiraslanova verilib. Və nəhayət, Istintaq qrupunun ən dahiyənə araşdırma obyektini: onlar Türkiyənin baş naziri Tansu Çillərin qiyam üçün ayırdığı 5 milyon dolların buradakı izlərini axtarırdılar. Açıq-aşkar görünürdü ki, böyük bir ssenari hazırlanıb, bütün bunlar isə bir məqsəd daşıyırdı: heç bir günahı olmayan insanların qətlə yetirilməsini əsaslandırmaq üçün saxta arqumentlər lazım idi. Bakıda nəhaq qan axıdılmışdı və bu cinayəti qanı axıdılanların üzərinə atmaq istəyirdilər.

Mən istintaq qrupunun bütün təkidlərini və versiyalarını rədd etdikdən sonra, onlar məndən əl çəkдилər və ümumiyyətlə, mənimlə əməkdaşlıq etməyin mənasızlığını hiss edib uzaqlaşdılar. Açıq-aşkar görünürdü ki, bu adamlar yuxarıdan verilmiş hazır ssenari ilə gəliblər. Onlar bir daha məni hər hansı epizod və ya adamla bağlı istintaqa dəvət etmədilər. Amma hər halda, təkcə Bakıda yox, eləcə də balaca Ağstafa və Qazax rayonlarında da yüzrlə günahsız insan həbsə alındı, işgəncələr altına atıldı. OMON-çuların ailə üzvləri, qohumları, tanışları, polis işçiləri,... hər kəs tutulurdu. Bir balaca imkanlı adam kimi tanınanları da istintaqa çağırır, şantaj edərək qorxudur və həyasızcasına soyurdular.

Rəhbərliyin mənimlə bağlı planlarını da bilirdim. Bilirdim ki, mənə qarşı “Vətənə xəyanət” ittihamı ilə cinayət işi açılıb. Buna baxmayaraq, fəaliyyətimdən qalmırdım. Polis İdarəsinə gedərək bacardığım insanları oradan çıxarır, bir başqalarına gizlənmək və ya ölkəni tərk etmək barədə xəbərlər yollayırdım. Bu adamların hamısı mənim üçün əziz və doğma idi. Biz bir yerdə düşmənlə döyüşlərin ağır sınaqlarından keçmişdik. İndi onlar üçün çox çətin olan indiki ərəfədə mən onları yalnız buraxa bilməzdim.

Hakimiyyət naminə Vətən

1994-cü ilin yanvar ayının əvvəllərində Rövşən Cavadov Gürcüstanın departamentlərindən birinin rəhbəri ilə görüş keçirdi. Bu adamı çoxdan tanıyırdım, ona görə də Cavadov həmin görüşdə mənim də iştirak etməyimi istədi. Bu görüş barədə Əliyevə məlumat verildi. Ona görüşün nəticələri barədə məruzə edən Rövşən Cavadov mənə dedi ki, Heydər Əliyev bu məsələləri müzakirə etmək üçün hər ikimizi Bakıya çağırır. Səhəri gün Bakıya gəldik və Əliyevin qəbulunda olduq. Məsələ ilə bağlı bütün detalları müzakirə etdik. Bu, mühüm dövlət əhəmiyyətli məsələ idi və əgər bu cür məsələləri Əliyev Rövşənə həvalə edirdisə, deməli, ona ehtiyacı vardı.

Bu qəbul zamanı Əliyev mənə aid olan bir sıra məsələləri də müzakirə etdi, məndən xahiş etdi ki, Rövşənlə daimi kontaktda olum. Mən təbii, onsuz da Rövşənlə sıx əlaqə saxlayırdım. Bütün bunları isə ona görə xatırladıram ki, 1994-cü ilin may ayına qədər Rövşən Cavadovla Heydər Əliyev arasında çox normal və yaxın münasibətlərin olduğunu nəzərə çatdırım.

Atəşkəs rejimi işə düşdükdən sonra mənim Rövşənlə görüşlərim seyrəlməyə başladı, daha çox OMON-un regional komandiri olan Elçin Əmiraslanovla görüşürdük. Eyni zamanda hiss olunurdu ki, atəşkəsdən dərhal sonrakı mərhələdə OMON və siyasi rəhbərlik arasındakı münasibətlərdə soyuqlaşma başlayıb. Belə təəssürat yaranırdı ki, Heydər Əliyev ermənilər qarşısında məğlubiyyətini etiraf edərək bu biabırçı sazişi ona görə imzalayıb ki, hakimiyyətdə yerini möhkəmləndirsin, “koalisiya” ortaqları ilə haqq-hesab çəksin. Ən dəhşətlisi isə o idi ki, hakimiyyətin möhkəmləndirilməsi əməliyyatı torpaqların itirilməsi hesabına əldə edilirdi.

Əliyev atəşkəsdən sonra aşkar nümayiş etdirdi ki, o, hakimiyyəti heç kimlə bölüşmək niyyətində deyil. Bu da təbii ki, 93-cü il qiyamını təşkil edən koalisiya ortaqlarının narazılığına səbəb olurdu. OMON-un narazılığı isə həm də onunla güclənirdi ki, bu, hərbi birləşməni ləğv edilmə təhlükəsi gözləyirdi.

Bir güllə ilə iki dovşan

1994-cü ilin payızında Afiyəddin Cəlilov və Şəmsi Rəhimov öldürüldü. Bu qətlə OMON-çular günahlandırılırdı və bu çox ağır ittiham idi.

Mən bu cinayətdə ittiham olunaraq həbs edilənlərlə, Fazil Muxtarov və Fazil Hüseynovla görüşə bildim. Onlar cinayəti etiraf etmək üçün inanılmaz işgəncəyə məruz qoyulmuşdular. Bu epizod barədə MTN-in müstəntiqi polkovnik Ramin Nağıyev ətraflı bəhs edib. Həbs edilənlər Daxili İşlər naziri ilə də, baş prokurorla da görüşlərdə öz günahsızlıqlarını sübut etmək istədilər, amma heç kim onlara qulaq asmırdı.

Əlbəttə, bu olay OMON-un davranışlarına ciddi təsir göstərməyə bilməzdi.

OMON-un baş prokurorluğa basqını və buna bənzər hadisələr də həmin provokasiyaların nəticəsi idi. Həm də aşkar hiss olunurdu ki, OMON-un üzərində asılmış təhlükə get-gedə daha ciddi xarakter alır, artıq heç kimə sirr deyildi ki, Əliyev OMON-la bağlı məsələni quru yerdə qoya bilməz.

1994-cü ilin oktyabrında Heydər Əliyev bir güllə ilə iki dovşan vurmaq, yəni Surət Hüseynovla birlikdə Rövşən Cavadovu da sıradan çıxarmaq istədi. Amma o zaman OMON-un ətrafına göndərilən hərbi hissə və hərbi texnika OMON tərəfə keçdi. Heydər Əliyev narahat oldu və başa düşdü ki, OMON-la davranış Surət Hüseynovla davranışdan fərqlənməlidir və tam sürətlə geri çəkildi. O zaman Cavadov da Əliyevin təşkil etdiyi mitinqə gələrək onu dəstəklədiyini bildirdi və gərginlik müvəqqəti olaraq səngidi.

Əliyev OMON probleminin həllində maraqlı deyildi

O, məni münaqişənin həlli üçün göndərdi, amma OMON-u ləğv etdi

İlk baxışdan belə görünürdü ki, OMON-la bağlı məsələ də aydınlaşıb. Amma həqiqətdə məsələ başqa cür idi. Əliyev OMON söhbətindən əl çəkmək və onunla barışmaq niyyətində deyildi. Öz tərəfindən, OMON da, mövcudluğunu davam etdirmək üçün daha çox iddialarının təmin

olunmasını istəyirdi. Təbii ki, bəzi iqtisadi sahələr də var idi ki, onlar bu sahələri nəzarət altına alaraq öz fəaliyyətlərini daha uğurla davam etdirə biləcəklərini düşünürdülər. Onları isə heç hara buraxmırdılar və bu hadisələrin fonunda Qazax OMON-u öz etirazını bildirdi.

Burada bir sıra məqamlar var ki, mən onların üzərində dayanmaq istəmirəm, çünki həmin məqamlar iyun qiyamı zamanı hakimiyyətin zəbt edilməsinin nəticəsi olaraq meydana çıxmışdır.

Qazaxda nə baş vermişdi

OMON-un həyəcanlanmasının və etirazının ilk görsənişi Qazax polis şöbəsinin inzibati binasının və hərbi hissənin bir neçə döyüş texnikasının ələ keçirilməsi ilə özünü büruzə verdi. Xatırladığıma görə bu hadisə mart ayının 12-dən 13-nə keçən gecə baş verdi. (Bir gün xəta edə bilərəm). Bu zaman mən Bakıda idim. Bu hadisələrdən cəmi iki həftə əvvəl Səfər Əliyev müdafiə naziri vəzifəsinə təyin edilmişdi. Məni isə əvvəlki işimdə, yəni müdafiə nazirinin Qərb istiqaməti üzrə müavini vəzifəsində saxladılar və hazırlaşdım ki, bir-iki günə ölkənin Qərb regionuna gedim.

Nəcməddin Sadıqov mənə zəng edib dedi...

Martın 13-də səhər saat 05.00-da nazir müavini Nəcməddin Sadıqov mənə zəng edərək təcili olaraq nazirin qəbuluna gəlməli olduğumu dedi... Nazirin qəbuluna getdim. Onun əlləri əsirdi, möhkəm həyəcanlı idi və mənə əməlli-başlı nəsə izah edə bilməyərək başının üstündən asdığı Heydər Əliyevin portretini göstərdi. Mən dəstəyi qaldırıb Heydər Əliyevi dinlədim. O dedi ki, Qazaxda belə bir hadisə baş verib, təcili oraya gedib asayışı bərpa etmək lazımdır. Bildirdim ki, təcili olaraq əlimdən gələn hər şeyi edərim. Əliyev əlavə olaraq mənə dedi ki, daha tez yetişmək üçün vertolyotla get. Əliyevdən isə demək olar ki, heç bir təlimat-göstəriş ala bilmədim, çünki o, çox həyəcanlı idi, rəngi ağarmışdı və deyəsən bərk qorxmışdı. Mən onun otağını tərk etdim. Vertolyot meydançasına gedənə qədər mənə məlumat verdilər ki, Daxili İşlər nazirinin müavini Zahid Dünyamalıyev və İdarə rəisi Fətulla Hüseynov da mənimlə gedirlər və onlar da mənim təbəçiliyim altında olacaqlar. Onlar hər ikisi DIN-in təmsilçisi olaraq oraya göndərilirdilər və Qazaxda OMON-la görüşən zaman həm də bildim ki, Zahid Dünyamalıyevin və Fətulla Hüseynovun OMON-la çox yaxşı münasibətləri var.

Düşündüm ki vertolyotu vurub hamımızı məhv edəcəklər

Uçmağa hazırlaşdığımız zaman bizə məlumat verdilər ki, Rövşən Cavadov da bizimlə gedəcək və bir neçə dəqiqədən sonra həqiqətən də Cavadovla Nizami Şahmuradov da gəldilər. Bu məni narahat etdi və mənə elə gəldi ki, biz Tovuzla gedib çıxma bilməyəcəyik. (Biz vertolyotla Tovuzla gedib oradan maşınla Qazaxa keçməli idik). Yol boyu həmin məşum anı gözləyirdim ki, vertolyotu indicə vurub hamımızı məhv edəcəklər. Amma Allaha şükür ki, heç nə baş vermədi və

biz sağ-salamat Tovuzla çatdıq. Və buradaca bir neçə zəruri məqamı qeyd etməliyəm.

Qeyd etdiyim kimi, bu hadisə martın 13-də səhər baş vermişdi. Əgər həqiqətən də, hansısa dövlət çevrilişi cəhdi vardısı, o zaman OMON-un komandiri Rövşən Cavadov heç bir mühafizə filan olmadan şəhərin o başından bu başına necə gəlib çıxırdı. Onu evində və ya vertolyot meydançasında rahatca həbs etmək olardı və bu, kifayət idi. Bundan əlavə OMON-un içində də Əliyevin informatorları vardı və orada dövlət çevrilişinə hər hansı hazırlıq vardısı, bu elə ilk andan Əliyevə çatdırılmalı idi. Nəhayət, əgər Rövşən Cavadovu vertolyot meydançasına qədər həbs etməmişdilərse, o zaman vertolyotu vurub yerə sala bilərdilər. Doğrudur, bu zaman daha 3 polkovnik də Cavadovla bir yerdə həlak olacaqdı, amma nə olsun ki? Döyüşlərdə, türmələrdə öldürülən polkovniklər azdırmı?

Rövşən bu oyunların qarşısında çox gücsüz idi

Deməli, heç bir dövlət çevrilişi və ya buna cəhd olmamışdı. Rövşən Cavadovdan xəbərsiz isə OMON hər hansı dövlət çevrilişinə cəhd hazırlığına baş vura bilməzdi. Mən şahidəm ki, bütün bu hadisələr Heydər Əliyevin mahir barmaqlarının arasından süzülürdü. Biz yol boyu xeyli müzakirələr apardıq və mən Rövşən Cavadovun reaksiyasını müşahidə etdim. Onun dövlət çevrilişi haqqında nə bir fikri, nə də bir planı vardı. O, proseslərin axarını əla anlayırdı, amma bu prosesləri saxlamaq imkanında deyildi. Bu oyunda, o, gücsüz idi. Və mən onu bir komandir olaraq yaxşı başa düşürdüm: axı, çox şeylər vəd edilmişdi.

Əliyev bütün səfirləri qiyamçılıqda ittiham edirdi

Ən gülünc ittihamlardan biri də türklərlə bağlı ittihamlar idi. Bu qədər qısa müddət ərzində türk diplomatları necə dövlət çevrilişi hazırlaya və Tansu Çillər bu “qiyam”ı maliyyələşdirmək üçün vəsait ayıra bilərdi? Həm də cəmi 3 gün ərzində- martın 13-dən 17-nə qədər. Gülməli idi və yalnız Əliyevçi auditoriyaya hesablanmış mülahizələr idi. Bu hadisə həm də, Əliyevin Türkiyəyə münasibətini müəyyənləşdirirdi.

Doğrudur, 17 mart qırğınına qədərki müddətdə bir çox ölkələrin, o cümlədən Türkiyənin də, Amerikanın da diplomatları qanlı olayların qarşısını almaq üçün çoxlu səylər göstərdilər. Amma təəssüf ki, Heydər Əliyev onların bu səylərini qiyamda iştirak elementi kimi dəyərləndirdi.

Qazaxdan telefonla Heydər Əliyevə məruzə etdim

Tovuzda vertolyotdan düşüb dərhal Qazaxa yollandıq. Biz oraya çatanda inzibati binalarda heç kim qalmamışdı və OMON bu binaları tərk etmişdi. Ağır texnika, o cümlədən də 2 tank da artıq hərbi hissəyə qaytarılmışdı. Polis idarəsindən götürülmüş silahların da bir hissəsi onlara qaytarılmışdı. Mən Əliyevə zəng edərək situasiya barədə, görülməli işlər haqqında məlumat verdim,

əlavə etdim ki, ciddi bir şey yoxdur və ola da bilməz və qısa müddətdə hər şey yoluna qoyulacaq. Regiondakı hakimiyyət nümayəndələri ilə, ziyalılarla, Elçinin valideynləri ilə görüşdüm. Qısaca desək, münaqişənin həlli üçün zəruri olan bütün tədbirləri atdim və münaqişə artıq yoluna qoyulurdu. Amma hiss edirdim ki, bütün bunlar Bakını qətiyyən təmin etmir və paytaxtda hakimiyyəti götürən çevrə münaqişənin həllində deyil, onun dərinləşdirilməsində maraqlıdır. Elə həmin ərafədə də OMON-un buraxılması haqqında əmr imzalandı, cinayət işi açıldı, OMON-çular cinayətkar ünsürlər adlandırıldı və sairə. Bütün bunlar isə situasiyanı daha da mürəkkəbləşdirirdi. Bütün bunların nəyə gətirib çıxaracağını bilən Rövsən axşam Qazaxdan Bakıya yollandı ki, Əliyevlə görüşüb məsələlərə aydınlıq gətirsin. Amma onun Əliyevlə görüşmək üçün bütün cəhdləri nəticəsiz qaldı. Əliyev artıq onu gündəliyindən çıxarmışdı, bütün proseslər onun ssenarisi üzrə davam edirdi. Ssenari isə belə idi...

OMON-un məhvi Ter-Petrosyanla razılaşdırılmışdı

Heydər Əliyev dedi ki, Petrosyanla razılaşdıq, əməliyyat müddətində hücum etməyəcəklər

Hər halda bu ssenari üzrə nəzərdə tutulanlar martın 17-də Bakıda başlandı və nəzərdə tutulduğuna görə bu hadisələr xüsusi qəddarlığına görə Qazaxda və Ağstafada baş verənlərdən daha sərt olmalı idi. Bu hadisələr bütün hallarda baş verməli idi: diktator özünün bütün əzəmətini, gücünü, imkanlarını öz düşmənlərinə göstərmək, onları vahiməyə salmaq üçün belə bir ssenariyə kəskin ehtiyac duyurdu. Cəbhədə ermənilərə göstərilməsi gərək olan, amma mümkün olmayan gücü içəridə, Azərbaycanda hakimiyyət, karyera, hakimiyyət piramidası naminə nümayiş etdirmək lazım idi. O, Azərbaycanı özünün xüsusi mülkiyyəti hesab edirdi və onu kiminləsə birlikdə idarə etmək niyyətində deyildi. Bu, onun inamına hopmuşdu.

Əliyev OMON-çuların öldürülməsində ısrarlı idi

Martın 13-də günün sonuna doğru mən bir daha Əliyevə məruzə etdim ki, rayondakı bütün inzibati hakimiyyət binaları nəzarət altındadır. Amma o məni dinləmək belə istəmədi və tələb etdi ki, təcili olaraq əməliyyat hazırlayıb oradakı bütün narazı qüvvələri məhv etmək lazımdır. Mən heyrləndim, bir daha izah etmək istədim ki, xüsusi əməliyyata heç bir ehtiyac yoxdur, situasiya tam nəzarət altındadır, OMON rayondan çəkilərək Qazax və Ağstafa arasındakı “Cavanşir” restoranında məskunlaşıb. Üstəlik, rayonda sıx əhali yaşayır, hər hansı xüsusi əməliyyatın dəhşətli nəticələri ola bilər. Cavabında Əliyev bir daha xüsusi təkidlə əmr etdi ki, heç bir izahatı dinləmək istəmir, dərhal xüsusi əməliyyat hazırlamaq və həyata keçirmək lazımdır. Ətrafda olan hər kəs, o cümlədən Zəhid Dünyamalıyev və Fətulla Hüseynov da heyrləndilər və onlar da hesab edirdilər ki, hər hansı xüsusi hərbi əməliyyata heç bir ehtiyac yoxdur. Amma qrupun rəhbəri mən idim və buna görə də onlar hamısı həm mənim vəziyyətimi başa düşür, həm də nə qərar verəcəyimi gözləyirdilər. Hər yarım saatdan bir Əliyev zəng edir və restorana sığınmış OMON-çuları məhv etmək üçün xüsusi əməliyyatın təcili olaraq həyata keçirilməsini tələb edirdi. Bunun üçün müxtəlif regionlardan Tovuzda çoxlu sayda əlavə hərbi qüvvələr cəlb edilirdi. Əliyevin bu tələskənliyi və operativliyi məni təəccübləndirirdi. O, çox tələsirdi.

Mən Əliyevin növbəti zənginə cavab verərkən ona təkidlə izah etməyə çalışdım ki, hadisə yerindən 4-5 kilometr aralıdan cəbhə xətti keçir, ermənilər buradakı qarşıdurmadan sui-istifadə edib ərazidəki hakim yüksəklikləri ələ keçirə və bütün region üçün təhlükə yarada bilərlər. Heydər Əliyev mənə dedi ki, o, Petrosyana zəng edib OMON-a qarşı əməliyyat müddətində erməni hərbi birləşmələrinin hərəkətə keçməməsini ondan xahiş edə bilər. 15 dəqiqə sonra, o, mənə zəng edib dedi ki, Petrosyanın razılığı alınmış və OMON-a qarşı əməliyyata başlamaq olar...

Bu əmri boykot etməklə mənə nə gözlədiyini bilirdim

Burada bir qədər geriye qayıtmaq istəyirəm. Martın 13-də mən Qazaxa getməkdən imtina edə bilərdim və bu zaman Əliyev oraya Səfər Əbiyevi göndərirdi. Amma mən razılaşdım, çünki Qazaxın hər qarış torpağı mənə tanış, əziz və doğma idi. Orada keçirdiyim hərbi xidmət zamanı uşaqdan böyüyə hər

kəs mənv etimadla yanaşıb, mənim döyüş fəaliyyətimin ən çətin zamanları regionun bu ən ağır sınaq zamanları ilə bağlı olub. Mən Qazaxa getməyə bilməzdim. Amma buraya gələndən sonra Əliyevin niyyətini dərhal başa düşdüm və öz-özümə söz verdim ki, OMON-a qarşı hər hansı əməliyyat ola bilməz və mən də bu əməliyyatda iştirak edə bilmərəm. OMON-la birlikdə çiyin-çiyinə səngərlərdə oturub təhlükəsizliyini qoruduğumuz bu regionda onların qanının axıdılmasına yol verə bilmərəm. Bu bir şərəf məsələsi idi və mənim üçün hər hansı karyeradan müqayisəyə gəlməz dərəcədə dəyərli idi. Bu əmrə qulaq asmamaqla məni nə gözlədiyini bilirdim və bütün bunlara hazır idim. Hərçənd, mənə və ailəmə qarşı cinayətlərin miqyasının bu qədər nəhəng ola biləcəyini təsəvvür etmirdim.

“Petrosyanla danışdıq...”

Heydər Əliyevdən “Petrosyanla danışdıq və OMON-a qarşı əməliyyat barədə razılaşdıq” sözlərini eşidən kimi mən qətiyyənlə təəssüf etmədən maşına əyləşib birbaşa “Cavanşir” restoranına getdim. Əməliyyata 2 saata qədər vaxt qalmışdı. Orada mən OMON-çularla, Elçinlə görüşdüm. Onlara izah etdim ki, əməliyyat hazırlanması barədə Heydər Əliyevin əmri var, burada OMON-u mühasirəyə alıb məhv etmək mənə tapşırılıb, amma mən bunu etməyəcəyəm, arxa boşdur və onlar çıxıb hara istəsələr gedə bilərlər. Mən onların gözlərinə baxdım. Onlar bir yerdə, çiyin-çiyinə döyüş əməliyyatlarında olduğumuz zamanlarda olduğu kimi, indi də məni başa düşürdülər. Onlar mənə nifrət etməli idilər, amma əksinə, həmişə olduğu kimi “komandir” deyə sayğıyla müraciət edirdilər. Biz döyüş dostları idik, mən dünyalar qədər sevdiyim, uğrunda canımı belə verməyə hazır olduğum Vətənimin oğullarına güllə ata, onların qanını bu torpağa axıda bilməzdim. Mən Azərbaycanda öz həmvətənlərimin qanını tökərək karyera qazanmaq naminə deyildim, bu Vətəni qorumaq naminə idim. Onlar həmişə olduğu kimi həmin anlarda da mənə inanır və güvənirdilər. Mən onlara, hətta onu da dedim ki, əməliyyata saat neçədə başlayacağam. Heç nə demədən onlar mənim arxamca baxdılar. Onlardan ayrılmaq çox çətin idi, onlarla bir yerdə qalmaq istəyirdim. Onlar mənə bilavasitə təbəçiliyimdə olanlar qədər sevimli və doğma idilər.

Əməliyyat başlandı

Səhər tezdən hərbi hissələrə vəzifələrini başa salaraq onları restorana doğru istiqamət götürmək əmri verdim. Döyüşçülərin sifətindən görünürdü ki, onlar bu əməliyyata getmək istəmirlər, bu, hamı üçün ağır idi, amma onlar nə edəcəklərini bildirdilər. Bir az sonra mənə ön xətdən məlumat verdilər ki, restoran azad edilib və OMON-çular Ağstafa-Qazax istiqamətində hərəkət edirlər. Əlbəttə, mənim qərargahımda da MTN-in, prokurorluğun əməkdaşları, Heydər Əliyevin adamları vardı və bu məlumatı eşidəndən sonra onlar tələb edirdilər ki, geriye çəkilən OMON-çuları salamat buraxmaq olmaz və artilleriyanı işə salıb onları məhv etmək lazımdır. Onlar bunu Əliyevin adı ilə təkidlə tələb edirdilər, amma mən onlara qulaq asmayıb sakitcə özümün lazım bildiyim şəkildə hərəkət edirdim. Onları görməmək və eşitməmək üçün biz, Zəhid Dünayəliyev və Fətulla Hüseynov, birlikdə maşına əyləşib arxadakı hərbi birləşmələrə doğru getdik. Qazaxa yetişəndə mənə məlumat verdilər ki, nə OMON, nə də mənim döyüşçülərimin arasında yaralanan və həlak olan var. Bunu mən hər şeydən artıq gözləyirdim və daxilən çox rahat idim.

“Əməliyyatı belə keçirərlər”!

Qazaxa çatan kimi Əliyev mənə zəng etdi və əməliyyat barədə məruzə etməyimi istədi. Mən cavab verdim ki, əməliyyat hələ davam edir və mən bir qədər sonra məlumat verərəm. O, çox sakit şəkildə itkilər barədə soruşdu, mən də eyni sakitliklə itkilərin olmadığı barədə məlumat verdim. Bu məqamda onun qoca əsəbləri davam gətirmədi, qışqırdı: “O nə koridordu, siz orada OMON-a veribsiniz?”! Görünür, burada baş verənlər haqqında ona ətraflı məlumatlar verirdilər. Mən sakitcə ona bildirdim ki, heç bir koridor-filan yoxdur və mən hərbiçi olaraq tərtib etdiyim plan üzrə əməliyyat keçirirəm. Bundan sonra, ta mart ayının 17-nə qədər o mənə zəng etmədi, mənimlə əlaqə saxlamadı. Yalnız martın 17-də axşam o mənə zəng edərək Bakıda keçirilən əməliyyat barədə

xəbərimin olub-olmadığını soruşdu. Cavab verdim ki, bəzi məlumatlarım var. O da dedi ki, “bax, əməliyyatı bu cür keçirmək lazımdır”.

OMON bitdi

Anam etiraz əlaməti olaraq, özünü qaynar su ilə yandırdı

Bakıda nə baş verirdi? Rövşən Cavadov Bakıya qayıtdıqda onu heç kim qəbul etmək, dinləmək istəmədi. Əksinə, OMON-un qərargahı ətrafına böyük hərbi birləşmələr cəlb olunmuş, bir neçə həlqə mühasirə təşkil edilmişdi. Açıq-aşkar görünürdü ki, OMON-la birdəfəlik qurtarmaq istəyirlər və bunu hamı başa düşürdü. OMON-un xırda qruplara ayrılaraq dövlət obyektlərini ələ keçirmək planları barədə versiyaların isə heç bir əsası yox idi. Onların hamısı öz qərargahlarında qapanıb oturmuşdular. Ən dəhşətlisi də budur ki, hətta ağ bayraq qaldırıldıktan sonra da, cəzasız qalacaqlarına, əksinə mükafatlandırılacaqlarına inanan qüvvələr OMON-a xüsusi qəddarlıqla divan tutmaq yarışına girmişdi. Düşünürəm ki, bir zaman gələcək, bütün bu hadisələrə doğru qiymət veriləcək və orada həlak olanların xatirəsi onların özlərinə layiq şəkildə anılacaq. Mən istərdim ki, bugünkü gənclik Vətənin bu mərd, döyüşlərdə qan axıtmış oğulları barədə həqiqəti bilsin. Onlar ən çətin günlərdə əllərinə silah alıb Vətənin müdafiəsinə qalxmış igid oğlanlar idi. Onların bir çoxu müharibənin od-alovunu keçsə də, rejim onları məhv etdi.

Martın 17-dən sonra bütün ölkə boyu kütləvi həbslər başlandı. Heç bir günahı olmayan minlərlə insan Vətən xaini elan edilərək həbsxanalara dolduruldu. OMON-la haqq-hesabın bitməsi rejimin imkanlarını daha da genişləndirdi. Qazaxa da böyük bir istintaq qrupu gələrək burada geniş miqyaslı istintaqa başladı.

“Ehtiyatlı ol, səni həbs edəcəklər”

Daxili İşlər Nazirliyinin zabitlərindən biri xahiş etdi ki, onda olan çox əhəmiyyətli məlumatı dinləmək üçün ona vaxt ayırım. Əlbəttə, bu günlərdə mən çox məşğul idim və başımı qaşımağa vaxtım yox idi. Amma o, təkidlə özü mənim yanıma gəldi, məni bir kənara çəkib dedi ki, Bakıdan xüsusi qrup gəlib, həmin qrup mənim özümü də Vətənə xəyanət ittihamı ilə həbs etməlidir və artıq uyğun cinayət işi qaldırılıb. Mən gülümsədim və “bacarırlarsa, həbs etsinlər”,

dedim. O israrla bildirdi ki, özü də bu torpaqlarda anadan olub, haqqımda məlumatlıdır və mənə simpatiyası var, buna görə də bu xəbəri çatdırmağı özünə borc bilib. Mən ona təşəkkür edərək mühafizəni gücləndirdim, çünki başqa məsələlər də vardı. Amma əslinə qalsa, bütün baş verənlərə baxmayaraq, artıq mənə heç nə qorxutmurdu. Mən sabiq polis rəislərindən olan dostumdan xahiş etdim ki, həmin DIN zabiti ilə görüşüb dəqiqləşdirdin ki, mənimlə neyləmək istəyirlər. Əlbəttə, mənim əhəmiyyət vermək istəmədiyim şeylər də çox idi, eyni zamanda mən əmin idim ki, onlar üçün sərfəli olmayan adama çevrilmişəm, onlarla “əməkdaşlıq”dan yayınmışam və onları təmin edə biləcək zəruri izahat da verə bilməmişəm.

Dostum görüşdən qayıtdı, bildirdi ki, məsələ çox ciddidir və mən ölkəni tərk etməliyəm. Buna etiraz etdim və düşündüm ki, ölkədən çıxsam, mənə qarşı istənilən ittihamı hazırlaya bilərlər. Amma qanuni əsaslarla mənə qarşı hər hansı ittihamı hazırlamaq mümkün deyildi. Hər ehtimala qarşı, növbəti gün dostumla birlikdə Tbilisiyə gedərək orada yüksək rütbəli bir tanışım ilə görüşdüm. O, lazım gələrsə, mənim üçüncü ölkəyə keçməyimə şərait yarada biləcəyini vəd etdi, amma bir daha təkrar edirəm ki, heç hara getmək niyyətində deyildim.

İstefa ərizələrimi cırıb tullayırdılar

Başımın üzərində buludlar tündləşir və gündən-günə müdafiə nazirliyinin rəhbərliyində mənə qarşı yaramaz fəaliyyətlərin daha da artdığını hiss edirdim. Bütün bu yaramazlıqları gördükdən sonra istefa verərək Gürcüstana getmək qərarına gəldim. Baxmayaraq ki, 1992-ci ildən üzübəri Milli Orduda yüksək vəzifə daşıyırdım, heç bir təminatım yox idi. Müharibə isə artıq heç kimə lazım deyildi. İstefa ərizəmi bir neçə dəfə kənara atdılar, amma paralel olaraq min cür yaramazlıqlar toxumaqdan da əl çəkmirdilər. Nəhayət, getmək qərarı verdim. Mən Gürcüstan vətəndaşı idim, orada parlament seçkiləri zamanı namizədliyimi də irəli sürmüşdüm. Namizəd olduğum müddətdə toxunulmazlıq hüququm olmasına baxmayaraq, həbs edildim.

Ailəmi 3 gün ərzində deportasiya etdilər

Mənə, Gürcüstan vətəndaşına, Azərbaycanın müdafiə nazirinə qarşı Vətənə xəyanət və fərarilik ittihamı ilə cinayət işi qaldırıldı(?). Gün ərzində bir neçə dəfə TV və radio kanallarında məlumat verildi ki, “Heydər Əliyevin düşməni, xain, narkoman İsa Sadıqov həbs edilib”. Dünyalar qədər sevdiyim anam həbsimə etiraz olaraq özünü qaynar su ilə yandırdı. Bu dəhşətli hadisəni heç vaxt yadımdan çıxara bilmərəm. Onu da həmişə xatırlayacağam ki, hərbi əməliyyatların ən şiddətli zamanlarında belə, hamı ilə eyni qaydada bombalardan qaçıb zirzəmilərə sığınan, yaşamaq üçün cəmi-cümlətanı Qazaxdakı bir taxta evdən başqa heç nəyi olmayan valideynlərimi, ailəmi 3 gün ərzində Azərbaycandan sınırdışı etdilər. Onu da xatırlayıram ki, OMON-çuların həbsi ilə başlanan dəhşətli vəhimi və qorxu şəraitində kimsə mənim qoca

valideynlərimi müdafiə etməyə cəsarət etmədi. Mənim qaynar su ilə yanmış anamı yalnız qonşular ölkənin siyasi və hərbi rəhbərliyindən gizlətməyə cəhd etmişdilər.

Mən o günləri xatırlayıram

Bütün bunlar o zaman baş vermişdi ki, mən artıq həbsxanada otururdum. Azərbaycanın hərbi-siyasi rəhbərliyi məni həbsxanaya ataraq üstəlik, mənə görə ailəmi, qoca valideynlərimi cəzalandırırdı. Mən bu hadisələri sanksiyalaşdıranlardan (buraya Səfər Əbiyev və Aslan Aslanov da daxildirlər) da soruşmaq istəyirəm: siz bu məşum hadisələri xatırlayırsınızmı? Bu dünyanın azman diktatorlarının - Səddam Hüseynin, Çauşeskunun, Bin Əlinin, Mübarəkin aqibətini xatırlayırsınızsa, o dəhşətli hadisələri də yadınızdan çıxarmış olmazsınız. Mən də öz növbəmdə, bütün bunları heç zaman unuda bilmirəm. Və mən Azərbaycana gələcəyəm...

Vətənə qolu bağlı

Şevardnadze onu necə xilas etdiyimi əla bilirdi

Qeyd etdiyim kimi, bu hadisələrdən sonra mən doğulduğum, boya-başa çatdığım Gürcüstana getmək qərarı verdim. Orada mənə istər Müdafiə Nazirliyində, istərsə də Daxili İşlər Nazirliyində yüksək vəzifələr də vəd etmişdilər. Müharibə zamanı mən bu təkliflərdən qəti olaraq imtina etmişdim. Amma 1995-ci ildə başa düşdüm ki, burada ordu ilə bağlı təsəvvürlər tamamilə yanlış istiqamətdə qurulub, ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi ilə bağlı döyüş əməliyyatlarının bərpa olunacağı mümkün deyil və yalnız bundan sonra Gürcüstana getmək qərarı verdim. 1992-ci ildə, Xocalı soyqırımından dərhal sonra öz tarixi Vətənimə xidmət etmək üçün gəlmişdim, indi isə ürək ağrıları ilə buranı tərk etməyə məcbur idim. Məni daha çox ağrıdan o idi ki, döyüş dostlarımdan, şəhid düşmüş əsgər yoldaşlarımdan mənə də əziz olan doğmalarından, həyatımın bir hissəsinə çevrilmiş Qazaxdan,.. ayrılırdım. Mən təsəvvür etmirdim ki, həyatımı bu amillər olmadan necə davam etdirəcəyəm, amma eyni zamanda onu da bilirdim ki, uzun illər ərzində Azərbaycana dönə bilməyəcəyəm. Bu, son və qəti qərar idi.

Yalnız məğlubiyyət yox, şanlı qələbələr də bizimlə idi

Mart hadisələrindən dərhal sonra heç bir günahı olmayan yüzrlə insan, onların qohumları, dostları həbsxanalara dolduruldu. Biz Azərbaycanın Qərb zolağı olan Qazaxı, buradakı hər bir adamı düşmən gülləsindən, hərbi itkilərdən xilas edə bilmişdik, amma indi avtoritar bir rejim hər şeyi və hər kəsi rəhmsizcəsinə məhv etmək əzmində idi. Əlbəttə, bəzi adamlar məni zəif xarakterli olmaqda, iradəsizlikdə ittiham edə bilər. Bu, bu cür düşüncələrin haqqıdır, amma heç kim unutmamalıdır ki, mən zabitəm və zabit şərəfi mənim üçün hər şeydən ucadır. Mən xalqıma, Vətənimə xidmət etməyə borclu idim və heç bir halda hansısa klana, ailəyə, qanunsuzluğa xidmət edə bilməzdim. Məni olmayan ittihamlarla qınayan çoxlarından fərqli olaraq, tabeliyimdə olan hərbi hissələrdən sui-istifadə edərək öz şəxsi iddialarımın təmin olunması üçün insanların taleyi ilə risq edə bilməzdim. Məqsədim həmişə zabit şərəfinin mənə təlqin etdiyi uca hisslərlə bağlı olub: mənim xalqım, mənim Vətənim və onların böyüklüyü. Bütün müharibə boyu biz bu hisslərlə yaşadığımız, bu hisslər bizə hakim oldu. Xüsusi olaraq bildirmək istəyirəm ki, bu 1992-95-ci illərdə biz yalnız məğlubiyyətlər yaşamadıq, həm də çox şanlı qələbələrə imza atdıq. Bəli, məhz, “şanlı qələbələr” sözlərini işlətməkdən qətiyyənlə çəkinmirəm. Qazax və Qərb zolağına daxil Gədəbəy, Daşkəsən, Ağstafa zonasında bu şanlı qələbələr bu müharibənin tarixinə yazıldı. Əlbəttə, mən qətiyyənlə onu demək istəmirəm ki, bunlar mənim orada olmağımla bağlı idi. Sadəcə, bu, düzgün təşkil edilmiş azərbaycanlıların ata biləcəyi qələbə imzaları idi. İndi həmin regionlarda adamları vahimə və qorxu içində yaşamağa məcbur edir, onları rejimin ağırlığı altında sındıraraq əzməyə davam edirlər. Düşmənin edə bilmədiklərini avtoritarizm və diktatura edir. Mən bütün bunlara kənardan baxan bir seyrçi kimi qala bilməzdim, amma nələrsə dəyişəcək gücüm də yox idi. Mən siyasətçi deyildim və olmaq da istəmirəm. Mən əsgərəm, əsgər olaraq qalacağam: öz Vətənimin, xalqımın keşiyində dayanan bir əsgər.

Erməni polis rəisi məni həbs etdi

Gürcüstanda məni yaxşı qarşıladılar və məmnun olduqlarını bildirdilər. Bütün müharibə boyu bizim Gürcüstan hökuməti ilə sıx əlaqələrimiz olub - mən bununla həmişə qürur duymuşam. 1995-ci ildə Gürcüstanda parlament seçkiləri keçirilirdi və mənə də təklif edildi ki, Marneuli rayonundan namizədliyimi irəli sürüm. Seçkilərdən dərhal sonra Azərbaycan hökumətinin sifarişi ilə mənə qarşı çirkli təbliğata start verildi. Məni ittiham etməyə başladılar ki, mən Əliyevin düşməniyəm, narkomanam, xalq düşməniyəm. Hətta mən həbs ediləndən sonra da kütləvi informasiya vasitələri tez-tez bu çirkli təbliğat tezisləri əsasında mənə hücumlar edirdi. Mənim həbsim isə Marneuli rayonunun polis idarəsinin rəisi Narimanidze - Narimanyana həvalə edildi. Bəli, məhz, bu şəkildə! Erməni

mənşəli polis rəisi mənim axtarışım və həbsimlə məşğul olmağa başladı, hətta mənə yaxın olan adamların yatağına pistolet də soxa bilmişdilər. Bütün bunlar isə Əliyevin şəxsi xahişi üzrə həyata keçirilirdi.

Şevardnadze susdu

Mən xüsusi müqavimət göstərmək fikrində deyildim. Mənim toxunulmazlıq statusum vardı, Gürcüstan vətəndaşı idim, Şevardnadze isə məni şəxsən tanıyırdı. O susdu, baxmayaraq ki, Gürcüstan üçün ən çətin günlərdə - Abxaziya və Osetiya ilə müharibədə mənim Gürcüstana nə qədər kömək etdiyim barədə müfəssəl məlumatı vardı. O, 1993-cü ildə Suxumidə mühasirədə olduğu zaman hansı işləri gördüyümü də əla bilirdi. Bütün bunları o da, müşavirləri də, baş nazir də, baş nazirin müavinləri də yaxşı bilirdilər və bu çox maraqlı epizodlar barədə mən yeri gəldikcə bəhs edəcəyəm. Bu hadisələrlə bağlı hələ heç yerdə işıq üzü görməmiş müdhiş faktlar var.

Qollarımı açın ki, Vətənə qolu qandallı getmək istəmirəm

Amma Şevardnadzenin susqun razılığı ilə məni həbs etdilər. Həbs edilən an çox rahatlandım: qısa müddət ərzində çox özlədiyim Vətənə qayıdacaqdım, deyə.

Taleyim isə məni az maraqlandırır. Mənim arxamca Qazax polisindən gələnlər qollarıma qandal keçirdilər. Bu polislərdən heç biri mənim gözlərimin içinə baxa bilmədilər. Başlarını aşağı dikib öz komandirlərinin qollarına qandal vurdular. Qazaxda polislər də məni “komandir” adlandırırdılar. Bütün yol boyu susdum, amma Qırmızı Körpüyə çatanda qandalları açmalarını istədim.

Sevdiyim Vətənə qolu qandallı gəlmək ürəyimdən deyildi. Hər şeyi göz önünə ala bilərdim, yalnız bunu heç istəməzdim. İstəməzdim ki, mənim Vətəndə olan əsgərlərim, döyüş dostları öz komandirlərini qolları qandallı görüb sınınsınlar. Mən əvvəlki kimi onların komandiri idim: azad, qətiyyətli. Qandalları çıxardılar...

Döyüşçülərimlə birlikdə olmaq xoşbəxtlik idi

Qazaxda öyrəndim ki, OMON məsələsinə görə həbs edilən 50-yə yaxın adamı Gəncəyə aparırlar. Polis rəisindən xahiş etdim ki, arzuolunmaz nəticələrlə üzləşməmək üçün mənim burada saxlanıldığımı kimsəyə bildirməsinlər. O zamanlar insanlar hələ tamamilə sındırılmamışdılar və özlərinə çox şeyi rəva görərdilər. Məni ayrıca bir kameraya saldılar. Qazaxda məni saxlamaq üçün heç kim qərar verə bilmədiyinə görə Gəncəyə göndərməli idilər. Şəhər tezdən qonşu kameralardan dustaqlar gəzintiyə çıxarılan zaman mən çox hörmət bəslədiyim zabitlərimdən birinin - Mübariz Kazımovun səsini tanıdım. Mən öz zabitlərimi yalnız ad-familiyalarına görə, həm də səslərinə görə əla tanıyırdım və bu o idi. Inadla mənim kameramın qapısını döyürdü. Mən isə inadla susurdum. O bağırırdı ki, “komandir, cavab ver, sən burada olduğunu bilirəm, hamı bilir...”. Onlar ərzaq və pul yığaraq mənə göndərdilər ki, Gəncəyə gedəndə özüm ilə götürüm.

Onun çağırışı, onların hamısının bu qayğısı məni özümə unutturdu. Ailəmi, körpələrimi, valideynlərimi, onların gələcək talelərini unuttum bir anlıq. Həmişə güvəndiyim, sevdiyim hərbi yoldaşlarımın taleyini bölüşdüyüm üçün xoşbəxtlik içində üzməyə başladım.

Generalın bütün dişlərini sındırmışdılar

İçəridəki və bayırdakı dostların əhatəsində

Döyüş dostlarımın hazırladığı bağlama və onların mənə verdikləri pulla Gəncəyə getdim. Gəncə türməsinin bütün kameraları OMON hadisələrinə görə Ağstafadan və Qazaxdan həbs edilmiş insanlarla dolu idi. Bütün müharibə yolunu şərəflə keçmiş yüzlərlə insan burada idi. Onların hamısı özlərini unudub mənim taleyimdən narahatlıq keçirirdilər. 2 gündən sonra bizim hamımızı Bakıya göndərdilər. Həbsxananın rəisindən də xahiş etdim ki, mənə qandal geyindirməsinlər və məni hamıdan əvvəl aparıb vaqonda təkadamlıq bir kameraya salsınlar ki, burada kimsə mənim mövcudluğumdan xəbər tutmasın. Amma türmə poçtu tez və operativdir.

Birdən dustaqlardan birinin məni adımla soyadım la çağırıldığını eşitdim. Səsini dərhal tanıdığım bu adam Ağstafadan olan Zahid adlı olduqca qorxmaz və cəsarətli bir pulemyotçu idi. Cavab verməyə bilməzdim. “Zahid, bu sənsənmi? Sən ...” və onun qəhrəmanlıqlarını sadalamağa başladım. O sevincindən bağırmağa başladı. Sevinirdi ki, onu xatırlayırlar, onun qəhrəmanlıqlarını onun komandiri dəqiqliklə xatırlayır. Amma indi onun şücaətləri heç kimə lazım deyildi. İndi onların hamısı Vətən xainləri adlanırdılar. Onlar nəzarətçiyə pul verdilər ki, məni onların kamerasına keçirsinlər. Biz birlikdə əyləşib uzun-uzadı söhbətlər etdik. Bizi gözləyən dəhşətlər haqqında deyil, bizi birləşdirən keçmiş, döyüşlər, müharibə haqqında danışırıdık. Harada olduğumu belə unutmuşdum. Bakıya necə gəlib çıxdığımızı, bizi nə üçün, hansı səbəblərə görə həbs etdiklərini,.. hər şeyi unutmuşduq. İndi artıq, çox rahat idim. Məni narahat edən yeganə məsələ ailəm idi- onlar demək olar ki, dolanışığ üçün heç bir vəsait

olmadan qalmışdılar. Başıma min cür fikirlər gəlirdi. Birdən mənə bir məktub gətirdilər. Çox hörmət etdiyim zabitlərdən biri olan Qazax polisinin keçmiş rəisi Isaxan Aşurovdan. Məktubda yazılırdı ki, ailədən narahat olma. Mənim üçün bu sözlər kifayət idi. Isaxanla birlikdə mənim yanıma Vurğun Əyyub və Tofiq Hüseynov- Qara Tofiq gəlirdilər. Heç zaman bu ləyaqətli adamların mənə və ailəmə göstərdikləri qayğını unutmaram. Mən onların bu qədər diqqətini qazanmaq üçün nəsə etdiyimi düşünürəm. Onlar sadəcə olaraq, bu çətin günlərdə öz ləyaqətli davranışlarını nümayiş etdirən səmimi dostlar idilər.

Azadlıqdan məhrum etdilər və generalların yanına göndərildilər

Gürcüstanda məni “Əliyevin düşməni”, “narkoman”, “Vətən xaini” kimi təqdim etsələr də, burada məni, - Azərbaycan Respublikasının müdafiə nazirinin müavini, başqa ölkənin vətəndaşını fərarilikdə ittiham edirdilər. Məni hərbi xidmətdən yayınmaqda ittiham edərək 3 il azadlıqdan məhrum etdilər. Çoxlu sayda zabitlərin, generalların oturduğu 9-cu kalona göndərildim. Onların mütləq əksəriyyəti 1994-cü ilin oktyabr və OMON hadisələrinə görə həbs edilənlər idi. 1996-cı ilin aprel-may aylarında Qazax OMON-unun məsələsi üzrə məhkəmə prosesi başlamışdı. Baxmayaraq ki, mən nəinki şahid, hətta rəsmən təyin edilən əməliyyatın rəhbəri idim, heç kim məni məhkəməyə çağırırmırdı. Heç kim məndən soruşmaq istəmirdi ki, kim günahkardır, kim yox. İstintaqın və məhkəmə prosesinin gedişində məni dindirib-danışdıran yox idi. Buna görə də kalondan xəbər göndərdim ki, məhkəməyə çıxarılan OMON-çılar mənim şahid kimi gəlib ifadə verməyimi tələb etsinlər. Belə də oldu və onlar mənim şahid kimi məhkəməyə cəlb edilməyimi tələb etdilər.

1996-cı il mayın əvvəllərində məni məhkəməyə gətirdilər. Məni avtozakın başqa kamerasına keçirdilər. Bu kameraya keçəndə bu biri kamerada oturan arıq, üz-gözünü tük basmış bir dustaq gördüm. Sifəti olduqca tanış gəlirdi, amma heç cür tanıya bilmirdim. Həm də hisslərim məni aldatmırdı ki, bu adam mənə çox yaxın və çox doğma adamdır. Amma tanımaq mümkün deyildi. Kamerada əyləşəndən sonra uca səslə onun kimliyini soruşdum. O mənə adımla müraciət edərək soruşdu ki, onu tanımadımmı? Mən üzr istəyərək “yox” dedim. Bu zaman o öz adını dedi: - Vahid Musayev!

Mən elə buradaca kiçik bir ara verib Vahidin qohumlarına, ailə üzvlərinə bir daha başsağlığı verirəm və bildirirəm ki, biz, onun döyüş dostları olaraq Vahidi çox yüksək dəyərləndirir və onunla fəxr edirik. Biz sizin ağrılarınızı bölüşürük və bunu öz ağrılarımız hesab edirik. Mən onun ruhu qarşısında baş əyir və istəyirəm ki, siz də bizim qədər onunla qürur duyasınız. Mən bilirəm ki, siz hansı dəhşətlərdən keçmisiniz. Azərbaycanın minlərlə vətəndaşı bu dəhşətlərin içindən keçib və keçməkdədir.

Vahid Musayev böyük hərflərlə yazılacaq zabitlərdəndir. İradəli, ciddi, yüksək savadlı bir Azərbaycan zabiti idi. Bilirsinizmi, Sovet hakimiyyəti illərində bizim ordumuz olmayıb, yüksək səviyyəli peşəkar zabitlərimiz də çox az olub.

Amma belələri var idi. Münaqişə başlayanda onlardan bir çoxu Vətənə gələrək müharibəyə qoşuldu. Gənc nəslə nümunə olacaq bu cür zabitlərə böyük ehtiyac vardı. Generallar Vahid Musayev, Hacıkərim Məmmədov, Rafael Əsədov belələrindən idi. Onların hər biri şərəf və şöhrət mücəssəməsi, məğrurluq və əyilməzlik abidəsi idi. Onlardan bəziləri hərbi əməliyyatların gedişi zamanı həlak oldu, bəzilərini isə bu rejim məhv etdi. Tam məsuliyyətlə deyirəm ki, əgər bu gün bu cür generallarımız olsaydı, bu atəşkəs rejimi zamanında minlərlə Azərbaycan əsgəri təsadüfi güllədən, xəstəliklərdən, distrofiyadan ölməzdi.

Onun danışdıqlarını unutmayın!

Müharibə illərində ordunun, faktiki olaraq bütün təchizatı general Vahid Musayevin üzərinə düşürdü. Intensiv döyüşlər gedir, qoşunlar bir yerdən başqa yerə atılırdılar və bu ağır şəraitdə bizim ordumuz mümkün olacaq ən yüksək səviyyədə təmin olunurdu. Bütün bunlar Vahid Musayevin çiyinlərində idi və döyüş əməliyyatlarının içində olan bütün komandirlər bunu çox yaxşı bilirlər. Biz hamımız onu çox sevirdik və bilirdik ki, o, Müdafiə Nazirliyində çox az adamlardan biridir ki, onunla bütün problemləri müzakirə etmək olar. O, yalnız təchizat üzrə nazir müavini deyildi, həm də hərbi sənətini əla bilən bir general idi. Hər kəs yaxşı bilirdi ki, o, bütün Müdafiə nazirliyinin ağırlığını daşıya biləcək, nazir ola biləcək yeganə adamdır. 1994-cü ilin yayında belə də oldu. Surət Hüseynov Dadaş Rzayevi nazir vəzifəsindən kənarlaşdırıb Vahid Musayevi bu vəzifəyə təyin etdi. Surət bilirdi ki, onsuz indiki zamanda keçinmək mümkün deyil. Amma Musayev bu postda yalnız ikicə gün otura bildi. Heydər Əliyev zəif Surət Hüseynovun mövcudluğunda, onun məğlubiyyətində maraqlı idi. Və Musayev kimi zabitlər olmadan bizim məğlubiyyətimiz labüd idi. Musayevin əvəzinə Səfər Əbiyevi təyin etdilər. Bundan sonra isə bizim çox dəhşətli məğlubiyyətlərimizin seriyası başladı. Bu barədə bir qədər sonra.

İndi isə Vahid Musayevlə görüş haqqında. Mən dərhal nəzarətçidən xahiş etdim ki, məni onun yanına keçirsinlər. Vahidin mənə danışdıqlarını heç zaman unutmaram və gənc nəslin, Azərbaycan zabitlərinin də unutmamasını istəmərim. Onun danışdıqları bizim birgə taleyimiz idi, bizim xalqımızın taleyi idi. Mehmandarovları xatırlayırsınızmı? Bilirsinizmi ki, o nəsil hansı aşağılamalara, işgəncələrə məruz qalıb? Bizə deyirdilər ki, bunu ermənilər və bolşeviklər ediblər. Bəs, Vahid Musayevə, Hacıkərim Məmmədova kimlər işgəncə verib, sındırıblar? Yalnız eyni mahiyyətli zümrə millətin bu cür say-seçmə insanlarına qarşı bu işgəncələri rəva görə, tətbiq edə bilər.

Vahid Musayev uydurma ittihamlarla həbs edilib, sonra sübutların yetərsizliyinə görə azad edilib. Sonra onu yenidən həbs ediblər və sübutları düzəltmək üçün onu yalnız işgəncə əməliyyatlarına məruz qoymayıblar. Onun ağzında birçə dənə də dişi qalmamışdı, hamısını sındıraraq tökmüşdülər. General Vahid Musayev tualeti olmayan təcridxanada saxlanılıb. Təbii ehtiyacını rəf etmək

üçün ona sellafon paketlər verirmişlər!!! Bu bizim taleyimiz və tariximizdir! Azərbaycanın bu cür ləyaqətli oğullarını xüsusi idarənin o qaranlıq zirzəmilərində və dəhlizlərində sındırmaq, əzmək, heçə endirmək üçün ən müxtəlif eksperimentlərdən və işgəncə fantaziyalarından istifadə ediblər. Buna görə hər kəs cavab verməlidir. Sonra hər halda, Vahid Musayev 1999-cu ilin fevralında həbs edilərək qapalı həbsxanada öldürülüb. Biz Azərbaycanın bu ləyaqətli insanların, döyüş dostlarımızın xatirəsini hər zaman qürurla anacağıq.

Bu gün həqiqi qəhrəmanlara abidə qoyulmalıdır. Bizim hamımız mənim yazdığım bu həqiqətləri bilməlidir. Heç kim özünü o yerə qoymasın ki, bu hadisələr barədə eşitməyib, məlumatı yoxdur. Bilin və xatırlayın!. Bunlar mənim məktublarımın sonuncusu deyil...

2hissə

Əliyev və Şevardnadze: beşillik planlar və Tiflis bazarındakı azərbaycanlılar

Yaxın keçmişimizin tozlu səhifələrində nələr gizlənir?

Mühacir polkovnikimiz ən yeni tariximizə işıq tutmaqda davam edir

Azərbaycan Milli Ordusunun sabiq korpus komandiri, hazırda mühacir həyatı yaşayan İsa Sadıqov Azərbaycanın yaxın keçmişində baş verən, üstü bağlı tarixi olaylar barədə silsilə yazısının “Azadlıq”da dərcini davam etdirir. İ.Sadıqov bu olayların canlı şahidi olub və görüb-bildiklərini qələmə almaqdadır. Sabiq korpus komandiri silsilə yazılarının ikinci hissəsinə iki qonşu respublikanın – Azərbaycan və Gürcüstanın keçmiş rəhbərlərinin ta SSRİ vaxtına qədər gedib çıxan müqayisəsindən başlayır.

Bu hissədə iki qonşu respublikanın rəhbərləri haqqında söhbət gedəcək: Eduard Şevardnadze və Heydər Əliyev haqqında. Bir qədər keçmişdən başladığıma

görə oxucuları yormayacağıma əminəm, çünki bu keçmiş çox qəribə təzadlar doğuran və qəribə uyğunsuzluqlar yaradan qanunauyğunluqlarla zəngindir... Mən Gürcüstanda doğulmuşam, orada boya-başa çatmışam, Gürcüstanı tarixi vətənim qədər sevirəm və heç zaman Azərbaycan və Gürcüstan arasında fərq qoymadan hər iki ölkəni sevmişəm. Hətta ən çətin zamanlarda da bütün varlığım ilə çalışmışam ki, Gürcüstana öz imkanlarım daxilində yardım edim. Taleyin iradəsi ilə xoşbəxtlikdən, bu iki Qafqaz dövləti arasında həmişə yaxşı münasibətlər olub, xüsusilə ötən əsrin 80-ci illərinin sonu və 90-cı illərinin əvvəllərində, müharibələrin hər iki ölkənin xalqını imtahana çəkdiyi zamanlarda da bu münasibətlər bəlli bir tarazlıqda qorunub saxlanılıb. Mən gürcülərin və rusların bir yerdə yaşadığı yerdə doğulmuşam və böyümüşəm. Orada azərbaycanlıların sayı çox deyildi. Biz orada məskunlaşanda da kimsə bilmirdi ki, mənim atamın əcdadları ötən əsrin əvvəllərində Gədəbəydən, anamın əcdadları isə Gürcüstanın Saqareco bölgəsinin Muğanlı kəndindən gəlmişlər. Hamıya yaxşı tanış olan pəhləvanlar- Rəşid və Cümşüd Yusifovlar anamla əmiuşağı olublar. Biz rus və gürcü dillərində təhsil alırdıq, orada Azərbaycan məktəbi yox idi və buna görə də ana dilimizdə yalnız evdə danışırıdık. Orada gürcülər bizi tatar (tatrebi), ermənilər isə türk adlandırırdılar. Uşaq vaxtlarımızda bu sözlər bizi qıcıqlandırır və bəzən hətta bu zəmində əlbəyaxa savaşımlara qədər gedib çıxırdıq. Amma bütün bunlara baxmayaraq, biz bir yerdə böyüyür, bir-birimizlə dostluq edirik, bir-birimizin evinə qonaq gedirdik, hətta çoxlu sayda qarışıq ailələr də vardı. Bir qədər böyüyəndən sonra çox asanlıqla müşahidə edirdik ki, bu xalqların məişətində və mədəniyyətində demək olar ki, heç bir ciddi fərq yoxdur. Sadəcə dil və din fərqi vardı və o qədər. Amma bu fərqlərə də kimsə ünsiyyət və ya təmas adına ciddi əhəmiyyət verməzdi. Demək olmaz ki, hər şeyimiz vardı, amma ümumən pis yaşamırıdık. Eyni zamanda, bizlərdən hər birimizin içində müdhiş bir Bakı sevdası vardı. Bizim hamımız hətta heç zaman görmədiyimiz Bakını daim özlər, orada olmaq, orada təhsil almaq, oradakı insanların arasında yaşamaq kimi duyğuları arzularımızın ən şirinləri arasında bəslərdik. Azərbaycanla bağlı nə vardısı, nə eşidirdiksə, bizim üçün müqəddəs idi, sehrli idi, əlçatmaz dərəcədə pak idi. Şübhəsiz, bu, doğəl bir isrək idi, doğəl bir sevgi idi.

O zaman bunları dərk etməyəcək qədər balacaydıq

Azərbaycanla bağlı hər şey bizi sevindirərdi. Məsələn, filmlər. “Azərbaycan filmi göstəriləcək” xəbəri yayılanda bütün qəsəbə uşaqdan-böyüyə oraya gedərdi. Hər kəs öz tarixi Vətəninə daha çox sevmək, daha yaxından tanımaq üçün can atardı. Xatırlayıram ki, hər gün axşam xəbərlərindən sonra əsasən aşır musiqisi verilərdi. Xatırlayıram ki, valideynlərim və bütün böyüklər radionun böyrünü kəsdirib dövrə ilə oturdılar ki, xəbərlərdən sonrakı musiqi verilişinə qulaq assınlar. Nəyə görəsə, aşır musiqisini dinlədikcə onların hamısının gözləri yaşardı. Biz hələ çox balacaydıq və bu hikməti dərk etmərdik ki, bizim

anlamadığımız bu sözlərin hansı gücü vardı ki, bizim böyüklərimizi ağlatmağa belə yetirdi.

Heydər Əliyevin ordenləri və bayraqları

Onu da xatırlayıram ki, adamlar hətta Azərbaycanın 5 illik planları vaxtından əvvəl yerinə yetirdiyi barədə rəsmi, heç bir hissiyat bildirməyən məlumatları belə həyəcanla qarşılayırdılar. Biz də fəxr edərdik ki, Azərbaycan bir daha, yenidən bu beşillik planı daha tez yerinə yetirərək bizim üçün anlaşılmaz olan bu yarışmanın qalibi olub, daha bir mükafat Azərbaycanın rəhbəri Əliyevə təqdim edilib. Brejnevın Azərbaycana növbəti bir səfəri təşkil edilib: bu məlumat gürcüləri nə qədər dilxor etsə də...

Xatırlayıram ki, bu uğurlar toyda da, yasda da, bütün yığıncaqlarda da beləcə müzakirə edilirdi. Gürcülər isə hərdən Azərbaycanın “uğurları” barədə bu xəbərlərə həsədlə yanaşırdılar. Xatırlayıram ki, Heydər Əliyevin qurultaylarda və başqa mötəbər partiya yığıncaqlarında etdiyi 5 illik planın uğurla yerinə yetirildiyi haqqında “parlaq və alovlu” çıxışlarını dinləyərkən, yoldaş Brejnevın Azərbaycana gətirdiyi keçici qırmızı bayraqlarla qürrelənərdik. Bütün bunlar bizi hüduusuz dərəcədə sevindirir və bizə elə gəlirdi ki, biz əlbəttə, gürcülərdən daha yuxarıda dayanırıq və onlardan daha yaxşıyıq. Amma bunlar hamısı bizim uşaqlıq duyğularımız idi.

Biz, əlbəttə Eduard Amvrosiyeviçin də çıxışlarını dinlərdik. Bu çıxışlar o qədər də ibarəli, gurultulu, SSRI və Sov. IKP rəhbərlərinin ünvanına yönəlik qanadlı ifadələrlə zəngin olmurdu. Bizə elə gəlirdi ki, Şevardnadze incikdir, Əliyev kimi qələbə raportları verə bilmədiyinə görə onun çıxışları da belə sönük olur: Gürcüstan bu qədər qələbə şansını əldən verdiyi üçün onun çıxışları belə mütəvazi olur deyərək düşünürdük.

Tbilisidə azərbaycanlı “turistlər”

Amma Gürcüstanda da həyat qaynayırdı, axı. Tikinti abadlıq işləri isə yalnız iri şəhərlərdə deyil, hətta ən ucqar kəndlərdə də intensiv şəkildə aparılırdı. Yollar çəkilir, şəkətlər, uşaq baxçaları, idman kompleksləri tikilirdi. Xüsusilə, Qərbi Gürcüstan təsviredilməz dərəcədə gözəl idi, gözəl şəhərlər və qəsəbələr vardı. Mağazalarda tapılmayan heç nə yox idi. Tbilisi yalnız Qafqazda deyil, bütün SSRI-də ən gözəl şəhərlərdən biri hesab olunurdu.

Biz tez-tez Tbilisiyə gedərdik. Sadəcə gəzməyə, imkanımız olsa, nələrisə almağa gedərdik. Hər dəfə Tbilisiyə gedəndə Azərbaycandan gələn çoxlu sayda adamlar, maşınlar görərdik. Əlbəttə, biz məmnuniyyətlə onlara yaxınlaşırdıq, Azərbaycan haqqında, Azərbaycanda əldə edilən böyük uğurlar haqqında onlarla söhbət etmək istərdik. Uğurlar barədə nəsə soruşmaq istəyəndə, söhbət buralara gəlib çatanda onların əksəriyyəti başlarını aşağı salmağa, susmağa üstünlük verərdilər. Xatırlayıram ki, onlar hər şey almağa çalışırdılar: kisələrlə ot, yeşiklərlə qənd və ya kərə yağ... Xatırlayıram ki, o zaman bir yeşik kərə

yağı Tbilisidə 25 rubla, Azərbaycanda isə 75 rubla olduğunu deyirdilər. Hər şeyi alır, maşınların baqajlarını ağzına qədər doldururdular. Bu, çox qərribə mənzərə idi. Yerinə yetirilmiş, əlavə öhdəliklərlə doldurulmuş planlar, qələbə raportları, keçici qırmızı bayraqlar, orden-medallar və burada Tbilisidə acgözlüklə hər şeyi alan insanlar dəhşətli bir kontrast yaradırdılar.

Şevardnadze, Dəmirçyan və Əliyev

Ermənistanın 150 illik paradına gələn siyasi rəhbərlər və Ustinov

Nə üçün Əliyev Şevardnadzeni sevmirdi?

Xatırlayıram ki, mən Tbilisi artilleriya məktəbinin kursantı olanda bizi Yerevana aparmışdılar. Həm də təcili olaraq. Bizim batareyanı fəxri qarovul üçün hazırlamaq əmri də

verilmişdi. 1978-ci ilin həmin avqust günlərində Ermənistan özünün Rusiyaya birləşməsinin 150 illiyini qeyd eləyirdi. Bu təntənəli bayram münasibətilə baş katib Leonid Brejnev də Yerevana gəlməli idi. Amma hansısa mülahizələrə görə bu tədbirə Brejnev yox, SSRI Müdafiə naziri Ustinov gəldi. Biz onu “Yerevan paytaxt polku” adlandırılan ərazidə qarşıladıq. Mən birinci cərgədə idim. Mənimlə yanaşı erməni və gürcü kursant vardı.

İş belə gətirmişdi ki, tamamilə təsadüfən bizim aramızda, birinci sırada dayanan bir rus yox idi. Bu zaman Ustinov bizə yaxınlaşdı. Onun yanında Şevardnadze, Dəmirçyan və Əliyev dayanmışdı. Bu mənim Əliyevi yaxından, əyani olaraq gördüyüm ilk dəfə idi. Ustinov üzünü gürcüyə tutub onun haradan və hansı millətdən olduğunu soruşdu. Sonra eyni sualları erməniyə verdi və uyğun cavabları aldıqca, müvafiq olaraq Şevardnadzeyə və Dəmirçyana dönüb gülümsünürdü. Növbə mənə çatanda mən “azərbaycanlıyam” dedim. Onların hamısı bərkdən güldülər. Belə təəssürat yarana bilərdi ki, bizi qəsdən birinci cərgəyə yerləşdirmişdilər, amma bu, qətiyyən belə deyildi. Heydər Əliyev mənə yaxınlaşıb əlini çiynimə qoydu və haralı olduğumu da soruşdu. Mən “Gürcüstandanam, amma azərbaycanlıyam”, deyə cavab verdim.

Bu, mənim həmin sabıqlərlə- Heydər Əliyev və Eduard Şevardnadze ilə ilk görüşüm idi. Kimin ağlına gələrdi ki, cəmi 15 il sonra Azərbaycanda ikinci bir görüş olacaq və orada Əliyev “mən elə bilirdim sən 50-dən artıq yaşın, 2 metrədən yuxarı boyun var” deyəcəkdi.

İllər keçdi. Tbilisidəki məktəbi bitirdikdən sonra mən Almaniyaya getdim. Oradan Leninqraddakı Hərbi Akademiyaya, Çexoslovakiyaya, Zaqafqaziya Hərbi Dairəsinin qərargahına, nəhayət, 1992-ci ildə Azərbaycana.

Şevardnadze qaldı, Əliyevi çıxartdılar

Heydər Əliyevlə Eduard Şevardnadze də, demək olar ki, eyni vaxtda Moskvaya yerləşmişdilər. Biri SSRI Xarici İşlər naziri, o biri isə SSRI Nazirlər Kabineti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə. Bir neçə il ərzində Sov.IKP MK-nın qoca baş katibləri bir-birinin ardınca ölməyə başladılar və nəhayət, bu posta Mixail Qorbaçov gəldi. Bir-iki il bir yerdə işlədikdən sonra Qorbaçov Heydər Əliyevi vəzifəsindən kənarlaşdırdı. Şevardnadze isə işləməyə davam etdi, get-gedə təkcə SSRI-nin deyil, dünya siyasətinin ən parlaq fiqurlarından birinə çevrildi.

Qatığı spirtsizləşdirmək üçün iclas

Mən müxtəlif zamanlarda həm Qorbaçovun, həm də başqa rəhbər şəxslərin izahatlarını eşitmişəm ki, “Heydər Əliyev öz yerində olmadığına görə həmin vəzifədən kənarlaşdırılmalı idi”. Yəni, onun bilikləri, bacarığı, qabiliyyətləri bu yüksək vəzifəni tutmağa imkan vermirdi. O zamankı baş nazir Rıjkovun bir intervyüsünü xatırlayıram. O izah edirdi ki, Əliyev hansı entuziazmla kabinetin iclasını toplayıb və tam iki saat ərzində ciddi şəkildə müzakirə edib ki, kefirin tərkibindən spirti necə uzaqlaşdırmaq olar. Bu, həmin zamanlar idi ki, ölkə xirtdəyə qədər problemlərin içində idi və kefir SSRI-nin problemlərinin arasında milyonuncu da ola bilməzdi. Amma yəqin yaşlılar xatırlayırlar ki, həmin vaxtlar Mixail Qorbaçov alkoqolizmə qarşı mübarizə proqramı da irəli sürmüşdü və Əliyev bu kefir məsələsi ilə baş katibə yarınlmaq istəyirdi. Heydər Əliyevin fəaliyyəti ilə bağlı başqa kommentariyalar da vardı, amma mən burada onları sadalamaq istəmirəm. Bir-iki qeyddən də başa düşmək olardı ki, orada Moskvada onluq bir iş yox idi.

Onu siyasətdən təcrid etmək lazım idi

Moskvada işdən kənarlaşdırılması onun karyerasına və özünə vurğunluğuna ölümcül zərbə vurmuşdu. O isə özünü həddən artıq sevirdi. O, az qala həyatla vidalaşmaq həddinə gəlmişdi və özünün təbirincə desək, həyatının son illərini doğma Vətəninə yaşamaq üçün Naxçıvana qayıtmağa qərar vermişdi. Aydın idi ki, əlində hakimiyyət olmadan çox yaşaya bilməz, hakimiyyət ona xilasedici kəmə, tibbi vasitə kimi lazım idi. Buna görə də əl-qolunu sallayaraq oturmaq fikrində deyildi. Düşünürəm ki, onun siyasətə dönüşünə imkan verilməsi o zamankı rəhbərliyin tarixi və kobud səhvi sayılmalıdır. Əgər o, siyasətə qayıtmasaydı, əminəm ki, bu günkü faciələrin bir çoxu olmazdı, ərazilərimiz

işğal edilməz, böyük qaçqınlar ordusu faktı ilə üzbəüz qalmazdıq.

Əliyevin Şevardnadzeyə qarşı kini vardı

Əliyevi tanıyanların hamısı üçün açıq-aşkar idi ki, o, özünün köhnə kollegalarının, o cümlədən Eduard Şevardnadzenin fəaliyyətinə necə aşkar həsədlə tamaşa edir. Şevardnadzeyə qarşı təbii bir inciklik və kin də var idi. Bu kin onunla güclənmişdi ki, Heydər Əliyevdən əvvəl öz ölkəsində prezident ola bilmiş Şevardnadze onu tamam unutmuş, bir dəfə də olsun onu yad etməmişdi, Naxçıvana bir dəfə də olsun baş çəkməmişdi. 1993-cü ilin fevralında da Şevardnadze Heydər Əliyevə deyil, Azərbaycan prezidenti Əbülfəz Elçibəyə baş çəkməyi vacib saymışdı. Bu incikliklər, şübhəsiz, var idi. Əliyevi unutmuş, tərk etmişdilər, o özünün köhnə agenturasından, sabiq əlaltılarından başqa heç kimə lazım deyildi.

Şevardnadze SSRI-nin son saatlarına qədər öz işinin başında qalmışdı. O, şöhrətin zirvələrinə qalxmışdı, onun haqqında bütün dünya danışır, bütün dünya mətbuatı yazırdı. Şevardnadzeni Sovet qoşunlarını Şərqi Avropadan çıxaran əsas adamlardan, Almanıyanın birləşməsində əsas rolunu ifa edənlərdən biri kimi xatırlayırdılar. O, şöhrət və təmtərağın ağuşunda idi.

Az sonra isə o, Gürcüstanın prezidenti seçildi. 1992-ci ilin martında Gürcüstanda baş verən dövlət çevrilişindən sonra o zamankı Müdafiə naziri Kitovaninin və “qanuni oğru”, “Mxedrioni” hərbi-siyasi təşkilatının lideri Caba Ioselianinin himayədarlığı ilə Tbilisiyə döndü.

Burada bir qədər qabağa qaçıb demək istəyirəm ki, növbəti məktublarımda Gürcüstanı az qala vətəndaş müharibəsinə sürükləyən 1991-92-ci il hadisələri haqqında ətraflı bəhs etməyə çalışacağam. Orada Zviad Qamsaxurdiyanın hakimiyyətdən kənarlaşdırılması, Rusiyanın bu proseslərdə hərbi iştirakı Azərbaycandakı sonrakı hadisələrlə bir çox paralellər üzrə səsləşirdi və bunları bilmək çox maraqlı olar. 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda və Gürcüstanda baş verən hadisələrin az qala eyni ssenari üzrə baş vermədiyinə inanmaq olmur.

Heydər Əliyev Şevardnadzenin adamlarını qəbul etmirdi

Biz Gürcüstanı fəlakətlə üz-üzə qoymadıq

Mən Şevardnadzeni və Əliyevi belə xatırlayıram...

Mümkündür ki, çox subyektiv görünüm, amma mən Şevardnadzenin gürcü xalqı üçün əlindən gələni etdiyinə inanıram. 90-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda və Gürcüstanda oxşar hadisələr baş verirdi. Amma bir fərqlə - Şevardnadze özünün bütün siyasi bacarıq və qabiliyyətlərini işə salaraq Zviad Qamsaxurdiyanın hakimiyyətinin devrilməsində iştirak etmirdi. O, sözün həqiqi mənasında dünya siyasətçisi idi, bütün dünyada onu qəbul edir və ona hörmət edirdilər.

Bu, onunla Əliyevi fərqləndirən ən mühüm göstəricilərdən biri idi. Xatırlayırsınızsa, Əliyev hakimiyyətə gələndə uzun müddət ərzində KQB imicinin reabilitasiyası ilə məşğul olmalı oldu. Şevardnadzenin isə belə bir problemi yox idi. Şevardnadze təkcə parlaq siyasi xadim deyildi, onun həm də sərkərdəlik keyfiyyətləri vardı. O, hakimiyyətə gələndə Gürcüstan qan içində idi. Rusiya Cənubi Osetiya və Abxaziya problemlərindən sui-istifadə edərək orada özünün hərbi mövcudluğunun qanlı izlərini qoyurdu. Ruslar Gürcüstana qarşı döyüşənləri silah və hərbi texnika ilə, mütəxəssislərlə təchiz edirdilər. Bu, Gürcüstanın vəziyyətini ciddi şəkildə gərginləşdirirdi. Buna baxmayaraq, Şevardnadze əlindən gələni edirdi ki, müharibənin gedişində kəskin dəyişiklik yarada bilsin. Suxumi mühasirəyə alınanda Şevardnadze həyatı üçün labüd təhlükəyə baxmayaraq, ora getdi və Gürcüstanın hərbi birlikləri ilə bir yerdə mühasirənin düz ortasına düşdü. Bütün dünyanın diqqəti Gürcüstana, Şevardnadzeyə yönəldi. Həmin günlərdə o, özünü Gürcüstan əsgəri kimi aparırdı və Ali Baş Komandan olaraq öz əsgərlərinin taleyini bölüşməyə hazır olduğunu Gürcüstana da, dünyaya da sübut edirdi. Mənim üçün - sabiq hərbi və müharibəni yaşayan birisi üçün bu hərəkət ləyaqət və şərəf nümunəsi idi. Buna görə də mən həmişə Şevardnadzeyə həm bir prezident, həm də bir şəxsiyyət olaraq hörmət və ehtiramla yanaşmışam. Mən onu başa düşür və onun davranışlarını hörmətlə qəbul edirdim.

Dəfələrlə Şevardnadzenin, Saakaşvilinin davranışlarına, Gürcüstandakı inqilabi situasiyaların gedişi zamanı atılan addımlara diqqətlə baxaraq, onları Azərbaycandakı analogiyalarıyla müqayisə etmişəm. Şevardnadze Əliyevin özünə və xalqına rəva gördüklərinə heç zaman yol verməzdi. O, həmişə öz xalqının oğlu, rəhbəri, sərkərdəsi olaraq qalırdı. Əliyev heç zaman bu davranışlara bənzər şəkildə hərəkət etməzdi və etmədi də. Çünki o, Azərbaycan xalqını özünün mülkiyyəti, Azərbaycanı isə özünün əmlakı sayırdı. Ona görə də o, başqa cür düşünənlərə qarşı bu qədər qəddar davranırdı.

Elçibəy “onlara istədikləri yardımı et” əmrini verdi

Beləliklə, Suxumi hadisələrinə doğru geriye dönək. Təəssüf ki, orada belə bir situasiya yaranmışdı ki, prezident yığcam bir hərbi kontingentlə birlikdə

mühasirəyə düşmüşdü. Həm də şiddətli döyüş gedir, ciddi itkilər vardı və 200 min nəfərə qədər də qaçqın dəstəsi yaranmışdı. Bu, həmin ərəfə idi ki, mən Azərbaycanda Qərb qoşun birləşmələrinin komandanı idim. Və çox hörmət etdiyim Isaxan Aşurov mənə zəng edərək Gürcüstandan gələn qonaqları qəbul etməyimi xahiş etdi. Mən böyük məmnuniyyətlə bu heyəti qəbul etdim. Nümayəndə heyətinə Marneuli icra hakimiyyətinin başçısı Nodar Mumladze rəhbərlik edirdi. Heyətə Gürcüstan Nazirlər Kabinetinin üzvləri də daxil idi. Heyət üzvləri Abxaziyadakı, xüsusən də Suxumidə Gürcüstan ordusunun qarşılaşdığı vəziyyət barədə danışdılar. Onlara təcili şəkildə yardım lazım idi. Onlar yardım üçün Ermənistana da müraciət etmişdilər, amma ermənilər qəti olaraq imtina etmişdilər. Üstəlik, abxazlar tərəfdən Baqramyanın başçılıq etdiyi bir erməni batalyonu da Gürcüstana qarşı döyüşürdü. Mən hansı tipli yardım edə biləcəyimizi dəqiqləşdirərək dərhal prezident Əbülfəz Elçibəyə zəng etdim. Başa düşürdüm ki, bu kateqoriyadan olan işləri, təbii ki, yalnız o həll edə bilərdi. Bu, mənim bütün ömrüm boyu lider kimi qəbul etdiyim, hüdudsuz hörmət bəslədiyim şəxslə ilk telefon əlaqəm idi. Prezident Elçibəy heç bir tərəddüd etmədən mənə əmr etdi ki, zəruri və mümkün hesab edilən bütün yardım yubanmadan edilsin. Biz dərhal bütün zəruri hərbi yardımı hazırlayıb Suxumiyə yola saldıq. Siz o zaman nümayəndə heyətinin gözlərindəki ifadəni görə biləydiniz... Onlar gördüklərinə, eşitdiklərinə inana bilmirdilər. Mən onlara Əbülfəz Elçibəyin sözlərini də çatdırdım: “Gürcülər bizim ən yaxın qonşumuz, dostumuz və qardaşlarımızdır. Biz onları heç zaman darda qoymarıq”.

Müharibə boyu onlarla əlaqə saxladıq

Bir müddət keçəndən sonra məni Tbilisiyə dəvət etdilər. Mən Ali Baş Komandandan Tbilisiyə getmək üçün icazə alıb ora getdim. Orada Şevardnadzenin müşaviri, general Vladislav Okropiroviç Çikovani ilə görüşdüm. Biz situasiyanı müzakirə etdik və onlara yenə də yardım gerek idi. Məsələ burasındaydı ki, düşmənin bazalarının və canlı qüvvələrinin yerləşdirildiyi Qudautadan Suxumiyə mütəmadi olaraq atəş açırdılar və onlara cavab vermək üçün zəruri vasitələr yox idi. Amma bizdə vardı. Biz ən qısa müddətdə zəruri olan hərbi yükləri hazırlayıb ora yolladıq. Bundan əlavə, göndərilən hərbi texnikanı idarə etmək üçün mütəxəssislər üçün də ən qısa müddətdə təlim təşkil etdik. Beləliklə, bütün müharibə boyu biz daimi əlaqə saxlayırdıq. Və gürcülər də imkan daxilində bizə zəruri yardımlar göstərirdilər. Məsələn, şimal sərhədləri bizim üzümüə bağlananda və yeganə yolumuz Gürcüstan üzərindən qalanda onların bizim üçün yaratdığı dəhlizin hərbi əhəmiyyəti müstəsna idi.

Sülhün Gürcüstana gətirdiyi xaos

Bir müddət sonra Rusiya vasitəçilik missiyası ilə dövrəyə girdi, Gürcüstan

atəşkəs rejimini yaratmağa nail oldu, Abxaziya və Cənubi Osetiya isə işğal edildi. Amma buna baxmayaraq, orada asayışı bərpa etmək, həyatı öz axarına salmaq üçün çox ciddi tədbirlər görmək lazım idi. Bu mərhələdə Şevardnadzenin fəaliyyətinə dəyər verməmək mümkün deyil. O, imkan vermədi ki, Abxaziyadan və Osetiyadan qaçqın düşmüş bircə ailə belə, çadırlarda yaşasın. Onların hamısı mehmanxanalarda, məktəblərdə, yataqxanalarda normal insanın yaşaya biləcəyi şərtlərlə yerləşdirildi. Əlbəttə, müharibənin bütün infrastrukturunu sıradan çıxardığı ölkədə ciddi problemlər vardı. Kuponlar tətbiq edildi və az sonra onlar tamam dəyərdən düşdü. İnflyasiya, işsizlik, xaos Gürcüstanı başına gətirdi. Gürcüstan yenə də çox ağır vəziyyətə düşdü. Yanacaqla bağlı xüsusilə ağır problemlər vardı.

Baş nazirin müavini mehmanxanadan çıxıb bilmirdi

1994-cü ilin aprelində mənə "Inturist" mehmanxanasına dəvət etdilər. Bizim "OIK Göyəzən" adlı futbol komandamız vardı. Onlar növbəti qələbəni qeyd etməyə hazırlaşırdılar. Mən tribunaya qalxdım və növbətçiyə dedim ki, İsa Sadıqovun burada olduğunu elan etsin. Mənim adım çəkildə iki gürcü mənə yaxınlaşdı. Mənimlə görüşdükləri üçün hədsiz sevindikləri gözlərindən oxunurdu. Onların kimliyini soruşdum. Bunlardan biri Gürcüstanın Yanacaq və Energetika naziri Zubitaşvili, o biri isə Gürcüstanın Ticarət Palatasının Azərbaycandakı nümayəndəsi Camal Muradxanov idi. Onlar məlumat verdilər ki, artıq bir neçə gündür ki, Azərbaycandadırlar və mənə bütün Bakıda axtarmaqla məşğuldurlar. Biz otağa keçdik və orada Gürcüstanın baş nazirinin müavini Avto Margianini gördüm. 1989-cu ildə aprel faciəsindən sonra Gürcüstanın birinci katibi Patiaşvili istefa verən zaman Margiani baş nazir idi və həmin istefadan sonra bir müddət birinci katibi əvəz etmişdi. O, Heydər Əliyevi yaxşı tanıyırdı, onunla dostluq münasibətləri vardı. Hətta Əliyev Naxçıvanda olduğu zaman Ermənistandan keçərək onunla görüşməyə də getmişdi. Həmişə də xüsusi olaraq qeyd etməyi xoşlayardı ki, oraya dostunu və məsləkdaşını yoluxmağa getmişdi. Margiani çarpayıdan sıçrayıb mənə qucaqladı və hədsiz sevincini gizlətmədi. O, izah etdi ki, Şevardnadze onu Bakıya yanacaq dalınca göndərmiş...

Heydər Əliyev niyə Şevardnadzeni həzm edə bilmirdi?

“Onlar istəyirdilər ki, mən Gürcüstanda nazir müavini olum”

Yanacaq məsələsi...

Margiani deyirdi ki, şumlama-əkin mövsümü başlayıb və Gürcüstan üçün indi yanacaq əldə etmək ölüm-dirim məsələsidir. Deyirdi ki, o, Bakıdan yanacaqsız qayıda bilməz və bütün Gürcüstan yanacaq gözləyir. Şevardnadze onu - Heydər Əliyevin yaxın dostunu Bakıya yanacaq dalınca göndərüb, çünki özü dəfələrlə zəng etsə də, Heydər Əliyev dəstəyi qaldırmır, ona cavab vermir. Amma Margianinin özü də Əliyevin qəbuluna düşə bilmirdi. Hətta Abbas Abbasov və Fuad Quliyev də (baş nazirin müavinləri) ona cavab vermirlər, heç kim hətta onların harada olduğunu da söyləmir.

Burada bir qədər izahat vermək yerinə düşərdi ki, formal olaraq, Surət Hüseynov baş nazir olsa da, Heydər Əliyev bütün məsələləri onun başı üzərindən Fuad Quliyevin vasitəsilə həll edərdi. Şübhəsiz, o zamanlar bunu çoxları bilirdi.

Mən bizim hökumət nümayəndələrinin biganəliyinə görə Margianidən üzr istədim və təcili olaraq Heydər Əliyevin qəbuluna getdim. O, məni dərhal qəbul etdi. Bir neçə gün əvvəl mənim fəaliyyətimlə bağlı olan mühüm bir məsələyə görə onunla görüşüm olmuşdu. Mən həmin məsələ ilə bağlı detallar və bir sıra başqa məktublar haqqında məlumat verdim. Eyni zamanda, Margiani ilə görüşüm barədə danışdım və ondan xahiş etdim ki, gürcü dostlarımızla bundan sonrakı münasibətlərə və əməkdaşlığımıza xələl gəlməməsi naminə onlara yardım etsin. Biz təxminən yarım saat söhbət etdik. O, mənim yanımdaca telefonu götürüb Fuad Quliyevə və Abbas Abbasova zəng etdi, onlara irad tutdu ki, niyə onun dostu Margianiyə və gürcü nümayəndə heyətinə qarşı belə diqqətsizlik göstərilib. Mən ona təşəkkür edərək çıxdım. İki gündən sonra yanacaq ilə bağlı məsələlər yoluna qoyuldu. Margiani Heydər Əliyevdən xahiş etdi ki, mənim də onların təyyarəsində Gürcüstana getməyimə icazə versin. O, əlavə etdi ki, məni Şevardnadzeyə təqdim etmək və Gürcüstanda müdafiə nazirinin müavini vəzifəsinə tövsiyə etmək niyyətindədir. Heydər Əliyev icazə verdi və biz bir yerdə Gürcüstana yola düşdük. Yol boyu Margiani mənə dəfələrlə təşəkkür edir və bildirirdi ki, onların bu səfərinin uğurlu nəticəsi mənimlə bağlıdır. Əlbəttə, Azərbaycan tərəfi təmənnasız yanacaq verməmişdi, 8 min ton yanacağın əvəzi barterlə ödənilirdi və bu, artıq mətbuat üçün deyil.

Onlar, əslində dost deyildilər

Bütün sonrakı dövrlər ərzində mən bu məsələni araşdırdım, o zamankı Gürcüstan hökumətində olan tanışlarımla söhbətlər zamanı da dəqiqləşdirməyə çalışdım və başa düşdüm ki, Əliyev nə üçün Şevardnadzeni həzm edə bilmirdi.

Mənim bir qədər əvvəl qeyd etdiyim ehtimallar gerçək idi. Sonra tədricən intensiv təmaslar, səfərlər, Əliyev və Şevardnadzenin dostluğu və qardaşlığı haqqında birgə bəyanatlar meydana çıxmağa başladı. Kənardan belə görünürdü ki, sabiq rəhbərlər uzaq kommunist zamanlarında olduğu kimi yenə də bir yerdədirlər. Bu gün onlar yenə də sabiqlərdir. Əlbəttə, mən Heydər Əliyev haqqında, onun davranışları, maneraları, idarəçiliyi, qəddarlığı, tiranlığı, rəhmsizliyi haqqında qeyd etdim. Amma eyni zamanda çalışdım ki, mənim oxucularım bu iki sabiqlər haqqında özləri nəticə çıxarsınlar. Və mənə elə gəlir ki, Eduard Amvrosiyeviç Şevardnadze haqqında onun siyasətdən gedişinə səbəb olan qızılıq inqilabına qədər nələrisə yazmalıyam.

OMON hadisəsi qəddarlığın antologiyası idi

Üstəlik, onu da nəzərə alıram ki, mən OMON hadisələri barədə, bizim həmvətənlərimizin hansı qəddarlıqla güllələndiyini, öldürüldüyünü qeyd etdim və çox təəssüf ki, bu qeyri-insani davranışa, bu qəddarlığa bəraət qazandıran kimlərsə tapılır. Məhkəmələr var və ya olmalıdır, bu hadisələrə də onlar qiymət verməlidir. Məni heyrtləndirir ki, bizim cəmiyyətimizdə bu qədər qaniçənliyə və qəddarlığa bəraət qazandırma duyğuları haradan qaynaqlana bilər. Mən axı bütün bunların içərisindən addımlayaraq keçmiş, həmin qəddarlığı, ruhsuzluğu, öldürməyə və sındırmağa təbii olmayan iştahı görmüşəm. Amma mən heyrtlənmirəm və bizim cəmiyyətimizin əhəmiyyətli kəsiminin Heydərizm dəyərlərinin hakim olduğu 40 illik idarəçiliyin təəssüratları altında əzildiyini başa düşürəm.

Bəziləri belə hesab edirlər ki, OMON-a qarşı bu qədər qəddarlığın əsası vardı. Öz mülahizələrini belə əsaslandırırlar ki, hətta güc nazirləri də onlardan qorxurdu və buna görə də onlar məhv edilməli idi. Amma Heydər Əliyev kimləri nazir təyin edirdi ki? Bu adamlar qorxa bildikləri və ya başqa sözlə, qorxmaya bilmədikləri üçün nazir təyin edilirdilər. Bəyəm, o, Səfər Əbiyevi nəhaq yerə nazir edib? Ya o biri güc nazirlərini? Bunlar əlbəttə, qorxmaq və qorxudan Əliyevə sığınaraq onun bütün əmrlərini, hətta ən qanunsuz göstərişlərini belə, sözsüz-söhbətsiz yerinə yetirmək üçün bu vəzifələrə təyin ediləblər.

Amma Şevardnadze bu qəddarlığı etmədi

İndi bununla bağlı bir misal çəkmək yerinə düşərdi. Gürcüstanda bizim OMON-un analoqu olan “Mxedrioni” (Süvarilər) adlanan, başında parlament üzvü Jaba İoselianinin dayandığı bir hərbi birləşmə vardı. Jaba İoselianinin parlamentdəki kabinetinin və qəbul otağının qarşısında iki piramida dayanırdı. Avtomat silahdan düzəldilmiş bu piramidaların hər birində 18, ya da 28 “Kalaşnikov” olurdu. Bu adamlar hər yerdə, hər zaman silahla gəzir, heç kim onlara heç nəyi irad tuta, nəyəsə etiraz edə bilmirdi. Amma onlar hər şeyi edə bilirdilər. Onlar açıq-aşkar soyğunçuluq edir, adamları oğurlayır, öldürürdülər.

Tam məsuliyyətimlə deyirəm ki, onları heç bir halda bizim OMON-çularla müqayisə etmək mümkün deyildi. Onlar dövlət məmurlarını oğurlayır, döyür, öldürürdülər.

Mart hadisələrindən sonra bizə Gürcüstan DIN-dən, KQB-dən, Kvemo-Kartli regional İdarəsindən general Kvantaliani zəng etdilər. Aprel ayında onlar “Mxedrioni”nin tərk-silah edilməsi ilə bağlı əməliyyata başladılar. Biz sərhədləri bağladığımız ki, bu silahlı adamlar Azərbaycana keçmək fikrinə düşməsinlər.

Orada “Mxedrioni”nin tərk silah edilməsi əməliyyatı başlandı - amma heç bir xüsusi qəddarlıq, güllələnmə, öldürmə, məhvetmə əməliyyatı nəzərdə tutulmadan. Dəstənin bütün rəhbərləri və cinayətdə ittiham edilənlər həbs edilərək məhkəməyə verildi. Jaba Ioseliani də həbs edilərək türməyə göndərildi. Şevardnadze bu əməliyyata özünə məxsus bir ləyaqətlə möhür vurdu: 2-3 ildən sonra “Mxedrioni”nin bütün üzvləri əfv edildilər və azadlığa buraxıldılar. Hətta Şevardnadzenin ən qatı əleyhdarlarından olan Kitovani belə. Əliyevin Azərbaycanda planlaşdırıb həyata keçirdiyi kimi heç bir məhvetmə, yer üzündən silmə əməliyyatı nə nəzərdə tutuldu, nə də həyata keçirildi. Bizdə isə hətta heç bir günahı olmayan, müharibənin odunu alovunu keçən mərd oğullar 10-15 il həbsdə oturdular, bir çoxları elə oradaca öldülər, müxtəlif sağalmaz xəstəliklərə tutuldular.

Baxın, iki sabiq rəhbər arasındakı fərq bu qədərdir. Onlardan biri heç zaman öz xalqından üstün olduğunu nümayiş etdirməyi ağılından keçirməyib, o biri isə öz xalqını sındırmaqdan ləzzət alıb, adamları işgəncə ilə, qorxu ilə, alçaltmaqla idarə edib...

Əliyevin Azərbaycanı və Şevardnadzenin Gürcüstanı

Repressiyalar və kütləvi həbslər işğal məqsədli siyasətdir

Sui-qəsdlərdən sonrakı inanılmaz davranış...

Uzun illər ərzində Gürcüstan Rusiyanın iqtisadi embarqosu və blokadası altında qaldı. Bütün bu tədbirlər ona hesablanmışdı ki, bu ağır zamanlarda xalq öz rəhbərliyinin əleyhinə qalxacaq, millətin parçalanması prosesi başlayacaq. Amma gürcülər aclığı və blokadanı mətanətlə dəf etdilər...

90-cı illərdən üzübəri Eduard Amvrosiyeviç Şevardnadzeyə qarşı bir neçə dəfə

terror aktı hazırlandı. İlk dəfə 1995-ci ilin 29 avqustunda, Türkiyənin baş naziri Tansu Çillərin Gürcüstana səfəri ərəfəsində belə bir teraktın qarşısı alındı. Çillər Gürcüstana Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri ilə bağlı məsələni müzakirə etməyə gəlirdi. 1996 və 1997-ci illərdə baş verən terror aktları da hədəfə dəymədən yan keçdi. Almanların Şevardnadzeyə bağlıladığı zirehli Mercedes də onun həyatını xilas etdi. Amma bu halların heç birində kütləvi həbslər, şübhəliyələrin və cinayətkarların qohumlarının, dostlarının həbsi baş vermədi, bu hadisələrdən milləti qorxutmaq və kütləvi repressiyalar üçün istifadə edilmədi. Gürcüstanda Şevardnadzenin opponentləri və hətta düşmənləri belə “xalq düşmənləri” elan edilmədi. Yalnız cinayəti törədənələr və bu hadisələrlə birbaşa əlaqəsi olanlar məhkəməyə çıxarıldı.

Orada kabinetlərdə Şevardnadzenin şəklinin yerinə nə asılırdı?

90-cı illərin əvvəllərində mən xidməti işimlə bağlı olaraq bir neçə dəfə Gürcüstanda oldum. Bir neçə dəfə hökumət üzvləri ilə və Baş nazirlə görüşdüm. Hətta baş nazir Gtara Patsatsiyanın, onun müavinlərini kabinetində belə birçə dəfə də olsun, Şevardnadzenin portretini görmədim. Bütün kabinetlərdə yalnız gerb və Gürcüstanın bayrağı vardı: ləyaqətli, müasir və səliqəli şəkildə. Gürcüstanın heç bir yerində millətin regional, siyasi, klan mənsubiyyəti əsasında Azərbaycanda olduğu kimi parçalanmasının şahidi olmadım. Ən yüksək vəzifə sahibləri belə məntiqlə onların opponenti sayılacaq insanlarla bir yerdə oturub-durur, masa arxasında hansısa məsələləri müzakirə edir, bir-birinin evinə qonaq gedib-gəlirdilər. Bütün bunları müşahidə etmək çox xoş idi. Və bütün bunlar Şevardnadzenin iradəsi və xoş məramı ilə də əlavə olaraq stimullaşırdı.

Səriştəsiz gəncliyin qurduğu ölkə

Eduard Şevardnadzenin ən böyük xidmətlərindən biri də Gürcüstanda yeni, bacarıqlı, enerjili bir nəslin yetişdirilməsinə şərait yaratması oldu. Diqqət yetirin: bu gün Gürcüstanda nə qədər gənc siyasətçilər vardır. Bu prosesdə Şevardnadzenin danılmaz xidmətləri vardır. O, məhv etmədi, təqib etmədi, həbsxanalara atmırdı, əksinə insanların yetişməsinə, öz haqqını tələb etməsinə imkan verən situasiyanın qorunub saxlanmasına çalışırdı. Mən hətta onu da xatırlayıram ki, Şevardnadzenin ölkə rəhbərliyindən getməsi nə qədər adamı mütəəssir etmişdi. Çoxları ölkənin gələcəyindən narahat olurdular. Amma bünövrə kifayət qədər möhkəm qoyulmuşdu: gənclər - bir çoxlarının səriştəsiz adlandırma biləcəyi adamlar hakimiyyətə gəldilər, Gürcüstanda hər şeyi daha yaxşı təşkil etdilər və daha yaxşı Gürcüstan qurdular. Demokratiyanın mahiyyəti də bundan ibarətdir. Xüsusilə, hakimiyyətinin son illərində onun məqsədli şəkildə gücləndirdiyi demokratik institutlar və dəyişikliklər öz bəhrəsini verdi. Gürcüstan ayaq üstədir, inkişaf edir, çətinlikləri dəf edir, ölkədə əsl rəqabət mühitinin atributları möhkəmlənməkdədir.

Gürcüstanda çoxdandı, olmamışdım. Oraya 9 il sonra getdim. Gözlərimə və qulaqlarıma inana bilmədim: Gürcüstanı tanımaq mümkün deyildi. İlk baxışdanca yaranan və getdikcə artan qənaət bundan ibarətdir ki, Gürcüstan inkişaf edir, möhkəmlənir və o, artıq öz gələcəyinin təminatlarını yarada bilib. Orada milyonlarla xərc çəkib heç kimin atasına, anasına, babasına heykəllər qoymurlar. Orada 30-40 il bundan əvvəl olduğu kimi adi qaydada evlər, xəstəxanalar, məktəblər, uşaq baxçaları tikirlər. Vəssəlam. Həm də xüsusi milyonlar tələb və sərf etmədən.

Əliyev repressiyalarını yaşamayan bircə ailə belə, yoxdur

Azərbaycana ilk dəfə 1992-ci ilin ortalarında Milli Orduya xidmətə başlayanda gəldim. Xidmət etmək üçün mənə Qərb bölgəsinə göndərildilər. Yaşayış məntəqələrini bir-bir gəzdim, məktəblərə, başqa sosial obyektlərə xüsusi olaraq baş çəkdim. Və həmin vaxtlar bir zamanlar Heydər Əliyevin etdiyi alovlu-odlu çıxışlar, beşillik plan və öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı raportlar, keçici qırmızı bayraqlar, qızıl ulduzlar, Azərbaycanın uğurları haqqında pafoslu nitqlər yadıma düşdü. Mən öz həmvətənlərimin, soydaşlarımin, mənə dünyalar qədər doğma və əziz olan millətin yaşadığı şəraitə, məktəblərin, xəstəxanaların, yolların vəziyyətinə görə xəcalət çəkdim. Mən kənd və ya şəhər olduğu anlaşılmayan, amma hər halda şəhər adlanan yaşayış məntəqələrinə heç cür uyuşa bilmirdim. Nəticə birmənalı idi: Azərbaycan o dövrün Gürcüstanı ilə müqayisə edilə bilməz, vəssəlam. Artıq o zamanlar, Əliyevin hakimiyyətə ikinci dəfə gəlmədiyi o günlərdə adamlar danışdırlar ki, Azərbaycanda Heydər Əliyev repressiyalarının qurbanı olmayan, əziyyətini yaşamayan bircə ailə belə yoxdur. Əlbəttə, Əliyevin hakimiyyətinin həmin dövrü barədə o zamanın şahidi olan məlumatlı insanların bu barədə yazması daha doğru olardı və buna ciddi ehtiyac var. Azərbaycan ziyalılarının o zamankı nəslinin nümayəndələri bunu Azərbaycan xalqına hələ də borcludurlar. Mən isə sadəcə olaraq, özümün şahidi olduğum zamanın hadisələri və şəraiti barədə yaza bilərəm. Həm də 1993-cü illərin əvvəllərindən hansısa sehrli bir komanda ilə başlayan proseslərdən. Açıqını desəm, həmin zaman adamlarda belə bir ovqat vardı ki, Heydər Əliyev qocalıb, müdrikləşib, birinci idarəetmə dövründə yol verdiyi xətaları dəyərləndirib və onun indi hakimiyyətə qayıtması həmin günahlarını yumaq, həm də Azərbaycan xalqı üçün hansısa tarixi missiyasını başa vurmaq niyyətindədir. Həm də, axı artıq İttifaq hökuməti yoxdur, yuxarılara heç nə ötürmək, Moskvadan alınan hansısa göstərişlərə görə xalqa əziyyətlər yaşatmaq, əvəzində hansısa ordenlər, medallar, mükafatlar, fəxri adlar almaq ehtiyacı da yoxdur. Amma onun fəaliyyətinin lap ilk günlərindən anlaşıldı ki, bu ehtimalların bətnində çox dəhşətli şübhələr vardır. Bu fəaliyyətin ilk simptomları da bundan ibarət oldu ki, millətin, ordunun, ayrı-ayrı əhali qruplarının arasında dibi görünməyən bir uçurum yaranmağa başladı.

Əliyevin atəşkəs siyasəti

O, Petrosyanın xahişlə hərbi əməliyyatları dayandırmağı tələb edirdi...

1993-cü ilin noyabr-dekabr aylarında Heydər Əliyevin ümummilli səfərbərlik çağırışını yəqin ki, xatırlayırsınız. Guya ki, işğal edilmiş torpaqları azad etmək və müharibə məsələsini birdəfəlik həll etmək kimi bir öhdəlik götürmüşdü. Bu kampaniya da gurultulu nitq və

çıxışlarla yadda qaldı. Amma bu dəfə Heydər Əliyevin nitilə yox, onun ətrafında olanların Əliyev haqqında tərif-mədhyyə dolu çıxışlarıyla... Bəlağətli nitq ilə... Bir zamanlar Əliyevin Brejnev və başqa İttifaq rəhbərlərini vəsf etdiyi kimi...

Uğursuz və cinayətkar qış kampaniyası

Yalanın və həqiqətin harada olduğunu müəyyən etmək mümkün deyildi. Biz müşahidə edirdik ki, millət “rəhbərinin” çağırışlarına necə rəqslərlə cavab verir və müharibəyə yollanır. Biz görürdük ki, tankların üzərinə Əliyevin adını yazıb, bir zamanlar “Stalin yolunda” yazdıqları kimi, necə “Əliyev uğrunda” patriotizm nümayiş etdirir. Açıqını desəm, hərdən hətta mənə də elə gəlirdi ki, bəlkə bunlar bir həqiqətdir? Amma bu illüziyalar fakt qarşısında qaldığımız ilk andaca darmadağın oldu. Bir zamanların 5 illik planlarında olduğu kimi...

İndi də qış kampaniyasının müddəti Əliyev tərəfindən müəyyən edildi. Bizi - döyüşən komandirləri heç kim dinləmək istəmirdi. Heç kim vecinə də almırdı. Unudurdular ki, bu, pambıq və ya hər hansı başqa kənd təsərrüfatı məhsulunun yığım kampaniyası deyil. Minlərlə, on minlərlə insanın taleyindən söhbət gedir. Amma o heç kiminlə hesablaşmaq istəmir və bu insan taleləri onu zərrə qədər də narahat etmirdi. Partiya nomenklaturası da kabinetlərdə oturub, 5 illik planlar zamanında olduğu kimi, oradan komandalar verərdi. Hərbçilərə nəyi necə etməyi göstərərdi. Bir zamanlar Stalin Xruşşovları və başqalarını yolladığı kimi, Əliyev də öz adamlarını, nümayəndələrini cəbhə bölgələrinə

göndərərdi ki, onlar hərbiçilərə nəzarət etsinlər, əmrlər versinlər. Özü də ciddi döyüş təcrübəsi olan komandirlərin belə, rəyini nəzərə almadan hökm etsinlər. Nəticədə biz iflasa uğrayan qış kampaniyası - minlərlə həlak olan və donmuş insan faktoru ilə üz-üzə qaldıq. Hələ bu vaxta qədər də kimsə həmin qış kampaniyası zamanı yol verilmiş cinayətlər haqqında heç nə danışmayıb. Axı həmin vaxta qədər milli ordu bu qədər itki ilə üzləşməmişdi! Bəs həmin əmr verənlər, sərəncam yağıdınlar, planlar qoyanlar, Ali Baş Komandan Heydər Əliyev özü harada qaldı? Orduda dağılma və degradasiya məhz Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonra başladı. Ən böyük məğlubiyyətlər və uğursuzluqlar da onun zamanında baş verdi. Doğrudur, onun özünü təsdiqləmək, ordunu yenidən komplektləşdirmək, uğurlu bir kampaniyaya başlamaq imkanı, vaxtı var idi. Amma onun elm-təcrübəsi, sərkərdəlik keyfiyyəti yox idi. O, Sovet dövründəki “çiçəklənən” Azərbaycana rəhbərlik etmiş Heydər Əliyevin özü olaraq qalmışdı və heç bir pozitiv dəyişiklik baş verməmişdi.

Bu saziş imzalanmamalı idi...

İndi artıq orduda nizamnamə münasibətləri yox, yalan, yaltaqlıq, qılığa girmək, ələ alma, rüşvət və bu qəbildən olan davranışlar hakim idi. Məhz qış kampaniyasında uğradığı məğlubiyyətdən sonra özünün gücsüzlüyünü və heç bir uğur əldə etmək şansının olmadığını dərk və qəbul edən Əliyev ermənilərlə hələ indi də cinayətkar mahiyyətli dəyərləndirilən atəşkəs rejiminin təmin edilməsi üçün təslimçi sülhə imza atdı və torpaqların işğalı faktıyla razılaşıdı. Men hərbiçiyəm və müharibə tarixində belə bir təslimçi atəşkəs müqaviləsinin olduğunu xatırlamıram. Sual olunur: torpaqların 20 faizi işğal altında olduğu halda, hansı məqsədlə və niyyətlərlə atəşkəs müqaviləsi imzalamağa dəyərdi? Axı zərrə qədər də şübhə yox idi ki, ağır vəziyyətdə olan tək biz deyildik. Düşmən də taqətdən düşmüşdü. Onun da hərbi əməliyyatları aparmaq gücü qalmamışdı və erməniləri işğal etdikləri torpaqlardan çıxmaq şərtilə atəşkəs müqaviləsinə imza atmağa məcbur etmək mümkün idi. Şimal qonşumuzun o zamankı vəziyyətini də nəzərə alaraq, ermənilərə bizim üçün daha əlverişli şərtlər qəbul etdirmək mümkün idi. Hətta Əliyevin vərdiş etdiyi idarəçilik, onun faydasız kadr siyasəti olmasaydı, qış kampaniyasını da uğurla başa çatdırmaq mümkün idi...

Əliyevə insan qanı ilə yazılan məktublar

Buraları «QULAQ arxipelaqı»ndan nələr fərqləndirirdi?

Əliyev tez-tez vurğulayırdı ki, Ter-Petrosyan və Yeltsin ondan atəşkəs müqaviləsinə imza atmağı xahiş ediblər. Bəli, bu, belə idi və onlar həqiqətən də bunu təkidlə xahiş edirdilər. Petrosyan bu sayaq xahişləri tez-tez edirdi və dəfələrlə olub ki, onun təkidli xahişlərini əsas gətirən Heydər Əliyev məndən tələb edib ki, döyüş əməliyyatlarını dayandırım. Baxmayaraq ki, mənə məruzə edirdilər və onu inandırmağa çalışırdı ki, ermənilər yaşayış məntəqələrini artilleriya atəşinə tutur, dinc əhalini tələf edir. Amma o, Petrosyanla daha tez dil tapırdı. Bunu Qərb zonasında olan çoxlu sayda adamlar, o zamankı icra başçıları, zabitlər, hərbi qulluqçular əla bilirlər. Çünki mən onlara atəşi dayandırmaq əmrini verəndə bunun səbəblərini də izah edirdim. Məsələn, dəqiq yadımdadır ki, 1993-cü ilin dekabr ayının 29-da o, məndən tələb etdi ki, hərbi əməliyyatları dayandırım, çünki bunu Petrosyan xahiş edir. Əməliyyatların dayandırılması xeyli uzandı və bu zaman Əliyevə Boris Yeltsin zəng edərək Petrosyanın xahişini təkrarladı. Əliyev də mənə Yeltsinin xahişini çatdıraraq, bir daha atəşi dayandırmağı tələb etdi. Həmin günün axşamı isə Heydər Əliyev mənə zəng edib dedi ki, Rusiya nümayəndələrinin iştirakı ilə Gürcüstan ərazisində ermənilərlə görüş olacaq. Abbas Abbasov ora gedəcək və mən də onunla birlikdə həmin görüşə getməliyəm. Ertəsi gün Əliyev mənə dedi ki, Abbas Abbasov bu görüşdə iştirak edəsi olmadı və mən orada Azərbaycan tərəfdən tək olacağam. Bu görüş Rustavi şəhərində baş tutdu və nəticəsiz başa batdı. Amma bu barədə bir qədər sonra daha təfəsilatlı yazmağa çalışacağam...

Bütün imkanların ərazi bütövlüyünün bərpasına səfərbər edilməsinin əvəzinə Heydər Əliyev təslimçi sülhə, atəşkəs rejiminin yaradılmasına imza atdı və bu “sülh”ün yalnız bir anlamı, məqsədi vardı: hakimiyyəti öz əlində saxlamaq, özünün şəriksiz hakimiyyətini təmin etmək. O, sanki yaşını, səhhətini nəzərə alaraq tələsir, hakimiyyətin öz ailəsinin əlində əbədi qalmasının təminatlarını möhkəmləndirmək istəyirdi. Və həmin zamanlardan da Əliyevin yeni-köhnə əyyamı yenidən başladı. Həm də azacıq sonra hamı dərk etdi ki, heç bir möcüzəyə-filana inanmağa ehtiyac yoxdu: Heydər Əliyev 70-80-ci illərdə necədisə, eləcə də qalıb. O, özünün əvvəlki adam olduğunu göstərmək üçün qəddarlığın bütün mümkün görsənişlərini nümayiş etdirdi. Mən bu prosesləri çox yaxından müşahidə edə bildim. Həbsxanada mən Soljenitsinin “Arxipelaq QULAQ” adlı əsərini oxudum. Bu kitabı oxuya-oxuya həmin Stalin dövrünün repressiyaları ilə Əliyev dövrünün repressiyaları arasında hansısa fərqi tapmağa çalışdım, amma mümkün deyildi. Heydər Əliyev Sovet repressiya maşınının insanları əzmək, məhv etmək, sındırmaq üsullarını əla mənimsəmiş bir adam idi. O da eyni soyuqqanlıqla bir nəslin bütün kişilərini damlaya, onları

həbsxanalarda çürüdə, ailəni və uşaqları başsız qoya bilərdi. Mən görürdüm ki, analar həbsxanada saxlanılan övladlarının yanına gələrək, bütün görüş boyu necə ağlayır və oğullarının üzlərinə baxmırdılar. Gənclər - yaşadıkları azacıq həyatın bütün şüurlu hissəsini Vətən uğrunda döyüşən bu insanlar 25-26 yaşlarında “Vətən xaini” elan edilmişdilər. Məqsəd isə bir idi: millətin gözünü qorxutmaq, sındırmaq, onu miskin bir kütləyə çevirmək ki, idarə etmək rahat olsun. Bu, “Politbüro”nun və KQB-nin uzun illər ərzində formalaşmış, daşlaşmış iş təcrübəsi idi...

Əliyəvi millətin gələcəyinin narahat etdiyinə inanmıram və bütün əlamətlərdən yalnız bir şey müşahidə olunurdu ki, onu sonsuzluğa qədər davam edəcək ailə hakimiyyəti ilgiləndirir. O, minlərlə adamı bu məqsəd uğrunda məhv etməyə hazır idi və bu qətiyyət aşkar müşahidə edilirdi. O, milləti regionçuluq duyğularına yoluxdurdu, bu proses bir çox müqəddəs dəyərləri deformasiyaya uğratdı.

Ümumilikdə isə tam əminliklə demək olar ki, Əliyevin ikinci dönüşündən başlayan repressiyalar öz miqyasına görə Stalinin 30-cu illərdə elədiklərindən qətiyyətən geri qalmırdı. O məşum Sovet illərindən heç nə fərqli deyildi - idarəetmənin bütün forma və metodları eynilə tətbiq edilirdi.

Həbsxana generalları

Qeyd etdiyim kimi, 90-cı illərin repressiyaları məni də həbsxanaya atmışdı. Buna görə də düşünürəm ki, həmin dövrün - birinci repressiya dövrünün dustaqlarının taleyilə bağlı məlumatlar da maraqlı olar.

Məhkəmədən sonra məni Binəyə - 9-cu kalona gətirdilər. Bu, yarımsəhralıq ərazidə yerləşən, böyründə də nəhəng bir donuzxananın qurulduğu bir cəzaçəkmə müəssisəsi idi. Yayda dözülməz isti, ilin qalan vaxtlarında isə külək və yağış... Məlumatlı idim ki, mənim gəldiyim bu kalonda Müdafiə Nazirliyinin sabiq artilleriya komandanı, general Hacırəhim Məmmədov da saxlanılır. Mən həm də onu görməyə tələsirdim. O, Müdafiə Nazirliyində çox dəyərli zabitlərdən biri idi. Bu yerdə istərdim ki, generalın şəxsiyyətini tanıtmaq üçün bir qədər ətraflı izahat verim. Hacırəhim Məmmədov artilleriya məktəbini və artilleriya akademiyasını bitirmiş, bütün hərbi karyerası boyu açıq hərbi hissələrdə qulluq etmişdi. Sovet ordusunda polk komandiri, polkovnik rütbəsinə qədər yüksəlmişdi. Sovet Ordusu sıralarında bu səviyyədə olan azərbaycanlıları barmaqla saymaq olardı. O, Ruslan Auşevlə olduqca yaxın dost idi və bir yerdə Uzaq Şərqdə xidmət etmişdilər. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi başlayandan sonra Azərbaycana Vətənin müdafiəsi üçün könüllü şəkildə gəlmişdi. O, Gürcüstanda, Tetrixkaro-Ağbulaqda doğulmuş, böyümüşdü.

Hacırəhim Məmmədov hərbi əməliyyatların gedişində olduqca böyük işlər görmüşdü, bütün qaynar nöqtələrdə olurdu, yüksək nizam intizamı ilə fərqlənən artilleriya hissələrinə rəhbərlik edirdi. Hacırəhimi bütün tabeliyində olanlar əla tanıyır və onu sevirdilər. Eyni zamanda, o, zabit şərəfini uca tutaraq heç bir

qruplaşmaya, klana qoşulmayan ordu komandanlarından biri idi. Çoxları onun göstəricilərinə həsəd aparırdı, ona oxşamaq istəyənlər kifayət qədər çox idi. O, Azərbaycanı güclü, qüdrətli dövlət kimi görmək istəyir və bundan ötrü əlindən gələn hər şeyi edirdi...

Bu namuslu adam uydurma cinayət işilə “Vətən xaini” elan edilərək 15 il həbs cəzasına məhkum edilmişdi. Kimin ağılına gələrdi?! Və təəssüf ki, məhz bu cür adamlar bu taleyin sahibi olurdular. Onu çox yaramazcasına 1994-cü ilin oktyabr hadisələrinə görə mühakimə etmişdilər. Amma burada Hacırəhimdən başqa da onlarla namuslu zabitlər saxlanılırdı və onların hamısının “Vətən xaini” adı ilə həbs edildiyi aydın idi. Həm də torpaqların 20 faizinin düşmən əlində olduğu, təslimçi sülhün imzalandığı bir zamanda... Ordunu qurmaq, düşməni geri oturtmaq əzmində olan bu zabitlər və döyüşçülər indi həbsxanada kartof soyub özləri üçün yemək hazırlamaqla, başlarını nə iləsə qarışdırmaqla məşğul idilər...

Vətən uğrunda canını verən “Vətən xainləri”

Xalq düşməni elan edilərək 15 il həbs cəzası alan Mingəçevir batalyonunun komandiri Əli Yəhyayevi heç cür unuda bilmirəm. 1993-cü ilin fevralında Ağdərə uğrunda döyüşlərdə Əli bir ayağını dizdən yuxarı itirmişdi. O, salamat qalan bir ayağı ilə həbsxanada çox əziyyət çəkirdi. Onunla danışmaq çətin idi, ağır idi. O, komandir olaraq qalır, özünü zabitəli aparırdı, amma gözlərindəki ağrını, kədəri heç cür gizlədə bilmirdi. Mən onun ailəsilə, uşaqlarıyla görüşünü heç vaxt yadımdan çıxara bilmərəm. Bu, ürəkləri yaxan bir mənzərə idi. O, mənim nəzərimdə əyilməzliyin və sınımazlığın mücəssimələrindən biri, qəhrəman idi.

İnsanlar damarlarını doğraraq, Əliyevə özlərinin günahsız olduqlarını sübut edən məktubları qanları ilə yazırdılar. Yazırdılar ki, onlar ittiham edildikləri cinayət əməllərilə heç bir əlaqəsi olmayan adamlardır. Mən Qazax polisinin sabiq zabitlərindən birini tanıyırdım ki, Heydər Əliyevə öz qanı ilə 30-dan artıq məktub yollamış, amma onların heç birinə cavab almamışdı...

Heydər Əliyev səni gözləyir

Aministiya haqqında qanunu barmaqlarına dolamışdılar

Bir qədər də dustaqlıq həyatımdan bəhs etmək istərdim. Əslində həbsə

alındığım zamandan 1 il sonra mənim şərti olaraq azadlığa çıxmaq hüququm vardı. Amma mənə dedilər ki, Gürcüstan vətəndaşı olduğuma görə il yarımından sonra çıxa bilərəm. Oturub gözləməkdən başqa çarəm yox idi. Həbsxanada müntəzəm idmanla məşğul olurdum: ordu həyatından qalma bir vərdişim idi ki, hər səhər və axşam idmana vaxt ayırırdım. Eyni zamanda müşahidə edirdim ki, bu, həbsxana rəhbərliyinin xoşuna gəlmir. Onların səbri çatmadı və nəhayət, günün birində məni rəisin yanına çağırıdılar. Rəis dedi ki, rəhbərlik sənə həbsxanadan qaçmaq planlarının olduğu haqda məlumat əldə edib və idmana da buna görə xüsusi fikir verdiyini bilir. Buna görə də idmanı buraxmamı tələb etdi. Mən onun üzünə baxdım və heç nə demədən çıxdım. Bundan sonra idmanla barakda, çarpayılarda arasında məşğul olmağa başladım.

Buranın yayı əsl cəhənnəm istisi idi. Üstünə bir şey atıb yatmaq mümkün deyildi. Buna görə də dustaqların çoxu öz çarpayılarında miçətkənə bənzər bir şey düzəldib yatırıdılar ki, həm də nəhəng ağcaqanad qoşunlarının hücumlarından özlərini qorusunlar. Amma mənə bunu da etmək yasaq edilmişdi. Mən boğazıma qədər odevəyə bürünüb sadəcə üzümü tənziqlə örtərək yatmağa məcbur idim. Hətta bunu da hamı yatandan və nəzarətçilər ortalıqdan çəkiləndən sonra edirdim.

Bir parça kətan və daha 6 ay

Qanunla nəzərdə tutulan qaydaya görə, buradan çıxmağıma iki həftə qalmış məni rəisin yanına çağırıdılar. Rəis dedi ki, sənə bütün sənədlər hazır, amma islah olunmadığına görə sənə azadlığa buraxa bilmərik. Mən islah olunmadığımı nədə ifadə edildiyini soruşanda isə o dedi ki, gecələr yatanda üzünü tənziqlə örtürsən. Bəli, məhz, belə! Rəis izah etdi ki, bu qayda pozuntusuna görə mən daha 6 ay həbsdə qalmalıyam. Həbsxananın öz qaydaları var və onların məni nəyə təhrik etdiklərini anlayırdım. Amma bu xırda insanlarla bu məsələlər üzərində mübahisə yaratmağı özümə sığışdırma bilməzdim. Və mən bu balaca tənziqlə parçasından ötrü daha 6 ay həbsdə qalmalı oldum. Bu müddətdə bəzi deputatlar mənimlə görüşə gəldilər. Əlbəttə, yuxarıların razılığı ilə. Məqsəd bu idi ki, məni əfv ərizəsi yazmağa razı salsınlar. Mən narahatlıq üçün onlara təşəkkür etdim və əlbəttə, müsbət cavab vermədən onlardan ayrıldım.

1997-ci ilin oktyabrında amnistiya qanunu çıxdı və təsadüfən mənim maddəm də həmin qanuna düşdü. Məni yenə rəisin yanına dəvət etdilər, təbrik etdilər və bildirdilər ki, Əliyevə əfv ərizəsi yazıb getməliyəm. Mən isə kəskin etirazımı bildirdim. Bundan sonra daha 6 ay məni orada saxladılar. Hər dəfə ailəm mənimlə görüşə gələndə də təbii ki, onları da təlimatlandırırdılar ki, məni yola gətirsinlər. Onlara deyirdilər ki, baxın, bütün sənədlər hazır, adam sadəcə

olaraq, ərizə yazıb buradan çıxmalıdır. Xatırlayıram ki, bir dəfə azyaşlı oğlum mənə dedi ki, ərizə yazıb çıxım və birlikdə evimizə gedək. Mən ona dedim ki, bax, oğlum, mən ərizə yazıb çıxı bilərəm, amma gərək adımı da dəyişim və buradan çıxandan sonra məni başqa adla çağırırlar. Bundan sonra oğlum mənə heç nə demədi.

Rəis cibimə nəşə dürtdü və mən onu çıxara bilmədim

1998-ci ilin aprel ayının 17-də aministiyanın müddəti başa çatdı. Məni rəisin yanına çağırdılar və orada rəisin yerində baş idarənin rəisi Aydın Qasimovun oturduğunu gördüm. Aydın Qasimovdan başqa burada Baş Nəzarət İdarəsinin rəisi Habil Qurbanov da vardı. Onlar tələb etdilər ki, ya ərizə yazıb get, ya da heç zaman buradan çıxmıyacaqsan. Mən yenə də sərt etiraz etdim və çölə məktub göndərərək mənə qarşı bu qanunsuzluqlar barədə ətraflı məlumat verdim. Aydın Qasimov və Habil Qurbanov bu günlər ərzində bir neçə dəfə, bəzən hətta bir gün ərzində bir neçə yol gəlib məni dilə tutmağa, hədə-qorxu gəlməyə başladılar. Mən başa düşürdüm ki, onlar tələsirlər. Aministiyanın müddəti artıq 3 gün idi ki, bitmişdi. Aprelin 20-də gecə məni bir daha Aydın Qasimovla görüşdürdülər və o, bir daha ərizə yazmaq təklif edərək rədd cavabı aldı. Bu görüşümüzdə o, əlini mənim cibimə salıb zorla ora nəşə qoydu. Mən nə qədər müqavimət göstərsəm də mümkün olmadı. O, cidd-cəhdlə xahiş etdi ki, mən onun verdiyini qəbul edim. Bu adamlar çox miskin vəziyyətdə görünürdülər və onların neyləmək istədiyini, açığı başa düşmürdüm. Onlardan tələb edirdim ki, aministiya haqqında qanuna əlavə edərək bu qanunun İsa Sadıqova dəxli olmadığını rəsmən elan etsinlər ki, mənim bundan sonra da içəridə oturmağımın qanuni əsası olsun. Bu zaman Aydın Qasimov xahiş etdi ki, belə bir ərizəmi, açıqlamamı yazım: “əgər müharibə başlarsa, ali baş komandan Əliyevin əmri ilə yenidən döyüşə yollanmağa hazıram”. Mən güldüm və bildirdim ki, bunu yazmaq belə namuslu bir zabıt üçün həqarətdir, çünki müharibə başlarsa, oraya yollanmaq mənim borcumdur və bundan ötrü Əliyevin və ya bir başqasının çağırışını gözləməyə ehtiyac yoxdur və olmayacaq. Bütün bu söhbət müddətində Habil Qurbanov susurdu. Nəhayət, Aydın Qasimovla söhbətin səmərəsizliyini görüb müdaxilə etdi. Baş prokurorla birlikdə Heydər Əliyevin yanında olmalısan! Bildirdi ki, Baş prokuror prezidentin yanına qalxaraq sizin qanunsuz həbsdə saxlandığınızı barədə məlumat verib. Cənab prezident sizin həbsdə olmağınızı eşidərək çox pərişan olub. Onun bundan xəbəri yoxmuş. Eldar Həsənova göstəriş verib ki, məni dərhal azad etsin və 5 may 1998-ci ildə ikimiz də birlikdə onun qəbulunda olaq...

Mən Heydər Əliyevlə nə üçün görüşməli idim?

Əliyevin kadrları və milli bölücülüüyün yaratdığı faciələr...

Mənə dedilər ki, Heydər Əliyev baş prokuror Eldar Həsənova məni dərhal azad etmək və mənimlə birlikdə mayın 5-də onun qəbulunda olmaq əmrini verib (1998). Mən bununla bağlı heç nə demədən bildirdim ki, Gürcüstana gedəcəyəm. O, təkidlə xahiş etdi, çünki bu, Əliyevin tələbi idi. Həbsxanadan məni Həbil Qurbanov öz maşınında götürdü və yolüstü “təsadüfən” Abbas Abbasovla rastlaşdıq. Məni onun maşınına dəvət etdilər və Abbasovun sürücüsü məni evimizə apardı. Yalnız evə çatanda mənə bəlli oldu ki, bunların mənim cibimə qoyduğu 100 dollarlıq əskinas imiş... Dərhal bildim ki, anamın başına hansı işlər gəlib. Gürcü televiziya kanalından bir jurnalist çağırdım və onlar valideynlərimin öz dillərindən onların başına hansı oyunlar gətirildiyini, onları necə silahlı adamların qabağına qatıb Azərbaycandan qovduqlarını çəkdilər. Mən kaseti götürüb Həbil Qurbanovun yanına gəldim, ona dedim ki, mənim valideynlərimə bu zülmələri edənlər ilk növbədə mənim anamdan üzr istəməlidirlər, o zamana qədər də sizin prezidentinizlə danışacaq heç bir sözüm yoxdur.

Onun əqrəbası ölkəni əmlak kimi bölməklə məşğul olurdu
Əliyevin təyin etdiyi kadrlar anlaşılmazlıq, təəccüb və gülüş doğururdular. Onlardan bir neçəsini xatırlamaq kifayətdir: XX - Vasif Talıbov, Lissabonun sammit şəhəri - Rasim Daşdəmirov, Gədəbəyin icra başçısı təyin olunan və qərribə bir ayaması olan Ramiz adlı adam, daha şübhəli ləqəblə tanınan və Qazaxa icra başçısı qoyulan Əsəd adlı başqa bir adam, Hacıbala Abutalıbov və başqaları...

Və daha ilginclik bir detal: hakimiyyət ilk növbədə Əliyevin ən yaxın qohumlarının müstəsna mülkiyyəti hesab edilirdi. Hər şey onların arasında bölünür və hər kəsin öz sferası müəyyən edilirdi. Bütün bunlar isə olduqca saymazlıq, milləti eybəcər şəkildə təhqir etməklə aparılırdı. Öz həyatını bu ölkə uğrunda fəda edən insanlar lazımsız bir əşya kimi bir kənara tullanır, “xalq düşməni” adı ilə həbsxanalarda çürüdülür, bir parça çörəkdən məhrum edilir, amma onun yaxınları və qohumları ölkənin bütün resurslarının sahiblərinə çevrilirdilər. Ölkəni ata mülkü hesab etməyə onun hansı haqqı vardı - anlamaq olmurdu.

Əlbəttə, onun Azərbaycan haqqında, mənim dəfələrlə vurğuladığım kimi, müstəsna təsəvvürləri vardı və bu təsəvvürlər ondan ibarət idi ki, Azərbaycan

onun əmlakıdır. Burada yaşayan milləti isə o, heç zaman vecinə almayıb, onların nə düşündükləri onun üçün zərrə qədər də maraqlı olmayıb. O, bütün mümkün vasitələrlə milləti aşağılayırdı ki, özünün əzəmətini sübut edə bilsin.

Parçala və... ye

Onun iş metodu da insanların parçalanması üzərində qurulmuşdu: praktik olaraq, bütün nazirliklərdə, idarələrdə rəhbərliyə daxil olanlar bir-birinə düşmən olmalıydılar. İsa Nəcəfovla Eldar Həsənovun, Nəcəddin Sadıqovla Səfər Əliyevin,... nümunəsində olduğu kimi ikinci şəxslərin birinci şəxslərlə müharibəsi alovlandırılırdı. Bütün mərhələlərdə adamların bir-birinə etimadsızlığı və inamsızlığı təlqin edilirdi. Və bu şəraitdə hansısa uğurlardan danışmaq, ölkənin inkişafı barədə söhbət açmaq, sadəcə olaraq, riyakarlıq ola bilərdi.

Və bu zamanlarda paralel olaraq, adamların vəzifələrə rüşvətlə təyin edilməsi mexanizmi mükəmməl şəkildə işə düşdü. Orduda hətta sıravilər belə, pul verib vəzifə almağın mümkünlüyü haqda düşünürdülər. Bu, millətin bütün perspektivini məhv edə biləcək bir miqyasda idi. Rüşvət bazarı genişləndikcə, insanlar hətta bütün dəyərlərin pulla tədaviülünün mümkünlüyünü dərk etməyə başladıqca, çox az adam işğal edilən torpaqlar, cəbhədəki vəziyyət haqda düşünməyə başladı, hakimiyyət ailələri isə birmənalı şəkildə şövq və ehtirasla azərbaycanlıların son 100 ildə əldə etdiyi bütün mülk və sərvətləri ələ keçirməyə, özəlləşdirməyə girişmişdilər.

Mən Azərbaycan Xalq Cəbhəsi hakimiyyətdə olan zaman icra hakimiyyəti başçıları necə işlədiklərini görmüşdüm. Bunları Əliyevin vaxtında da görürdüm. Əliyevin icra başçılarını müharibə, döyüş, bu prosesdə yaranan ən müxtəlif problemlərə qətiyyət cəlb etmək mümkün deyildi. Onları yalnız bir şey maraqlandırırırdı - daha harada və daha necə oğurlamaq, ələ keçirmək, satmaq, qazanmaq olar ki, vəzifəyə gəlmək üçün verdikləri pulu çıxarsınlar və gəlir əldə edə bilsinlər. Axı, onların heç biri bu vəzifələrə rüşvətsiz təyin edilmirlər. Ölkə ən qısa müddətdə tanınmaz hala gəldi. Şərəf və ləyaqət vətəndaşın ictimai təqdimatı olmaq funksiyasını itirdi və tamam başqa dəyərlər dövryyəyə girdi.

“Qraz” nə deməkdir?

Azərbaycan xalqı bir millət olmaqdan çıxıb regional mənsubiyyət üzrə bölünməyə başladı. Mən çox yaxşı xatırlayıram ki, əsl ziyalı və vətəndaş dəyərlərilə alışıb yanan Naxçıvanlılar və Ermənistanlılar hakimiyyətin bu bölücü daxili siyasətindən necə ürək ağrısı ilə danışdılar. Adamlar Naxçıvan və ya Ermənistan pasportu ələ keçirmək üçün nələrə əl atmırdılar?! Hətta hansısa regional partiyalar belə, yaratmaq təşəbbüsləri vardı. Əliyev epoxasının çiçəklənməyə başladığı zamanlarda “Qrazlar” - biz Gürcüstanlıları da belə adlandırırdılar axı - belə bir avantüraya getmək həvəsinə düşmüşdülər. O

zamanlar yüksək post tutan Gürcüstanlılardan biri mənimlə söhbətində bu cür təkliflər verməyə başlamışdı: bizim cavanların arasında yaymaq lazımdır ki, Naxçıvanlı və ya Ermənistanlı qızlarla evlənsinlər, irəli çəkilsinlər. Mən “o zaman biz də öz qızlarımızı gürcülərəmi verək?” deyərək, bu adamı başımdan rədd etdim.

Bəli, hakim siyasətin təlqin etdiyi dəyər bu idi ki, insanlar öz ailəsini belə, siyasi konyunktura üzrə qurmalıdılar.

Rəsulzadə, Mütəllibov və Heydərizm

Tamamilə təsadüfən Heydər Əliyevin bir çıxışı əlimə keçdi. Bu sözləri o, hələ ikinci dəfə hakimiyyətə gəlməmişdən əvvəl demişdi. O, auditoriyaya müraciət edərək gileylənirdi ki, Rəsulzadənin adı, abidəsi heç yerdə yoxdur, ədəbiyyatda adı çəkilmir və hər yerdə Mütəllibovun plakatları, şəkilləri asılıb. O, Mütəllibovu ittiham edirdi ki, dövlətin əsasını qoyan bu adama qarşı qərəz və haqsızlıq edir. Özümü gülməkdən güclə saxladım. Bu, əsl komediya idi. Təkcə ona görə yox ki, Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndən sonra Rəsulzadənin adını çəkmək, onu anmaq rəsmən qadağan edilib, həm də ona görə ki, bu məsələ ilə bağlı daha bir xatirə yadıma düşmüşdü.

1995-ci ilin may ayında Heydər Əliyev bir qrup müharibə veteranını Moskvaya, qələbənin ildönümü münasibətilə yola düşməmişdən əvvəl qəbul etmişdi. O, müharibə veteranları qarşısında çıxış edərək onların bu nəhəng qələbə naminə göstərdikləri şücaətlər barədə danışdı və aydın idi ki, bunlar onun Sovet dönmindən xatirəsində ilişib qalmış ənənəvi frazalar idi. Və birdən Əliyev belə bir ifadə işlətdi: “Siz orada qan tökəndə, vuruşanda bəziləri gedib oralarda Hitlerlə görüşürdülər”.

Bəli, o əvvəlki çıxışından cəmi 3-4 il sonra dediyi bu sözlərlə məhz Rəsulzadəni nəzərdə tuturdu və əvvəlki ilə daban-dabana zidd olan ifadələr işlədirdi. Məhz bu ifadələr də onun əlaltıları üçün signal oldu. Bu signal onu müəyyən edirdi ki, Azərbaycan tarixində Heydər Əliyevin avtoritetinin qarşısında dayana biləcək kimsə qalmamalıdır. Məhz bundan sonra Azərbaycan xalqının bu böyük oğluna qarşı saymazıyana münasibət göstərməyə başladılar. Onun büstlərini götürdülər, portretlərini çıxardılar, bir sözlə, bütün vasitələrlə unutmurmağa çalışdılar. O, Əliyev bütününü və Heydərizm adlı dini yaratmaq signalını verdi və əlaltıları da bu istiqamətdə “quruculuq” işlərinə başladılar. Və o, bu prosesə birbaşa özü rəhbərlik edirdi.

Xanış siyasəti

Heydər Əliyev hansısa çoban Xanışla çay süfrəsi ətrafında saatlarla siyasət haqqında, ölkənin problemləri barədə danışdı, amma ciddi bir siyasətçi ilə danışmırdı. Yalnız ona görə yox ki, bunu istəmirdi və ya onları sayı salmırdı. Əsasən ona görə ki, bunun üçün hazırlığı yox idi. Bir var çobanla danışdı onun ləbbeykini müşahidə edəsən, bir də var, opponentlə danışdı onun iradələrinə,

argumentlərinə cavab verməli olasan.

Əliyev hakimiyyətdə və ətrafında savadlı, intellektli, ruhən xalqa yaxın olan insanları görməyi xoşlamırdı. O, belələrini dərhal sıradan çıxarır, məhv edirdi. Çünki belələrindən qorxurdu...

Əliyevin bir nömrəli missiyası

Ağıllı, işini bilən, millətini sevən və onun heysiyyətini hər şeydən üstün tutduğunu gizlətməyən kadrlar Əliyev yönətiminin hər iki mərhələsində amansızcasına vurulub. Onun özünü isə yalnız bir şey düşündürüb: ailə hakimiyyətinin quruculuğu və möhkəmləndirilməsi. Məhz buna görə də heç bir siyasi fəaliyyətdə olmayan, Azərbaycanın ictimai-siyasi proseslərində iştirak etməyən oğlunu öz yerinə qoymaqdan başqa heç nə onun bir nömrəli missiyası sayılmırdı.

“Liderə məhəbbət” fenomeninin imitasiyası Heydər Əliyev idarəetməsinin xüsusi parodik göstəricisidir. Onun görüşləri, xüsusi təntənələrlə müşahidə olunan səfərləri, ayaqları altında kəsilən qoyunlar,.. həmin məhəbbətin fiziki-material əlamətləri olmalı idi və özəlliklə rayonlara səfərlərində bunlar hamısı tələb edilirdi. Yol boyu düzülən məktəblilər, yerli əhali və kəsilməyə hazır yüzlərlə qoyun-quzu. Bir çoxları bu qoyunları, sadəcə, göstəri üçün saxlayır, sonradan pəyəsinə ötürürdü, amma hər halda kəsim təleyindən qaçırılması mümkün olmayanları kəsib yerli yeməxanalara verirdilər. Yaxşı xatırlayıram ki, yerli yeməxanaların sahibləri çox zaman hay-küy salıb bu cəmdəkləri götürmək, onların pulunu vermək istəmirdilər və bildirirdilər ki, müştəriləri yoxdur və bu ət onlara gərək deyil. Açıqını deyim ki, belə bir komediyanı yalnız Azərbaycanda və yalnız Əliyev yönətimi zamanı görmüşəm. Elçibəy zamanında ictimai rəyin bu şəkildə alçaldılması, əlbəttə, mümkün deyildi. Ola bilər ki, bu cür olaylar Türkmənistanda və ya Özbəkistanda baş vermiş olsun, vəssəlam. Əliyevə bənzəyən idarəçilərin sayı o qədər də çox deyil ki, belə şeylərlə addımbaşı rastlaşasan.

Yəqin xarab olmuş televizor haqqında lətifəni də hər kəs bilir artıq. Televizoru təmir edə bilməyən usta Əliyevin şəklini ekrana yapışdırıb “hələlik, bu cür keçinin, onsuz da bütün kanallarda yalnız bunu göstərir” deyə müştərini yola verir. Bu minvalla, ən balacadan tutmuş ən iri çinli məmurların hamısının kabinetində də onun şəkillərinin asılması hökm edilirdi və edilir. Dövlət məmurlarından götürülən bütün müsahibələr danışdırılan məmurun sifətinin yox, onun kabinetindəki bu portretlərin nümayiş etdirilməsi ilə başlayır. Bu çəkiliş texnologiyası da ona hesablanır ki, dövlət məmurları daha çox portret istehlak etsinlər.

Heç zaman başa düşə bilmədim ki, Azərbaycanı yönədən rejimdə terror örgütü olan PKK-ya əlahiddə münasibətin hansı qaynaqları ola bilər. Bir zamanlar, 1998-ci ildə Əbülfəz Elçibəy Heydər Əliyevi PKK-nın yaradılmasında iştirak etməkdə suçlamışdı. O zaman onu məhkəməyə vermişdilər, deyərsən. Nəyə, sonu olmayan belə bir proses də başlamışdı. Amma hər bir halda, 1997-98-ci illərdə yeni yaranan “Azpetrol” yanacaq doldurma məntəqələri PKK simvolikaları ilə bəzədilmişdi. Bu biabırçılıq bir neçə dəfə ANS-də göstərildi və tənqid edildi, tanınmış şair Rüstəm Behrudi bu simvolikalarla bağlı çox sərt bir mövqe tutdu və yalnız bu ictimai təpkiyədən sonra həmin simvolikaları oradan rədd etdilər.

Bütün bunların təsadüfi olduğuna heç zaman inana bilməmişəm. Xatırlayıram ki, həmin illərdə MUM-da - DIN-lə üzbəüz universitetdə işləyən dostlarımdan biri mənə qərribə bir vizit kartı gətirmişdi. Adi vizit kartı idi. Amma cibindən böyüdücü şüşə çıxarıb vizit kartını onun altına qoyub baxanda orada PKK-nın simvolikasının olduğu görünürdü. Çox səliqəli, gizli və ağıllı. Sonradan Türkiyə səfirliyinin bir əməkdaşı ilə görüşümdə cibimdə qalan bu vizit kartını ona da göstərdim. Təbii, onlar da heç nə aşkar edə bilmədilər, amma həmin lupanı işə salıb baxanda təəccüblərini gizlədə bilmədilər.

O, Azərbaycanı çox-çox illər geriə ataraq həyatdan getdi. O, Azərbaycanı bir mülk, əmlak olaraq öz ailəsinə, qohum-əqrəbasına miras kimi, Azərbaycan xalqını isə çıxılmazlıqlarda və yaman gündə qoyaraq həyatdan getdi. Onun qoyub getdiyi Azərbaycan ölkə olaraq ərazi bütövlüyü təmin edilməyən, xalq olaraq siyasi-iqtisadi azadlıqları tanınmayan bir yerdir. Əvvəlcə onun özünün, daha sonra oğlunun davam edən hakimiyyəti Azərbaycanın bir dövlət olaraq heç bir strateji problemini həll etmədi və etməyib, bundan sonra da həll etməyərək həmin problemləri daha da ağırlaşdırmaqdan, dərinləşdirməkdən başqa heç bir şeyə yaramayacaq. Millətin gələcək problemləri artan xətt üzrə ağırlaşır. Hətta yaxın gələcəkdə belə bizim övladlarımızın dərd və fəlakətlərinin hansı temp üzrə artacağını aşkar müşahidə etmək mümkündür. Əliyev Azərbaycan tarixində və Azərbaycan xalqının genetik-tarixi yaddaşında sadəcə bir diktator, tiran kimi qala biləcək və bu, mübahisəsizdir. Zaman irəlilədikcə tarixçilər də ictimaiyyət bu qənaəti daha dərinlən öyrənib daha da sərtləşdirə bilərlər, sadəcə. Onu ümummilli lider, sərkərdə, xilaskar kimi təqdim etməyə çalışan bugünkü propoqandanın isə heç bir perspektivi yoxdur, ola bilməz.

3hissa

Xocalıya aparan yollarla...

Bir Azərbaycan məktəbindən təəssüratlar

Bu yaxınlarda bir dostum məni azərbaycanlı uşaqlar üçün Azərbaycan məktəbinin açılışına dəvət etdi. Sınıf otaqlarını, onların tərtibatını, Azərbaycandan göndərilən kitabları göstərdi. Bu materialların arasında Xocalı faciəsi barədə heç bir informasiyaya rast gəlmədim. Əvəzində, təbii ki, bütün kitabların ilk səhifəsində Heydər Əliyevin şəkilləri vardı və bu, bizim körpəliyimizin yadda qalan xatirələrini canlandırmaqdan başqa heç nəyə yaramırdı. Əlbəttə, o zamanlar bu səhifələrdə partiya və xalqın dahi rəhbəri Vladimir Ulyanovun şəkilləri olardı. Biz hamımız əmin idik ki, Lenin bizə təqdim olunan şəxsiyyətin tam özüdür. Amma 80 il keçəndən sonra onun əsl kimliyi barədə həqiqətlər ölkəyə yayıldı.

Bu gün axı başqa zamandır. Buna görə də mən o tanışma məsləhət gördüm ki, bu kitablarda dəyişiklik etsin və həmin birinci səhifələri ləğv etsin. Bilmirəm, sonra həmin kitablarda bu korrektə aparıldı, ya yox. Mənim bu məktəbə gedəcək yaşda övladım olmadığına görə, təbii ki, maraqlana da bilmədim. Amma mən bilirəm ki, bu yalnız dərs kitabları ilə təqdim edilən təbliğat deyil və ölkənin hər tərəfi bu təbliğat materialları ilə zəngindir. Və heç şübhəsiz, onu da bilirəm ki, günlərin birində bu təbliğat materiallarına heç bir ehtiyac qalmayacaq. Əvəzində, bizim ölkəmizin həqiqi qəhrəmanları, xalqımızın yaşadığı faciələr körpələrimizin tədris kitablarını zənginləşdirən əsl tarixi məlumatlar olacaq. Və həmin zamanlarda bizim hamımız Xocalı faciəsinin başvermə səbəbləri barədə dolğun biliklər əldə edə biləcəyik. Onu da biləcəyik ki, hələ də dünyanın bir çox yerlərində ermənilər Xocalı faciəsi barədə materialları nümayiş etdirərək bunları ermənilərin faciəsi kimi təqdim edirlər. Sadəcə olaraq, neft milyonlarını daha az heykəl qoymağa sərf etmək, bu dünyada daha nələrin baş verdiyini görmək üçün heykəllərdən başqa dünyaya baxmaq lazımdır. İndi bu heykəllər dünyanın Allah bilir neçə ölkəsində var, amma heç bir yerdə Xocalı faciəsi ilə bağlı monument, abidə yoxdur.

5000 hektar torpağı ermənilərə necə verdilər?

Mən oxucuları Xocalı hadisəsinin baş verdiyi ilkin dövrlərə, bu münaqişənin əvvəlinə qaytarmaq istəyirəm.

İş elə gətirdi ki, Almaniyada hərbi xidmətdən sonra mən Zaqafqaziya Hərbi Dairəsində, konkret olaraq, Gəncədə, o zaman Kirovabad adlandırılan şəhərdə xidmət etməli oldum. Bu, 1984-cü il idi. Həmin il idi ki, Qazax, Ağstafa və Tovuz rayonlarına daxil olan 5 min hektar ərazi ermənilərə verildi. Bu rayonların əhalisinin sərt etirazına baxmayaraq, bu torpaqların ermənilərə verilməsi sənədləşdirildi. 90-cı illərdə ermənilərlə konflikt başlayanda isə biz o zamankı rəhbərlərin bu xəyanətkar əməllərinin əvəzini çox baha ödəməli olduq. Faktiki olaraq, münaqişə zonasının bütün strateji yüksəklikləri düşmənin əlində idi.

Bu, həmin zamanlar idi ki, Heydər Əliyev Moskvada işləyirdi və “Politbüro”nun üzvü idi. Bu gün bu hadisələrin ətrafında gedən polemikalarda ermənilər belə təqdim etməyə çalışırlar ki, Xocalı Sumqayıt hadisələrinə cavab idi. Amma mən qətiyyən bununla razı deyiləm və ermənilərin Azərbaycan ərazilərini işğal etmələrinin Sumqayıt hadisələrindən çox-çox əvvəl başladığını da hər kəs bilir. Ermənilər inadla, davamlı olaraq öz ərazilərini genişləndirmək üçün planlar qurublar və həm də yalnız Azərbaycanın deyil, Türkiyə və Gürcüstanın da torpaqlarına göz dikərək... Sadəcə, bizim rəhbərlərimizin cinayətkar sükutu onlara imkan verib ki, bu planlarını bizim hesabımıza həyata keçirsinlər.

SSRI erməniləri 5 il əvvəldən silahlandırmağa başlamışdı

1984-cü ildə Stepanakertdə yalnız bir hərbi hissənin dislokasiyası vardı, bu da kimya batalyonu idi. Amma bu hərbi hissədə şəxsi heyət yox idi. Konservasiya üçün orada dayanan bir neçə hərbi texnika vardı. 1958-ci ildə Gəncədə yerləşən 23-cü motoatıcı diviziyadan 366-cı məhdud tərkibli alay ayrılaraq Stepanakertdə yerləşdirildi. Hərbi hissənin bu yerdəyişməsinə 4-cü ordunun qərargah rəisi, general leytenant Aslanyan rəhbərlik edirdi. Tədrisən bu alayın döyüş texnikası da zənginləşdirildi, ora tanklar, BMP-lər, artilleriya qurğuları verildi. Batalyonun ştatı da tam tərkibə qədər genişləndirildi. Hansı meqsədlə? Guya, Əfqanıstana göndəriləcək mütəxəssisləri hazırlamaq üçün... Həm də guya, yerli şərait orada bu mütəxəssisləri hazırlamaq üçün daha əlverişli imiş deyər... Hərçənd, bunun üçün ideal şərait Gəncədəki Seyfəli hərbi poliqonunda vardı. Amma təəssüf ki, respublika rəhbərliyi bu prosesə müdaxilə və heç bir etiraz etmədi.

Beləliklə, münaqişənin başladığı zamana qədər artıq ermənilərin nəzarətində tam təchiz edilmiş 366-cı alay vardı ki, bu hərbi hissə bütün konflikt boyu ermənilər tərəfdən iştirak etdi. Orada 160-dan artıq texnika - tanklar, BMP-lər, artilleriya qurğuları vardı. Baxmayaraq ki, Köçəryan onların əlində yalnız Azərbaycandan alınmış 9 tankın olduğu haqda danışır, amma o, tamamilə yalan deyir.

Qorbaçovlarla bağlı ilginç xəbər

Hələ bu münaqişə odlu qarşıdurmaya çevrilməmişdən əvvəl belə xəbərlər dolaşırdı ki, ermənilər Amerikada Qorbaçovla Dağlıq Qarabağ haqqında danışıqlar, hətta onun həyat yoldaşı Raisa Qorbaçovaya verilən hansısa çox bahalı hədiyyə haqqında da söhbətlər gedirdi.

Bir çox illər keçəndən sonra bu xəbərlərin həqiqətdən uzaq olmadığı özünü göstərməyə başladı. SSRI-nin siyasi rəhbərliyinin susqun razılığı altında ermənilər Azərbaycan torpaqlarını ələ keçirmək üçün fəal əməliyyatlara başladılar.

Azərbaycan Xocalı qətliamına necə sürükləndi?

Elə vəziyyətdə faciənin qarşısını almaq mümkün deyildi

1986-cı ilin iyulunda mən Leninqradda hərbi akademiya daxil oldum və ora getdim. 80-ci illərin sonlarında hamıya məlum olan hadisələr başladı və mən 1991-ci ildə yenidən Tbilisiyə dönərək, baş zabit rütbəsilə xidmətə başladım. Bizim şöbə birbaşa Moskvaya tabe idi və biz Zaqafqaziya Hərbi Dairəsinə daxil olan bütün hərbi hissələrdə texnika və hərbi sursatın yerdəyişməsinə nəzarət edirdik. Buna görə də Hərbi Dairə ərazisində baş verənlərin hamısı haqqında məlumatımız olurdu. Belə bir faktı diqqətinizə çatdırım ki, 1991-ci ildə artıq silah-sursatın və hərbi texnikanın müəyyən edilmiş kvotaya uyğun olaraq, müttəfiq respublikaların yerində qurulmuş milli dövlətlərə verilməsi barədə qərar çıxarılmışdı. Amma tezliklə bəlli oldu ki, yerdə qalan artıq texnikanı və silah-sursatı bu ölkələrin ərazisindən çıxarmaq ağır xərclər hesabına başa gəlir və ya onları çıxararkən müqavimət yaranır. O zaman belə bir qərar çıxarıldı ki, hər bir dövlətin ərazisində olan bu hərbi vasitələr həmin dövlətlərə təslim edilsin. Mən təhvil-təslim komissiyasının üzvlərindən biri idim. Amma həmin zaman milli dövlətlərin peşəkar kadrlarla bağlı problemləri vardı və üstəlik, Sovet ordusunun bir çox ixtisaslı kadrları milli dövlətlərin yeni yaranmış ordularında qalıb xidmət etmək istəmirdilər. Təbii, bunu istəyənlər də vardı...

Azərbaycan çox ciddi şansı qaçırdı

Bu ərəfədə Azərbaycan hökuməti çox ciddi bir şansı əldən qaçıraraq, Azərbaycanda yerləşən 4-cü ordunun silah və hərbi texnikasına sahib olmaq iddiasını göstərmədi. Əlbəttə, texnikanın bir hissəsi əldə edildi, amma onlardan istifadə edəcək mütəxəssislərin burada qalması və milli kadrların hazırlanmasında o mütəxəssislərdən yararlanmaq işi təşkil edilmədi. Bunlarla

heç kim məşğul olmadı.

Nəyə görəsə Azərbaycanda ordunun yaradılmasına yerli hakimiyyət çox soyuq yanaşır, sanki kənardan hansısa göstəriş gözləyirdilər. Ermənistanda isə bunun əksinə, milli ordunun yaradılması işinə çox həssas və yüksək səviyyədə yanaşmağa başladılar.

Əlbəttə, kimlərsə mübahisə açmaq fikrinə düşə bilər, amma fakt faktlığında qalır ki, bizim hökumət ayağını sürüməklə məşğul olarkən, hələ 1991-ci ilin payızından başlayaraq, Ermənistan hərbi hissələrin formalaşdırılması, ordu üçün kadr hazırlığı işini açıq-aşkar şəkildə aparırdı.

Onlar elə başa düşürdülər ki, qarşıya qoyduqları məqsədə çatmaq üçün yalnız Qarabağ ermənilərinin minimal imkanları kifayət etməyəcək və buna görə də Ermənistan ermənilərinin də səfərbərliyə alınması lazım gələcək. Ermənistan ərazisindəki bütün hərbi hissələr beləcə, yenidən təşkil edildi və 1991-ci ildə bu hərbi hissələr gözlənilən müharibəyə mümkün olan ən yaxın səviyyədə hazırlıq vəziyyətinə gətirildi.

Erməni əsgərlərinə rus zabitləri təlim keçirdi

Bu hazırlıq təkcə Ermənistan ərazisində getmirdi. Gürcüstan ərazisindəki 171 sayılı diviziyanın təlim bazasına da erməni çağırışçılar hərbi xidmətə gətirilirdilər. Bu gəncləri rus zabitləri 4-6 aylıq təlim kursları əsasında hazırlayırdılar. Bu təlim kurslarını keçdikdən sonra şəxsi heyət artıq Ermənistan və ya Dağlıq Qarabağ ərazisindəki nizami ordunun tərkibinə qatılmaq üçün göndərilirdi.

Erməni gənclər Qarabağda vuruşmaq istəmirdi

Diqqət yetirin, bu, 1992-ci il deyil, 1991-ci il - hələ Xocalı hadisəsi baş verməmişdən əvvəlki il idi. Yaxşı xatırlayıram, 1992-ci ilin əvvəllərində erməni gənclər başa düşəndə ki, onları Gürcüstanın təlim düşərgələrində Qarabağda döyüşmək üçün hazırlayırlar, artıq fərarilik tüğyan edirdi. Amma onları Ermənistan ərazisində tutub yenidən Gürcüstana gətirirdilər. Hərbi hissələrdə Ermənistandan olan nəzarətçilər təyin edilmişdi ki, fərariliyin qarşısını almaq mümkün olsun. Hazırlıq sürətlə və tam ciddiyyətlə gedirdi, gənclərə silahların bütün növlərindən atəş açmaq, tank və artilleriya qurğularından istifadə etməyi öyrədirdilər. Ümumiyyətlə, müharibə üçün lazım olan hər şeyi...

Biz hazırlıqsız idik...

Bəs, həmin zamanlarda Azərbaycanda nə baş verirdi? Heç nə. Və biz müharibəni hərbi hazırlığı olmadan toplanmış hərbi hissələrlə qarşıladıq. Kimsə etiraz edib deyə bilər ki, məsələn, Şıxovda batalyon vardı. Bəlkə də vardı, amma hərbi hissə və birləşmələr, mütəxəssislər yox idi. Biz bizi gözləyən o müdhiş hadisələrə, müharibəyə belə hazırlaşırıdıq: entuziazmla və əksərən həmin azərbaycanlılarla ki, onlar 80- ci illərdə Sovet ordusunun inşaat briqadalarında qulluq etmişdilər, silah-sursatdan anlayışları yox idi. Belə olan

halda, Xocalı faciəsi kimi dəhşətli bir olayı da istisna etmək, onun qarşısını almaq mümkün deyildi. Mən bunu azacıq da olsa, hərbi təcrübəsi olan bir adam kimi deyirəm.

Hərəkətsizliyimizdən, astagəlliyimizdən istifadə etdilər

Bütün bunlar Xocalı faciəsinə gətirib çıxaran səbəblər idi. İndi isə konkret olaraq, Xocalı hadisəsinin özü ilə bağlı...

Müharibələr tarixindən bizə bu cür hadisələr, düşmənin bu cür vəhşilikləri haqda nələrsə bəllidir. Bu cür hadisələri psixoloji üstünlüyü əldə etmək, düşməni mənəvi cəhətdən sındırmaq üçün törədirlər. Bu, çox vacib bir faktordur və bu faktor hansı tərəfdədirsə, həmin tərəfin qələbə qazanmaq, üstünlük əldə etmək imkanları daha artıq olur.

Doğrudur, müharibə edən hər bir tərəf özünə bu cür vəhşiliyi törətməyi rəva görməz, baxmayaraq ki, ermənilər bu cür hərəkətləri həmişə eləyiblər. Məsələn, 1915-18-ci illərdə Türkiyənin əli silah tutan bütün kişiləri müharibədə olanda ermənilər arxa cəbhədə bu vəhşilikləri törətmiş, qadınları və uşaqları hətta diri-diri yandırmışdılar.

Bu münaqişənin lap başlanğıcında da onlar mənəvi-psixoloji üstünlük əldə etmək, azərbaycanlıların gözünü qorxutmaq üçün belə əzəzil vəhşilikləri etmişdilər. Təəssüf ki, onlar bizim hərəkətsizliyimizdən, astagəlliyimizdən istifadə edərək bunları etmişdilər. Bizim fəaliyyətsizliyimiz və kütləvi informasiya vasitələrimiz də buna şərait yaratmışdı.

1991-ci ilin dekabrında Dağlıq Qarabağdakı 366-cı alayın rus zabitlərindən və onların ailə üzvlərindən Hərbi Dairənin Qərargahına məktub daxil oldu...

Onun bütün ailəsini diri-diri yandırmışdılar

Millətin bədbəxtliyi üzərində xanımın yaratmaq ləyaqətsiz hərəkətdir

Əlbəttə, mən ölkənin daxili həyatı haqqında xatirələrimi davam etdirirəm. Amma bu arada Xocalı hadisələrini ona görə qələmə aldım ki, xarici təhlükələrin həm də daxildəki sahəmansızlıq üzündən başımıza gəldiyini bir daha xatırladım.

Beləliklə, 1991-ci ilin dekabrında Hərbi Dairənin Qərargahına 366-cı alayın rus zabitləri və onların ailə üzvlərindən məktub gəldi. Məktubda onlar şikayətlənirdilər ki, burada sutka boyu atışmalar gedir, millətlərarası savaş

gerçəkləşməkdədir və belə bir şəraitdə onların burada qalması, xidməti davam etdirməsi mümkünsüzdür. Əgər ciddi tədbirlər görülməsə, onlar xidməti yerlərini buraxıb, öz vətənlərinə qayıtmalı olacaqlar.

Bu məktub Qərargahda müzakirəyə çıxarıldı, uzun sürən debatlardan sonra qərara alındı ki, ora bir komissiya göndərsin. Komissiyaya sədrlik isə Hərbi Dairə komandirinin müavini, general-leytenant Ohanyana həvalə edildi. Bu komissiya 366-cı alayın yerləşdiyi ərazidə bir neçə həftə işlədi. Və məhz bu komissiyanın fəaliyyətinin nəticəsi olaraq, Xocalıda həmin dəhşətli hadisələr baş verdi.

Xocalıda qətlə təhvil verilənlərə külli miqdarda pul verilmişdi

Bəli, məhz 366-cı alay erməni hərbi birləşmələri ilə birlikdə Xocalının dinc sakinlərini qanına qəltan elədi. Onlar cəzasız qalacaqlarına əmin olduqları və Azərbaycan rəhbərliyinin fəaliyyətsizliyi aşkar göründüyü üçün bu qəddar əməliyyatı həyata keçirdilər. Bu qanlı olaylara qərar verən ermənilər eyni zamanda, ona da əmin idilər ki, erməni lobbisi və diaspora onların bu vəhşiliklərini bütün dünyada fərqli şəkildə təqdim etməyi bacaracaq. 1992-ci ilin mart ayında 366-cı alayın hərbi qulluqçularını vertolyotla Gürcüstandakı Hərbi Təlim Mərkəzinə gətirdilər. Mən onların bir qrupu ilə görüşə bildim və onların arasında bir zamanlar eyni hərbi hissədə qulluq etdiyim adamlar da vardı. Mən hər şey haqqında soruşub çox şeyi aydınlaşdırmağa bildim. Məlum oldu ki, az qala, bütün BMP-lərin sürücüləri və mexanikləri Orta Asiya mənşəli adamlardır. Bəli, bu, belə idi. Mənim yaşadığım ağrıları təsvir etməyim mümkün deyil. Mən öz millətimə öldürən insanlarla söhbət edir, onlarla nəyi isə aydınlaşdırmağa çalışırdım - özü də mənim millətimə ermənilərdən qat-qat yaxın olan adamlarla...

Bu əməliyyata görə onlara çoxlu pullar verilmişdi, zabit şərəfini, əsgər ləyaqətini itirən bu adamlar həmin pulları əşya çantalarına doldurub özlərilə hərleyirdilər. O dövrlərin inflyasiyasını yəqin ki, xatırlayırsınız və bu çantalaradakı əskinələr əməlli-başlı böyük yük qədər idi. Atılmış hər bir mərmə, öldürülmüş hər bir insan üçün böyük pullar alınmışdı.

Bu hadisə məni sarsıtdı, eyni zamanda, kökündən dəyişdi: dünyagörüşümü, millətimə, onun tarixinə, dəyərlərinə, mövcudluğuna duyduğum sevgi məni tamamilə başqa bir adama çevirdi. Mən orada öldürülən hər bir adamı bacım, qardaşım, atam qədər sevdim və bu faciə məni başqa bir adama çevirdi. Tam qətiyyətlə öz millətimə xidmət etmək qərarı verdim və bir daha mənim millətimlə bu sayaq rəftar olunmasının qarşısını ala bilmək üçün ora - Vətənə yollandım.

Elə eləyin ki, onlar bir daha heç kimin balasını yandıra bilməsinlər...

1992-ci ilin payızında mən artıq Qazaxdakı hərbi hissələrdən birinin komandiri idim. Hərdən burada erməni nümayəndə heyətlərilə görüş, danışıqlar keçirilirdi

və mən də orada iştirak etməli olurdum. Bir dəfə Xocalıdan qaçqın düşmüş orta yaşlı bir adam mənim yanıma gəldi və öz ailə üzvləri haqqında nəsə öyrənməyi xahiş etdi. O, çox da yaşlı deyildi, amma saç-saqqalı tamamilə ağarmış və dərd belini bükmüşdü. Onun qızı və 3 nəvəsi orada yox olmuşdu. O, hətta ya Gürcüstan, ya da Rusiya üzərindən Ermənistana keçərək ailəsi haqqında bir şeylər öyrənməyə də cəhd etmişdi, amma heç nə alınmamışdı. Nəhayət, Qazaxdakı tanışının evində qalaraq, mənim ona bir xəbər verəcəyimi gözləməyə qərar vermişdi. Mən ona söz verdim ki, nəsə bir şey öyrənməyə çalışaram və növbəti görüşdə Ermənistan Daxili İşlər Nazirliyinin yüksək rütbəli bir zabitindən bu adamlar haqqında bir xəbər öyrənməsini xahiş etdim. Bir sonrakı görüşdə isə o, məni və Qazax polisinin rəisi Isaxan Aşurovu bir kənara çəkərək bildirdi ki, həmin uşaqlar və onların anası diri-diri yandırılanların siyahısında olub. Bu adama inanmamaq üçün əlimdə heç bir əsasım yox idi. Amma xəbər məni elə bir vəziyyətə saldı ki, mən görüşün sonunu gözləmədən oranı tərk etdim və hərbi hissəyə qayıtdım. Baxmayaraq ki, özümü ələ almalı idim, amma bacarmadım. Eyni zamanda, dərk etdim ki, bu xəbəri həmin ailənin başçısına çatdırma bilməyəcəyəm. Köməkçimə dedim ki, kişini birtəhər yola versin, görüşün baş tutmadığını desin və s. Amma adam israr eləyib ki, komandir gəlsin, onun gözlərinə baxım və gedim. Nəhayət, məcbur olub onu qəbul etdim. Kişi gözlərimə baxdı, kövrələrək dedi: “Komandir, səndən xahiş edirəm, mənə doğrusunu söylə, mənim balalarım nə olub? Ən pis xəbərə də hazıram və söz verirəm ki, ən pis xəbəri də təmkinlə qarşılayacağam”.

Mən özümü ələ alıb həqiqəti ona dedim. O, sanki şoka düşdü, amma özünü toparlayıb ayağa qalxdı və mənə sarıldı. Qəhər qarışıq pıçıltı ilə dedi: “Sizə qurban olum, komandir, elə eləyin ki, onlar bir daha heç kimin balasını yandıra bilməsinlər...”.

Bunu deyib, sürətlə otaqdan çıxdı. Ağlamağa getdi, yəqin ki...

Bunu millətimin duası kimi qəbul etdim

Onun dediklərini isə mən komandir kimi, fəaliyyətim üçün bir millətin duası olaraq qəbul etdim.

Bu adamın surəti heç zaman gözlərimin önündən getmədi və bütün fəaliyyətim boyu öz xidməti borcunu namusla, şərəflə yerinə yetirməyə çalışdım. Adı Əli və ya Əbdül olan o Xocalı qaçqınının faciəsini öz faciəm olaraq yaşadım. Bu, çox dəhşətli faciə idi və onu yaşamamaq mümkün deyildi.

Bu millət bu faciəni yaşayıb, amma toxdamağı da bacarıb. Belə bir milləti fəlakətlərə soxub, onun bədbəxtliyi üzərində öz xanimanını yaratmaq çox ləyaqətsiz hərəkətdir. Buna yol vermək olmaz. Buna yol verməməliyik!..

4hissa

İyun qiyamı və Azərbaycanın fəlakətlərinin başlanğıcı

**Mühacir polkovnik qeydlərinə davam edir: Bütün bunların
arxasında O dayanırdı...**

1993-cü ildən başlayaraq hər kəs, o cümlədən mən də bir çox illər ərzində Gəncə qiyamı haqda çox danışmışıq və bu məşum hadisəni dəyərləndirmişik. Ancaq 1993-cü ilin iyununda Gəncədə silahlı üsyan şəklində başlayan və Bakıda xalq hakimiyyətinin devrilməsilə nəticələnən həmin hadisələr haqqında hər şeyin aşkar olduğu, bütün faktların üzərinə işıq salındığına dair mülahizələrlə, təbii ki, razılaşıram. Ona görə də mənə məlum olan bir çox faktları “Azadlıq”ın oxucuları ilə bölüşəcəyəm.

Diktaturanın ayaq səsləri

Təbii ki, bu hadisələr silahlı dövlət çevrilişi idi. Ona görə ki, hələ 1992-ci ilin axırlarından başlayaraq, hərbi və siyasi müxalifət bütün imkanlarını birləşdirərək, qanuni hakimiyyəti devirmək üçün ciddi hərbi-siyasi planlar qurmuşdu. O zaman şiddətlə davam edən müharibəyə, torpaqların itirilmə təhlükəsinin real olmasına baxmayaraq, ölkə və millət üçün yarana biləcək heç bir dəhşətli təhlükə sui-qəsdçilərə hakimiyyət və sərvət əldə etmək naminə öz məkrli niyyətlərini həyata keçirməyə mane olmadı. Bu hakimiyyət və sərvət hərisliyi həm həmin ərəfədə, həm də ondan sonrakı illərdə Azərbaycan xalqının əbədi-əzəli haqqı olan torpaqların əldən gətməsinə, azərbaycanlıların hüquq və azadlıqlarının itirilməsinə, Əliyevçi diktaturanın yaradılmasına gətirib çıxardı. Hadisələrin sonrakı mərhələsində isə hətta bu silahlı üsyanın iştirakçılarının özləri də ya həbsxanalara atıldılar, ya öldürüldülər, ya da ölkədən qaçıb getməyə məcbur oldular. Azərbaycan isə bir neçə on il geriye atıldı...

Ermənilərin tam məğlubiyyəti

Elçibəyin hakimiyyətə gəlməsi hansı əhəmiyyətli dəyişiklikləri yaratmışdı? Millətin mənəvi-psixoloji ruhu yüksəlmiş, milli ordu yaradılmış və uğurlu yay

kampaniyası nəticəsində Qarabağ ərazisinin aşağı-yuxarı 70 faizi erməni quldur birləşmələrindən azad edilmişdi, ölkədə demokratik dəyişikliklərin əsası qoyulmuşdu. Ötən yazılarda qeyd etdiyim kimi, müharibə qalibiyyətli sonluğa doğru yaxınlaşmaqdaydı. Ermənilər isə həmin ərəfədə hərbi və mənəvi baxımdan tam məğlubiyyətə uğradılmış, Azərbaycanın bütün şərtlərini qəbul etməklə savaşı dayandırmaq üçün vasitəçilər axtarışındaydılar. Onlar bunun üçün həm beynəlxalq təşkilatların, həm xalq diplomatiyasının, həm də o zamanlarda Azərbaycana səfər edən deputatların vasitəçiliyi də daxil olmaqla, bütün mümkün imkanlara baş vururdular. Onlar atəşkəs müqaviləsinin imzalanmasını, Azərbaycanın irəli sürdüyü bütün şərtlərin əsasında sülh danışıqlarının başlanmasını israrla təklif edirdilər.

Ermənistanın keçmiş prezidenti Ter-Petrosyanın özü də etiraf edir ki, o vaxtlar vəziyyət həddən artıq ümitsiz idi və Azərbaycanın bütün şərtlərini qəbul etmək ərəfəsindəydilər. Qonşu dövlətlərin, əsasən də İran və Rusiyanın vəziyyəti ermənilərin xeyrinə dəyişmək üçün göstərdikləri bütün səylərə baxmayaraq, Azərbaycan ordusu inadla irəliləməkdə və işğal edilmiş torpaqları son santimetrinə qədər azad etmək üzrə idi. 12 iyun 1992-ci ildə başlayan və həmin ilin oktyabr ayında başa çatan yay kampaniyası uğurla yekunlaşdırıldı və Azərbaycan milli ordusunun ön hissələri Xankəndinin 10-15 kilometrliyində möhkəmləndi. Biz hərbi əməliyyatların ən qısa zamanda ən uğurlu nəticələrlə başa çatacağına heç bir şübhə etmirdik, Çünki bu şübhəni yaradacaq heç bir faktor, demək olar ki, yox idi. Bu inam həm də onunla möhkəmlənirdi ki, ermənilər, artıq oktyabr ayında sülh danışıqlarına başlamağa və Azərbaycanın bütün şərtlərini qəbul etməyə hazır olduqlarını bildirdilər. O cümlədən Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ üzərində mübahisəsiz hakimliyini də qəbul etməyə hazır idilər. Onlar sadəcə, bir təklif (şərt yox) irəli sürürdülər ki, Dağlıq Qarabağın Sovet dövründə olduğu kimi, muxtariyyəti saxlanılsın. Azərbaycan üçün bundan daha yaxşı nə ola bilərdi? Məhz, oktyabr ayında bütün cəbhə xətti boyunca atəşkəsin təmin edilməsi üçün ilkin hazırlıqların görülməsinə başlandı. Bunun üçün də həmin vaxt təmas xəttinə ilk müşahidəçilər qrupu göndərildi. Bütün bunlar haqda mən əvvəlki yazılarımda qeyd etmişdim.

Yay və qış kampaniyalarının müqayisəsi

Burada isə bir mühüm detallı ayrıca qeyd etmək istəyirəm: yay kampaniyasının müddətinə xüsusi fikir verin. Bu kampaniya 1992-ci ilin may ayının ortalarından iyulun 12-nə qədər olan müddətdə başlanmışdı. Həmin günlərdə xalq hakimiyyəti təsəvvürə gəlməz dərəcədə böyük işlər görərək, bütün resursları səfərbər etməyi və uğurlu bir kampaniyanı başlamağı bacarmışdı. Bu anı ona görə xüsusi qeyd edirəm ki, bir qədər sonra 1993-1994-cü illərin qış kampaniyası barədə fraqmentləri də yazaraq, onların müqayisə olunması üçün imkan verən bütün təfərrüatları təsvir edəcəyəm. Məsələ burasındadır ki, həmin qış kampaniyası üçün Əliyevin bütün resursları birləşdirmək və ən uğurlu

əməliyyata başlamaq imkan vardı, amma onun başladığı hərbi avantüra heç bir pozitiv nəticə ilə yekunlaşmayaraq, əksinə, tam məğlubiyyət və böyük faciələrlə başa çatdı.

Iddialı piyada...

Xalq hakimiyyətinin bu uğurları, demokratik dəyişikliklərin uğurla dərinləşdirilməsi, əlbəttə, Azərbaycanı sevməyən qonşu dövlətlərin və onların daxildəki əlaltılarının yaratdığı koalisiyanın heç xoşuna gəlmirdi. Onların hər ikisi Azərbaycandakı bu ağır proseslərin belə uğurlu nəticələrlə başa çatmasını heç istəmirdilər. Qonşu dövlətlərin məkrli planlarına bağlı olan bu çevrələr sanki güclü, inkişaf etmiş, qalib bir Azərbaycanın mövcudluğunda maraqlı deyildilər və bütün niyyətlərini həmin məkrli planlarla birləşdirmişdilər. Məhz buna görə də yay kampaniyasının uğurlu nəticələri açıq-aşkar bəlli olandan sonra həmin daxildəki siyasi və hərbi qüvvələr söylərini birləşdirərək koalisiya yaradılar və fəallaşdılar. Onlar bu fəaliyyətin nəticələrini hesablamaq bilməyəcək qədər sadələvh deyildilər, amma bu cinayətə hazır idilər. Və biz bu gün həmin cinayətlərin hansı nəticələrə gətirib çıxardığını daha aşkar və daha ağırlı şəkildə müşahidə edə bilirik: itirilmiş torpaqlar, müharibədə tam məğlubiyyət, milyonlarla qaçqın və nəhayət, diktatura... Bəli, məhz diktatura və ailə hakimiyyəti həmin hərbi-siyasi qiyamın nəzərdə tutduğu, əldə etmək istədiyi nəticə idi. Sadəcə, xırda bir nüansla: bənəva Surət Hüseynov, o cümlədən, bir çox başqaları bu məkrli oyunların arxasında kimin, kimlərin və hansı hoqqaların planlaşdırıldığını anlayacaq qədər ağıllı deyildilər. Surət Hüseynova elə gəlirdi ki, bu “müzəffər” yürüşün favoriti və mərkəzi fiquru odur, amma qısa zamanda bəlli oldu ki, bu adam sadəcə, “peşka”dır. Bütün proseslərin arxasında dayanaraq, ən inamlı şəkildə onları idarə edən rejissor isə o idi - cənab Heydər Əliyev!

[O, Əliyevlə Surət arasında az qala, kuryer idi...](#)

Ən yeni tarixin gizlinləri yoxdur və qalmamalıdır

Bu yerdə mən oxuculara bir məsələni xatırlatmaq istəyirəm. 2000-ci il iyun ayının 4-də ANS telekanalında “Yeni tarix” adlı verilişin çekilişi gedirdi. Ora Əbülfəz Elçibəy, İsa Qəmbər, Əli Kərimli, Nemət Pənahlı, Şadman Hüseynov, Fəzail Ağamalı və mən dəvət olunmuşduq. Çıxışlarında və suallara cavablarında Nemət Pənahlı etiraf edirdi ki, 1993-cü ilin əvvəllərindən başlayaraq, o, Bakı-Naxçıvan-Gəncə reysi ilə müntəzəm hərəkət edib. O, bu uçuşların məqsədini də açıq şəkildə etiraf edərək, heç nəyi gizlətmirdi. Təbii ki, o, əvvəldən axıra qədər bu hadisələrin içində olmuşdu və Heydər Əliyevin ən sevimli adamlarından birinə də nahaq yerə çevrilməmişdi.

O, Heydər Əliyev və Surət Hüseynov arasında, az qala, kuryer xidməti göstərirdi. Əlbəttə, “Azadlıq”ın oxucuları bu barədə məlumatlıdırlar və bunu sadəcə, yaddaşları təzələmək üçün qeyd etdim.

Ordu quruculuğu və müharibə ilə bağlı görülməyən işlər

Milli hökumətin ordu və dövlət quruculuğundakı əhəmiyyətli uğurlarıyla yanaşı, həmin zamanlar üçün zəruri olan bir neçə məqama da diqqət yetirmək istərdim. Hər şeyin ən ekstremal vəziyyətlərdə, müharibə şəraitində baş verdiyini nəzərə alaraq, bizim hansı problemlərlə üzləşdiyimizi təsvir etməyimin faydası olar, düşünürəm.

Birincisi, bizim ixtisaslı hərbi kadrlarımızın, zabitlərimizin sayı olduqca məhdud idi. Saxta vətənpərvərlərin Bakı Ali Hərbi Ümumqoşun Məktəbi haqqında şişirdilmiş təbliğatına baxmayaraq, bu məktəbi bitirən bir xeyli azərbaycanlının çox az hissəsi orduya qədər gedib çıxmışdı. Bu məktəbi bitirən azərbaycanlıların əksəriyyəti üçün ən sevimli yer hərbi komissarlıqlar və ya təchizat hissələri idi. Və bu, o zamankı Əliyev dövrünün məntiqilə uzlaşırdı. Çünki həftələrlə, aylarla poliqonlarda sürünən zabitlərdən fərqli olaraq, oralarda daha yaxşı qazanmaq, daha firavan yaşamaq mümkün idi, axı oralarda daha çox pul vardı. Əlbəttə, mən bunu hərbi komissarlıqlarda çalışan və zabit şərəfini qoruyan insanlar haqqında demirəm. Amma belələri də çox az idi...

Bu yerdə sovet ordusundakı zabit heyətinin tərkibilə bağlı müqayisəli təhlil aparmaq istərdim. Bu statistika sovet ordusunda Qafqaz mənşəli zabitlərin kəmiyyəti barədə olacaq. Məsələ burasındadır ki, bunların arasında ermənilər say etibarilə həmişə birinci yerdə olublar, həm də bütün ordu növlərinin tərkibində. Onlar yuxarı zabit heyəti və generallar arasında da ilk sırada olublar. İkinci yerdə gürcüstanlılar dayanıb və təəssüf ki, bizimkilər üçüncü - sonuncu yerdə olub. Yenə də çox təəssüf ki, bizimkilər yuxarı zabit heyəti və generallar arasında olduqca az idilər.

İndi mən Heydər Əliyevin zamanındakı inkişaf göstəriciləri barədə rəvayətlər uyduranlardan soruşmaq istərdim: necə olmuşdu ki, elə həmin illərdə azərbaycanlıların 80 faizindən çoxu hərbi xidmətini inşaat briqadalarında başa vururdu? Niyə, hansı səbəblərə görə? Axı, heç kim üçün sır deyildi ki, “stroybat” adlandırılan həmin hərbi hissələr əsasən Azərbaycandan və Orta Asiyadan olan çağırışçılar hesabına formalaşdırılırdı.

İkincisi, hərbi əməliyyatların geniş kampaniyasına start verildiyi andan hökumət qanunları bir qədər sərtləşdirməli, hərbi dövrün tələblərinə uyğunlaşdırmalı idi - bu, mütləq edilməli idi. Bura kütləvi informasiya vasitələrinin, siyasi partiyaların, hətta parlamentin fəaliyyətinin məhdudlaşdırılması kimi tədbirlər də aid edilməli idi.

Üçüncüsü, vahid hərbi rəhbərliyin təmin edilməsi... Həmin dövrün problemləri aydın idi. Həm müddət çox məhdud idi, həm də milli ordunun formalaşdırıldığı zamana qədərki qəhrəmanlar və “qəhrəmanlar”, hakimiyyət dəyişdiyi ərəfədə özünə bəraət qazandırmaq istəyən çoxlu qruplar vardı. Amma bütün hallarda, bu, zəruri idi və ən əsası, güc strukturları vahid komandanlıqda birləşdirilməli idi.

Nəhayət, hərbi əməliyyatların keçirilməsilə bağlı bütün təminatların yaradılması... O cümlədən də, səfərbərlik, təlim, ehtiyat hissələrin hazırlanması və onların birləşdirilməsi kimi mühüm tədbirlərə daha artıq diqqət yetirmək lazım idi. Bu mühüm məsələlər o zamanın bütün müdafiə nazirlərinin diqqətindən kənarda qalırdı. Onların sayı isə bir qədər çox oldu və heç biri də bu mühüm məsələ ilə bağlı başını ağrıtmıq istəmədi.

İnsanlar döyüşmək üçün axışaraq gəlirdilər

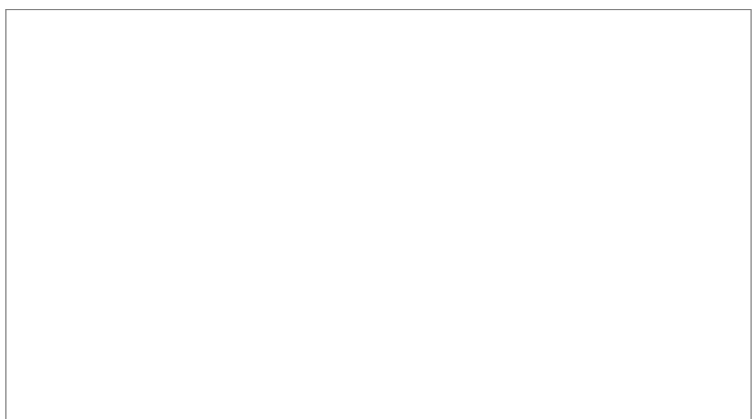
O zaman xalqın mənəvi-psixoloji durumu olduqca yüksək idi, adamlar hər yerdən axın-axın gəlir, əllərinə silah alaraq Vətən üçün döyüşməyi özlərinə borc bilirdilər. Bir çoxları könüllü batalyonlarda birləşirdilər. Bu batalyonlar əsasən regional, rayon mənsubiyyəti əsasında yaradılırdı. Məsələn, Qazax, Yevlax, Nizami və s. batalyonları. Buna heç bir halda yol vermək olmazdı. Bu könüllü batalyonlarını dərhal nizami hərbi hissələrə birləşdirmək lazım idi. İnsan hərbi komissarlığa gəlib döyüşə yollanmaq istədiyini bildirənə qədər könüllü sayılır. Amma savaşa girdikdən sonra könüllü olaraq qalmaq, “kefim harada istəyir, orada döyüşərəm” anlayışı müharibə məntiqi ilə uzlaşmır. Əlbəttə, bu, bir sıra könüllü batalyonların qazandığı qələbələrin üzərinə kölgə salmır, sadəcə olaraq, prinsiplərə əməl olunmalıdır.

Iyun qiyamına gətirib çıxaran hadisələrin təsvirinə keçməmişdən əvvəl istərdim ki, oxuculara bizim coğrafiyada, xüsusilə də Gürcüstanda baş verən bir sıra əhəmiyyətli hadisələri xatırladım. Çünki bu hadisələr Azərbaycandakı dövlət çevrilişi ilə çox bənzərdir.

Elçibəy yaxşı bilirdi bu oyunların içində kimlər var

**Amma o, təsəvvür etmirdi ki,
hakimiyyəti ələ keçirənlər bu
qədər tamahkar ola, bu qədər
faciələr törədə bilərlər**

Xalqımızın qanlı fəlakətlərinin

əsasını qoyan hadisələr...

1991-ci ilin əvvəllərində mən Çexoslovakiyadan Zaqafqaziya Hərbi Dairəsinin Qərargahına şöbənin baş zabiti vəzifəsinə keçirildim. O zaman Moskvanın qətiyyəni xoşuna gəlməyən Zviad Qamsaxurdiya Gürcüstanın prezidenti seçilmişdi. 1991-ci il avqustun 19-21-də, QKÇP adı ilə tarixə düşən həmin hadisələr ərəfəsində bütün sovet respublikalarında, o cümlədən Gürcüstanda hamı dərin sükut və narahatlıqla bu hadisələrin necə başa çatacağını gözləyirdi: SSRI bərpa olunacaqmı, yoxsa, onun tam dağılması gerçəkləşəcəkmi?

Qamsaxurdiya necə devrildi?

Gürcüstanın o zamankı müdafiə naziri Kitovani özünə sədaqətli olan hərbi hissələrlə birlikdə Qamsaxurdiyaya qarşı müxalifətə keçdi. Əlbəttə, onun hansı niyyətləri planlaşdırdığı heç kimə sirr deyildi. Eyni zamanda, onun Hərbi Dairə ilə əlaqələri, həmçinin Rusiya xüsusi xidmət orqanları ilə münasibətləri də çoxlarına bəlli idi. O, çox sərbəst şəkildə öz avtomobili və korteji ilə Hərbi Dairənin ərazisinə daxil olurdu. Baxmayaraq ki, hətta Qərargahın əməkdaşları belə, içəri daxil olarkən vəsiqələrini təqdim edir və nəzarətdən keçirdilər. Kitovani Hərbi Dairə tərəfindən bütün zəruri vasitələrlə, o cümlədən silah-sursat və hərbi texnika ilə təmin edilmişdi. 1991-ci il dekabrın sonu və 1992-ci il yanvarın əvvəllərində qarşıdurma hərbi toqquşma və vətəndaş savaşı fazasına keçdi. Kitovani və Jaba İoseliani Zviad Qamsaxurdiyaya sədaqətli olan hərbi hissələr və qvardiya ilə hərbi toqquşmaya başladılar. Onlar Qamsaxurdiyanın qüvvələrini sıxışdırıb prezident aparatında və onun zirzəmilərində mühasirəyə almağı bacardılar. Prezident aparatının özü və ətraf ərazilər hərbi texnika və canlı qüvvə ilə mühasirəyə alındı. Mən bir neçə dəfə bu qarşıdurma ərazisində oldum, oraları şəhərin mərkəzi küçəsi olan Rustaveli prospektindən müşahidə etmək imkanım oldu. Ətraf binalar yandırılır və məhv edilirdi. Dəhşətli mənzərə idi və gürcülər bir-birinin qanını tökür, öldürürdülər.

Burada xüsusi olaraq qeyd etməliyəm ki, Zaqafqaziya Hərbi Dairəsinin hissələri, xüsusilə də Vazianidə yerləşən 171-ci diviziyanın "Letuçaya mış" adlandırılan kəşfiyyat batalyonu Kitovani tərəfindən hərbi əməliyyatlara qatılaraq, Gürcüstandakı vətəndaş savaşında iştirak edirdi. Qarşıdurma açıq-aşkar qeyri-bərabər şəkildə alınırdı və Qamsaxurdiya onu əhatə edən insanların təkidilə Tbilisidən çıxmağa məcbur edildi. O, əvvəlcə Azərbaycana, daha sonra Ermənistana keçməyə cəhd etdi, amma buralarda onu qəbul etmədilər. Bundan sonra o, Çeçenistana uçdu və Dudayev onu qəbul etdi. Amma bununla da savaş başa çatmadı. Qamsaxurdiyanın tərəfdarları Qərbi Gürcüstanda ciddi döyüşləri davam etdirdilər. Bu, o zamanlar baş verirdi ki, Abxaziyada və Cənubi Osetiyada da qanlı döyüşlər gedirdi. Bu vətəndaş savaşı onunla nəticələndi ki,

qan içində çabalayan Gürcüstan bu torpaqları itirdi.

Elçibəy nahaq yerə qanın axmasına imkan vermədi...

Bu olayların bəzi detallarını ona görə yazdım ki, həmin hadisələrin bizim üçün də hazırlandığı və həyata keçirildiyi, başımıza gələnlərin təsadüfi olmadığı aydın görünsün. Bu hadisələr bizim gözlərimiz qarşısında baş verdi, ona görə də deyə bilərəm ki, Elçibəyi o zaman bir qədər daha sərt və daha qəddar davranmamaqda ittiham edənlər özlərinin necə səhvə yol verdiyinin fərqi nə varmalıdır. Azərbaycanda bu planlar daha geniş miqyaslı və daha qəddar şəkildə nəzərdə tutulmuş, daha böyük itkilərə hesablanmışdı. Elçibəyin bu dalana girmədən atdığı addımın əhəmiyyəti də məhz bundan ibarət idi ki, o, Azərbaycanı daha güclü və daha məkrli qonşuların qurduğu tələyə salmadı. Qarşıdurmaya, daha ağır itkilərə, vətəndaş müharibəsinin nahaq yerə axıdacağı qana imkan vermədən...

Elçibəy əla bilirdi ki, Gürcüstanda nələr baş verib və bu olayların arxasında kimlər dayanırdı. Elçibəy, eyni zamanda, Azərbaycanda da bu oyunların içində kimlərin girdiyini çox gözəl bilirdi, amma o, özünü və hakimiyyətini bu qanlı-qadalı oyunlara qurban verərək, milləti və ölkəni hakimiyyət uğrunda savaşın doğuracağı faciənin tərəfinə çevirmədi. Amma o, heç cür təsəvvür edə bilməzdi ki, ölkə bu hakimiyyət dəyişikliyindən bu qədər itirə bilər, hakimiyyəti ələ keçirənlər bu qədər tamahkar ola bilər və ölkədə tamamilə lüzumsuz yerə bu qədər faciələri törədə bilərlər. Elçibəy bu oyunu quranları da, bu oyunun piyadalarını da gözəl tanıyırdı. Buna görə də arxasında bəlli məkrli qüvvələrin dayandığı bu yerli piyadalarla toqquşmaya gedənlərin hansı dağıdıcı nəticələrinin olacağını əla hesablayırdı. Kimsə belə hesab edərsə ki, Elçibəyin bu adamlara və qüvvələrə müqavimət göstərmək üçün gücü yox idi, səhv edir. Bunun üçün onun kifayət qədər imkanları vardı və mən bunu tam məsuliyyətimlə bildirirəm. Ən azı, Qərb qoşun birləşmələri onun sərəncamında idi. O, ölkənin prezidenti və Ali Baş Komandanı idi və biz onun təbəçiliyində idik.

Elçibəyin ən böyük günahı mənsub olduğu millətə həddən artıq bağlı olması və onu həddən artıq çox sevməsi idi. Axı, o, hakimiyyətə heç hakimiyyət xatirinə də gəlməmişdi. O, hakimiyyətə gəlməyə bizim tanıdığımız Elçibəy olaraq, öz milləti ilə bir yerdə olmaq üçün qərar verdi.

Elçibəyə abidələr ucaltmağa gərək yoxdur, çünki o, öz xalqının qəlbində bir abidəyə çevrilib...

Surətin ətrafındakı məsləhətçilər

Bu yığcam olmayan izahatdan sonra bilavasitə iyun qiyamı ilə bağlı hadisələrin təsvirinə keçək. Həmin hadisələrə ki, 1993-cü ildəki dövlət çevrilişindən sonra Azərbaycan xalqının və Azərbaycanın özünün böyük, qanlı fəlakətlərinin əsasını qoydu.

Əvvəldə qeyd etdiyim kimi, yay kampaniyası uğurla başa çatdı, iş Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ üzərində tam hakimiyyətinin saxlanılması və Dağlıq Qarabağa şərti muxtariyyət verilməsilə sülh danışıqlarının başlanmasına gəlib çıxdı. Amma söhbət hərbi birləşmə komandiri olan Surət Hüseynovun məsuliyyəti altında olan zolağa gələndə, o, danışıqları rədd etməyə və göstərişləri yerinə yetirməkdən imtina etməyə başladı. Bəyan etdi ki, Qarabağda bircə nəfər belə, erməninin qalması ilə barışmaq fikrində deyil. O, müharibənin bu nəticə ilə başa çatdırılmasına qəti şəkildə razı olmayacağını bildirirdi. Amma onun bu davranışlarını anlamaq çətin deyildi. Çünki Surət Hüseynov artıq çoxdan idi ki, tək deyildi, onun ətrafında “özümüzünkü”lərdən və özgələrdən olan çoxsaylı məsləhətçilər var idi. Mən bir hərbiçi olaraq, bir mühüm detallı qeyd edə bilərəm ki, həmin vaxt həmin şərtlər çərçivəsində o müharibəni davam etdirməyə heç bir ehtiyac yox idi...

Rus generalı Surətə hərbi texnikanı niyə hədiyyə etmişdi?

Surət Hüseynov ermənilərə şərait yaratdı ki...

Həmin ərəfədə əldə olunan qələbələr möhkəmləndirmək və müharibəni başa vurmaq lazım idi. Biz bunu edə bilərdik, çünki yeni, milli hakimiyyət çox enerjili və operativ idi. Əldə olunan hərbi-siyasi qələbələrlə razılaşmayan Surət Hüseynov müharibənin davam etdirilməsini tələb edir və danışıqlarla bağlı əmrləri eşitmək belə istəmirdi. Təəssüf ki, həmin vaxt onu susdurmaq mümkün olmadı. O günlərdə həqiqətən də belə ümidlər vardı ki, müharibəni davam etdirməyə və Azərbaycan torpaqlarını erməni quldur dəstələrindən tamamilə təmizləməyə yetərli güc və imkanlar var.

Buna görə də eyni zamanda, 1992-1993-cü illərin qış kampaniyasına hazırlıq işləri də aparılırdı: axı, Xankəndiyə cəmi 10-15 kilometr qalmışdı və hətta ən sərt qış gerçəkliyində də bu 10-15 kilometri dəf etmək real görünürdü. O zaman düşmən də müqavimət göstərəcək qüvvə sahibi deyildi, əksinə, özünün vəziyyətinin çıxılmazlığını dərk edirdi.

Surət Hüseynovun əmri ermənilərin yolunu açdı

Amma qış kampaniyasının başlanğıcında inanılmaz bir şey baş verdi. Həmin günə qədər Qarabağın ermənilərdən tamamilə təmizlənməsinə təkid edən və hər cür danışıqları rədd edən Surət Hüseynov gözlənilmədən 108 sayılı əmr imzaladı. Bu əmr hərbi birləşmələrin və hərbi hissələrin ön cəbhədən

çıxarılması və daimi dislokasiya yerinə dönməsi haqqında əmr idi. Bu o demək idi ki, Xankəndiyə sıxışdırılmış və oradan da qovulmaq anlarını gözləyən erməni birləşmələrinin Azərbaycanın içərilərinə doğru yolu açıq elan edilirdi. Əmrdə göstərilirdi ki, hərbi hissələr bir sutka ərzində öz yerini təhvil verməli və geriyyə dönməlidirlər. Bu, faktiki və fiziki baxımdan mümkün olmayan bir əməliyyat idi. Bu cinayəti kimsə ağılına gətirə bilməzdi və bu, əsl xəyanət idi. Necə ola bilərdi?! Bu qədər uğurlar, qələbələr əldə edilib, bu qədər insanlar qurban gedib və birdən-birə bütün bunların hamısının üstündən xətt çəkərək son qələbə təminatından imtina edilirdi! Bu, həmin döyüş mövqelərinin düşməyə təhvil verilməsi demək idi və bunun başqa adı yoxdur.

Hər şeydən əvvəl, bu, qanunsuz əmr idi. Ona görə ki, hərbi birləşmə komandirinin belə bir əmr vermək səlahiyyəti yox idi. Müharibə zamanı hərbi hissə və orduların hər cür yerdəyişməsi ilə bağlı əmrləri yalnız Ali Baş Komandan verə bilər. Hərbi hissə komandirinin bu ağlagəlməz dərəcədə qısa müddət ərzində hərbi hissələrin dislokasiya yerini dəyişməsi ilə bağlı əmrinin heç bir hüquqi əsası olmadığı kimi, əməliyyat perspektivi də yox idi. Bu müddətdə yeni hərbi hissənin əməliyyat vəzifələrini öyrənməsi, hədəfləri, situasiyanı mənimsəməsi mümkün deyildi.

Dadaş Rzayev ortaya çıxıb həqiqəti deməyə borcludur!

İkincisi, ön cəbhədən çıxarılan hərbi hissələrin mövqeyi heç kimə təhvil verilmədi və heç bir əsasnamə qaydalarına əməl olunmadı. Surət Hüseynov sadəcə olaraq, bir əmr imzalayıb, özünə tabe olan hərbi hissələri döyüşdən çıxarıb apardı və bununla da ermənilərə imkan yaratdı ki, heç bir əlavə qüvvə və resurs cəlb etmədən əks-hücum üçün tələb olunan bütün üstünlükləri əldə etsinlər.

Surət Hüseynovun bu cinayəti hərbi əməliyyatların və bütövlükdə müharibənin gedişində əsaslı dönüş yaratdı. Əgər bu vaxta qədər biz düşməni sıxışdırmaqla hücum edərək ciddi qələbələr qazanmaqda davam edirdiksə, qoşunlar ön cəbhədən çıxarıldıqdan sonra biz sürətlə geri çəkilməklə və əld etdiyimiz əraziləri düşməyə buraxmaqla müdafiə olunmağa başlamışdıq. Cəmi ay yarım ərzində ermənilər bizim hərbi qüvvələrimizi ta Ağdərəyə qədər geri oturma bildilər. Kəlbəcərin işğalı üçün şərait yarandı, çünki Kəlbəcər faktiki olaraq, mühasirə vəziyyətinə düşürdü. Ora gedən bütün yollar ermənilərin nəzarəti altına düşmüşdü, yalnız çətin keçilən Murovdağ yolu bizim əlimizdə idi. Kəlbəcərin işğalı ilə bağlı məsələləri təsvir etməyə başlarkən bəzi mühüm detalların üzərində dayanmaq istəyirəm. Daha dəqiq desəm, həmin dövrdə Müdafiə Nazirliyində, hərbi birləşmələrdə bəzi kadr təyinatları ilə bağlı detalların...

Məlum olduğu kimi, 1993-cü ilin fevralında müdafiə naziri Rəhim Qazıyev vəzifəsindən kənarlaşdırıldı və bu vəzifəyə Dadaş Rzayev gətirildi. Etiraf etməliyəm ki, bu, ən doğru seçim deyildi və bunu hadisələrin sonrakı inkişafı da

sübut etdi. Dadaş Rzayev həmin vaxt Qərb hərbi birləşmələrindən birinin komandiri idi. Onun yerinə də Nəcməddin Sadıqov gətirildi. Bu təyinat da bir çoxlarını təəccübləndirdi və məyus etdi. O cümlədən də Zaur Rzayevi. Zaur Rzayev Kəlbəcər istiqamətindəki qoşunların komandiri idi və Nəcməddin Sadıqovun bu təyinatını ədalətli hesab etmədi. O düşünürdü ki, bu vəzifəyə daha çox onun özü layiqdir. Onların arasında qapalı bir rəqabət başlamışdı və bu, az qala, hamıya məlum idi. Zaur Rzayev müdafiə nazirinin sərəncamında idi, ona hansısa yüksək vəzifə verilməli idi və bu, artıq Dadaş Rzayevin görəvi idi ki, onu layiq olduğu bir posta təyin etsin. Bu yerdə bir sıra demoqoqların iddiasına son qoymaq istəyirəm ki, guya, Zaur Rzayevi Elçibəy qəsdən kənarda saxlayırdı və s. Bunlar həqiqətdən xəbəri olmayan bir sıra məlumatsız adamların uydurmalarından başqa heç nə deyildi. Bu məsələlərlə Dadaş Rzayev məşğul olurdu və nəhayət, ortalığa çıxıb həqiqətləri söyləmək onun borcudur. Zabit olmağın asan olmadığını başa düşürəm, amma ya zabit olurlar, ya da olmurlar.

Zaur Rzayevin yerinə Kəlbəcərə döyüş zabiti, Əfqanıstandakı döyüşlərinə görə “Qırmızı Bayraq” ordeni ilə təltif edilən və yüksək hərbi təcrübəsi olan Qənizadə göndərildi. Kimsə onun döyüş təcrübəsinə və bacarıqlarına şübhə etməməlidir. O, bizim hamımızdan daha artıq təcrübə sahibi idi: Əfqanıstanda boş yerə heç kimi belə yüksək mükafatlarla təltif etmədilər.

Həmin ərəfədə şərait müharibənin gedişində sərt dönüş yaratmaq üçün əlverişli deyildi. Birincisi, həmin şəraitdə bu qədər kadr dəyişiklikləri etmək lazım deyildi. İkincisi isə Müdafiə Nazirliyi müharibənin gedişində dönüşü təmin etmək üçün bütün zəruri addımları atmalı, Ağdərə istiqamətində düşməni saxlamalı idi. Axı, Kəlbəcər üzərində təhlükə yaranmışdı, o, faktiki, mühasirə vəziyyətində idi.

Bu tərəfdə də Surət Hüseynov... Hərbi hissələri ön xətdən çıxarandan sonra, o, Gəncəyə qayıtdı və sanki ölkədə heç nə baş vermirmiş kimi, sakitcə orada oturmaqda davam etdi. Əlində çoxlu sayda hərbi texnika və döyüş sursatı saxlayan Surət Hüseynov, üstəlik rus generalı Şerbakdan da əlavə hərbi texnika hədiyyəsi aldı. Nəyə görə?..

Kəlbəcərin işğalı Surət Hüseynovun cinayətidir

Əmrlərə tabe olmayan hərbi hissə tərkisilahlı edilməli və buraxılmalı idi

1993-cü ilin mayında Surət Hüseynov o zamankı Müdafiə nazirinin də iştirakı ilə Şerbakdan çoxsaylı hərbi texnika və sursat hədiyyə aldı. O zamanlar Ağdərə və Ağdam istiqamətində döyüşən ordu hissələrimiz texnika və sursat qıtlığı çəkirdi, oralarda dəfələrlə oldum və bir neçə dəfə Qazaxdan ora olan 300

kilometr yolla hərbi texnika gətirirdik ki, zəruri ehtiyacı aradan qaldıraq. Amma elə həmin zamanlarda Surət öz texnikasını Gəncədəki bokslarda saxlayırdı. Beləcə, Gəncədə arxayınlıqla oturub tamaşa edirdi, sanki qulağının dibində gedən müharibənin ona heç bir dəxli yox idi.

O, öz savaşına hazırlaşırdı və öz anını gözləyirdi. Azərbaycandan sonuncu erməni də çıxarmaqda israrlı olan, bu məqsədlə müharibənin sona qədər aparılmasına çalışan adam ermənilərin Azərbaycan ərazilərini işğal etməsinə sakitcə tamaşa edirdi. O, hədəfə aldığı məqsədə nail oldu. Onların hamısının məqsədi milli hakimiyyəti gözdən salmaq, onun ölkəni idarə etmək imkanının olmadığını təlqin etmək, xalqın etimadını qırmaq və onu mənəvi cəhətdən əzmək idi. Müəyyən qədər də bu məqsədə nail oldular.

İndi isə bilavasitə Kəlbəcərin işğalı ilə bağlı məsələyə keçək. Bu barədə çox danışblar və elə bu günlərdə də danışanlar az deyil. Amma nəyə görəsə, əsasən siyasətçilər bu barədə danışır, hərbiçilərə isə sanki qulaq asmaq istəyən yoxdur. Bir hərbiçi olaraq öz mülahizələrimi bildirməliyəm və güman edirəm ki, hərbiçilərin əksəriyyəti mənimlə razılaşırlar: Kəlbəcərin işğalı birbaşa Surət Hüseynovun cinayətidir. O, bir gecənin içində qoşunları cəbhə xəttindən çıxararaq Gəncəyə gətirdi. Erməni qoşunları Ağdərə istiqamətinə çıxanda Kəlbəcər faktiki olaraq üç tərəfdən mühasirə vəziyyətinə düşdü, dördüncü tərəfdə isə keçilməz Murovdag keçidinin ümidinə qaldı.

Belə şəraitdə Kəlbəcəri necə xilas etmək olardı? Yalnız bir yolla: bütün qüvvələri bir yerə toplayaraq ciddi əks-hücuma keçmək və qısa müddətdə erməniləri əvvəlki, yəni Surət Hüseynovun qoşunları çıxardığı vaxtdan öncəki mövqelərinə qovmaq yolu ilə. Bu, yeganə çıxış yolu idi, amma həmin ərəfədə bu imkanlar da yox kimi idi. Yenicə nazir vəzifəsinə təyin edilmiş Dadaş Rzayev ilk növbədə bu məqsədi hədəf alaraq yeni hissələrin və briqadaların yaradılmasını sürətləndirməli idi. O isə bunun əvəzində hansısa anlaşılmaz islahatlar aparmağa girişdi. ̈

Burada Xocalı sindromu da işə düşmüşdü: əhali Xocalı qətliamının onların da başına gətiriləcəyi xofuna düşüncə ciddi bir panika da yaşandı. Bu psixoloji məqam haqda əvvəlki yazılarımda qeyd etmişdim. Təəssüf ki, ermənilər başqa yaşayış məntəqələrini işğal etməyə girişəndə bu sindrom həmişə öz işini gördü. Deyəsən, biz hələ də bu psixoloji sindromdan yaxa qurtara bilməmişik.

Bunlar Kəlbəcərin işğal edilməsinin əsas səbəbi idi. Və Surət Hüseynov da özünü qınaqdan qorumaq üçün bir bəhanə tapa bildi. Təbii ki, bu, olduqca gülünc bəhanə idi. Guya ermənilər Gəncəni işğal edə bilərdilər, Surət də şəhəri qorumaq üçün öz qüvvələrini burada saxlamağa məcbur idi. Surətin təmizə çıxarılması üçün uydurulan bu bəhanəni dövriyyəyə buraxanların sayı da az deyildi. Orada Şadman Hüseynov, Əli Ömərov kimi adamlar bu işi görürdülər. Guya hakimiyyət Gəncəni ermənilərə təslim etməyə hazırlaşır, Surət isə şəhəri

qorumaq üçün savaş aparır. Bu, çox yaramazcasına düşünülmüş düşük bir təbliğat şüarına çevrilmişdi.

Qeyd etməliyəm ki, o zaman ölkə prezidenti Əbülfəz Elçibəyin və diplomatik korpusun söyləri ilə qısa müddətdə BMT-nin Kəlbəcərin işğalı və işğal zonasının dərhal, qeyd-şərtsiz azad edilməsi ilə bağlı qətnaməsi çıxarıldı. Tələb təkidli və israrlı idi. Və ermənilər 1993-cü ilin iyun ayında işğal zonasından çıxmalı, bu əraziləri tərk etməli idilər. Amma bu, israrla və təkidlə hakimiyyətə can atan yaramaz ünsürləri qane etmirdi. Bu, hamıya aydın idi.

Baxmayaraq ki, tutduğu vəzifədən azad edilmişdi, o, əlində saxladığı silah-sursatı və hərbi texnikanı təhvil vermək fikrində deyildi. Milli Ordunun bu texnikaya çox ciddi ehtiyacı vardı. O, bir neçə dəfə işdən çıxarıldığı haqda əmri qəbul edərək getməyə hazırlaşdığını söyləsə də, bu, yalnız quru sözlər idi. Gəncədəki 709-cu briqadada əyləşən, oradan bir addım da kənara çıxmayan Hüseynovun razılığı olmadan bu hərbi hissənin ərazisinə hətta Müdafiə Nazirliyinin müfəttişləri də buraxılmırdı. Bir neçə dəfə Müdafiə Nazirliyinin komissiyası gəlsə də, onlar həbs edilərək geriyyə qaytarılmışdı. Surət Hüseynovu dilə tutaraq yola gətirmək cəhdləri də olmuşdu, məsələn, bildiyim qədərə, o zamankı daxili işlər naziri İsgəndər Həmidovun belə təşəbbüsləri vardı, amma bu cəhdlər də heç bir fayda verməmişdi. Belə ağır bir vəziyyətdə Konstitusion münasibətlərin bərpa edilməsi, 709-cu briqadanın buraxılması və orada olan hərbi texnika və silah-suratın Özünə sadıq olan hərbi qüvvələri Gəncəyə yığan Surət Hüseynov hakimiyyəti tanımır və aşkar həyasızlıqla verilən əmrləri yerinə yetirməkdən imtina edirdi. yeni yaradılan hərbi hissələrə verilməsi üçün əməliyyat keçirilməsi zəruri idi.

Sual yaranır ki, bunu etmək zəruri idi mi? Birmənalı olaraq deyirəm ki, bunu dərhal etmək lazım idi.

Ölkənin ikinci böyük şəhərində yerləşən, şəxsi heyəti əsasən narkomanlardan, fərarilərdən və cinayətkarlardan ibarət olan, sərəncamında külli miqdarda silah-sursat və hərbi texnika olan, əmrlərə tabe olmayan hərbi hissə bütün imkanlardan istifadə olunaraq tərkiləşdirilməli və buraxılmalı idi...

Hər iki qədəhdən biri “gələcək prezident Surət Hüseynovun sağlığına” idi

«İyunun 2-də Dadaş Rzayev hökumət telefonundan gələn zənglərə cavab vermirdi»

1993-cü il aprelin ortalarında Qazaxda Nüsrət Budaqovun oğlunun toyu oldu. Budaqov Surət Hüseynovun ən yaxın adamlarından biri idi. Bu toyda iki qədəhdən biri gələcək prezident Surət Hüseynovun sağlığına qaldırılırdı. Bunlar o qədər təmtəraqlı və Surətin tərəfdarları üçün o qədər inandırıcı səsləndirilirdi

ki, onların hamısı Surət Hüseynovun bir ayağının artıq prezident kabinetində olduğunu təsəvvür edirdilər.

Mayın 20-də təmir batalyonlarımdan birinin komandiri mənə məlumat verdi ki, onu Gəncəyə Surət Hüseynovun qəbuluna çağırırlar. Biz oralarda nə baş verdiyini həmişə öyrənmək istəyirdik və buna görə də batalyon komandirinə təcili olaraq oraya getməsinə əmr etdim.

Gəncəyə 709-cu briqadaya gələrək Surət Hüseynovun qəbulunda uzun-uzadı gözləyən kombat birdən heyrətli bir olayla üzləşir. Kabinetdən Surət və müdafiə naziri Dadaş Rzayev az qala qol-qola və hərbiçilərin təbiri ilə desək, “əla vəziyyətdə” çıxırlar. Bunların ardınca baxan Nüsrət Budaqov isə “hələ bir nazirə bax! Mən olmalıyam və olacağam Müdafiə naziri” deyərək sinəsinə vurur. Qəbul otağının qapısında Surətlə görüşüb ayrılan Dadaş Rzayev “İşində ol Surət, səni tərksilah etmək fikrinə düşənlər qələt eləyirlər”, deyərək yırğalana-yırğalana oradan ayrılır.

Surət sonra mənim kombatımı qəbul edir və 709-un bokslarındakı nasaz hərbi texnikanı təmir edib cərgəyə qaytarmaq haqqında yardım istəyir. Yeri gəlmişkən, imkan tapıb mənim kombatıma deyir ki, yaxın iki həftə ərzində o, Bakıda olacaq və hakimiyyəti devirərək özü prezident olacaq. Kombatı Qazaxa gələrək orada gördükləri və eşitdikləri barədə ətraflı məruzə etdi. Mən də öz növbəmdə bu olaylar barədə məlumatı gərəkən dövlət orqanlarına, eyni zamanda rayon icra hakimiyyəti vasitəsilə Prezident Aparatına çatdırdım.

Təbii, bütün bu informasiyaların fonunda mayın axırında 709-cu hərbi hissənin buraxılması, orada olan silah və hərbi texnikanın başqa hərbi hissələrə verilməsi haqqında prezidentin sərəncamı və Müdafiə nazirinin əmri çıxdı.

Amma 709-dan kimsə gəlib bu əmrləri götürmədi və onun icrası yerdə qaldı. Təbii, bu zaman artıq Surət Hüseynovun heç bir səlahiyyəti yox idi, briqada komandiri Eldar Əliyev idi, amma orada Surət külli-ixtiyar olmaqda davam edirdi.

Prezidentin sərəncamına görə, bu hərbi hissənin buraxılması ilə bağlı bütün zəruri tədbirlərin alınması, təbii ki, müdafiə nazirinə həvalə edilmişdi. Bunun üçün başqa hərbi hissələrdən və güc nazirliklərindən cəlb edilmiş qüvvələr üzərində komanda səlahiyyəti də ona verilmişdi.

Burada bir maraqlı epizod haqqında danışmaq istəyirəm. 1993-cü ilin may ayının sonlarında mənə məruzə etdilər ki, Gəncədən Qırmızı Körpü istiqamətinə içində 5-6 silahlı adam olan bir “UAZ” hərəkət edir, onlar heç kimə təbə olmur və maşını saxlatdırmaq da mümkün deyil. Əlbəttə, nəzarətim altında olan ərazidə belə bir olaya yol verə bilməzdim və heç kim də bu ərazidə bu cür qanunsuzluqlara cəsarət edə bilməzdi. Buna görə də bir neçə adam ayıraraq onlara tapşırıdım ki, həmin silahlıları zərərsizləşdirərək yanıma gətirsinlər. Əmr yerinə yetirildi. Bu adamları yanıma gətirdilər. Bunlar rus

millətindən olan hərbcilər idi. Hər halda sırası əsgər deyildilər. Ya zabit, ya da hərbi təlimatçılar idi. Mən onları qaupvaxta saldım və bir neçə gün ərzində düz-əməlli bir şey də öyrənmə bilmədik ki, bu adamların buralarda nə ölümü var. Sadəcə onu iddia edirdilər ki, onlar 709-cu hərbi hissənin qulluqçularıdır. Bir neçə gün ərzində Müdafiə Nazirliyindən gələn ısrarlı tələblərdən sonra onları buraxmağa məcbur oldum.

Bu adamları bir müddət sonra, 1993-cü ilin iyun ayının 4-də Gəncədə, 709 sayılı hərbi hissənin ərazisində gördüm. Onlar da mənə tanıdılar və kinayə ilə gülümsədilər.

Xatırladığım kimi, o zaman mən Qərb qoşunlarının komandiri idim. 1993-cü ilin iyununda mənə Müdafiə Nazirliyinə çağırıdılar və arxamca hətta vertolyot da göndərdilər. Mənə şəxsən müdafiə naziri Dadaş Rzayev qəbul etdi və Gəncədə yaranmış situasiyanı anlatdı. Mənə bildirdi ki, 709-cu hərbi hissə ləğv edildiyi üçün onun bütün ərazisi, əmlakı və texnikası mənim sərəncamıma verilir.

Amma konkret heç bir vəzifə müəyyən edilmirdi. Əlavə olaraq mənə bildirdi ki, sabah, yəni iyunun 2-də öz ştabı ilə birlikdə Tovuzla gələcək.

Dedi ki, kimi də etdi. Səhəri gün Dadaş Rzayev Baş qərargah rəisi Nurəddin Sadıqovla birlikdə Tovuzla gəldi. Orada ətraf hərbi hissələrin komandirləri və ətraf rayonların polis rəislərinin iştirakı ilə bir müşavirə təşkil edildi. Burada Dadaş Rzayev situasiya və ondan çıxış yolları barədə çox anlaşılmaz və çıxılmaz şeylər danışdı. Hətta rayon polis rəislərindən biri yüngülcə irad çatdırmalı oldu ki, söhbətin nədən getdiyi və nə etmək lazım olduğu barədə ona heç nə məlum olmadı. Dadaş Rzayev heç nə etmək istəməyən adamın qeyri-ciddi, hətta güləli təkliflərini səsləndirməkdən başqa bir şey söyləmək istəmirdi.

Burada iki saat oturub nazirin heç nə ifadə etməyən sözlərini dinlədik və təkəbbürlü görkəminə tamaşa etdik.

Əlbəttə, bir çoxları o zaman üçün Dadaş Rzayevin ən uğurlu kadrlardan biri olduğunu iddia edirdi. Hərçənd, bu sözləri söyləyənlər arasında bir nəfər də olsun hərbcinin ola biləcəyini ağıma da gətirmirəm.

O, müşavirə keçirdiyi müddət ərzində Bakıdan onu bir neçə dəfə hökumət telefonu ilə aradı, amma adam ısrarla bu zənglərin heç birinə cavab vermirdi. Sanki olduğu yeri gizli tutmaqda idi.

Onun danışdıqlarından yalnız bir şey anlama bildik ki, sabah, yeni iyunun 3-də hamımız Şəmkirdə, Kür qəsəbəsinin yaxınlığında olmalıyıq...

Dadaş Rzayev qiyamçılarla anlaşıbmışdı

Maqomedov Şerbakla bir yerdə qulluq etmişdi, Surət Hüseynovla da gözəl münasibətləri vardı

Şəmkirə getməli olduğumuzdan əlavə onu da başa düşdük ki, sabah saat 18.00-da orada müşavirə olacaq və müşavirədə bütün güc nazirliklərinin nümayəndələrinin iştirakı zəruridir. Orada Prezident Qvardiyasından da adamlar vardı və onlar da müşavirədə iştirak edirdilər. Belə bir şəraitdə Dadaş Rzayevin bu müşavirəni aparmaq səlahiyyəti, hansısa vəzifələr müəyyənləşdirmək hüququ yox idi. Əgər o, belə bir müşavirə keçirir və hansısa vəzifələr müəyyən edirdisə, o halda bu vəzifələrin həyata keçirilməsi üçün təşkilati işləri də görməli, bu tədbirlərin tamamlanması üçün lazım olan bütün tərəflərin imkanlarını səfərbər etməli idi.

Bu cür planlar yalnız ordunun vasitəsi ilə həyata keçirilə bilməz: əhalinin təhlükəsizliyini təmin etməli olan tədbirlər üçün də səlahiyyətli qurumlar cəlb edilməlidir. Üstəlik, Dadaş Rzayev bütün bu vəzifələrin yerinə yetirilməsi, daha doğrusu, 709-cu hərbi hissənin tərkisilahl edilməsinin yalnız dinc variantını nəzərdə tutmamalı idi. Axı onlar silahlı müqavimət göstərə bilərdilər və bütün əməliyyat məlumatları da bu variantın qaçılmaz olduğunu təsdiqləyirdi. Amma müqavimətin olacağı hal üçün heç bir ehtiyat plan tərtib edilmədi. Bu, Dadaş Rzayevin cinayətkarcasına səhlənkarlığı da sayıla bilərdi. Başqa dövlət qurumlarının, o cümlədən DIN və MTN-in nümayəndələrinin gəlməsini gözləmədən Dadaş Rzayev müşavirəni başa vurdu. Onun bütün tapşırıqları buna hesablanmışdı ki, heç bir müqavimət olmayacaq. Bu, onun ya cinayəti, ya səhlənkarlığı, ya qorxaqlığı, ya da qiyamçılarla anlaşmasının nəticəsi ola bilərdi. Əsas vəzifə 709-la qonşu briqadanın komandiri Ramazan Maqomedovun üzərinə qoyuldu. O, əmri aparıb təqdim etməli və hərbi hissənin buraxılmasından irəli gələn işlərin icrasına başlamalı idi. Mən onu şəxsən tanımırdım, amma məlumatım vardı ki, o, Şerbakla bir yerdə qulluq edib və Surət Hüseynovla çox gözəl münasibətləri var. Bu vəzifənin məhz ona həvalə edilməsi Dadaş Rzayevin çox qərribə və anlaşılmaz qərarı idi, çünki o, Maqomedovla Surətin münasibətlərindən xəbərsiz deyildi. Mənə isə Seyfəli hərbi poliqonunu götürmək tapşırıldı. Maqomedov məndən xahiş etdi ki, şəxsi heyətdən 20-25 nəfər ayırıb ona verim. Mənə təəccüblü gəldi ki, sərəncamında o boyda hərbi hissə olan bir adamın üçün məndən 20-25 nəfər istəyir. Amma hər halda, mən onun istədiyi qədər adamı ayırıb verdim. O, öz hərbi hissəsinə qayıtdı. Tapşırıq bundan ibarət idi ki, iyunun 4-də səhər tezdən o, 709-a gedərək əmri ora təqdim etməli və onun icrasına başlamalı idi. Amma Maqomedov bunu etmədi, zabit kimi yox, xain kimi hərəkət etdi.

Müşavirədən dərhal sonra o, 709-cu hərbi hissəyə, Surət Hüseynovun yanına getdi, bütün söhbətləri və planları onun ovcuna qoydu, özü və zabitləri ilə birlikdə itdi, onunla heç cür əlaqə saxlamaq mümkün olmadı.

Bu barədə mən iyunun 4-də səhər tezdən xəbər tutdum.

Müşavirədən dərhal sonra mən hərbi hissənin qarşısına vəzifə qoydum və mənə verilən əmr heç bir xüsusi olay çıxmadan yerinə yetirildi. Yəni Seyfəli poliqonu və orada olan hər şey nəzarətim altına keçdi, hər şeyin hesabatı aparıldı, oradakı şəxsi heyətə əmr oxundu və onların hamısının silahları alındı. Gecə saat 2-də nazirin əmri tam yerinə yetirildi və biz güman etdik ki, bütün digər göstərişlər də bu qaydada yerinə yetirilir, o cümlədən də Gəncədə. Çünki bu planın icrası üçün ən münasib zaman da elə bu idi ki, səhər tezdən 709-dakı işlər başa çatsın. 709-da səhərlər şəxsi heyətin çox az hissəsi olurdu, onların əksəriyyəti evlərdə gecələyirdi. Əməliyyat bu qaydada nəzərdə tutularaq keçirilsəydi, heç bir fəvqəladə nəticə və heç bir arzuolunmaz perspektiv də ortaya çıxa bilməzdi.

Amma təəssüf ki, burada da xəyanət izləri yazıldı.

1994-cü ilin noyabr ayında, Gəncə hadisələri ilə bağlı məhkəmə prosesi keçiriləndə mən Maqomedovla rastlaşdım. O, şahid qismində ifadə vermək üçün gəlmişdi. Mən ondan nə üçün aradan çıxdığı və əmri icra etmədiyi barədə soruşdum. O mənə cavab verdi ki, bu əmri yerinə yetirmək üçün mənim mənəvi haqqım yox idi, çünki mən dağıstanlıyam və ləzgi millətindənəm. Bunu uzun illər ərzində Sovet ordusunda xidmət edən, Nizamnaməni təpədən-dırnağa əzbər bilən bir polkovnik deyirdi. Zabit şərəfini bir kənara tullayan adam, hansısa mənəvi hüquqdan danışmaqla özünə bəraət qazandırmaq istəyirdi.

Seyfəlidəki hərbi tapşırığı yerinə yetirərək biz Gəncədə vəziyyətlə bağlı məlumat gözləməyə başladıq. Dəfələrlə operativ növbətçiyə zəng vurub Gəncədə nə baş verdiyi barədə xəbər almağa cəhd etdim. Amma onda da Gəncə haqqında heç bir məlumat yox idi. Səhər saat 6.00-da operativ növbətçi mənə zəng vuraraq dedi ki, onlarda da Gəncə haqqında heç bir məlumat yoxdur və mən oraya gedib situasiya haqqında bir bilgi verə bilərəmmi?

Mən ondan xahiş etdim ki, məni nazirlə cəlaşdırsın. Amma o, nazirin harada olduğunu bilmədiyini dedi. Təbii, Gəncəyə gedərək vəziyyəti öz gözlərimlə görməkdən başqa çarəm qalmamışdı.

Gəncəyə yollandım və orada 709-cu briqada ilə qonşuluqda yerləşən, Maqomedovun komandir olduğu, səhv etmərsə, 123- cü hərbi hissəyə getdim, amma orada komandir də daxil olmaqla heç kimi tapa bilmədim. Şəxsi heyətdən də çox az adam vardı, zabitlərin və əsgərlərin çoxu harasa dağılıb getmişdi.

Amma 709-da nələrin baş verdiyini təsəvvür etmək çox çətin idi. Səhər tezdən orada hamı silahlı halda vurnuxur, ətraf evlərin damlarına snayperlər yerləşdirilmiş, hətta şəhər əhalisinə belə silahlar paylanmışdı...

Dəfələrlə axtarsam da naziri tapa bilmədim

Şəhər polis rəisi də son saata qədər tapılmadı

4 iyun, şəhər saat təqribən 10.00 idi...

709-cu hərbi hissənin ərazisində atəş səsləri eşidilirdi, aşkar hiss olunurdu ki, şəhər tezdən olmasına baxmayaraq, orada artıq keflənmiş adamlar var. Dərhal operativ hissəyə zəng vurdum və tələb etdim ki, məni nazirlə calaşdırsınlar. Onu tapmadılar. Bu halda mənə 709-cu briqadanı mühasirəyə almaq, oraya silahlı adamların giriş-çıxışını önləmək üçün təcili olaraq əlavə qüvvə göndərilməsini tələb etdim. Xahiş etdim ki, naziri yerin dibində də olsa, tapsınlar, DIN və MTN-dən əlavə qüvvələr cəlb edilsin. Və yanımda bir mühafizəçidən başqa heç kim olmasa da, 709-un ərazisinə keçməkdən başqa çıxış yolu görmədim. Bilirdim ki, bu, həyatım üçün də çox təhlükəlidir, amma onları sakitləşdirmək, əlavə qüvvə gələndə qədər ləngitmək yeganə çıxış yolu idi. 709-un ərazisində qarşılaşdığım ilk adam komandir Eldar Əliyev oldu. O, kefli idi və əlində tapança vardı. Tələb etdim ki, tapançanı yığışdırsın, zabitləri bir yerə toplansın, çünki mən şəxsi heyətlə danışmalıyam. Ona özümü təqdim etdim, vəzifəmin adını və buraya gəlməkdə məqsədimi dedim. O, bir qədər sakitləşdi, zabitləri qərargahda bir otağa topladı.

Onlarla açıq danışdım, hərbi hissənin tərxis olunması ilə bağlı əmrin mahiyyətini izah edərək bildirdim ki, konkret müddət qoyulub və bu müddətə uyğunlaşmaq lazımdır. Bildirdim ki, hərbi hissə buraxıldıktan sonra kim istəsə qalıb xidmətini davam etdirə, istəməyənlər də çıxıb gədə bilər. İzah etdim ki, ölkədə müharibə gedir və bu sayaq qarşıdurma bizim vəziyyətimizi mürəkkəbləşdirə bilər. Söhbət dinc axarda gədirdi. Zabitlərin çoxu məni tanıyırdı və ya haqqımda eşitmişdi. Buna görə də onlarla anlaşma problemi yox idi. Onların arasında Fərhad və ya Fikrət adlı birisi, - adını dəqiq xatırlamıram, - israr edirdi ki, bu məsələləri Surətlə razılaşdırmaq lazımdır. Mən izah etdim ki, Surətin bu hərbi hissəyə heç bir aidiyyəti yoxdur, zəruri bir problem olsa, onunla da söhbət ediləcək, indi isə təcili olaraq hərbi hissənin təhvil verilməsi işinə başlamaq lazımdır. Əlavə etdim ki, biz eyni zamanda yeni hərbi hissənin formalaşdırılması işinə başlamalıyıq və ən qısa müddətdə torpaqlarımızın azad

edilməsi işinə qoşmalıyıq. Onlar mənimlə razılaşıdılar və bu zaman Eldar Əliyev xahiş etdi ki, o, əmrlə tanış olmaq istəyir. Amma məsələ burasında idi ki, əmr Bakıda verilmişdi. Eldar Əliyev əmrlə tanış olmaq üçün oraya çağırılsa da getməkdən imtina etmişdi. hər halda, əmrdə söhbətin nədən getdiyini dəqiq bilirdi. Mən Eldar Əliyevdən xahiş etdim ki, şəxsi heyəti meydana yığıb mənim əmrlə geri dönməyimi gözləsin. Onları sakitləşdirib vaxt udmağa çalışırdım. Əlavə yardım gəlməli idi. Çünki mənim Maqomedova verdiyim 25 nəfərdən və Prezident Qvardiyasının bir bölməsindən başqa heç bir qüvvə yox idi. Vəziyyəti başa düşürdüm və nəyə görə, mənə elə gəlirdi ki, Surəti artıq hansısa şəkildə təcrid ediblər. Ən azı zərərsizləşdirildiyini ehtimal edirdim, çünki bunu etmək üçün lazımı orqanlara göstəriş verilmişdi. y

Eldar Əliyevlə ilk görüşdən sonra mən hiss etdim ki, əmri yerinə yetirə bilərəm, hətta əlavə qüvvə gələndə qədər hərbi hissəyə giriş-çığı nəzarət altına almaq mümkündür. Məni narahat edən əsas məsələ bu idi ki, şəhərdə əhaliyə silah paylanmışdı və hansısa qarşıdurma olsa, onlar dinc əhalini qabağa verə bilərdilər. Buna görə də zabidlərdən birini Polis İdarəsinə yolladım ki, rəisi bura çağırınsın. Əhalini buralara buraxmamaq üçün onun imkanlarından yararlanmalı idim. Amma son saata qədər onu tapmaq mümkün olmadı.

Beləliklə, 709-un zabidləri ilə danışdı onlardan şəxsi heyəti toplamağı və əmrin surətini gətirənə qədər məni gözləmələrini xahiş edərək oradan çıxdım.

Operativ hissəyə zəng edərək təcili olaraq əmrin surətinin göndərilməsini, nazirin tapılmasını tələb etdim və əlavə qüvvənin nə zaman gələ biləcəyini soruşdum. Nazir tapılmadı, əlavə qüvvə məsələsində heç nə dəyə bilmədilər, amma təqribən 40 dəqiqədən sonra əmrin surətini mənə çatdırdılar. y4 iyun, səhər saat təqribən 10.00 idi. y(Sonrakı istintaq sənədlərində belə bir cəfəng iddia irəli sürülmüşdü ki, guya səhər saat 5-6 radələrində Qazax briqadası 709-cu briqadanın ərazisinə hücum edərək orada adamları öldürmüşdür.

Baxmayaraq ki, mən dəfələrlə istintaqa və məhkəməyə bunun ağ yalan olduğu barədə ifadələr verdim, amma bu da kimlərə lazım idi və bu planı da belə qurmuşdular).

Əmri alan kimi yenidən 709-un ərazisinə getdim. Mənimlə birlikdə oraya Prezident Qvardiyasından Balakəndən və ya Zaqataladan olan Maqomedov familiarı, avar millətindən olan bir nəfər də getdi. Hərbi hissəyə daxil olanda gördük ki, bütün şəxsi heyət, əsgər və zabidlər meydandadır. Burada bir müddət əvvəl Qazaxda həbs edərək qaupvaxta saldıığım rusları gördüm. Onlar sırayı əsgər deyildilər, sırayı əsgər forması geymiş təlimatçılar idilər.

Burada mən özümün keçmiş əsgərlərimdən Kazımov familiarı birini də gördüm və təbii ki, dərhal tanıdım. Ondan nə üçün burada və nə üçün silahlı olduğunu soruşdum...

1980-82-ci illərdə Almaniyada hərbi xidmətdə olarkən mənim batareyamda Naxçıvandan olan bir neçə əsgər vardı. Həsən Həsənov, Rasim Zeynalov, Məmməd Məmmədov. Kazımov isə arıq, uzunburun birisi idi və təsərrüfat

vzvodunda idi.

Burada gördüyüm də həmin Kazımov idi. 11 il keçməsinə baxmayaraq, mən onları adbaad tanıyır və sifətlərini də xatırlayırdım.ÿ

Kazımov kobud şəkildə cavab verdi ki, onların hamısı burada, şəhərcikdədir. Və əlavə etdi ki, onların sayı burada çoxdur. Ton mənə qərribə gəldi. Biz

Almaniyada bir yerdə olmuşduq. Orada mən yeganə azərbaycanlı zabit idim və azərbaycanlı əsgərlərlə də çox gözəl münasibətlərim olmuşdu. Normalda burada görüşərkən çox mehriban olmalıydıq. Amma eyni zamanda dərk edirdim ki, buraya toplaşanların hansısa xüsusi niyyətləri də ola bilər. Amma mən buna əhəmiyyət vermədim və kabinetə keçdim. Biz qərara gəldik ki, bir daha zabitlərlə toplaşıb əmri necə, hansı ardıcılıqla icra edəcəyimizi müzakirə edək, ondan sonra isə şəxsi heyətin önünə çıxacaq.ÿ

Eldar Əliyev qoluma girib bir kənara çəkdi və dedi: “Yoldaş polkovnik, mən hərbiçiyəm, situasiyanı və əmrin yerinə yetirilməsinin məsuliyyətini anlayıram. Amma mən bunu etsəm, ailəmi və özümü məhv edərlər. Yaxşısı budur, siz bu məsələni Surətlə danışib həll edin.ÿ

Mən ona dedim ki, əmri yerinə yetir, sənin özünün də, ailənin də təhlükəsizliyinin təminatı üçün söz verirəm, əgər zərurət olarsa, Surətlə də danışaram.

Biz kabinetdə toplaşdıq və praktik olaraq hamı yekdilliklə əmrin icrasına başlamağa razılıq verdi...

Surət bizi həbs edərək bunkerə atmaq əmri vermişdi

Dişinə qədər silahlanmış böyük bir cinayətkar dəstənin arasında tənha qalmışdım

Hamı qərarın icrasına yekdilliklə razı idi. Mən xeyli rahatlaşmışdım və əmin idim ki, işlər başa çatır. Saat 11-i keçmişdi və heç bir fəvqəladə hadisə də baş verməmişdi. Zabitlər kabinetdən çıxmamışdan öncə onlardan xahiş etdim ki, şəxsi heyəti meydana yığsınlar ki, onlarla söhbət edək. Kabinetdə isə mən, Eldar Əliyev, Maqomedov və Prezident Qvardiyasının nümayəndəsi qaldıq. Əliyev mənə təklif etdi ki, şəxsi heyət toplaşana qədər səhər yeməyi yeyək və biz belə də etdik. Bu əsnada bir nəfər gələrək Eldar Əliyevi çağırdı. Bir neçə dəqiqə sonra geri qayıdan Eldar Əliyevin rəngi ağappaq ağarmışdı.

O dedi ki, Surət Hüseynov gəlib və mənimlə görüşmək istəyir. Anladım ki, mənim bütün ümidlərim o qədər də optimist əsaslara söykənmirmiş və Surət Hüseynovu həbs etməli olan qrup bunu etməyib, o da gündüz saat 11-də şəhərin

o başından bura qədər rahatca gəlib çıxıb. Amma geri çəkilməyin də mənası yox idi. Əlavə yardım da gəlib çıxmamışdı və mən dişinə qədər silahlanmış böyük bir cinayətkar dəstənin arasında tənha qalmışdım. Maqomedov bildirdi ki, məni tək buraxmayacaq və bizi birlikdə Surət Hüseynovun kabinetinə müşayiət etdilər.

Surətin qəbul otağında 10-15 nəfərlik bir mühafizə qrupu vardı. İçəridə isə Surət və Nüsrət Budaqov - gələcək müdafiə naziri əyləşmişdi.

Mən özümü təqdim etdim, dərhal da Surətə bildirdim ki, əmrin icrasına dəstək versin və briqadanın buraxılması əməliyyatına başlayaq. Elə bu anda qapılar açıldı və qəbul otağında gözləyən dəstə içəri soxularaq mənim üzərimə atıldı.

Maqomedov məni qorumağa cəhd etdi, amma onu da mənə qatdılar və bizi nəylə gəldi, - təpiklə, stullarla, avtomat qundaqları ilə vurmağa başladılar. Mən belə vəhşiliyi heç zaman görməmişdim. Onlar bilirdilər ki, mən Seyfəlidəki hərbi hissəni tərk-silah edərək silahları təhvil almışam.

Təbii ki, bu nəhəng dəstəyə müqavimət göstərmək mümkün deyildi, amma mən döyülə-döyülə də tələb edirdim ki, əmri icra etmək lazımdır, çünki ölkədə müharibə gedir və belə hərəkətlər xəyanətdən başqa bir şey deyil.

Mən nə ağrı hiss edir, nə də bu yaramazların sifətini ayırd edə bilirdim.

Nəhayət, bizi yarımcan vəziyyətdə parka tərəf sürüdülər. Surət bizi həbs edərək bunkerə salmağı əmr etmişdi. Bizi bunkerə doğru sürükləyənlər 10 nəfərə qədər silahlı adam idi və onlar davamlı olaraq məndən susmağı tələb edirdilər. Amma mən susa bilmir və bu it uşağının hansı yaramazlıqlar etdiklərini onların sifətinə çırpırdım. Bu zaman onlardan biri avtomatı hərləyərək mənim bütün sifətim boyu sərt bir zərbə endirdi və bu çapıq bütün həyatım boyu üzümə həkk olundu. Dodaqlarım, burnum, yanaq sümüklərim, qaşım uzununu böyük bir yarıqdan qan fışqırmağa başladı. Amma mən yalnız nifrət hiss edirdim və sanki ağrı bu nifrəti deşib yuxarı çıxa bilmirdi. Amma bütün bu müddət ərzində də susmaq, bunların qarşısında azacıq da olsa geri çəkilmək fikrinə düşmədim. Mən hər şeyə hazır idim. Düşünürdüm ki, ən ağır döyüş meydanlarında belə qorxunun nə olduğunu bilməyib də bu kiçik köpək sürüsünün önündə geri çəkilmək, onlardan qorxmaq olmaz.ÿ

Hər ikimiz qan içindəydik və bizi beləcə sürüyüb bunkerə atdılar.

Bu bunker nə olan şeydi? Bu, böyük dəmir sistern idi. Onu ortasından kəsib bütünlüklə torpağa basdırmışdılar. Yuxarısındakı balaca bir dəlikdən içəri hava və işıq gəlirdi. Gecə yağış yağdığına görə bunkerin içində dizə qədər çirkli su yığılmışdı. Bizi buraya tullayıb yuxarıda quraşdırılmış ağır dəmir qapını kilidlədilər. İçəridə tam qaranlıq idi və heç nə görünmürdü. Mən ətrafa göz gəzdirdim və balaca bir deşik kəşf etdim. Maqomedova dedim ki, güllə yoluna bənzəyən bu dəliyin altından çəkilərək divara doğru sıxılsın, çünki oradan gülləni tuşlayıb içəridəki adamı öldürmək rahat idi. Az sonra bir taqqıltı gəldi. Düşündüm ki, onlar qapını aralayıb içəri qumbara atdılar. Amma fışılıya bənzər səs eşidən kimi başa düşdüm ki, onlar içəriyə iki ədəd tüstü şaşkası atıblar. Belə

şəraitdə sağ qalmaq, demək olar, mümkün deyildi və təbii ki, onlar bizim axırımıza çıxmaq üçün bu variantı seçmişdilər. Biz boğulmağa başlayırıdıq. Balaca bunker iki tüstü bombasının havası ilə sürətlə dolurdu. Maqomedova dedim ki, alt köynəyini çıxararaq islatsın və ağzına dolasın. Özüm də belə etdim. Qapının yanına atılaraq oradakı balaca deşikdən gələn havanı udmaqla özümüzü xilas etməyə cəhd etdik. Çox ümitsiz vəziyyət yaranmışdı və sağ qalacağımıza inamım tamam yox olmuşdu. Birdən bayırdan Maqomedovu çağıran bir səs gəldi. Bu, onun Surətin yanında qulluq eləyən həmyerlisi idi və onu tanımışdı. Maqomedov çətinliklə də olsa cavab verdi. O, bizə yardım etməyə gəlmişdi. O, dərhal qapını açaraq bizi oradan sürüyüb çıxardı, çünki özümüzün oradan çıxmağa heyimiz qalmamışdı. Xilaskar bizi dəhlizə uzatdı və qapını əvəz edən dəmir barmaqlıqları bağladı. Tüstü bu balaca dəhlizdən keçərək yavaş-yavaş dağılmağa, bizim vəziyyətimizə yüngülləşməyə başladı. Amma o, bizi tamam-kamal aradan çıxarmağa da qorxurdu. Digər tərəfdən də hamı bizi yüzdə-yüz ölmüş zənn edirdi. Belə vəziyyətdən salamat çıxmaq mümkün deyil.ə

O, bizi dəhlizdə buraxdı və dönəcəyini vəd edərək getdi. Bayırda, briqadanın həyətidə güllə səsləri gəlirdi. 123-cü hərbi hissənin ərazisində qalan əsgərləri düşündüm və onların vəziyyəti mənə əzab verirdi.

Özümdə güc toplayaraq çıxış yolu aramağa başladım. Maqomedovla birləşib dəmir barmaqlığı qırmaq istədik, amma bacarmadıq. Bu halda onu əyərək qatlamaq və altından keçməyi yoxlamağa qərar verdik. Bu, alındı.

Maqomedovdan xahiş etdim ki, o birinci çıxsın və mənə də yardım etsin.

Biz çıxı bildik, amma hələ aşağıda, bunkerin girişində idik. Ətrafda atışma səsləri səngimirdi. Bunkerin çıxışında isə buranı qoruyan silahlılar otururdu. Biz sakitcə bayıra çıxdıq. Bunkerin mühafizəçisi orada idi, amma ətrafdakı atışmadan bərk qorxu içindəydi və panikaya düşdüyü aydın sezilirdi.

Maqomedova dedim ki, mən mühafizəçini nəzarət altında saxlayacağam, o isə yavaş-yavaş hasara doğru getsin. Sonra o nəzarət edəcək və mən qaçacağdım. Biz belə də etdik və qısa zamandan sonra artıq hasarın o üzündə, azadlıqda idik...

Prezident Qvardiyasını məhv etmək tapşırığı verilmişdi

Onların olduğu avtobusu 709-un qabağına apardılar

Heç bir günahı olmayan gəncləri gülləbaran etdilər

Biz çirkabın, qanın içində idik və tüstü şaşkalarının hissi də üz-gözümüzü tanınmaz hala salmışdı. Bir taksi saxlatdırdıq və təcili olaraq MTN-in idarəsinə

sürməyi xahiş etdik. Orada biz Qabil Məmmədovu, Sülhəddin Əkbəri və başqalarını gördük. Prezident Qvardiyası da orada idi. Azərbaycanın gənc, sağlam, seçmə oğulları. Mən onlardan 709- cu briqada ilə bağlı məlumat almaq istədim, amma onlarda heç bir informasiya yox idi. Mən sir-sifətimi təmizlədim. Amma üz-gözüm şişmişdi və hələ də tanınmaz haldaydım. Onlar mənim yaralarımın sarğı qoydular və dərhal da əsgərlərimin arxasınca getmək istədiyimi bildirdim. Onların taleyi ilə bağlı heç nə bilmirdim və bərk narahat idim. Onlar məni dilə tutmağa çalışsalar da qulaq asmadım və maşına əyləşərək 709- un yanındakı 123-cü hərbi hissəyə, əsgərlərimin dalınca getdim. Orada hərbi hissənin yaxınlığında əsgərlərimi tapdım. Onları sağ-salamat tapdığımı görə qanadlanıb uçmaq istəyirdim. Amma onların arasında rota komandiri, ən cəsarətli və mərd döyüşçülərdən biri olan Müşfiq Məmmədovu görmədim. Təkidlə soruşduqdan sonra mənə onun öldürüldüyünü söylədilər...

Burada bir qədər geriye ekskurs etmək istəyirəm.

Əsgərlərim məni görəndə şoka düşmüşdülər, çünki onlara öldüyümü söyləmişdilər. Amma onlar mənim meyitimi də axtarmaq üçün 709-un bütün ərazisini ələk-vələk eləmişdilər. Dedilər ki, mən 709-a əmri aparan zaman onlar mənim göstərişimə əsasən xeyli gözləyiblər. Sonra narahat olmağa başlayaraq 709-a gəliblər və mənim harada olduğumla maraqlanıblar. Mənim həlak olduğumu deyiblər. Bu zaman onlar 709-un ərazisinə giriblər ki, mənim ya özümü, ya da meyitimi götürsünlər. Onların qarşısını kəsə bilməmişdilər. Onları hətta silahlı müdaxilə ilə durdurmağa cəhd ediblər, amma bu kiçik döyüşçü qrupu bütün təhdidlərə baxmayaraq briqadanın ərazisinə keçib. Surətçilər onları sakitləşdirməyin başqa yolunu tapmadıqları üçün mülki şəxsləri onların önünə çıxarıblar. Amma bütün bunlara baxmayaraq, əsgərlər 709-a daxil olublar. Amma orada nə MTN-in, nə də DIN-in qüvvələri olub. Mənim israrla tələb etdiyim, xahiş etdiyim əlavə qüvvə hər bir halda, gəlib çıxmamışdı. Müşfiq Məmmədov mülki şəxslərə izah etməyə başlayıb ki, burada silahlı qarşıdurma var, dinc əhali bu prosesə qatılmamalıdır, xəsarət ala bilərlər. Bu zaman qadınların arxasında gizlənən hansısa şəxəfsiz onu düz ürəyindən güllələyib. Atışma başlayanda Gəncə batalyonunun komandiri Mehman Ələkbərov da irəli duraraq bu qarşıdurmanı dayandırmaq üçün cəhd göstərib, amma 709-un nəzarət-buraxılış məntəqəsinin üstündə quraşdırılmış pulemyotçu onu vurub öldürüb. Onu vuran isə öz əsgəri idi. Bundan sonra 709-cu briqadanı artıq kimsə saxlaya bilməyib, cəhd də etməyiblər, çünki artıq onları saxlamaq mümkün olmayıb: briqada şəhərə yayılıb. Şəhərdə hərbi çevriliş planı işə düşdü. Və bu, təbii ki, qabaqcadan planlaşdırılan bir əməliyyat idi. Ayın 4-də də olmasa, 5-də, 6-da və ya 7-də olacaqdı. Hökmən olacaqdı. Beləliklə, əsgərlərimi tapdıqdan, baş verənləri özüm üçün dəyərləndirdikdən sonra başa düşdüm ki, baş verənlərin qarşısında tamamilə gücsüzəm və

əsgərlərimi də götürüb Kür qəsəbəsinə, nazirin oradakı müvəqqəti qərargahına getdim. Onu orada da tapa bilmədim və kimsə də onun harada olduğunu deyə bilmədi. Artıq Tovuzla tərəf gedərkən, mən yolda onu tankın üstündə, balaca bir hərbi kalonun qabağında gördüm və o, guya bu dəstə ilə mənim köməyimə gəlirmiş. Yəqin ki, hamı nəyi isə başa düşdü. Bütün bu günlər ərzində axtarılan və heç yerdə tapılmayan Müdafiə naziri Tovuzda imiş və mənə yardım etmək üçün 50 nəfərlik bir dəstə toplaya bilmiş, bu dəstə ilə də mənim yardımına gəlirmiş. Tam yerinə düşərdi ki, onu elə oradaca, həmin tankın üstündə güllələyim. Bir qədər əvvəl də söyləmişdim ki, Dadaş Rzayevin nazir vəzifəsinə təyinatı ən yaxşı seçim deyildi və bu təyinat ölkədə onsuz da gərgin olan hərbi münasibətləri daha da dolaşığa saldı. Bir qədər sonralar mən onu məhkəmədə də müşahidə etdim və çox təəssüfləndim. Keçmiş Müdafiə naziri özünün yazıq və qorxaq davranışı ilə sadəcə, ikrah doğururdu.

709-cu briqada şəhərə dağılandan sonra onlar bütün inzibati binaları, o cümlədən də KQB-nin binasını mühasirəyə aldılar. Artıq qan tökülməsinin qarşısını almaq üçün belə razılıq əldə olundu ki, Prezident Qvardiyası Bakıya qayıtsın. Avtobusa həm də iki nəfər Surətçi oturdu ki, onları şəhərdən çıxana qədər müşayiət etsinlər və ya yolu göstərsinlər. Amma nəyə görə, Bakıya yollanmalı olan avtobusu 709-un qarşısına gətirib çıxardılar. Və burada şübhəsiz, komanda verilərək, heç bir günahı olmayan gəncləri gülləbaran etdilər. 18 qvardiyaçı, o cümlədən komandir Tahir Məmmədov həlak oldu. Avtobusu deşik-deşik etdilər, güllələmə soyuqqanlıqla, qəddarcasına və düşməncəsinə aparıldı.

Bu toqquşmanın gedişində 22 nəfər həlak oldu. 18 qvardiyaçı, Müşfiq Məmmədov, Mehman Ələkbərov və daha iki nəfər. Onların hamısını surətçilər öldürdülər. Ya da bunu etməklə hansısa məxfi göstərişi yerinə yetirən provakatorlar. Buna görə də mən bir daha geriye ekskurs edərək bəzi mətləblərə aydınlıq gətirməyə çalışacağam. Bu hadisələr hələ də aydın deyil, amma nəhayət, nə zamansa olmalıdır və mənim buna şübhəm yoxdur.

Gəncəyə gələn komissiya Bakıda saxta rəy verdi

Komissiya üzvü etirazımıza belə cavab verdi: «Onlar yazdılar, biz oxuduq»

Burada bir daha geriye bir ekskurs etmək istərdim. 1993-cü ilin mart-aprel aylarında millət vəkllərindən biri bir qrup yazıçı, şair və aktyorla Qərb regionuna səfər etmişdi. Onlar, təqdim edildiyi kimi, ərazidə vəziyyət, əhalinin və hərbcilərin mənəvi-psixoloji durumunu öyrənmək, onlara dəstək olmaq üçün gəlmişdilər.

Şairin göz yaşları

Təbii ki, biz bu millət vəkiliyə və onun başının dəstəsinə hərbiçilərin yerləşdiyi yerləri, mövqeləri, avadanlıqları göstərdik, onlar şəxsi heyətin təlim keçdiyi poliqonda və s.-də də oldular. Qısa desək, tanış ola biləcəkləri hər şeylə onları tanış etdik. Sonra hərbi hissələrdən birinin komandiri bizi və qonaqların hamısını nahara dəvət etdi. Nahar bunkerdə olan hərbi hissələrin birinin yaxınlığında təşkil edilmişdi. Millət vəkili və onunla gələnlərdən bəziləri kövrələrək göz yaşlarını belə, saxlaya bilmədilər. Onlar inana bilmirdilər ki, Azərbaycanda belə hərbi hissələr ola bilər! Millət vəkili elə oradaca bir şeir yazdı, onu bizə oxumaq istədi, amma o, bunu çox çətinliklə etdi: şeiri başa vurana qədər qəhər onu boğaraq bir neçə dəfə yarıda kəsməyə məcbur etdi. O, bu şeiri Qazaxdakı briqadaya həsr etmişdi. Sonra o, buradakı əsgərlərlə dayanıb çoxlu şəkillər çəkirdi.

Az müddət sonra isə, daha doğrusu, 1993-cü ilin iyununda, Imam Mustafayevin başçılığı ilə göndərilən komissiyanın tərkibində həmin deputat Gəncəyə, vəziyyətin nədən ibarət olduğunu aydınlaşdırmaq üçün göndərilənlərdən biri oldu. y

Gəncədə bir müddət araşdırma apardıqdan sonra Bakıya dönməz heyət parlamentdə komissiyanın gəldiyi nəticələr haqda məruzə etdi. Bu nəticələrdə belə qeyd edilirdi ki, başda İsa Sadıqov olmaqla Qazax korpusu şəhər təzdən, əsgərlər hələ yuxuda olarkən, 709-cu briqadanın heyətinə girərək orada qırğın törədib, tankları da işə salmaqla 69 nəfər günahsız adamın ölümünə səbəb olub. Bu gürultulu açıqlamanı yayan komissiyanın üzvləri çox tanınmış adamlar idi. Mən həmin şairin bizim əsgərlərlə çəkirdiyi şəkilləri cırıb onun özünə yollamaqdan yəni başqa bir şey edə bilmədim. y

O, artıq nə mənim üçün, nə də şəxsi heyət üçün var idi, onun axıtdığı göz yaşlarının da dəyəri qalmamışdı.

“Surət məni kənara çəkib dilə tutdu...”

Təqribən bir il sonra Bakıda tanınmış bir xalq artisti ilə rastlaşdım və o məni həmin şairin yanına dəvət etdi. Mən rədd etdim və səbəbini də ətraflı aydınlaşdırdım. Xalq artisti təkidlə israr etdi və mən nəhayət, onun təkidləri qarşısında geri çəkilməyə məcbur oldum. Şair məni kabinetində görünməyə xəcalət çəkdi və özünə bəraət qazandırmaq üçün: “İsa, Surət məni bir kənara çəkib dilə tutdu və israr etdi ki, biz onların dedikləri kimi yazıb parlamentdə oxumalıyıq. Onlar yazdılar, biz oxuduq”.

Bəli, həmin şairin və respublika əhəmiyyətli həmin ağsaqqalın başçılıq etdiyi heyət həmin hesabatı bu qaydada hazırlamışdı. Bir dövlətin taleyi belə həll edilirdi. Biz öz dövlətçiliyimizin taleyinə bu cür, - ona dəyər və hörmət qoymadan yanaşırdıq.

İndi də həmin milli hökuməti ləkələməklə, ona qara yaxmaqla məşğul olanlar özlərinə də baxsalar, yaxşı olar: 1918-20-ci illərdə də milli hakimiyyətin devrilməsində və ölkənin işğal edilməsində vasitəçi olanlar məhz bu məntiqdən çıxış etmişdilər: “Onlar yazdılar, biz də oxuduq”...

Birinci milli hakimiyyət devriləndən sonra biz 70 il əsarət altına düşdük. Bu gün isə artıq 20 ildir ki, növbəti əsarətin buxovlarından azad ola bilmirik.

Bu əsarətdən qurtarmaq üçün hər kəs bildiyi həqiqətləri danışmalı, hər kəs yalnız və yalnız həqiqətə tapınmalıdır. Elə buna görə də mən ən mötəbər şəkildə əmin olduğum bu həqiqətləri oxucularla bölüşürəm. Ağsaqqal İmam Mustafayev həmin günlərdə oralarda nə baş verdiyini əla bilirdi, qvardiyaçıların faciəli ölümü barədə məlumatlı idi, amma bu ağsaqqal da bildiklərini danışmadı, “onlar yazdılar, bu da oxudu”.

Mən bilmirəm, bu komissiyaya hansı qızıl dağları vəd etmişdilər, amma onların millətin taleyini bir tərəfə tullayıb öz şəxsi mənafehləri ilə uğraşdıqları şübhəsiz idi.

“Mənə necə əmr olunubsa...”

Çevrilişdən dərhal sonra parlamentdə milli hökuməti qəddarlıqda, qan tökülməsində və 69 nəfərin ölümünə bais olmaqda ittiham edənlərin şousu başlandı. Və təkrar olaraq deyirəm: 709-un əsgərləri hələ yuxuda ikən oraya yeridilən tanklar, heç bir günahı olmayan əsgərlərin ölümü barədə həyasız yalanlar baş alıb getməkdə idi.

Amma maraqlıdır ki, bu “tərəfsiz ziyalılardan” heç biri 1995-ci ilin mart ayında OMON hadisələrində fəryad etmədilər, orada millətin say-seçmə oğlanlarının qana bələnməsindən dəhşətə gəlmədilər. Ona görə ki, bu intelligentlər də artıq istifadə edilmiş və gərəksiz bir şey kimi kənara tullanmışdılar. İyun hadisələri zamanı əvvəlcədən hazırlanan ssenari, rəqəmlər, “faktlar”, hətta bu saxta intelligentlər də indi bu ssenarini yazanlara lazım deyildi.

Ölkənin bütün yerlərində bu uydurma faktlar çox ilginc bənzərliklə səsləndirilirdi. Qeyri-adi bir operativlik hiss olunurdu. Amma heç kim əsl həqiqətləri dinləmək istəmirdi. O cümlədən də mənə, 69 nəfəri öldürməkdə ittiham etdikləri adamı dinləmək istəyən yox idi. Mən dəfələrlə parlamentə zəng edərək ısrarla tələb etdim ki, mənə hesabat vermək üçün oraya çağırınsızlar.

Amma kimsənin vecinə də deyildi; Gəncəyə göndərilmiş komissiya öz işini başa vurmuşdu və bundan artıq kimsəyə gərək deyildi.

Amma nəhayət, mənə Bakıya gəlmək, hesabat vermək üçün icazə verdilər və dalımcə vertolyot göndərdilər. Vertolyotda iki nəfər də müşayiətçi vardı. Pilot rus idi. Nəyə görəsə, vertolyotu Gəncədən göndərmişdilər. Mən də öz mühafizəçilərimi yanıma aldım və birmənalı olaraq tam qətiyyətlə Bakıya gedərək orada hesabat vermək, bütün bu demoqogiyaya son qoymaq qərarına gəldim.

Pilot təkidlə bildirdi ki, o, yanacaq götürmək üçün Gəncəyə enməlidir. Mən

ondan soruşdum ki, nə üçün yanacağı Gəncədən qalxanda götürməyib? Cavab olmadı. Əlavə etdim ki yanacağı Gəncədən yox, Şəmkirdən də götürmək olar, amma o, qəti olaraq boyun qaçıraraq “mənə necə əmr olunubsa, o cür də etməliyəm”, dedi.

Bu əmri ona görə vermişdilər ki, mən Bakıya gedib çıxı bilməyim...

Faciəvi hadisələr Əliyevin rəhbərliylə həyata keçirilirdi

O, güc strukturlarını Surətin tabeçiliyinə versə də, bu vəzifələrə adamları özü təyin edirdi

Və mənə aydın oldu ki, hansı səbəbdən Gəncədə yerə enməliymişik. Mənim etibarlı, güvənli və dişinə qədər silahlanmış mühafizəm vardı. Mən pilota Gəncəyə enməyin nəticələri ilə bağlı xəbərdarlıq etdim və tələb etdim ki, Gəncədə yanacaq götürdükdən dərhal sonra yoluna davam etsin. Bizim itirəcək heç nəyimiz yox idi. Amma Tovuzda yetişənə qədər güclü yağış başladı, dolu tökdü. Pilotun da Allahı verdi, sanki. Dedi ki, bu havada Gəncəyə gedə bilməz və geriye - Qazaxa dönmək məcburiyyətindədir. Mən də ona geriye dönmək əmri verdim. Qazaxa yetişəndə mən pilota dedim ki, sabah uçaçağıq və onu mehmanxanaya yerləşdirdim. Mən anlayırdım ki, hansı təhlükələr var - mənə Bakıya enməyə imkan verməyəcəklər, hətta fiziki baxımdan məhv edilməyim bahasına olsa belə... Buna görə də hər şeyi ölçüb-biçərək polis rəisi Isaxan Aşurovun yanına getdim. Onunla məsləhətləşdik və belə qərara gəldim ki, öz mühafizəmi götürərək Gürcüstan ərazisindən keçim və Balakən-Zaqatala yolu ilə Bakıya gedim. Bütün səlahiyyətləri müavinimə verdim. Isaxan Aşurov isə öz işini bilən adam idi, buna görə də bölgədə baş verə biləcək hər hansı hadisələrdən narahatlığım yox idi. Hətta baxmayaraq ki, ermənilər vəziyyətdən sui-istifadə edərək təmas xətti boyu fəallaşmış və hücumla keçmək ərafəsindəydilər. Cəbhə xəttində intensiv atışmalar başlanmış, müdafiə xəttində isə hər an hücum gözlənilirdi. Çox mürəkkəb vəziyyət idi.

Bizi şərtlə buraxdılar...

Bütün bunlara baxmayaraq, mən bu çirkin oyunlara və böhtanlara son qoymaq qərarına gəlmişdim. Biz öz maşınlarımıza oturaraq, Gürcüstan sərhədindən keçməyə qərar verdik. Orada isə Gürcüstan sərhədçiləri təpədən-dırnağa qədər silahlanmış azərbaycanlıları öz ərazilərindən buraxmaq istəmirdilər. Amma ətraflı söhbətdən sonra onları razı sala bildim. Mənim kortejimə öz müşahidəçilərini də qoşaraq bizi Gürcüstandan çıxana qədər müşayiət etmək şərtlə buraxdılar. Beləliklə, ertəsi gün mən Bakıya, parlamentə gələ bildim.

Mən parlamentdə çıxış üçün təkid etdim, amma komissiya da dirəndi ki, mənimlə onlar özləri söhbət edib, nəticə barədə parlamentə hesabat verəcəklər. Elə həmin günün axşamı da mən geriye - taleyindən narahat olduğum bölgəyə döndüm, burada əməlli-başlı döyüş gedirdi...

Surətin dəstəsi Qazaxa hücum edirdi...

Amma nə səhəri gün, nə də o biri günlər mənim məlumatım barədə heç nə danışılmadı. Yalnız İmam Mustafayevin komissiyasının rəyi oxundu, vəssalam. Yenə də dəfələrlə zəng etdim, təkid etdim, amma məni nəzərə alan olmadı. Məni yalnız iyul ayında təkrarən Gürcüstan üzərindən Bakıya gedən zaman dinlədilər. Orada ifadə verə bildiyim yeganə şəxs Aslan İsmayılov oldu. Başqa komissiya üzvləri ilə də görüşdüm, amma onlara öz "həqiqətləri" lazım idi. Bir qədər əvvəl qeyd etdim ki, Gəncə və Şəmkir arasında postlar qoyaraq, qiyamçıları Qazax tərəfə buraxmamağı əmr etmişdim. Surət Hüseynovun tərəfdarları bir neçə dəfə canlı qüvvə və hərbi texnika ilə həmlə edərək bu postları ləğv etmək istəmişdilər, amma bütün hallarda mən onları geriye atdım. Sonuncu belə cəhdi o, iyunun 16-dan 17-nə keçən gecə etdi. Mənə məruzə etdilər ki, Surət Hüseynovun ağır hərbi texnika ilə möhkəmləndirilən böyük bir qüvvəsi üzü qərbə tərəf hücumə başlayır. Biz onları Şəmkir və Tovuz arasında qarşıladıq, hamısını tərk-silah etdik və geriye qovduq. Bu bandanın Qazax istiqamətinə soxulmaq üçün göstərdiyi bütün cəhdlər beləcə başa çatırdı: biz onların silahlarını alır, özlərini isə üzü Gəncəyə tərəf qovurduq. Sonuncu dəfə də qrad qurğularından yaşayış məntəqələrinə atəş açmağa başlamışdılar. Yenə də onların bütün texnika və silahlarını aldığımız...

Elçibəy Bakını tərk edəndən sonra qoşunlara təzyiqlər başladı

Bu son hadisədən sonra onlar bir daha parlamentdə hansısa qırğınlar haqqında axmaq-axmaq danışmağa başlamışdılar. Amma bu, mənim vecimə də deyildi və məni artıq yalnız bir məsələ maraqlandırırdı ki, bu başıpozuq quldur dəstəsini sərəncamımda olan bölgəyə buraxmayım. Bu vəzifənin də öhdəsindən layiqincə gəlirdik. Amma iyunun 18-də məlumat aldığımız ki, ölkə prezidenti Əbülfəz Elçibəy vətəndaş müharibəsinin və qan tökülməsinin qarşısını almaq üçün Bakını tərk edib. Elə həmin gündən etibarən Qərb qoşunlarına, o cümlədən də mənə qarşı xüsusi təzyiqlər başlandı. İlk növbədə hərbi birləşməni və ona tabe olan hərbi hissələri buraxmaq haqqında qərar çıxardılar. Ölkənin bütün ərazisi boyu hərbi hissələrin, korpusların, korpus birləşmələrinin bu cür buraxılması haqqında qərarlar çıxarıldı. Yalnız birinci eşelon briqadalarını saxlayırdılar. Açıqı, mən belə hərbi strukturlaşmanı heç zaman nə görmüş, nə də eşitmişdim...

Düşmənlə təmas xəttinin təxminən 1000 km. uzunluğu vardı və bütün təmas xətti boyu qanlı döyüşlər gedirdi. Amma bütün bu cəbhə xətti boyunca fəaliyyətdə olan bütün qərargahları ləğv edərək, yalnız bir qərargah saxladılar. Bu bir qərargah bu uzunluqda cəbhə xətti boyu operativ əməliyyat planları

hazırlaya, onu icra edə bilməzdi. Təbii ki, bu, mümkün deyildi və bu planın müəlliflərinin ağılı, sadəcə, gülüş doğururdu. Hətta bu da başqa məsələ idi ki, cəbhə boyu komandanlıq edən Zaur Rzayevin qərargahındakı zabitlərin rənqi və peşəkarlıq səviyyəsi nəyə imkan verirdi, nəyə isə yox.

Əliyev Bakıya ayaq basan kimi, onu qayğılandıran ilk məsələ...

Korpusların buraxılması prosesi isə Ağdam və Füzuli uğrunda ölüm-qalım savaşları getdiyi zaman həyata keçirilirdi. Bu tələsiklik nədən ötrü idi, bu dərəcədə bütün idarəetmə sistemini nəyə görə bu sayaq dağıtmaq lazım idi? Axı, uşağa da aydın idi ki, qızgın döyüşlər getdiyi zamanda mövcud sistemi dağıtmaq və onu əvəz edə biləcək yeni operativ idarəetmə sistemi yaratmaq mümkün deyildi. Ağdamın işğalı labüd olanda bu əməliyyatın yaramazlığı da aşkar göründü.

Yəqin hamı bilir ki, Gəncə hadisələri baş verəndən dərhal sonra - iyunun 5-6-sı Dadaş Rzayev müdafiə naziri vəzifəsindən kənarlaşdırıldı və onun səlahiyyətlərinin icrası Səfər Əbiyevə həvalə edildi. Səfər Əbiyev döyüşlərin ən qızgın çağında həyata keçirilən bu “struktur islahatları”nın hansı faciəvi nəticələr yaradacağını bilməyə bilməzdi. Amma o, bütün bunların qarşısını almaq üçün ufacıq bir cəhd belə, göstərmədi. Belə qənaət yaranır ki, onlar nəticələri bilərək, bu addımları atırdılar...

Bu proseslərdən Əliyevin özünün xəbəri var idimi? Əlbəttə, var idi və bütün bu əməliyyatlar onun tapşırığı, onun rəhbərliyi və bilavasitə nəzarəti altında həyata keçirilirdi. Axı, Bakıya ayaq basan kimi onu qayğılandıran ilk məsələ özü üçün hakimiyyət təminatı yaratmaq və bu hakimiyyəti gündən-günə möhkəmləndirmək idi. O, güc strukturlarını Surətin təbəçiliyinə versə də, bu vəzifələrə adamları özü təyin edirdi.

Əliyev-Surət qarşıdurması 6 rayonun itirilməsilə nəticələndi

O, əmin idi ki, əgər müharibə uğurla başa çatsa, Surət onu məhv edəcək...

Güç nazirlikləri Surətə təbə etdirilsə də, onların rəhbərlərini Heydər Əliyev özü təyin edirdi. Vahid Musayevlə bağlı məsələ də belə olmuşdu. Surət Vahid Musayevi müdafiə naziri təyin etdi, amma o, yalnız bir gün bu vəzifədə qaldı və Əliyev onun yerinə Səfər Əbiyevi qoydu. Doğrudur, Vahid Musayev daha çox təchizatçı idi, amma o, çox savadlı və səriştəli bir hərbiçi idi, Səfər Əbiyevi onunla müqayisə etmək mümkün deyildi. Müdafiə Nazirliyində baş verən bu hoqqaların, tamamilə lazımsız görünən “islahatların” bir mühüm məqsədi vardı:

Surət Hüseynovun bacarıqsız və işə yaramaz biri olduğunu sübut etmək. Amma nəyin bahasına? Hər gün ermənilərlə savaşda itirilən torpaqların...

Bu gedişlərin başqa heç bir izahı yox idi. Əliyev bilirdi ki, Surət eyforiyadadır, güclüdür və bu müddət ərzində bütün imkanlardan yararlanaraq, onun nüfuzuna, özünəinamına zərbə vurmağı nəzərdə tuturdu. O zamanlar Surəti başqa yollarla vurmaq mümkün deyildi. Buna görə də Surətin bütün uğursuzluqları Əliyevin uğurları siyahısına yazılır və onun Surət üzərində qələbəsini yaxınlaşdırırdı. Üç ay boyunca ciddi şəkildə davam edən bu qarşıdurma 6 rayonun itirilməsilə nəticələndi...

Əliyev Surətin uğursuzluqlarını öz aktivinə yazmaqla məşğul idi

Bəli, tam əminliklə söyləmək olar ki, 6 rayon bu iki şəxs arasındakı qarşıdurmanın güdazına getdi. Və bu rayonların bir-birinin ardınca getdiyi bütün bu müddət ərzində Əliyev yalnız Surətin uğursuzluqlarını öz aktivinə yazaraq, işğal prosesini önləmək üçün heç bir tədbir görmədi, bütün mövcud qüvvələri səfərbər edib düşmənin qarşısını almaq üçün heç bir təşəbbüs göstərmədi.

Etiraz edə bilərlər ki, belə deyil. Amma fakt faktlığında qalır və mən mümkün etirazçılardan xahiş edirəm, mənə peşəkarcasına bir-iki arqument göstərsinlər ki, 1993-cü ilin 15 iyunundan başlayaraq, bu rayonların işğalını durdurmaq üçün o, hansı əhəmiyyətli addımları atmışdı? O və təyin etdiyi nazir nə səfərbərlik etdi, nə də hansısa başqa zəruri addımları atdı. Və onların hərbi işə baxışlarının eyniliyi səbəbindən ola bilər ki, Heydər Əliyev Səfər Əbiyevi 1995- ci ildə yenidən nazir təyin etdi.

Maraqlıdır ki, Rəhim Qazıyevi Şuşanın işğalına görə “Vətən xaini” elan edərək həbsə atdılar, milli hökuməti hələ də Kəlbəcərin işğalına görə ittiham edirlər, amma cəmi 3 ay ərzində 6 rayonun işğalına görə kimin məsuliyyət daşımalı olduğu barədə bir kəlmə söz yoxdur. Hərçənd, kimin məsuliyyət daşımalı olduğu hər kəsə aydındır.

Heydər Əliyev Surət Hüseynov üzərində qələbə qazandı, onun yarıtmaq, bacarıqsız biri olduğunu sübut etdi. Aydındır, o xaindir, rayonların işğal edilməsinin günahı onun üzərindədir, torpaqları o verdi, Əliyevlə işbirliyinə gedərək kəndiri boynuna özü keçirtirdi... Amma bunun Azərbaycana nə xeyri?.. Surətin öz boynuna keçirdiyi kəndiri, sadəcə, dartmaq lazım idi. Əliyev də bunu noyabrın əvvəllərində Gəncədə bir qədər öncə haqqında bəhs etdiyim zabitlərlə müşavirənin gedişində etdi.

Məhv olan insan taleləri onu hakimiyyət qayğılarından çəkəndirmirdi...

Bundan başqa heç nə... Sanki ölkədə heç nə baş vermir, qaçqın ordusu Azərbaycanı başına götürmür, rayonlar bir-birinin ardınca işğal edilmirdi. Parlamentin işi bir gün də saxlanılmır və bütün ölkə teleseriala baxırmış kimi,

parlament iclaslarına yoluxdurulurdu.

Ona elə gəlirdi ki, Surət Hüseynov üzərində qəti qələbə qazandıqdan sonra silkələnib ölkəni səfərbər edəcək və cəbhə boyu baş verən hadisələrin istiqamətini dəyişə biləcək. Amma unudurdu ki, bu parlament müzakirələrindən sıçrayan kin-küdurət ölkəni parça-parça edir və bir də heç zaman bu parçalanmış, hansısa “daxili düşmənlərə” qarşı nifrətə yoluxdurulmuş əhalini səfərbər etmək, gerçək düşmən üzərinə aparmaq mümkün olmayacaq. O, müharibəni sovet dövrünün beşillik planları kimi sona çatdırmaq haqqında düşünürdü. Məhv olan insan taleləri onu şəxsi hakimiyyətini möhkəmləndirmək qayğılarından çəkindirə bilmirdi.

Əliyev onu bu şəkildə məhv etdi...

Nəhayət, Surət başa düşdü ki, onu hansı oyuna çəkiblər. Amma daha gec idi və o, heç nə edə bilməzdi. Bütün ölkəyə təlqin edilmişdi ki, müharibəni Əliyev yox, məhz o udub. O, bütün əzəmətini itirmişdi, artıq heç kim üçün təhlükəli deyildi. Onun obrazı bütün ölkənin qarşısında rüsvay edilmişdi. Əliyev onu bu şəkildə məhv etdi, amma Azərbaycana bu əməliyyat 6 rayonun itirilməsi, yüz minlərlə qaçqın hesabına başa gəldi. Əliyevin başqa yolu da yox idi. O, qəti əmin idi ki, əgər müharibə uğurla başa çatsa, Surət onu məhv edəcək. Bu oyunların ona nələrin hesabına başa gəldiyini dərk edən Surət bir müddət Gəncəyə çəkildi. Orada onun yeni hoqqalar çıxara biləcəyini təxmin edən Əliyev isə ondan narazılığını açıq şəkildə söyləməyə başladı. Həm də hər tərəfdən açıq şəkildə Surəti vətənə xəyanətdə ittiham etməyə başlamışdılar. Surət özü və onun ətrafı da başa düşmüşdü ki, o, bu oyunda ikinci olmaq rolunu birdəfəlik itirib.

1993-cü ildə korpusları ona görə buraxmışdılar ki, müəyyən müddətdən sonra onları yenidən təşkil etsinlər. Qanlı döyüşlər getdiyi zamanda bunu etmək sadəcə, cinayət idi. Adını “Xalq Cəbhəsinin batalyonları” qoymaqla 36 batalyonu buraxmaq heç bir sağlam arqumentə sığmır. Üstəlik, bu batalyonların Xalq Cəbhəsinə heç bir dəxli yox idi. Və ümumiyyətlə, Xalq Cəbhəsinə məxsus olan heç bir batalyon yox idi. Bu, ağ yalan idi. 36 batalyon, aşağı-yuxarı 7-8 briqada demək idi.

Qızgın döyüşlərin getdiyi, rayonların bir-birinin ardınca itirildiyi həmin günlərdə isə bizim ehtiyatda olan bircə batalyonumuz belə, qalmadı. Şübhəsiz, tarix, həm də yaxın tarix bu cinayətlərin üstünü açacaq.

Mənə xəbər göndərdilər ki...

Bir qədər əvvəldə qeyd etdiyim kimi, Gəncə hadisələrinin parlament dinləmələri və istintaqı zamanı ifadəmin nəzərə alınması, səsləndirilməsi tələbimdən, eləcə də Qərb zonasını Surətin quldurlarının üzünə qapatmağımdan sonra mənə qarşı aşkar hücumlar başlandı. Bu, həmin vaxt idi ki, praktik olaraq, Ağdam işğal edilmiş, Füzuli üzərində ciddi təhlükə yaranmış, Qərb cəbhəsində

hərbi əməliyyatlar fəallaşmış, düşmən bu bölgədə hakim yüksəklikləri ələ keçirmək üçün intensiv hücumlar təşkil etməyə başlamışdı. Bu şəraitdə cəbhə zolağının qərargahı bütün heyəti və başçı Zaur Rzayevlə birlikdə mənə qarşı müharibəyə başlamışdılar.

Qərargahın bütün heyəti mənim yanıma - Qazaxa gəlməmişdən əvvəl mənə xəbər göndərdilər ki, bütün zabitləri kluba toplayım...

Məndən yaxalarını qurtarmaq istəyirdilər

Gəncədə kollegiyanın iclasında Heydər Əliyev mənə həmin sözləri dedi

Dönüşümdən düz 2 saat sonra Zaur Rzayev zəng etdi

Qərargahın bütün heyəti yanıma, Qazaxa gəlməzdən əvvəl mənə xəbər göndərdilər ki, bütün zabitləri kluba toplayım... Təkrar edirəm ki, bu zaman bütün cəbhə boyu ağır döyüşlər gedirdi və müdafiə naziri də mənimlə yox, bu döyüşlərlə məşğul olmalı idi. Mən zabitləri kluba yığdım. Zaur Rzayev və Mərkəzi Qərargahın ömrü boyu hərbi hissələrdə qulluq etməyən, ömrünün 30-35 ilini hərbi komissarlıqlarda keçirən böyük bir qrupu gəldi. Əvvəlcə kabinetdə mənimlə görüşdülər. Zaur Rzayev bəyan etdi ki, mən Gəncədə günahsız insanların ölümünə bais olduğum üçün dərhal istefa verməli və ölkəni tərk etməliyəm. Cavab verdim ki, bölgədə ağır döyüşlər gedir, vəziyyət çox mürəkkəbdir və belə bir şəraitdə mən şəxsi heyəti qoyub heç yana gedə bilmərəm. Və əgər Gəncədə hətta bir nəfərin ölümünə belə səbəb olmuşamsa, o halda nə üçün ölkəni tərk etməliyəm, qoy məni həbs etsinlər. Kar etmədi. Zaur Rzayev və Həmlət İsmayılov başda olmaqla bütün bu kütlə bağırır- çıxırmağa başladı ki, getməlisən, vəssalam. Üstəlik, nazirin mənim işdən kənarlaşdırıldığım barədə əmrini də təqdim etdilər. Amma hər halda, məndən tələb olunurdu ki, bu əmr əsasında getməyim, zabitlərin qarşısında çıxış edərək istefa verdiyimi bildirim.

Bu yaramaz dəstəyə baxaraq düşünürdüm ki, görəsən bu adamlar Ağdamın, Füzulinin qaçqın düşmüş insanların ah- nalələrindən zərrə qədər də olsun titrəyiblərmi? Görəsən onlar məni doğma Vətəndən Tbilisiyə qovub bu Vətənin başına nə oyunlar gətirəcəklər?,- deyə düşünürdüm. Amma tələblər kifayət qədər sərt və provokasion idi. Buna görə də nazirin yazılı əmrinə tabe olmaqdan və nazirin üstümə göndərdiyi bu dəstənin tələblərini qəbul etməkdən başqa çıxış yolum yox idi.

Zabitlərin qarşısına çıxdım, bildirdim ki, ailə vəziyyətimlə əlaqədar olaraq daha Azərbaycanda qala bilmirəm və buna görə də istefa verərək Gürcüstana

gedirəm. Onların hamısı yaxşı bilirdi ki, ailəm Gürcüstanda yox, burada, Qazaxdadır, amma vəziyyətin nədən ibarət olduğunu da başa düşürdülər. Zabitlər və şəxsi heyət bu qərara etiraz etmək istədi, amma onları sakitləşdirdim, Vətən və millət naminə hərbi əməllərin yerinə yetirilməsinin zəruriliyini söylədim. Bundan sonra bir maşına oturaraq Gürcüstana yollandım. Yolboyu arxamca artilleriyanın intensiv atəş səslerini eşidirdim, qəhər ürəyimi parçalayırdı: orada döyüş gedir, Vətənin hər qarış torpağı uğrunda ləyaqətli oğulların qanı axır, amma mən onların sıralarında ola bilmirəm, onların axan qanını silə bilmirəm, bəlkə də son nəfəsini qollarımın üstündə vermək arzusunda olan bir şəhid torpağa düşür...

Bütün bunlar dəhşətli hisslər idi. Hətta içimdə özümün fərari olduğumu belə yaşayırdım və bu, mənə əzab verirdi. Axı mən orada, o ağır şəraitdə mənə bu qədər doğma olan insanları tərk edib gədirdim. Qulağımı dələn hər bir güllə səsi ilə bərabər ürəyimi dəlib keçən o güllənin özünü hiss edirdim.

Birdən maşınının ardınca gələn böyük bir avtomobil karvanını fərq etdim. Döyüş yoldaşlarım məni Qırmızı körpüyə qədər ötürdülər, amma dayanıb onlarla vidalaşmağa cəsarət etmədim. Ağlayacaqdım və onların bunu görməsini heç istəməzdim.

Mən Tbilisiyə getdim, ailəm isə Qazaxda qaldı. Düz 5 gün Tbilisidə qovruldu. Dostlarımdan, savaştan, barıt və hərbi qoxusundan uzaqda, orada mənə əziz olan insanların nələr çəkdiyini təsəvvür etmədən əzab və iztirab içində nələr yaşadığımı anlada bilmərəm. 5 gün sonra Tbilisiyə zabitlərimdən və əsgərlərimdən ibarət böyük bir qrup gəldi. Onlar deyirdilər ki, vəziyyət çox ağırdır, mövqelər hər an əldən gedə bilər və mən hökmən qayıtmalıyam. Mən onlarla piyada qaçmaq, nəfəsimi dərmədən, ürəyim partlayana qədər üzü Qazaxa doğru qaçmaq istəyirdim. Dərhal onlara qoşulub Azərbaycana gəldim. Yolboyu kimsə nəsə danışmadı, dinmədi. Qırmızı körpüdə böyük bir dəstə məni qarşılamağa gəlmişdi.

Qazaxda isə şəxsi heyətdən ibarət orkestr mənim qarşılanma mərasimimi təşkil etdi. Və elə həmin gün də çox ağır bir döyüşə qatıldım. Mən əsgərlərimi tanıya bilmirdim. Onlar o qədər ruhlanmışdılar və o qədər əzmli görünürdülər ki!.. Dönüşümdən düz 2 saat sonra Zaur Rzayev zəng etdi. Mən özümü təqdim etdim, o isə aşkar duyulan nifrətli bir səslə soruşdu ki, mənim geri qayıtmağıma kim icazə verib və hansı əsasla mən buralarda komandirlik edirəm?! Məndən təcili olaraq Gəncəyə gəlməyimi tələb etdi. Mən bunların niyyətlərini başa düşürdüm, buna baxmayaraq Gəncəyə getmək fikrindəydim. Amma zabitlər qəti olaraq etiraz etdilər. Üstəlik, parlament kürsüsündən yağıdırılan üfunətdən sonra əksəriyyət bizi vətən xaini kimi qəbul edirdi.

Zabitlərə izah etdim ki, mən hərbiçiyəm, mənə ora getmək əmr olunub və getməliyəm. Yola çıxdım və nəhəng bir dəstə də mənə qoşuldu. Gəncəyə gələn kimi məni mühafizəçilərimdən ayıraraq Zaur Rzayevin kabinetinə apardılar. Səfər Əbiyev də burada idi, amma nəyə görə o, stolun baş tərəfində əyləşməmişdi,

sadəcə bir qıraqda oturub kirimişcə baxırdı. Zaur Rzayev əsib-coşdu və məndən təkidlə tələb etdi ki, ölkəni tərk edim. Səfər Əbiyev bir qədər qulaq asandan sonra başını yırğalayaraq çıxdı. Mənimlə danışmağın mənasız olduğunu qəbul edən Zaur Rzayev də kabinetini tərk etdi. Qəbul otağında isə mənə yaxın olan bir zabit vardı. O, dərhal içəri keçərək dedi ki, indilərdə səni həbs edəcəklər və bunun üçün adamlar çağırılıb. Biz səssiz-küysüz qonşu kabinetə adladıq, oradan isə yanğından mühafizə çıxışı ilə parka atıldırı. Burada nazirliyin yüksək rütbəli zabitlərindən biri ilə rastlaşdıq. Həmin zabit məni öz maşınına əyləşdirdi, çiynimə general mundiri atdı və avtomobili Qazax yoluna çıxardı. Gəncədəki mühafizəçilərim nəticənin nədən ibarət olduğunu gözləmədən Qazaxa xəbər vermişdilər ki, artıq komandir həbs edilib. Qazaxa yetişəndə isə çoxlu sayda adamın silahlanaraq Gəncəyə getmək üçün yola çıxdığını gördüm. Mən onları sakitləşdirdim və adamlara söz verdim ki, bir daha bu sayaq əmrlərə uyub onların tələsinə düşməyəcəyəm. Hərbi hissənin ətrafında çoxlu sayda mülki əhali də toplaşmışdı və onlar da Zaur Rzayevin və nazirin hərəkətlərindən qəzəblənmişdilər. Adamlar mənim Qazaxdan kənara çıxmağımı istəmirdilər, bu hadisələrdən sonra bunu mən də istəmirdim.

Bir neçə saat sonra Zaur Rzayev yenidən zəng etdi, səsi gəldikcə dəstəyə bağırıraq danışmağa başladı. Mən ona dedim ki, əgər mənə deyiləcək sözü varsa, Qazaxa gəlsin, burada söhbət edək və dəstəyi tulladım.

Səhəri gün isə heyrətli bir hadisə baş verdi. Az qala, Müdafiə nazirliyinin bütün idarə rəisləri, nazir müavinləri, qərargah çinliləri, - böyük bir avtobusda nəhəng bir heyət Qazaxa gəldi. Başda isə təbii ki, Zaur Rzayev idi. Mən onların narahatlığını yalnız bir səbəblə izah edirdim: onlar məndən möhkəmcə qorxurdular, buna görə də mümkün qədər əzəmət və əzələ nümayi etdirərək məni qorxutmağa çalışırdılar. Amma bütün bu hoqqabazlıqlar mənim tükümü də tərpətmirdi. Mən onu da başa düşürdüm ki, bu hadisələrlə bağlı verdiyim ifadələr və açıqlamalar onları möhkəmcə narahat edir, buna görə də nəyin bahasına olursa olsun, məndən yaxalarını qurtarmaq istəyirdilər.

Beləliklə, bu nəhəng heyət yetişən kimi məndən təkrar zabitləri kluba yığmağı tələb etdilər. Müdafiə Nazirliyinin zabitləri də oraya doluşdu. Bu heyətin gəlişindən xəbər tutan şəxsi heyət də sürətlə buraya toplaşmağa baladı. Zaur yenə də məndən tələb etdi ki, zabitlərin qarşısına çıxaraq istefa verdiyimi bəyan edim. Mən bundan imtina etdim və hamımız zala keçdik. İçəri keçən kimi Zaur zabitlərin qarşısında çıxış edərək bildirdi ki, İsa Sadıqovu kimsə ölkədən deportasiya etmir, əksinə xidmətlərini nəzərə alaraq onu Nazirliyə daha yüksək vəzifəyə aparırlar.ə

Bu zaman zabitlərdən biri qalxdı və dedi ki, müharibə başa çatana qədər komandiri buradan heç yana buraxmaq fikrimiz yoxdu. Zaur onu sakitləşdirmək istəyəndə o, zaldan çıxdı, onun arxasınca hamı çıxdı. Mən Zaur Rzayevə “Siz Füzuliyə gedin, orada vəziyyət ağırdır” deyərək zabitlərimin arxasınca zaldan çıxdım.

Onlar məndən möhkəmcə inciyərək getdilər. Tam ay yarım məni kimsə narahat etmədi. Bütün bu müddət ərzində ağır döyüşlər gedirdi və Gəncə hadisələri ilə ilgilənməyə vaxtım yox idi. Surət Gəncədə oturmuşdu, ölkədə ağır bir gərginlik, xaos vardı. 6 rayon itirilmiş, yüz minlərlə insan qaçqın düşmüşdü. Ölkə boyu hərbi tapşırıqları və vəzifəni yerinə yetirən yeganə korpus Qərb korpusu idi və buna görə də burası ən sabit bölgə olaraq qalırdı. Sentyabrın sonunda Müdafiə nazirinin müavini vəzifəsi təsis edildi və mən həmin vəzifəyə təyin edildim. Bu ərəfədə dövlət katibi Lalə Şövkət xanım rəqona səfər etdi. O, mövqeləri gəzdirdi, şəxsi heyətlə söhbət etdi və əlbəttə ki, gördüklərindən heyrətləndi. O da ölkədəki vəziyyətdən çox narahat idi və biz bu məsələ ilə bağlı onunla xeyli söhbət etdik. Mənə elə gəlir ki, o, bizimlə görüşündən məmnun qayıtdı və gördükləri barədə Əliyevə məlumat verdi, hər halda. Buna görə də, 1993-cü ilin noyabrında Gəncədə kollegiyanın iclasında Heydər Əliyev mənə həmin sözləri dedi: “Mən elə bilirdim sən yaşlı və hündürboylu bir adamsan”.

Mənim adımın ətrafında həddən artıq söz-söhbət dolanmışdı. Bütün ölkə boyu.

5hissə

Heydər Əliyevin “Qış əməliyyatı”

Bu kampaniya Heydər Əliyev üçün insan taleyi adlı faktorun heç bir önəmi olmadığını göstərdi...

•

Bir müddət sonra 1993-94-cü illərdə təşkil edilmiş məşhur “qış əməliyyatı”nın ildönümüdür. “Azadlıq” qəzetində həmin illərin olayları ilə bağlı yazdıqlarıma əlavə olaraq, bu məşhur, eyni zamanda, ağır məğlubiyyətlə yadda qalan hərbi əməliyyatları təsvir etmək zəruridir.

Üstündən 20 il keçəndən sonra da olsa, adamlar orada nə baş verdiyini təfəsilatı ilə bilməli və həmin məğlubiyyətin səbəblərini, səbəbkarlarını tanımalıdırlar.

Bu, həmin ərəfədə orduya komandanlıq edənlərin avantürasından başqa bir şey deyildi. Həm də cinayətkarcasına bir avantüra idi.

Nəticədə bu əməliyyat bizim ordumuza bütün hərbi əməliyyatlar tarixində heç zaman baş verməyən ağır bir məğlubiyyət yaşatdı. Çoxlu sayda hərbi qulluqçu və əsgər donaraq əl-ayağını itirdi, bundan qat-qat artıq adam da qar uçqunları altında qalaraq həlak oldu.

Bu qış kampaniyası işğal olunmuş ərəzilərin tamamilə azad edilməsi, dövlət sərhədlərinin bərpası iddiası ilə başlanmışdı, amma həm ölkə, həm də ordu üçün faciəvi bir şəkildə sona yetdi. Bu kampaniya Heydər Əliyev üçün insan taleyi adlı faktorun, hərbi əməliyyatların nəticələrinin, müharibənin hansı şəkildə başa çatmasının heç bir önəmi olmadığını göstərdi.

Amma bu nəticələri görməmək mümkün deyildi. Sadəcə, Heydər Əliyev bu əməliyyatlara sovet dövründən yadında qalmış “beş illik” planlar kimi yanaşır, burada da “pripiska” əməliyyatlarının keçəcəyini təsəvvür edirdi. O, yalnız özünə güvənir, boş yerə elə hesab edirdi ki, onun imkanlarından xaric ola biləcək heç bir iş yoxdur. Amma bir faktı unudurdu ki, bu, pambıq yığını deyil və bu əməliyyatlar sözün birbaşa mənasında ölkənin, minlərlə insanın taleyini həll edir.

Mən artıq qeyd etmişəm və bir daha vurğulayıram ki, onun sərkərdəlik keyfiyyətləri, biliyi, bacarığı yox idi; o, sadəcə, bir sovet KQB məmuru olaraq qalırdı. Hərbi əməliyyatların aparılması zamanı intriqalar işə yaramır, burada cəsarət, təşkilatçılıq bacarığı, sərkərdəlik qabiliyyətləri gərəkdir.

O, qış kampaniyasından əvvəl qarşısına qoyduğu əsas məqsədlərə çatmışdı: hakimiyyəti tam olaraq ələ keçirmiş və öz mövqelərini möhkəmləndirmişdi. Prezident “seçilmək” üçün öz adamlarını bütün zəruri yerlərə təyin etmiş, Surət Hüseynovun isə bütün müqavimət imkanlarını sıfıra endirərək, sındırmışdı. İndi isə o, müharibə işinə son qoymalı idi. O, bu problemi də ildırım sürətilə tez və ən qısa müddətdə yoluna qoymağı hesablayırdı. Düşünürdü ki, bu məsələnin, yəni, hərbi əməliyyatların uzanması onun hakimiyyətini laxlada, onu hakimiyyətdən kənarlaşdıra bilər. Heydər Əliyev bundan çox qorxurdu. Müharibənin uğurla başa çatması üçün o, sərəncamında olan bütün vasitələrdən, təbii ki, həm də OMON- dan istifadə edirdi.

Təəssüf ki, bir sıra zəruri məsələlər haqqında danışa bilməyəcəyəm, amma qısaca onu qeyd edirəm ki, OMON müharibənin uğurla başa çatması naminə çox iş gördü, çox fədakarlıq etdi, sadəcə, heç bir nəticə olmadı.

Elə buradaca, həm də onu qeyd etməliyəm ki, bu əməliyyatların başlanğıcında Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasətçi olmadığı ortaya çıxdı. O, bizim haqlı savaşımızı dini müstəviyə keçirdi. Bəli, məhz, belə etdi. O, Azərbaycanın dini zəmində savaş apardığını təsdiq etmək üçün rəqiblərimizə ciddi arqumentlər verən bir sıra addımlar atdı.

Milli hakimiyyətin zamanında da bir çox mərhələlərdə imkan vardı ki, ölkə xaricindən əlavə hərbi qüvvə cəlb edilsin. Amma Ali Baş Komandan bunun nəticələrini düzgün dəyərləndirərək, kənar qüvvələrin Azərbaycana cəlb edilməsinə yol vermirdi. Əbülfəz Elçibəy bütün dünyaya nümayiş etdirirdi ki, Azərbaycan xalqı öz ərazi bütövlüyünü təmin etmək üçün haqlı savaş aparır və ərazisini terrorçulardan təmizləyir. Elə buna görə də müharibənin gedişi boyu milli hökumət dünya ictimaiyyəti tərəfindən ciddi mənəvi-siyasi dəstək alırdı. Təsadüfi deyildi ki, Kəlbəcərin işğalından dərhal sonra BMT Azərbaycanın tələblərini dəstəkləyən qətnamə qəbul etdi və Kəlbəcərin qeyd-şərtsiz işğaldan azad olunmasını tələb etdi. Heydər Əliyev isə bütün bu uğurları sıfıra endirdi. O, heç zaman siyasətçi olmamışdı və sona qədər də ola bilmədi. Buna görə ki, onun 10 illik, ondan sonra isə oğlunun 10 ildir davam edən hakimiyyəti zamanında ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri faktiki olaraq, Dağlıq Qarabağın Azərbaycana məxsusluğunu sual altına qoyub. Məhz bu kor siyasətin nəticəsidir ki, hələ də dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində bəzi KİV-lər Azərbaycanla Ermənistan arasındakı savaşını İslam və Xristianlıq arasında müharibə kimi təqdim edə bilirlər. Hətta bizim günlərdə də bəzən Norveçdə belə, bir sıra polemikalarda sübut etməyə məcbur oluram ki, bu, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və öz ərazisini terrorizmdən xilas etmək üçün apardığı hərbi münaqişədir. İndi də bəzi müzakirələrdə təkzib edilməsi o qədər də rahat olmayan bu xoşagəlməz əsaslar isə 1993-cü ilin sonlarında Heydər Əliyev tərəfindən yaradılmışdı.

Həmin ərəfədə Müdafiə nazirinin səlahiyyətlərini əvəz edən Səfər Əbiyev bu vəzifədən kənarlaşdırılmış və Müdafiə Nazirliyinin sərəncamına verilmişdi. Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Ramiz Rizayevin vasitəçiliyi ilə oralarda Məmmədrəfi Məmmədov adlı hansısa generalı tapıb Azərbaycana Müdafiə naziri təyin etmişdilər. O, bir zamanlar Artilleriya məktəbini bitirsə də, bütün hərbi karyerası boyu təchizat işi ilə məşğul olmuşdu. Hərbçilərin termini ilə desək, “tılovik” idi. Baxmayaraq ki, elə həmin zamanlarda Azərbaycan ordusunda Müdafiə Nazirliyini idarə edə biləcək çoxlu səviyyəli və ləyaqətli generallar, döyüş təcrübəsi olan, hərbi işini bilən zabitlər vardı, Əliyev bu seçimi etdi. Amma hər halda, Əliyevin iş üsulunu bilənlər üçün təəccüblənməyə dəyməzdi.

Elə bil müharibəyə yox, məhsul bayramına hazırlaşdılar

-
-
-

Heydər Əliyevin "Qış əməliyyatı": köhnə texnika alveri

Bu ərafədə həm də, Heydər Əliyevin çoxlu faizlər qazandığı prezident seçkiləri oldu. Yanlış xatırlamırımsa, 90 faizdən artıq idi. Eyni zamanda, fəal şəkildə hərbi texnika və silah-sursat alınır. Amma necə? Ermənilərdə müasir T-72- lər olduğu halda, bizimkilər bütün imkanlarını bitirmiş T-54-lər, T-55-lər alırdılar. Bu texnika alverində kiminlə məsləhətləşirdilər, bunları kim tövsiyə edirdi - bəlli deyildi. Amma hər halda, mütəxəssislərlə heç kimin məsləhətləşmədiyi aşkar görünürdü. Bu ərafədə orduya çağırış da təşkil edildi və bu çağırışla onlarla batalyon yaradıldı. Amma səfərbərliyə alınan bu batalyonların komplektləşdirilməsi, döyüşə hazırlığı ilə hərbi komissarlar və icra hakimiyyəti başçıları məşğul olurdular ki, bu da gülünc idi. Belə təəssürat yaranırdı ki, millət müharibəyə deyil, hansısa şadlığa, məhsul bayramına hazırlaşır. Kütləvi informasiya vasitələri indi deyildiyi kimi, vətənsüvənlik verilişləri və Heydər Əliyevin çıxışları əsasında hazırlanan proqramlarla, məqalələrlə dolu idi. Prezident ekranlardan düşmürdü ki, düşmürdü. Biz onunla ciddi hərbi əməliyyatlar planını müzakirə etmək istəyirdik, o isə fəalların və “zəhmətkeşlər”in qulaqlarını hansısa siyasi məsələlərlə doldurmağa üstünlük verirdi.

Bir çoxları eyforiyada idi, baxmayaraq ki, ciddi adamlar bu boş və boğazyırtan bəyanatların arxasında heç bir əməli nəticənin olmadığını dəqiq bilirdilər. Ortalıqda elə adamlar cövlan edirdilər ki, kütlələrə “Heydər Əliyevin adı gələn kimi ermənilər qorxub qaçacaqlar, hətta geniş çaplı hərbi əməliyyatlara da ehtiyac olmayacaq” kimi mənasız təbliğat tezisləri sıırırdılar. Hər şeyin ətrafında və yanında görülən tədbirlər konkret olaraq hərbi əməliyyatların hazırlığı ilə heç bir halda heç nə ilə bağlı olmurdu. Hətta bu zamana qədər aparılan hərbi əməliyyatlardan qazanılan təcrübi nəticələr də nəzərə alınmırdı. Hər şey onun yuxarıdan verdiyi əmr və göstərişlər əsasında, şəxsən onun istədiyi və arzuladığı kimi müəyyən olunurdu. Təkrar edirəm, şəxsi heyəti döyüş əməliyyatlarına hazırlamaq kimi ən vacib və ən əhəmiyyətli işdən başqa bütün işlər görülürdü. Bunun üçün isə bizim zəruri olan bütün qurğularımız, bazalarımız, poliqonlarımız var idi. Amma təəssüf ki, bununla heç kim

maraqlanmırdı.

Sanki kiminsə vecinə deyildi və ya nəzərə almırdılar ki, ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi uğrunda planlaşdırılan müharibə əməliyyatları miqyasına görə 1992-ci ilin əvvəllərində başlanan kampaniyadan çox-çox böyük olmalı idi. Dağlıq Qarabağ da daxil olmaqla, ona bitişik olan rayonlar da işğal edilmişdi və bu mühüm detallı hökmən nəzərə almaqla hərbi təlimlər aparılmalı idi. Gözlənilən əməliyyatların həcmi nəzərə almaqla buna uyğun həm texniki, həm canlı ehtiyat qüvvələri olmalı idi və ən başlıcası, ən vacibi bu idi ki, bütün hallarda uzunmüddətli hərbi toqquşma variantı da nəzərə alınmalı idi. Bizim, müharibəni ildırım sürətilə və ya müəyyən zaman daxilində aparacağımızdan asılı olmayaraq, uzunmüddətli hərbi əməliyyat ehtimalı hər bəşinin əlifbası olaraq, bütün hallarda nəzərə alınmalıdır. Çox təəssüf ki, bu zəruri ehtimal cinayətkarcasına məsuliyyətsizlik üzündən diqqətə alınmadı.

Bundan əlavə, bu kampaniya hazırlanarkən ilin fəslə planın mühüm elementi kimi diqqətə alınmalı idi: həmin ərəfədə sərt qış vardı, yerli şərait isə bildiyimiz kimi, dağlıq və meşəlik ərazidir ki, bu da hərbi əməliyyatların aparılmasını xüsusilə çətinləşdirir.

Və nəhayət, qeyd etdiyim kimi, zəruri ehtiyatların hazırlanmaması. Bu ehtiyat hissələr təlim poliqonlarında gücləndirilmiş proqram üzrə hazırlanmalı, şəxsi heyət bütün silah növləri ilə davranmağı bacarmalı və yalnız bundan sonra döyüş zolağına göndərilməlidir.

Qətiyyəən az əhəmiyyət daşımayan bir detallı da vurğulamaq istərdim. Kənardan baxanda belə görünürdü ki, hər şey və hər kəs hər bəş üçün, uğurlu qələbə naminə səfərbər edilib: amma bütün bunların Əliyevin və onun ətrafındakıların ailə üzvlərinə, yaxın qohumlarına heç bir dərli yox idi. Müharibə aparan bir ölkə üçün bu, çox vacib bir detallıdır.

Müharibəyə Əliyev yanaşması

-
-
-

Heydər Əliyev öz oğlunu bu proseslərdən minlərlə kilometr kənarda saxlayırdı...

İsa Sadıqov

Bu yazıda dəfələrlə vurğulamışam ki, müharibə aparan millətin, toplumun və ordunun mənəvi-psixoloji göstəriciləri olduqca mühüm

faktordur. Döyüşdə iştirak edən əsgər biləndə ki, onun silahdaşı, səngər yoldaşı Ali Baş Komandanın, hansısa nazirin oğludur, qohumudur, bu əsgəri ruhlandırmaq üçün əlavə arqumentə ehtiyac yoxdur. Amma o zaman orduya, hərbi əməliyyatların hazırlanmasına və aparılmasına münasibət bir qədər fərqli idi. Az qala, hər bir məmur özünün yaxın adamlarını müharibədən yayındırmağı düşmən üzərində təsəvvür etdiyi qələbə qədər əhəmiyyətli sayırdı.

Əlbəttə, kimlərsə bunun əhəmiyyətsiz və ya fərdi məsələ olduğunu güman edə bilər. Amma qətiyyən belə deyil. Oğlu, əziz adamı hərbi əməliyyatlarda iştirak edəcək komandır, hərbi və ya siyasi məmur, eyni zamanda, nəzərdə tutulan, əməliyyat planlarına daha məsuliyyətlə yanaşar, başqalarının övladlarını bu qədər arxayınlıqla ölümə göndərməz. Axı, məhz məsuliyyətsiz düşünülmüş əməliyyatlar planları üzündən minlərlə Azərbaycan gənci nahaqdan məhv oldu. Amma mənim vurğuladığım halda, itkilərimiz bu qədər çox olmazdı, nəticələr isə daha ürəkəcan olardı.

Hətta bu günün özündə də ordu quruculuğuna məsuliyyətsiz münasibətin əsaslarından biri budur. Yayılan məlumatlara görə, atəşkəs dövründə bizim itkilərimizin sayı hərbi əməliyyatların gedişində olduğundan o qədər də fərqlənir. Bu itkilərin arasında isə hətta aşağı səviyyəli hansısa məmurun da övladı yoxdur. Onları bizim övladlarımızın taleyi maraqlandırmır: onlardan ötrü bu gənclər başqalarınındır, yaddır. Onların övladları günlərini kart oynamaqla, ayıdan- qabandan əllərinə keçəni yeməklə, bahalı maşınlarda fırlanmaqla,.. keçirməlidirlər. Bu, onların adiləşmiş həyat tərzidir. Və qəribədir ki, biz hamımız bu normalarla olduqca rahat şəkildə razılaşıırıq...

Axı tarixdən də bəllidir ki, ta qədim zamanlardan çarlar, şahlar, knyazlar müharibə zamanı öz övladlarını əsgərlərin və ya zabitlərin sırasına qoyaraq, onları güllə qabağına çıxarmaqdan çəkinməyiblər. Tarixin dərinliklərinə baş vurmada, elə həmin diktatorlar sırasından Stalini nümunə olaraq götürə bilərik. Onun hər iki oğlu (onlardan birini Stalin övladlığa qəbul etmişdi) cəbhəyə getmiş, doğma oğlu Yakov isə almanlara əsir düşmüşdü.

Çeçen müharibəsi zamanı Cövhər Dudaşevnin oğlu atası ilə birgə müharibədə iştirak etmiş və döyüşlərin birində yaralanmışdı. Aslan Masxadov bütün savaş boyu oğlu ilə bir yerdə oldu. Əhməd Kadirov da döyüş əməliyyatlarına oğlu ilə birlikdə gedirdi.

Ümid edirəm ki, hərbi əməliyyatlarda iştirak edənlər mənim nəyi nəzərdə tutduğumu çox yaxşı bilirlər. Əgər Heydər Əliyev də həmin sərkərdələrdən nümunə götürsəydi, onun qalib gəlmək şansı daha yuxarı ola bilərdi. Amma bütün ölkəyə, ölkədəki bütün valideynlərə səfərbərlik çağırışı ilə müraciət edən Heydər Əliyev öz oğlunu bu proseslərdən minlərlə kilometr

kənarda saxlayırdı. Müharibənin onun qohumlarına da heç bir dəxli yox idi. Yəqin, daha doğru davranış bu olardı ki, öz qohumlarına, oğluna da hərbi forma geyindirib döyüş əməliyyatlarına yollayaydı, onları çeşidli vəzifələrə təyin edib gəlir yerlərinə nəzarətçi qoymaz, millətin halal haqqını onların arasında bölüşdürmək fikrinə düşməzdi. Tamamilə mümkün idi ki, öz oğlu İlham Əliyevin, Vasif Talıbovun, İlqar Əliyevin,.. bölmə və ya bölük komandirləri qismində həmin Kəlbəcər əməliyyatlarına göndərilməsini təmin edəydi. Amma o, belə etmədi. Öz doğmalarından başqa hamını ora yolladı. Onun yaxın qohumları və doğmaları nəinki hərbi əməliyyatlarda yaralanmaq, həlak olmaq, hətta döyüşən əsgər və zabitlərin sırasında dayanmaq belə istəmədilər. Onun və ətrafındakıların hamısının övladları bu müharibədən kənarda qaldılar; bu, onların Vətən uğrunda savaşı olmadı. Onlar vətənin gəlirləri uğrunda savaşa səfərbər edildilər.

Elə buradaca, Milli hökumət zamanı dövlət vəzifələri tutan insanlarla müqayisə aparmaq yerinə düşər. Prezident Elçibəyin və onun yaxın ətrafına daxil olan insanların səfərbərlik yaşına çatmış övladları yox idi. Amma onların hamısının yaxın qohumları bu döyüşlərdə iştirak edirdilər. Baş nazirin müavini İzzət Rüstəmovu xatırlamaq yetər: onun oğlu Başkənd uğrunda döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak oldu...

Qısaca desəm, Milli hökumət zamanı təşkil edilən 1992-ci ilin yay kampaniyası və Heydər Əliyevin təşkil etdiyi 1993-94-cü illərin qış kampaniyasının timsalında müharibəyə tamamilə fərqli münasibət bəsləndiyi ortalıqda idi. Elə buna görə də nəticələr tamamilə fərqli olmuşdu - 1992-ci il kampaniyası böyük uğurla, 1993-cü il qış kampaniyası isə cinayətkarcasına məğlubiyyətlə başa çatmışdı.

Həmin bu qış kampaniyası idi ki, ərazilərimizin 20 faizinin işğalını dəqiqləşdirdi, minlərlə gənc həlak oldu, yüz minlərlə insan öz ev-əşiyindən didərgin düşdü. Bu, Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişinin dəyəri idi.

Dekabrın ortalarında Əliyevin çağırışı əsasında 33 batalyon təsis edildi ki, bunların da təlimi ilə bir qədər əvvəl dediyim kimi, hərbi komissarlar və icra başçıları məşğul olurdular. Bu, müharibəyə Əliyevsayağı hazırlıq demək idi. Həmin günlərdə bizi - Müdafiə nazirinin müavinlərini nazirliyə, hərbi kollegiyaya çağırıdılar. Əmr edilmişdi ki, müşavirəyə hazır qərarlarla və döyüş xəritələri ilə gələk. Hərbçilər bunun nə demək olduğunu anlaşırlar, başqalarına da aydın olsun deyə, izah edirəm: bu, bütün hissələrin və birləşmələrin müharibəyə tam hazırlığının elan edilməsi demək idi.

Orada general Arif Salahov, mən və müdafiə nazirinin bir neçə başqa müavinləri iştirak edirdik. Məqsəd nazir müavinlərinin hesabatını dinləyərək Qış kampaniyasının planını təsdiq etmək idi...

Ter-Petrosyan Əliyevə zəng vurub xahiş etdi ki..

Burada çox əhəmiyyətli bir məsələni qeyd etməliyəm. Təəssüf ki, hərbi əməliyyatların, demək olar ki, bütün gedişi ərzində bu əməliyyatlar yuxarı səlahiyyətli qərargahlar tərəfindən planlaşdırılmırdı, amma bu,, onların birbaşa vəzifəsi idi. Planlaşdırma aşağıya, hərbi hissələrin qərargahları üzərinə atılırdı. Bunu yalnız bir şəkildə izah etmək mümkündür ki, yuxarı səlahiyyətli qərargahlar, o cümlədən Baş qərargah hərbi əməliyyatların aparılması və nəticələrinin məsuliyyətini bölüşmək istəmirdilər, bundan qorxurdular. Bütün uğursuzluqlara görə məsuliyyəti aşağıların boynuna qoymaq kimi yaramaz bir ənənə yuxarıdakıları da, faktiki olaraq, lazımsız bir mərhələyə çevirirdi. Necə deyərlər, “azacıq aşım, ağrımaz başım”. Bu, çox acı təcrübədir, bir çox məğlubiyyətlərin başlıca səbəbidir. Hesab edirəm ki, çoxları mənimlə razılaşar. Bu, bir fakt idi.

Müdafiə nazirinin yanındakı müşavirədə çoxlu ağlasığmaz və inanılmaz təkliflər, planlar müzakirə edildi. Əvvəlcə müavinlərdən biri çıxış edərək, problemin həllilə bağlı öz planlarını təklif etdi. Bu təkliflərin hamısı faciəvi dərəcədə gülməli idi. O, cəmi 7 gün ərzində işğal edilmiş bütün əraziləri azad edərək dövlət sərhədlərinə qədər irəliləməyi təklif edirdi. Bu məruzədən sonra Müdafiə naziri ayağa qalxaraq onu qucaqladı və öpdü. Amma bu general mərasimi başa çatdırıb mənim böyrümdə əyləşəndə mən ondan soruşdum: “Hərbi əməliyyatlara qədərki bu mərhələdə o, hansı işləri görüb və bu planı konkret olaraq necə icra edəcək?”

Nazir müavini bildirdi ki, bu cür çıxış etməyi ona müşavirədən əvvəl tapşırıblar: “Mənə dedilər ki, belə danış”. Yəni, cənab generala əvvəlcədən tapşırıblar ki, başqa nazir müavinlərinə nümunə olmaq üçün belə danışmalıdır.

Həqiqətən də, belə bir planla ortalığa çıxan, işğal olunmuş əraziləri cəmi bir həftəyə geri almağı təntənəli və kövrək şəkildə öhdəsinə götürən generaldan sonra başqa cür danışmaq çox çətin olmalı idi.

Qalanların hamısı, ondan nümunə götürməli və müharibəyə başlamağa hazır olduqları barədə ondan daha dərinə işləyən bəyanatlar verməli idilər.

İkinci natiq də eyni ruhda danışaraq, üzərinə düşən vəzifəni ən qısa müddətdə başa vuracağını bəyan etdi. Amma xırdaca bir problem vardı - onun tabeliyində olan qoşunları bu “ən qısa müddətdə” ön xəttə daşımaq tələb olunurdu. Bu problemə baxmayaraq, ikinci general da bu problemi

yerindəcə söz verməklə “həll etdi”, bütün qüvvələri elə bu müşavirədəcə ön cəbhəyə daşdı...

Açığını desəm, belə gurultulu çıxışlardan sonra özümü narahat hiss etsəm də, gerçək vəziyyəti təsvir etməkdən və alternativ yollar barədə mülahizələri bildirməkdən vaz keçə bilməzdim. Mən auditoriyanın diqqətini qarşıda dayanan vəzifənin həcminə, sərt qışa, ehtiyat qüvvələrin olmamasına və şəxsi heyətin döyüş hazırlığının zəifliyinə yönəltməli idim və mənə söz veriləndə bu məsələlər barədə danışdım. Əlavə etdim ki, bütün bu hazırlıqları təmin etmək üçün mart ayına qədər gözləmək lazımdır; həmin zamana, yəni, istilər düşənə və qar əriməyə başlayana qədər briqadalar üzrə batalyonları, korpuslar üzrə briqadaları komplektləşdirmək gərəkdir; söhbət ən azı yaxşı təlim görmüş və komplektləşdirilmiş 7-8 briqadadan gedir; bu briqadaların zabıt heyəti isə döyüş əməliyyatlarında təcrübəsi olan kadrlardan ibarət olmalıdır. Eyni zamanda, bildirdim ki, hücum iki mühüm istiqamət üzrə olmalı, bunlardan biri yanıldıcı olmaqla və aralarında 15-20 gün fərq olmaqla, Füzuli və Ağdərə istiqamətində təşkil edilməlidir.

Sərəncamımızda olan zaman ərzində isə ciddi kəşfiyyat işləri aparılmalı, düşmənin imkanları müəyyən edilməli və dəyərləndirilməlidir. Çünki düşmənin imkanlarını düzgün qiymətləndirmədən heç bir uğurlu əməliyyat aparmaq mümkün deyil. Ən elementar müşahidələr də təsdiq edir ki, bu məlumatlar olmadan aparılan əməliyyatlar bir qayda olaraq, uğursuzluqla nəticələnir.

Əliyevin bütün bu incəliklərdən xəbəri yox idi. O, belə hesab edirdi ki, sovet təsərrüfatının inzibati-amirlik doktrinası hərbi işi üçün də keçərlidir, siyasi rəhbərliyin planlaşdırdığı hərbi əməliyyatları hərbiçilərin icrasına təqdim etmək kifayətdir.

O zaman birbaşa mənim sərəncamımda olan Qərb zonasına gəlincə, mən əlavə qüvvələr cəlb etmədən aparıla biləcək bir neçə variant təklif etdim. Bunların arasında mənim üstünlük verdiyim başlıca variant ondan ibarət idi ki, biz tarixi Azərbaycan ərazisi olsa da, indi Ermənistan hüduqları daxilində olan bir neçə rayonu götürməliyik. Bunlar Azərbaycanın Qazax, Ağstafa və Tovuz rayonları ilə həmsərhəd olan ərazilər idi. Xəritəyə baxan zaman bu ərazilərin götürülməsinin o qədər də çətin başa gələn iş olmadığını hər kəs təsəvvür edə bilər. Bu planı həyata keçirməklə biz bu uzun təmas xəttində saxladığımız böyük hərbi hissələri də başqa zonalara ata bilərdik. Amma bütün bu əməliyyatlar mərkəzləşdirilmiş qaydada, ciddi hazırlıq aparmaqla 1993-cü ilin dekabr ayında deyil, 1994-cü ilin mart ayından tez olmamaq şərtlə başlaya bilərdi.

Burada bir qədər əvvələ qayıdaraq, qeyd etmək istəyirəm ki, mənim təklif etdiyim bu planı biz 1993-cü ilin dekabr ayının 29-da həyata keçirməyə cəhd etdik. Əməliyyat uğurla gedirdi və tam qələbəyə zərər qədər də

şübhəm yox idi. Amma həmin günlərdə Ter-Petrosyan Əliyevə zəng edərək hərbi əməliyyatların dayandırılmasını israrla xahiş etdi. Elə həmin gün Rusiya Federsiyasının prezidenti Boris Yeltsin də Əliyevə dəfələrlə zəng edərək bu cəbhədə savaşın durdurulmasını xahiş etdi.

Keçən yazılarımda qeyd etdiyim kimi, bu telefon diplomatiyası onunla nəticələnmişdi ki, olduqca operativ şəkildə rusların vasitəçiliyi ilə Gürcüstan ərazisində ermənilər və Azərbaycan nümayəndə heyəti arasında danışıqlar təşkil edilmişdi.

Bu əməliyyat zamanı ermənilər, sözün həqiqi mənasında cəmi bir neçə saat davam gətirmək imkanında idilər. Mən hücumla keçdiyim ordunun şəxsi heyətinə yaxşı bələd idim: bu heyət yaxşı hazırlanmışdı, müharibəyə tam hazır vəziyyətdə idi, psixoloji hazırlıq da yüksək səviyyədə idi.

Bu arada, onu da qeyd edirəm ki, Qərbi zonasında öz imkanlarımız hesabına bir neçə əla təminatlı poliqonlar yarada bilmişdik. Qərbi zonasındakı bütün hərbi birləşmələr və hərbi hissələr əmrə tabe idilər. Mərkəz də buna görə qopdu. Müdafiə naziri mənim məruzəmin mahiyyəti üzrə və xüsusilə, əməliyyatların zamanı ilə bağlı təkidlərimə görə hisslərini cilovlaya bilməyib üstümə qışqırdı və nazir müavirlərinin iştirakı ilə yetərinə cavab aldığı söyüşlər söyməyə başladı. Sonra isə açıq tekstlə dedi: "Əməliyyatların zamanını Heydər Əliyev müəyyən edib və heç kim bunu dəyişə bilməz!"

Heydər Əliyevin "qış əməliyyatı": 20 il əvvəlin sirləri

"Aşkar görünürdü ki, bizi hansı cinayətlərə sürükləyirlər və bunun sonu nə ola bilər"

Nazir hökm etdi ki, onun işi əmr etmək, mənim işim isə bu əmri yerinə yetirməkdir. O, çılgınlaşmış və özünə nəzarəti itirəcək həddə gəlib çıxmışdı. Mən bir daha öz mövqeyimdə qaldığımı israr etdim və bildirdim ki, onun əmrini bir halda yerinə yetirməyə başlayaram: əməliyyatın zəruriliyini iddia etdiyi şəraitdə və şərtlər daxilində bütün əməliyyat boyu mənim yanımda olsun. Döyüş xəritələrini və əmrləri masanın üzərinə tulladım, bəyanat verdim ki, əgər nazir qış kampaniyası ilə bağlı öz düşüncələrinə əsaslandırıdığı uyğun əmr verməsə, mən istefaya gedirəm və nazirin otağını tərk etdim. Aşkar görünürdü ki, bizi hansı cinayətlərə sürükləyirlər və bu cinayətin sonu nə ilə nəticələnə bilər. Hərbi işlə bağlı heç bir təcrübəsi olmayan Ali Baş Komandanın bu

avantürasına kor-koranə qatılmaq minlərlə insanın həyatını risk altında qoymaq demək idi. Əlbəttə, Əliyev müharibəni tez-tələsik, hər hansı nəticə ilə başa vurmaq, ölkənin özəlləşdirilməsi proqramına başlamaq, ailə hakimiyyətini möhkəmləndirmək niyyəti güdürdü. Bütün hallarda, o, hərbi əməliyyatları bərpa etməmişdən əvvəl Müdafiə nazirini, briqada komandirlərini dinləməli, avantürist əmrlər verib bunun məsuliyyətini hərbiçilərin üstünə atmamalı idi.

Görünür, heç zaman müharibə görməmiş, hərbi əməliyyatların nə demək olduğunu bilməyən Məmmədrəfi Məmmədovu da ona görə Müdafiə naziri vəzifəsinə gətirmişdilər ki, özünün hər hansı təşəbbüsü olmasın, sadəcə, Əliyevin əmrlərinə "ləbbeyk" desin. Əliyevin planlarına düzəliş verməyə və ya bu planlardan tamamilə imtina etməyə onun heç zaman cəsarəti çatmazdı. Təbii, bu, bütün zamanlarda Əliyevin özünə uyğun saydığı ən davamlı kadr siyasəti olub - istər müharibə zamanı, istərsə də ondan sonra onun kadr siyasəti şəxsi təşəbbüskarlığı olmayan buyruq qullarına hesablanıb.

Kollegiya yığıncağından dərhal sonra istefam barədə raport yazaraq, nazirdən tələb etdim ki, bu raporta rəsmən münasibət bildirsin. Mən bəri başdan bütün faciəvi nəticələri bəlli olan bu avantürada iştirak etmək istəməirdim. Buna görə də nazirlə mənim aramda yaranan münaqişə barədə xəbərlər ən qısa zamanda Nazirliyin divarlarını aşıb yayıldı. Mən bir neçə uyğun dövlət strukturlarında oldum, öz mülahizələrimi əsaslandıraraq bu yanlış qərarın dəyişdirilməsinə cəhd etdim. Amma heç cür mümkün deyildi. "Yuxarı"dan verilən əmr ilahi vəhy kimi hamının gözünü və aqlını tutmuşdu və əməliyyat həmin əmrdə göstərilən gündə və saatda başlamalı idi.

Burada bir qədər geriye ekskurs etmək istərdim. Əvvəlki qeydlərimdə göstərmişdim ki, 1994-cü ildə Rövsən Cavadov Gürcüstanın güc strukturlarından birinin rəhbəri ilə görüşmüş və bu görüşdə mən də iştirak etmişdim. Bu görüş barədə Əliyev məlumatlı idi. O, bu görüşlə bağlı məsələləri müzakirə etmək üçün bizim hər ikimizi dəvət etdi. Orada Heydər Əliyev mənə təklif etdi ki, Müdafiə Nazirliyinin sərəncamında qalmaq şərtlə başqa dövləti əhəmiyyətli işlərlə məşğul olum. Mənə elə gəlir ki, o, bu təklifi nazirlə mənim aramda olan konflikti nəzərə alaraq verdi. Buna görə də mən artıq, 1993-cü ilin yanvar ayından başqa işlərlə uğraşmağa başladım. Görəcəyim çox əhəmiyyətli işlər vardı...

Hər şey mənim proqnozlaşdırdığım kimi baş verirdi: heç bir hazırlıq və zəruri ehtiyatlar olmadan Əliyev qış kampaniyasına start verdi. Bütün istiqamətlər üzrə bütün əməliyyatlar ən qısa müddətdə puç oldu. Az qala, bütün hərbi potensialın istifadə edildiyi Füzuli-Ağdam istiqamətində də qüvvələrin məhv edilməsindən başqa heç nəyə nail ola bilmədilər.

Baxmayaraq ki, buradakı relyef və başqa göstəricilərdən yararlanaraq,

hansısa uğurlar qazanmaq olardı. Bu da olmadı və bütün bunlar elan edilmiş hərbi kampaniyaya vicdansızcasına hazırsızlığın təbii nəticələri idi.

Füzuli istiqamətində əməliyyatdan sonra Zəngilanı bircə həftəyə almağı söz verən nazir müavini vəzifəsindən atıldı. Bütün problemləri “həll edən”, yalnız dislokasiya məsələsində dirənib qalan başqa bir nazir müavini də əməliyyat üzrə tam məğlubiyyətə uğradığına görə vəzifəsindən çıxarıldı.

Bu çaşqın və məğlub durumda rəhbərlik daha bir hücum əməliyyatı haqqında düşünməyə başlayır və heyrləndirici haldır ki, Kəlbəcər istiqamətində hücum qərarı verilir. Bu qərarın heç bir izahı yox idi! Əgər düzənlik yerdə döyüş əməliyyatları vəziyyəti bizim xeyrimizə dəyişə bilməmişdisə, o zaman hansı ağılla, qarlı qışda bu keçilməz dağlarda savaş aparıla bilərdi?!

Çox təəssüf ki, bu labüd qırğını durdura biləcək kimsə tapılmadı. Kəlbəcər əməliyyatı başlamamışdan əvvəl də bəlli idi ki, “qış kampaniyası” iflasa uğrayıb və hərbi əməliyyatları təxirə salıb ciddi hazırlaşmaq lazımdır. Elə buradaca, qış kampaniyasının uğursuzluqla nəticələnməsinə gətirib çıxaran və əməliyyat hazırlanarkən nəzərə alınmayan bəzi mühüm göstəriciləri qeyd etmək istərdim.

Birinci mühüm göstərici bundan ibarət idi ki, qışda, dağlıq şəraitdə döyüş əməliyyatlarının aparılması üçün təlim görən şəxsi heyət, onun müvafiq təchizatı yox idi.

İkincisi, ehtiyat hərbi hissələrin olmaması. Bu cür şəraitlərdə döyüş əməliyyatlarını aparan ön xətt ən çoxu 5-10 sutkadan bir yeni qüvvələrlə əvəz edilməlidir.

Üçüncüsü, dünyanın aparıcı ordularında elmi cəhətdən əsaslandırılmış bir göstərici daha var: əgər bu və ya digər əməliyyat zamanı canlı qüvvənin itkisi 10 faizi keçirsə, o zaman həmin əməliyyat planından vaz keçirlər. Bəzi ordularda bu göstərici 30 faizə bərabərdir. Bizdə isə belə bir göstəricinin yuxarı həddini kimsə müəyyən etmir və deyəsən, belə bir həddin mövcudluğu barədə də kiminsə anlayışı yoxdur. Bu, Kəlbəcər əməliyyatı zamanı da özünü göstərdi. Yəni, döyüş əməliyyatına cəlb edilən hərbi hissələr tamamilə məhv olub qurtarana qədər əməliyyatı davam etdirirdilər.

Səfərbər edilmiş batalyonları briqadalar üzrə paylaşib ehtiyat hissələr yaratmaq əvəzinə, bu qüvvələrin hamısının tamamilə qırılıb qurtardığı ana qədər döyüş əməliyyatı dayandırılmadı.

Üçüncüsü, dağlıq ərazidə döyüş əməliyyatı üçün zəruri miqdarda xüsusi qurğular təmin edilməli idi: xüsusi silahlanma, qayaları aşmaq üçün xüsusi texnika, əməliyyatın aparılması üçün özünəməxsus taktika, müvəqqəti yolların və keçidlərin qurulması və s. Kəlbəcər əməliyyatında

bu göstəricilərin heç biri olmayıb.

Dördüncüsü, düşmənin gücünün və imkanlarının öyrənilərək dəyərləndirilməsi. Lazım olan kəşfiyyat məlumatları həmin vaxt əldə edilməmişdi. Bunu da belə əsaslandırıdılar ki, orada qar, çovğun var və buna görə də kəşfiyyatçıları oralara göndərməyin heç bir mənası yoxdur. Amma kəşfiyyatçıların göndərilməsinin riskli olduğu bir istiqamətdə, gücü bəlli olmayan düşmənin üzərinə ordunu yollamaq nə qədər müdrik qərar sayıla bilərdi?!

Bunlar Ali Baş Komandan Heydər Əliyevin hərbi “düha”sının görüntülərindən parçalar idi...

O, ermənilərlə savaştan imtina edib «daxili düşmənlərlə» savaşa başladı...

Qeyd etdiyim kimi, əməliyyatlara bir neçə gün qalmış briqada komandirlərini işdən alaraq, onların yerinə gənc zabitlərin təyin edilməsi cinayətkarcasına yanlış idi. Buna qətiyyənlə yol vermək olmazdı. Bu təyinatlar ya əməliyyatlardan xeyli əvvəl, ya da sonra baş verə bilərdi. Nəhayət, ən ciddi səhvlərdən biri bu idi ki, Heydər Əliyev Kəlbəcərin azad edilməsi uğrunda əməliyyata baş prokuror Əli Ömərovu cavabdeh qismində təhkim etmişdi. Bu, Stalinizmin ən uğursuz formada təkrar edilməsi demək idi. Yəqin xatırlayırsınız ki, Stalin Ukraynadakı hərbi əməliyyatlara partiya nəzarətini həyata keçirmək üçün Xruşşovu təhkim etmişdi. Bu halda, Əli Ömərovun timsalında bizim də öz Xruşşovumuz vardı. Mən Əli Ömərovu şəxsən tanıyırdım və onun haqqında ilk dəfə 1993-cü ildə, Gəncədə nəqliyyat prokuroru olduğu zamanlarda eşitmişdim.

Xatırlayıram ki, 1993-cü ilin fevral ayında Qazaxda MI-2 hərbi vertolyotu vurulmuşdu. Vertolyotun iki nəfərdən ibarət ekipajı həlak olmuş və Qazax polisinin rəisi Isaxan Aşurov həlak olan hərbiçilər üçün iki qara tabut hazırlatdırmışdı. Vertolyotun vurulması faktı üzrə cinayət işi başlamaq üçün hadisə yerinə prokurorluq əməkdaşları gəlmişdi və Əli Ömərov da onlara rəhbərlik edirdi...

Və Heydər Əliyev onu böyük bir cəbhədə - Kəlbəcərin azad edilməsi uğrunda hərbi əməliyyatların gedişinə nəzarət etmək üçün yollamışdı. Bu əməliyyatların gedişini də o, müəyyən edirdi: heç kiminlə və heç nə ilə hesablaşmadan tələb edirdi ki, qoşunlar Kəlbəcəyə daxil olmalıdır. Tez-tez silahını çıxararaq, komandirlərin üzərinə çımxırmaq kimi vərdişi vardı. Açıqı, mən deyə bilmərəm ki, o, silahdan atəş açmağı bacarırdı, ya

yox. Onu da dəqiq bilmirəm ki, Əli Ömərov yanvarın 18-də, yoxsa 19-da doğulub, amma israrla istəyirdi ki, Kəlbəcər onun ad günündə azad edilsin (bu, fevral ayı da ola bilər, yoxlamaq çətin deyil).

Bu cür qeyri-ciddi yanaşma ilə hazırlanan həmin əməliyyatlar bizə çox baha başa gəldi: minlərlə insan həlak oldu, qar uçuqları altında qaldı, şaxtadan əllərini-ayaqlarını itirdi. Həmin əməliyyatda iştirak edənlərin bir çoxunun taleyilə bağlı hələ də məlumat yoxdur. Bu, Azərbaycan əsgərinin, eləcə də Azərbaycan xalqının mənəvi-psixoloji durumunu sarsıtdı.

Hələ bu zamana qədər də rəsmi şəxslər bu dəhşətli əməliyyat haqqında heç nə söyləməirlər, heç bir istintaq aparılmır. Amma biz hərbcilər orada nə baş verdiyini bilirik.

Heydər Əliyevin təhriki ilə zorla başladılan bu qanlı əməliyyatların nəticəsinə baxmayaraq, ordunu toparlayıb Qarabağ uğrunda kampaniyanı davam etdirmək mümkün idi. Kəlbəcər uğrunda gedən döyüşlərin dəhşətli məğlubiyyətlə başa çatması, hələ o demək deyildi ki, biz ermənilərin qarşısında tam süqut etmişik. Azərbaycan ordusunun döyüş və qələbə potensialı hələ də böyük idi. Biz düşməni geri oturtmağa və bizim şərtlərimizlə danışıqlar stoluna əyləşməyə məcbur edəcək gücdə idik. Amma Əliyev yenə də hərbcilərin təkid və təkliflərinə qulaq asmadı. O, hesab edirdi ki, ermənilərlə hərbi əməliyyatların uzanması onun Azərbaycan üzərində hakimiyyətinə təhlükə yarada bilər. Buna görə də ermənilərlə savaştan imtina edib “daxili düşmənlərlə” savaşa başladı. Bu “daxili düşmənlər” isə onun hakimiyyətə gəlişini təmin edən daxili hərbi-siyasi güclər idi. O, hesab edirdi ki, idarəçilik piramidasının yaranmasında ona mane ola biləcək bütün qüvvələr aradan götürülməlidir.

Bax, bu daxili savaş çox qanlı və qəddarcasına aparıldı. Sadəcə olaraq, həlak olan və həbs düşərgələrində məhv edilən minlərlə OMON-çunu, eləcə də bu proseslərə dəxli olmayan günahsız insanları xatırlamaq kifayətdir.

Amma ermənilərlə hərbi əməliyyatları ən uğurlu şəkildə davam etdirmək mümkün idi. Şimal qonşumuzun başı özünə qarışmışdı və Çeçenistandakı labirintdən çıxıb bilmirdi. Bu, hər kəsə aydın idi. Amma Əliyev burada da “müdrək” qərar qəbul edərək bəyan etdi ki, problemi sülh yolu ilə həll edəcək.

Bütün kampaniyalarda olduğu kimi, onun bu qərarı da “ümumxalq dəstəyi” qazanmalı idi. Televiziya ekranlarından, digər kütləvi informasiya vasitələrindən Əliyevin minlərlə Azərbaycan gəncinin həyatını “xilas etməsi” barədə düşük nağıllar sıırmağa başladılar. Amma həmin təbliğat vasitələri indi inadla susmaqdadırlar ki, Əliyevin atəşkəsi illərində nə qədər azərbaycanlı gənc məhv edilib və əslində, bu qədər itki ilə

Qarabağı ermənilərdən çox rahatca almaq olardı. Şübhəsiz, hamı bilməlidir ki, Əliyevlərin hakimiyyəti davam etdikcə bizim “atəşkəs itkilərimiz” də davam edəcək və bu qədər itkinin əvəzində isə bir qarış da torpağı azad edə bilməyəcəyik. Çünki bu klan Qarabağ problemini heç bir halda həll etmək iqtidarında, əzmində və istəyində deyil. Bu klanı yalnız xalqın sərvətləri maraqlandırır ki, onu durmadan talan etsin.

İndi bizim iki yolumuz qalır. Birincisi budur ki, Qarabağın həmişəlik itirilməsilə birdəfəlik razılaşıq. İkincisi isə bu klanı idarəciliyədən və hakimiyyətdən rədd edib, millətin bütün problemlərini həll edə biləcək bir hökumət quraq.

Başqa yol, sadəcə olaraq, yoxdur!

6hissə

Biz nələrin uğrunda birləşməliyik?

Azərbaycanın düşməni
nədir?
İsa Sadıqov

Bir çoxlarının bildiyi kimi mən artıq, 11 ildir Norveçdə yaşayıram. Burada həyat səviyyəsi olduqca yüksəkdir və Norveç uzun illərdir bu göstərici üzrə dünyada aparıcı yerlərdən birini tutur. Bu ölkə həm də uzunömürlülər ölkəsidir. Kişilər orta hesabla 76,5, qadınlar isə 81 il yaşayır. Ölkənin əhalisi 5 milyon nəfər, ərazisi isə Azərbaycandan təqribən 4 dəfə böyük olmaqla 300 min kvadrat kilometrdir. Bura təbii ehtiyatlarla, neft və qazla zəngin bir yerdir.

Azərbaycan kimi... Norveç

Norveç bizim vətənimiz Azərbaycan kimi çox gözəl ölkədir. Bu iki ölkəni bir-birinə bənzədən çoxlu göstəricilər var, amma fərqləndirən şeylər də çoxdur: həyat şəraiti, məişət, idarəetmə...

Norveç demokratik ölkədir. Bütün uğurlara yetişmək üçün Norveç xalqı çox böyük və ağır sınaqlardan, çətinliklərdən keçib. Amma xalq can atdığı göstəriciləri əldə edib, indi həyatın dadını çıxararaq yaşayır, özləri və gələcək nəsilləri üçün gözəl, varlı bir ölkə, sabit bir dövlət qurublar. Norveçlilər bugünkü həyatı stabil saxlamaq və gələcək nəsilləri təmin etmək üçün sərvət yığmaqla məşğuldurlar. Siz bilirsinizmi ki, neft və qaz satışından böyük gəlirlər əldə edən Norveç bu pulun yalnızca 4 faizini dövlət büdcəsinə cəlb edir. Yerdə qalan 96 faiz isə gələcək nəsillərə çatdırılmaq üçün Neft Fondunda yığılır. Və hamı, statusundan asılı olmayaraq hər kəs xərclənən pulların hesabatını verməyə borcludur, çünki xalq ona məxsus olan sərvətin necə və hansı istiqamətlərə sərf edildiyini bilmək haqqına sahibdir.

Burada diktatorlar, klanlar, millətə məxsus olan sərvətin üzərində sərəncam vermək hüququ olan ailələr yoxdur. Burada demokratiya var, burada dövlət var. Bugünkü məlumatlara görə, Norveçin Neft Fondunda 3 trilyon dollara qədər vəsait toplanıb.

Norveçdə, o cümlədən də paytaxt Osloda Azərbaycanda, Bakıda olduğu kimi tikinti bumu yaşanmır, heç kimin atası üçün heykəllər ucaldılmır, adalar, Dubayda villalar alınmır; Burada hər şeyi bir məqsəd üçün həll edirlər ki, bütün norveçlilər üçün həyat daha rahat və daha təminatlı olsun; hər bir norveçli ölkənin sərvətlərindən faydalansın, özünü yalqız, köməksiz hiss etməsin.

Burada iş yerlərinin yaradılması davamlıdır, hər bir adam istədiyi zaman istədiyi işi tapa bilər. İş tapa bilməsə də, dövlətin qayğısı vətəndaşın üzərindədir və dövlət vətəndaşın bütün ehtiyaclarını təmin edir - iş tapılana qədər ona ev verir, bütün kommunal xərclərini ödəyir, yaşayış minimumlarını verir.

Burada rüşvət yoxdur. Heydər Əliyev Fondu da yoxdur. Yalnız qanunlar var. Gənclik üçün ideal, hətta fantastik şərait var. Oxumaq istəyənlər üçün bütün qapılar taybatay açıqdır. Əksər gənclər ali məktəblərə təpik

döyməklə özünü yormağ istəmir və peşə məktəblərinə gedir, müəyyən bir peşə öyrənib işləməyə üstünlük verirlər. Ona görə ki, təhsil səviyyəsindən asılı olmayaraq, burada hər kəs çox böyümək haqqı alır. Burada yaxşı və ya pis iş yoxdur: bütün işlər eyni dərəcədə qiymətləndirilir və sayğıyla dəyərləndirilir. Və əgər iş varsa, deməli, daha böyük imkanlar var: ev, mənzil, avtomobil almaq üçün kreditlər və ssudalar var.

Burada hamı üçün bütün haqlar eyni dərəcədə keçərlidir. Harınlar və imtiyazlılar yoxdur. Kral da, baş nazir də, hamı və hər kəs qanunun nəzarəti altındadır.

Burada uşaqların gələcəyi, onların harada oxuyacağı, harada işləyəcəyi barədə qafa sındırmağa heç bir ehtiyac yoxdur. 18 yaşına çatmış hər bir şəxs azad vətəndaş olaraq dövlətin himayəsinə alınır.

Bunları ona görə yazmıram ki, bizim vətəndaşlarımız, gənclik Norveçə necə düşmək haqda düşünməyə başlasınlar. Qətiyyən, yox! Ona görə yazıram ki, hər birimiz öz ölkəmizdə bu təminatları, hətta bundan daha artığını necə yarada biləcəyimiz haqda düşünək. Bizdə olan bir çox əhəmiyyətli potensial göstəricilər var ki, Norveçdə yoxdur. Və biz Norveçdə olduğundan daha artığını öz ölkəmizdə yarada bilərik.

Yaşlı nəsil ayın sonunu o biri ayın əvvəlinə zorla bağlayır. Biz 40 ildir əsarət, qorxu, təhdid altındayıq. Bunları bizim gələcək nəsillərimizdəmi yaşamalıdır? Yaxşı, biz həyatımız boyu bu əsarətə dözdük, süründük, bəs bizim övladlarımız? Onlaradımı bu mirası qoyub gedəcəyik? Bu mirasla qoyduğumuz gələcək nəsillər bizi necə anacaqlar? Ümumiyyətlə, anacaqlarmı? Bu miskin mirasla: sonu görünməyən müharibə perspektivi, səfalət, dağıntılar, həbslər...

Heç bir şey etməsək... Yeni-yeni Heydərələr taxt-tacda dəyişəcəklər, xalq isə bizim uzun illərdir ki, davam gətirdiyimiz səfalət və əsarətə davam edəcəkmiz?

Azərbaycan... Gürcüstan kimi

Bir çoxları kimi mən də uzun müddət hesab edirdim ki, biz düzələn deyilik, bu cür həyata məhkum olunmuşuq. Amma bu tərəddüdlər bu yaxınlarda Tbilisiyə gedəndə məni birmənalı şəkildə tərk etdi. Mən orada sonuncu dəfə 8 il əvvəl olmuşdum. Son dəyişikliklər haqqında məlumatlı deyildim, təsəvvürümdə belə yox idi. 8 il əvvəl mənim tərk etdiyim

Gürcüstan dilənçi kökündə idi, kriminal göz açmağa imkan vermirdi, korrupsiya tüğyan edirdi. Belə təəssürat yaranırdı ki, gürcülər də bizim kimi, düzələn deyillər; onlar da, biz də qanunlardan kənardayıq, qanunlarla yaşaya bimərik. Azərbaycandamı, Gürcüstandamı vəziyyətin daha pis olduğunu müəyyənləşdirmək çox çətin idi. 5-6 dollar məbləğində olan pensiyalar 5-6 ay gecikdirilirdi.

O zamanlar Gürcüstanda da özünə yer eləmiş bir əfsanə dolaşırdı: Əgər Şevardnadze deyilsə, bəs kim? Şevardnadze olmasa, Gürcüstan batar, dağılar!.. Baxmayaraq ki, ötən yazılarımda da qeyd etdiyim kimi, Şevardnadze Əliyevdən fərqli olaraq dünya siyasətində pozitivləri ilə çox fərlənən bir siyasətçi idi. Amma Şevardnadze Gürcüstanı indiki Saakaşvili Gürcüstanı ilə heç bir halda müqayisə oluna bilməz.

36 yaşlı, tanınmayan bir gənc hakimiyyətə gəldi və Gürcüstanı indiki Gürcüstana, postsovet məkanında heç kimin, hətta çoxdandır ki, Avropa Birliyində olan Baltikyanı respublikalarında belə kimsənin təsəvvür edə bilməyəcəyi bir ölkəyə çevirdi. Bir çoxlarının təbirincə desəm, “təcrübəsiz Saakaşvili” Gürcüstanı tanınmaz hala gətirdi. Bu dəyişikliklər, islahatlar məni sözün həqiqi mənasında heyrtləndirdi. İnana bilməzdim ki, bunca az zaman içərisində korrupsiya sistemini dağıdaraq Gürcüstanı qanunların işlədiyi həqiqi rels üzərinə qoymaq olar! O isə bunu etdi. Hamıya, eyni zamanda yaxın qonşusu Azərbaycana da sübut etdi ki, bunu etmək olar. Uğurlarının sirrini soruşanda da qısaca olaraq “mən rüşvət almadım” dedi. Bəli, həqiqətən də o göstərdi ki, korrupsiyanı idarəetmə üsuluna çevirən Əliyevlərdən fərqli olaraq ölkədə hansı yolla hüquqi cəmiyyət qurmaq olar.

Azərbaycan... Rumıniya kimi

Çirkli təbliğatla və imperializm simasında uydurulan düşmən obrazıyla kütlələri aldadaaraq kommunistlər 70 il duruş gətirə bildilər. Bundan daha artıq aldatmaq və qorxutmaq onlara müyəssər olmadı: Sovet Ittifaqı çökdü. Məlum oldu ki, bizim pis yaşayışımızın səbəbi qətiyyən imperializm-filan deyilmiş, həmin rejim imiş, xalqları qorxudan və xof altında saxlayan, “lazımsızları” sadəcə olaraq, öldürən, potensial narazıları şil-küt edən həmin diktatura imiş. 70 ildən sonra biz 70 il geriye qayıdaraq həmin aclığın və səfalətin, 20-ci əsrin əvvəllərindəki vətəndaş müharibələrinin ağuşuna düşdük. Bizim həyatımızı məhv edən bu illər ərzində isə həmin kapitalistlər özləri üçün demokratik cəmiyyətlər qurdular, öz problemlərini gizlətmədən, açıq müzakirələrlə həll etdilər.

70 il yalan və qorxu üzərində bərqərar olan Sovet Ittifaqı kimi rejimlərin də analoqu vardı. Məsələn, başqa bir sosialist Avropa ölkəsi olan Rumıniya. Orada da diktator Çauşeskunun ailəsi uzun müddət hakimiyyətdə oldu. Bu ailə bir çox mənalarda Azərbaycandakı Əliyevləri xatırladır.

Azərbaycan... Rumıniya kimi

Ər-arvad Çauşeskular ölkədə hər kəs və hər şey üzərində hüduzsuz hakimiyyət sahibi idilər, heç kim qarşısında hesabat verməzdilər. Onlar da biz zamanlar qəti olaraq əmin idilər ki, heç bir halda əməllərinə görə məsuliyyət daşımayacaqlar. Bu, ümumiyyətlə, diktatorların hamısına xas olan xüsusiyyətdir. Onlar uzun müddət hakimiyyətdə qalaraq kütləşirlər, onlarda çox müştəbeh təəssüratlar yaranmağa başlayır; özlərini Allah sanmağa başlayırlar. Bir zamanlar Allah ata idi, indi də oğuldur. Baxmayaraq ki, bu “allahlar” böyük mühafizə ordusu olmadan ölkə içində hərəkət etməyə qorxarlar, yola çıxmazdan iki saat əvvəl yolları bağlatdırarlar, çünki nifrətin ölçüsünü dərk edirlər. Çauşeskular əlləri bağlanıb üzü divara söykədilənə qədər idarə etdilər. Hərbi tribunal bütün rumınların ürəyindən tikan çıxaran bir hökm verdi: güllələmək! Əmr dərhal, elə komendaturadaca icra edildi. “Millətə həddən artıq məhəbbət” naminə yerindəcə güllələnmə! Bu, Çauşesku cütlüyünün təbii sonluğu idi: xalq bundan artığına dözmək istəmirdi. Xalq indən belə özünün həyatı, gələcək nəsillərin taleyi haqqında düşünmək istəyirdi və diktatorun əcayib planları ilə yaşamaq istəmirdi. Aydın olmuşdu ki, rumın xalqının düşmənləri hansısa kapitalist-imperialist çevrələr deyil, ölkənin sərvətlərini oğurlayan, talan edən Çauşesku cütlüyüdür. Millətin bunu dərk etməsi üçün on illər gərək olmuşdu. Bu talana, zorakılığa, qarətə, təhqir və təhdidlərə son vermək üçün tələb olunan məqam on illər sonra yetişmişdi. Orada yad fikirlilər təqib edilirdilər, həbsxanalarda çürüdülürdülər, məhv edilirdilər. Xalq qorxu içində yaşayırdı. Amma bir milləti sona qədər kölə edərək onun üzərində əbədi ağılıq planı, hakimiyyəti öz uşaqlarına ötürmək niyyəti baş tutmadı. Buna bənzər situasiyalar Şərqi Avropanın başqa ölkələrində də oldu. Amma həmin ölkələrdə daha az itki ilə, daha az qanla məsələni həll etmək mümkün oldu. Kimsəni asmağa, öldürməyə ehtiyac olmadı.

Azərbaycan... Ərəbistan kimi

Amma ərəb dünyasında baş verənlər üzərində bir qədər dayanmaq istərdim. Tunisdə, Misirdə, Liviyada, Yəməndə və bu günlər Suriyada baş verən hadisələr üzərində. Çünki Azərbaycanda baş verənlər, idarəetmə, hakimiyyətin bir ailənin əlində cəmləşməsi, klan tiraniyası, məhz ərəb dünyasının təkrarıdır. Orada da dövlət başçıları özlərini allahlaşdıraraq

xalqın taleyini barmaqlarına dolamaqla məşğul idilər və məşğuldurlar. Tunusdə Ben Ali, Misirdə Mübarək, Suriyada Əsəd ailəsinin davranışlarını gözlərinizin özündə canlandırın və Azərbaycandakı hakimiyyət ailəsi ilə müqayisə edin. Bu ölkələrdə də seçkilər keçirilir və “böyük əksəriyyətin” səsi ilə hökmdarlar seçirdilər. Devrilməmişdən cəmi bir il əvvəl Hüsnü Mübarək 86 faiz səs “qazanmışdı”. Onlar da eyni qayda ilə seçkilər keçirir, səsləri sayırdılar. Bütün vərdislər və davranışlar tamamilə eyni idi. Çünki rejimlər eyni idi; xalqın tamamilə sındırıldığı, məhv edildiyi möhkəm bir qənaət kimi idarəedənlərin beyninə hopmuşdu. Hesab edirdilər ki, onlar hər şeyi düz edirlər. Günün birində isə bəlli oldu ki, bu ölkələrin düşmənləri israililər-filan deyil, həmin xalqları əsarət alan, onları insan yerinə qoymayan diktatorların özləridir. Amma nə zaman dərk etdilər. Ölkənin və millətin milyardlarla sərvəti oğurlanandan, talan ediləndən, nəhayət, on illər boş yerə itiriləndən sonra. Axı, orada da illər öncə vəziyyəti düzəltmək, ölkəni bəşəri və insani əsaslarla qurmaq mümkün idi. Əgər həmin xalqlar öz diktatorlarını on illər əvvəl devirib özlərinə normal bir yönətim qura bilsəydilər, indi ərəb dünyası bu günlərdə geriliyin və cəhalətin, iç savaşların, daxili düşmənçiliyin, məzhəbçiliyin, nifrətin girovuna çevrilməzdi. Əgər həmin Qəzzafi, Mübarək və ya Əsəd azacıq müdrik ola bilsəydilər onlar da bu gün Şevardnadze kimi öz ölkələrində asudə yaşaya bilərdilər. Amma bacarmadılar. Və on illər boyu talan etdiklərini, millətin əlindən zorla qopardıqlarını, ailələrini, əzəmətlərini ən qısa müddətdə itirdilər, ömürlərini də şərəfsizcəsinə başa vurdular və vuracaqlar. Onlara elə gəlirdi ki, yaratdıqları quldur dəstələri onları himayə edə biləcək, bu quldur dəstələri coşan xalq qəzəbinin qarşısında duruş gətirə biləcək. Bu böyük və zəruri dəyişikliklər on illərlə yubandı. Bugünkü nəticələr göz qabağındadır və bütün bu qansızlıqlarda, xaosda, xalqların bugünkü bədbəxtliklərində korrupsiyanı və özbaşınalığı, qətl və qarətləri özü üçün iş üsuluna çevirmiş həmin rejimlər günahkardır. Suriyada bu proses ləngiyir, amma heç şübhəsiz, yaxın zamanlarda oradakı diktaturanı da eyni aqibət - qafasına sıxılacaq güllə gözləyir. Özünü millətin atası adlandıran bu diktator da öz ölkəsində 20 mindən artıq adamın ölümünə səbəb olub. Ola bilsin ki, bugünkü Suriya qiyamçıları diktatordan qurtuluş üçün daha artıq can qurban edəcəklər. Amma onlar dərk edirlər ki, diktaturasız bir cəmiyyət qurmaq üçün geriye yol yoxdur. Onlar bu qurbanları bu gün öz sıralarından verməsəydilər də, onların övladları, nəvələri-nəticələri qurban gedəcəkdi. Bu qurbanlar indi verilməlidir ki, gələcək nəsillər dünyanın bədbəxt ölkələri siyasində qeyd olunan bir Vətəndə yaşamasınlar. Təbii, Suriyanın da ən böyük fəlakəti, məhz Əsəd ailəsidir. Orada da Azərbaycanda olduğu kimi hakimiyyət atadan oğula ötürülüb. Diktator

ata Əsəd də suriyalıların qanını tökmüş, talelərini məhv etmişdi. Orada da, Azərbaycanda olduğu kimi oğul Əsəd bütün ölkə boyu atasına heykəllər ucaltmaqla məşğul idi. Məhz bu ailə on illər ərzində Suriya xalqına qarşı həqiqi düşmənçilik etmişdir və nəhayət, günün birində xalq öz düşməninə qarşı birləşərək onu və onun simasında diktaturanı, korrupsiyanı, zorakı siyasi (əslində isə qeyri-siyasi) idarəetməni rədd etməyə qərar verə bilmişdir.

Azərbaycan... kimi!

Gürcülər, ərəblər kimi diktaturanı və onun bütün mənfur nəticələrini aradan qaldırmaq üçün qərar verə bilmiş, əzm göstərmiş xalqlar varsa, nədən biz, azərbaycanlılar onlardan geridə qalmalıyıq? Biz bütün Şərqdə ilk Demokratik Respublikanı quran bir xalq olaraq bu gələcəyə daha artıq layiq deyilikmi? Biz Sovet Ittifaqının param-parça olub dağıldığı bir coğrafiyada, böyük tarixin oluşduğu yerdə, böyük mədəniyyətin beşiyində yaşayan xalq deyilikmi?

Oralardan, diktaturaların bitdiyi yerlərdən fərqli olaraq bizdə hələ də korrupsiya hökm sürür, hələ də insanları başqa cür düşündüyünə görə şərləyərək həbs edir, zindanlarda çürüdür, millərin sərvətin talan edirlər. Bizim düşmənimiz kimdir? Kim bizə insan kimi yaşamaq haqqı tanımır? Mən bu sualı hər bir azərbaycanlıya verirəm. Hər birimiz bu sualın ətrafında düşünməliyik! Biz düşmənlə məsələni həll etmədən, ona qalib gəlmədən özümüzə və gələcək nəsillərimizə həyat qura bilməyəcəyik!..

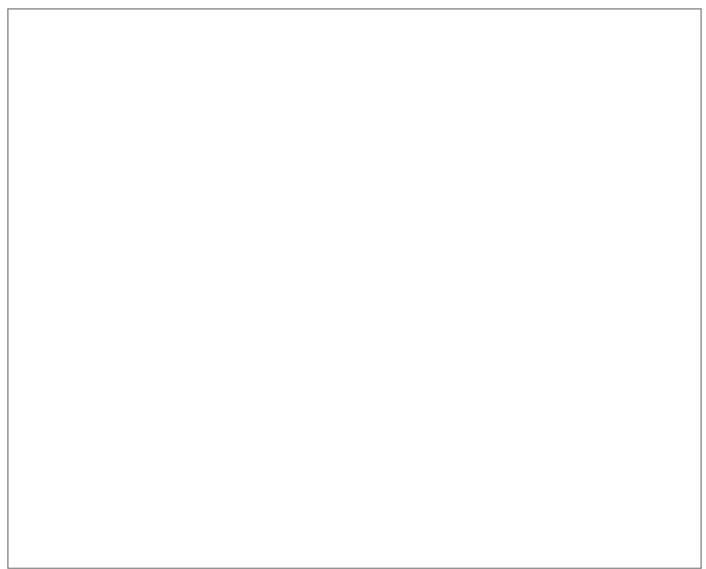
7 hissa

Əliyevin Azərbaycanı...

• ☐

"Azərbaycan... klan və korrupsiya naminə"

İndiki hakim klanın ardıcılıarı və idarəçiləri iddia edirlər ki, müasir Azərbaycanın doğuluşunun əsasında Heydər Əliyev dayanır. Kimsə buna şübhə etmir. Məhz bu Azərbaycanın!.. Korrupsiya və

rüşvətlə idarə edilən, kriminallaşmış, canavar qanunlarına qədər qəddarlaşmış Azərbaycanın doğuluşunun mayasına başqa heç kim iddia etməz. Bu, həmin Azərbaycandır ki, bütün millətin taleyi bir ailənin əhval-ruhiyyəsindən asılı vəziyyətə salınıb. Həmin Azərbaycandır ki, bütün milli sərvətləri də həmin o bircə ailənin sərəncamındadır. Millətin mənəvi dəyərlərini çürüdən korrupsiya indiki Azərbaycanın - Heydər Əliyev tərəfindən əsas qoyulan Azərbaycanın başlıca məziyyətidir. Ən pisi də budur ki, bütün dünya indi bu korrupsiya sistemini ovçunun içi kimi tanıyır, hər kəs də Azərbaycanla məhz bu prizmadan yanaşaraq davranır.

İndi dünyanın aparıcı media orqanlarında həmin bu Azərbaycan Afrikanın ən qəddar və ən qaranlıq rejimlərilə müqayisə olunur. Beynəlxalq komissiyaların üzvlərini, tam heyətini “Azərbaycan naminə” rüşvətlə ələ almaq üçün edilən cəhdlər də dəfələrlə dünya mediasında ifşa edilib. Hətta son Olimpiada yarışlarında da bütün dünyanın diqqəti Azərbaycan mənşəli korrupsiyaya cəlb edildi (Maraqlıdır ki, bu vaxta qədər təkcə ATƏT-in Minsk Qrupunun üzvlərinə rüşvət təkliflə bağlı heç nə eşidilməyib). Bütün bunlar isə həm ölkənin, həm bu ölkədə yaşayan millətin, həm də dövlətin imicini sarsıdır.

Bulaşık hərbi siyasəti...

Çox təəssüf ki (və tamamilə təbii olaraq), korrupsiya ölkənin hərbi sistemini də büsbütün sarıb. Bütün bu illər ərzində bu sistemi şəffaflaşdırıb həqiqətən də, regionun ən güclü ordusunu yaratmaq şansları boşa verilib. Heç şübhəsiz, hətta bu gün də Azərbaycanın öz ərazilərini hərbi-siyasi yolla azad etmək imkanları mövcuddur və mən bunu tam məsuliyyətlə deyirəm. Bu imkanların nədən ibarət olduğu kütləvi müzakirə üçün deyil, amma hərbiçilər, zabitlər arasında bu istiqaməti bilən, dəyərləndirən yüzlərlə adam var.

İndiki imkanlarla nəinki Qarabağı geri almaq, hətta Ermənistanın iç siyasətini belə, 180 dərəcə dəyişmək olar. Gürcüstanın olduqca məhdud imkanlarından bəzi nümunələri göstərmək olar. Əgər 2008-ci ildəki 6 günlük savaştan sonra abxazların 47 faizi rusların müdaxiləsini

dəstəkləyirdilərsə, indi bu faiz 18-dir. Indi istər Abxaziyada, istərsə də Osetiyada get-gedə daha çox əmin olmağa başlayıblar ki, onları aldadırlar və Gürcüstandan kənarda perspektiv yoxdur. Minlərlə insan taleyini Gürcüstana bağlamağa üstünlük verir. Abxazlar və osetinlər Gürcüstana iş və təhsil dalınca gəlirlər. Buradakı şəffaflıq və özünüifadə azadlıqları onları daha çox cəlb etməyə başlayıb. Şəffaflıq və azadlıq Gürcüstanın avantajıdır. Bilirsinizmi ki, Gürcüstan abxazlara və osetinlərə verdiyi müvəqqəti pasportlar üzrə Avropa Birliyi və Amerika ilə sadələşdirilmiş viza müqaviləsi bağlayıb, bu pasportlar əsasında onlara viza verilir. Bu da Gürcüstanın konfliktin həllinə verdiyi ciddi təkanlardan biridir. Əlbəttə, Gürcüstan bu kart-blanşı keçirdiyi demokratik islahatlara, korrupsiyanın belini qırdığına görə əldə edib və Azərbaycan da məhz bu yolla getməli idi. Sübut etməliydi ki, biz nələrə qadirik, nəinki dostlarla, hətta düşmənlərlə də dinc, yanaşı yaşayacaq qədər sivilizasiyalı bir xalqıq. Əvəzində isə Azərbaycan rəhbərliyi ölkənin qapılarını hamının üzünə bağlamaqla, tiraniya və despotizmi artırmaqla, hakim ailənin hakimiyyətinin ömrünü uzatmaq və sərvətlərini artırmaq “siyasəti”ndən dördəlli yapışıb. Nəticədə, ölkənin imici aparılan siyasətə uyğun şəkildə müəyyənləşib, hətta ərazi bütövlüyümüz də şübhə altına atılıb.

Bulaşlıq beynəlxalq imic

1993-cü ildən sonra heç bir seçkinin beynəlxalq normalara uyğun olduğu təsdiqlənməyib. Təsdiq edilən faktlar budur ki, Azərbaycan korrupsiyalaşmış və kriminallaşmış bir rejimin idarəçiliyi altındadır, orada siyasi məhbuslar var, siyasi rəqiblər təqib edilir, mətbuat və jurnalistlər daim təzyiq və həbslərlə üzbəüzdür, bütün seçkilər isə saxtalaşdırılır. Bu baqajla ölkə üçün hansı uğurları əldə etmək olardı ki? Bu imiclə Qarabağ probleminin danışıqlar yolu ilə həllini necə gözləmək olardı ki?

Azərbaycan Qərbdən baxanda çox qorxunc, ərəb və Afrika ölkələrindəki diktaturanın eynisi kimi qəbul edilir. Bizi məhz bu cür ölkələrlə müqayisə edirlər.

Nəhayət, Azərbaycan vətəndaşlarının neçə faizi əmindir ki, indiki rejim vətəndaşların həyatına və taleyinə pozitiv təsir göstərəcək islahatlar aparmaq, problemləri həll etmək niyyətindədir? Neçə faiz əmin deyil ki, indiki hökuməti yalnız ölkənin sərvətlərini və büdcəsini talamaq, mənimsəmək maraqlandırır?

Onlardan və bizdən nələri soruşurlar?

Regionda nələrin baş verdiyini müşahidə etmək çox maraqlıdır. Dövlətlərin birinci şəxsləri, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinin

Gürcüstana səfərindəki təmasları zamanı söhbət əsasən bu ölkənin ərazi bütövlüyünə verilən dəstək, Avropaya və NATO-ya integrasiyadan gedir. Amma həmin rəqəbda olan nümayəndə heyətləri Azərbaycana gələndə söhbət insan haqlarından, siyasi məhbuslardan, demokratiya problemlərindən gedir. Sanki Azərbaycanın ərazi bütövlüyü problemi yoxdur. Bu, qəti olaraq ikili standartın nəticəsi deyil. İndi dünyada prioritetlər belədir ki, bütün söhbətlərin başında insan haqları və demokratiya arqumentləri dayanır. Və heç kim bu özbaşınalıqlara, qanunsuzluqlara və zorakılıqlara göz yummaq istəmir. Qərbin ən nüfuzlu siyasətçiləri belə, Azərbaycan rəsmiləri, prezidentlə təmaslarda bu məsələlər barədə müzakirə aparmayanda öz ölkələrinin ictimaiyyəti və mediası tərəfindən amansızlıqla tənqid edilir. Bu yaxınlarda Azərbaycanda "Eurovision" musiqi yarışması keçirildi, azərbaycanlı mühacirlər Qərb mətbuatında gedən yazıları və buradakı müzakirələrdə araşdırılan faktları ürək ağrısı ilə xatırlamaqdadırlar. Hətta bu yarışmanın boykot edilməsilə bağlı aramsız çağırışlar da oldu. Bunlar təbii idi, çünki həmin Qərb dəyərlərinin daşıyıcılarının - jurnalistlərin, hüquq müdafiəçilərinin gözləri qarşısında Bakı küçələrində insanlara qan uddurulurdu.

Murdar siyasi texnologiyaların vətəni

Rejimin öz siyasi rəqiblərinə qarşı münasibəti üzərində dayanmamaq olmur. Əvvəllər birinci Əliyevin, indi isə onun varisinin öz rəqiblərinə qarşı apardığı çirkli təbliğat və çirkli mübarizə siyasi rəqabətin heç bir standartlarına uyğun gəlmir. Bu müstəvidə daha hansı murdar texnologiyanın tətbiq edilə biləcəyini təsəvvür etmək mümkün deyil. İnsanların və nəhayət, bütün millətin iradəsini sındırmaq üçün tətbiq edilən repressiv metodların, həbslərin sayı-hesabı yoxdur. Hətta siyasi liderlər belə, zaman-zaman polis dəyənəyinin altına verilir. Sərdar Cəlaloğlunun, Lalə Şövkətin, Əli Kərimlinin timsalında bu metod da sınaqdan çıxarılmışdır. Döyülən, işgəncələrə məruz qoyulan, narkotiklə və başqa ağlagəlməz ittihamlarla şərlənən funksionerlərin sayı yüzlərlə, minlərlədir.

Azərbaycanda rejimin siyasi rəqiblərinə qarşı tətbiq etdiyi murdar texnologiyalara heç zaman təəccüblənmək lazım deyil. Sonuncu hadisə də bunu deməyə əsas verir. Söhbət sabiq prezident Elçibəyin zəhərlənməsilə bağlı adını çəkmək istəmədiyim birisinin iddiasından gedir. Bir daha vurğulayıram ki, bunların heç bir əməli məni daha təəccübləndirmir, amma bu sonuncu hərəkət ölkəni və milləti bütün dünyada rüsvay etməkdən, gülüş hədəfinə çevirməkdən başqa heç nə demək deyil. Mən mərhum Elçibəylə kifayət qədər yaxın münasibətlərdə olan insanam. O, Ankarada müalicədə olunanda da ona baş çəkməyi özümə borc

bilmişəm. Heç zaman mərhumun buna bənzər bir eyhamını da eşitməmişəm ki, kimsə, nə zamansa onu zəhərləyib və ya belə bir niyyəti olub. Onu müalicə və müayinə edən bütün həkimlər, bu prosesdə iştirak edən bütün rəsmi instansiyalar bu versiyanı istisna edən bəyanatlar versələr də, rejim öz dəyirmanını işlətməkdədir. Haqlıdır, çünki region “ərəbləşməkdədir”. Cəmiyyət sosial partlayış həddinə gəlib çatanda isə onu heç nə ilə, bütün əvvəlki metodlar da daxil olmaqla, heç nə ilə qorxutmaq mümkün olmur. Rəqiblərə qarşı bu iyrənc təbliğat da həmin nəhəng hadisələrin miqyasını kiçiltmək üçün düşünülmən “profilaktik” tədbirlərdir.

Əlbəttə, Elçibəyin ölümü ilə bağlı cinayət işi açmaq lazım idi. Bunu onu müalicə edən həkimlərin son bəyanatları da zəruri edir. Amma bu cinayət işi Əli Kərimliyə və başqalarına görə deyil, məhz Elçibəyi müalicə almaq imkanından məhrum edən Əliyevlərə qarşı açılmalı idi.

Birinci Əliyev niyə vəfat etdi?

Amma mənə maraqlandıran başqa bir məsələ də var: bu, birinci Əliyevin hansı səbəbdən vəfat etməsi deyil, harada və hansı şəraitdə vəfat etməsilə bağlıdır. Onudamı zəhərlədilər, müalicəsinə mexaniki müdaxilə ilə son verdilər? Axı, sabiq səhiyyə naziri rəsmən bəyan etdi ki, Heydər Əliyev 2003-cü ilin avqust ayında artıq, sağ deyildi. Nəyə görə respublika prokurorluğu cinayət işi açaraq araşdırma aparmır ki, avqust ayından Heydər Əliyevin ölümü ilə bağlı rəsmi bəyanat verilən tarixə qədər o, harada olub? Cəmiyyətə bu müəmma barədə məlumat vermək lazımdır. Axı, indi hər kəs bu barədə danışır ki, həmin ərəfədə hökumət kuluarlarında hakimiyyət uğrunda savaş gedirdi. Taxt-tac və miras uğrunda müharibə başlanmışdı. Bu iki-üç aylıq mərhələ buna görəmi düşünülmüşdü? Bu ölüm faktını gizlətmək, yaxud bu ölümü tezləşdirmək kimlərə lazım ola bilərdimi? Onun adından ortalığa çıxan “vəsiyyət-sərəncam” barədə hələ də müəmmalar var. Axı, sabiq səhiyyə naziri Əli İnsanov təkidlə bildirdi ki, bu sərəncam ortalığa atılanda Heydər Əliyev sağ deyildi.

Elçibəyi necə öldürdülər?

Bu yaxınlarda prezident administrasiyasının şöbə müdiri Əli Həsənovun bir bəyanatına rast gəldim. O, buyururdu ki, Əbülfəz Elçibəy sıradan bir dövlət adamı olmayıb (“Prezident olub” deməyə cəsarət etmədi). Amma Azərbaycanın indiki hakimiyyəti o zamanla, Əbülfəz Elçibəy Türkiyədə müalicəyə aparılanda ona sıfır diqqət verdi. Əliyevçi hökumət xərçəng xəstəliyinə düçar olmuş sabiq prezidenti müayinə, müalicə etmək üçün zərər qədər də təşəbbüs göstərmədiyindən indi onun səhhəti haqqında Azərbaycanın ən namərd adamlarından şər-böhtan toplamağa başlayıb.

Ən rüsvayçı arqumentlərdən biri budur ki, Azərbaycan hökumətinin əlində sabiq prezidentin səhhətilə bağlı heç bir epikriz, heç bir həkim rəyi yoxdur. Çünki bunlar Onun - Milli Azadlıq Hərəkatının lideri Əbülfəz Elçibəyin ölümündə maraqlı idilər. Elə buna görə də onun müalicə üçün qardaş ölkəyə getməsinə hər vasitə ilə mane oldular. Hətta Əliyevçi hökumətin ağırlı münasibətinə görə Türkiyə rəsmiləri onun Türkiyədə müalicəsinə tərəddüdlə yanaşmağa meyilli idilər. Əbülfəz Elçibəyin ölümündə kim maraqlı ola bilərdi? Əli Kərimli, yoxsa Əliyevçi hakimiyyət və bu klan? Axı, Əbülfəz Elçibəy bu klanı siyasi hakimiyyətdən qova biləcək ən uğurlu koalisiyanın ən gerçək təşkilatçısı ola bilərdi. Əlbəttə, bu klan da onun sağalmaz xəstəliyə düçar olduğunu anlayınca bu xəstəliyin müalicə mərhələsi keçənə qədər onun ölkədən çıxmasını əngəlləmişdi. İndi isə öz cinayətlərini başqasının, başqalarının, Elçibəyin yaşamasında və fəaliyyətində ən çox maraqlı olan insanların üzərinə atmaqla öz yaxalarını kənara çəkmək istəyirlər. Amma bu klanın cinayətlərinin izini heç nə ilə silmək mümkün olmayacaq!..

8 hissa

Bu ölkədə Şimali Koreya düzəltmək istərdilər,

-
-

Bu yazını Azərbaycanın siması sayılacaq adamlara müraciət kimi qəbul edin

“Çevrəsi qapalı adam”

İsa Sadıqov, istifadə olan polkovnik

Bu yazını yaxın dostum İsxan Aşurovun nə zamansa mənə danışdığı bir hekayətlə başlamaq istərdim.

”Qərb regionundakı rayonların birində bir kişi vardı. Onu toya və ya buna bınzər yığıncaqlara dəvət edəndə, həmişə bir kənarda əyləşər, başqaları ilə özü arasında şərti bir xətt cızıb bu məsafəni saxlardı. Hətta rəqs etməyə məcbur olanda da adamlara qynayıb-qarışmaz, bu şərti dairəni ciddi şəkildə gözlərdi. Hamı ona təəccüblə və anlaşılmazlıqla baxardı...”.

anlaşılmazlıqla baxardı...”.

Əliyevçi klanın davranışları mənə həmişə bu qərribə adamın hərəkətlərini xatırladır. Həm də, təəssüf ki, yalnız, bu deyil.

Onlar Azərbaycanın fədakarlıq simvollarıdır

Ola bilər ki, mənim müraciət kimi yazdığım bu yazı bəzilərinin xoşuna gəlməsin, bəziləri bunu süngü ilə qarşılaya bilərlər, amma mən bu müraciəti etməliyəm- buna haqqımın çatdığını güman edirəm. Çünki, bəlkə də, yüz minlərlə insan da məndən eyni davranışları gözləməkdə haqlıdır. Bütün bunlar çox aktual məsələlərdir.

Biz Azərbaycanı xərçəng kimi sarmış korrupsiyaya, təhqirlərə, təqiblərə, həbslərə, qətlərə, nəhayət, bu yaramaz rejimin özünə necə son qoya bilərk? Axı, biz 20 ildir yerimizdə addımlayırıq, hər dəfə eyni səhvləri təkrarlayırıq. Məhz, bizim fəaliyyətimiz sayəsində bu rejim özünü qoruyub saxlaya və Azərbaycana qarşı eyni cinayətləri təkrar-təkrar törətməkdə davam edir. Məhz, bu səhvlərin ucbatından, seçicilər, hansı ki, bizim arzuladığımız dəyişikliklər daha çox, onlara gərəkdir,- bizim fəaliyyət və qabiliyyətimizə, ölkədə zəruri və köklü dəyişiklikləri etmək imkanlarımıza get-gedə daha artıq şübhə ilə yanaşmağa başlayırlar.

Mən həmişə xüsusilə qeyd etmişəm ki, indi Azərbaycanda ayaq üstə dayanmağı bacaran siyasi liderlərin əziyyətlərinin və fədakarlıqlarının nəticəsidir ki, bizim ölkəmizi Türkmənistana, Şimali Koreyaya, Kubaya,.. çevirə bilməyiblər. Hakimiyyətdə olan rejim 20 ildir ki, inadla bu istiqamətdə əlindən gələni edib, amma alınmayıb. Azərbaycanda müxalifətin siması sayılan siyasi liderləri bu fəaliyyətlərinə görə qiymətləndirməmək mümkün deyil və onlar buna görə tarixi dəyərlərini almış insanlardır.

Amma əlbəttə, bu, azdır. Biz daha çox istəyirik, biz öz ölkəsində normal, insani hüquqları təmin olunaraq yaşayan bütün millətlər kimi öz ölkəmizdə yaşamaq istəyirik. Biz Azərbaycandakı rejimin eybəcər, heç bir dəyər tanımayan, qəddar, qaniçən olduğunu anlayırıq, amma buna baxmayaraq, mübarizənin davam etməsini, köklü dəyişikliklərin baş verməsini istəyirik. Bu dəyişikliklərə öndərlik etmək missiyası Azərbaycanın indiki müxalifət liderlərinin çiyinlərindədir, millətin və dövlətin taleyi bir çox mənalarda bu insanlardan asılıdır.

Amma onlar hələ az iş görüblər

Bizə aydın deyil ki, daha nə qədər və daha nələr qurban verilməlidir ki, bu liderlər, nəhayət, qalib sonluğa qədər, diktatura rədd edilənə qədər ziddiyyətlərə, əsaslı görünməyən iddialara son qoymağı bacarsınlar, bütün imkanları və qüvvələri birləşdirə bilsinlər və biz, Azərbaycan xalqı olaraq millətin birləşməsi, bütünləşməsi, dirçəlməsi hesabına əldə olunan bu qələbənin şahidi olaq.

Müxalifət liderlərindən tələb olunan sadəcə, budur! Millətin maraqları naminə birləşməyi, bütün imkanları və qüvvələri birləşdirməyi bacarmaq. Yalnız bu və bu parlaq göstəriciyə əlavə edilən qətiyyət, qərar vermək bacarığı, gerçək inamlı fəaliyyət!

Daha nələri və nə qədər itirə bilərik?

Daha nə qədər itirmək olar axı? İtirilmiş torpaqlarımız get-gedə bizdən uzaqlaşmaqdadır. Milyonlarla insan qaçqın taleyini yaşamaqda davam edir. Milyonlarla insan Vətəndə didərgin düşüb və bu axın ildən-ilə artmaqdadır. Bu rejimin hakimiyyəti dövründə on minlərlə insan, gənc həyatını itirdi, on minlərlə ailə xoşbəxtliyini və gələcəyini itirdi. Ölkənin bütün sərvətləri bir ailənin hökmü və tamahı daxilində qarət edilməkdə, milyardlarla vəsait

Azərbaycandan daşınmaqdadır.

Biz bu qanunsuzluğa və özbaşınalığa qarşı birləşə bilmədikcə onlar Azərbaycan xalqı ilə hesablaşmağı ağıllarına belə gətirmir, bu xalqın dəyərli insanlarını adam yerinə qoymamaqdadırlar.

Doğrudanmı, bu qədər qurbanlar və itkilər azdır? Doğrudanmı, hansısa partiyanın, qrupun, klanın maraqları Azərbaycan xalqının maraq və mənafeələrindən daha müqəddəsdir? Bu acı gerçəkliklər bizə birləşmək və bu yaramaz gerçəkliyi üzərimizdən atmaq üçün yalnız birləşmək şansı vermir, həm də bunu bizim üzərimizə bir borc olaraq, öhdəlik olaraq qoyur.

Bu birliyi təmin etməyin, mövcud olan birlik modellərini daha da gücləndirməyin yalnız bir alternativ var: bu rejimə boyun əymək və bu rejimin arqumentlərinin gücləndirilməsinə xidmət etmək.

Və bu rejim bəzən açıq, bəzən də qapalı şəkildə bütün dünyada öz təbliğatını aparmaqdadır. Bu rejimin yaramaz təbliğatçıları uzun illərdir ki, Azərbaycan xalqının nə demokratiyaya, nə də həmin demokratik dəyərlər uğrunda siyasi mübarizəyə hazır olmadığını bütün dünyaya təlqin etməklə məşğul deyillərmi? Onlar yorulmadan, usanmadan özlərinin alternativsiz olduqlarını, onlara qarşı olanların siyasi güc olmadıqlarını bütün dünyada bağırmaqda deyillərmi?

Biz nəyi tələb edirik?

Azərbaycanın müxalif siyasi liderləri, müxalif siyasi mərkəzləri həm də bu iddiaları darmadağın edərək qələbə əldə edə və Azərbaycanı bu işğalçı rejimdən xilas edə bilirlər.

Bu birlik təmin olunmadan, uzun illərdir davam edən intriqalar daha da genişlənəcək, liderlər və siyasi partiyalar əsas düşməni, Azərbaycanı əsarətdə saxlayan klanı bir kənara buraxıb bir-biri ilə rəqabəti şiddətləndirəcək.

Ola bilər ki, bəzi iddialı, amma gerçəkdə heç bir gücü və aktuallığı olmayan bir çox partiyalar da məhz, bu intriqaların yaratdığı qarışıqlıq inamsızlıqdan yaranıblar. Və heç şübhəsiz, aparıcı siyasi liderlər vahid bir siyasi güc, bütöv əzəmətli bir siyasi orqanizm yarada bilsələr kənarda varmış kimi görünən bu əlavə çəkişmə mərkəzləri də dərhal yox olacaq.

Bu rejimi yox etmədən kimsə öz gücünü cəmiyyətə və ya rəqib hesab etdiyi siyasi qüvvəyə qəbul etdirə bilməz. Bəyəm hamıya aydın deyilmi ki, heç bir partiya bütün cəmiyyəti təkbəşinə səfərbər edə, prezident, parlament seçkilərini qazana bilməz. Bu qədər inzibati və maliyyə resursu ilə indiki hakimiyyət belə bunu bacarmır və bütün mərhələklərdən olan seçkiləri açıq-aşkar saxtalaşdırmaq hesabına hakimiyyəti zəbt edir. Bəyəm, indi elə bir müxalif güc varmı ki, indi hakimiyyətdə olanların üsulundan yararlanıb təkbəşinə hakimiyyətə gələ bilsin? Hətta olsa belə, bu qayda ilə hakimiyyətə gəlmək Azərbaycan cəmiyyətinə yaxşı nə vəd edə bilər ki?

Bir qədər əvvəl qeyd etdim ki, indi siyasi müxalifətin siması sayılan adamların adları tarixə qeyd edilib. Bu, həm də tarix qarşısında əlavə məsuliyyət deməkdir. Milyonlarla insan bu liderlərin qarışıqlıq münasibətlərinə, onların birlik əzminə və birləşmək mədəniyyətinə baxaraq cəmiyyəti keyfiyyətcə dəyişdirə biləcək proseslərin lokomotivinə çevrilmək istəyirlər. Amma bu əzm və iradə olmalıdır. Milyonlarla insan baxdıqları səmtdə heçliyi, boşluğu və ya intriqaları deyil, həmin birləşdirici əzmi, bu əzmin yaratdığı gücü görmək istəyirlər.

Liderlik, həm də nəhəng məsuliyyət deməkdir. Bu günkü partiya lideri sabah cəmiyyətin əsaslı, əhəmiyyətli hissəsinin lideri deməkdir. Belə lider öz dar və korporativ maraqlarla birləşdirdiyi insanlarla deyil, cəmiyyətin ən geniş spektrini təmsil edən insanlarla,

komandalarla işləməyi bacarmalıdır. Bunu bu gün etmək daha sanballı xidmət demək deyilmi?

Kim diktatoru seçki ilə yenəcəyinə əmindir?

Mən əminəm ki, indiki rejimin indiki davranışları müstəvisində heç bir seçki heç bir müxalif siyasi qüvvənin hakimiyyətə gəlməsi ilə nəticələnmə bilməz. Kim təsəvvür edir ki, seçkilərdə İlham Əliyevə qalib gələcək və İlham Əliyev də onu təbrik edərək məğlubiyyətini etiraf edəcək?

Demək situasiya seçkiyə qədər dəyişməlidir. Elə bir situasiya yaranmalıdır ki, qalib gələn siyasi qüvvə məğlub olan siyasi qüvvənin ərköynlüyündən, tiranlığından, qəddarlığından asılı olmayaraq ölkənin idarəciliyini ələ ala bilsin. Demək, bu rejim, mahiyyətcə, seçkilərdən öncə dəyişdirilməlidir. Mahiyyəti dəyişdirilməmiş diktatura rejimi ilə seçki intriqalarına qoşulmaq heç kimə heç bir qələbə şansı tanımır. Demək, avtoritarizmi sındırmadan kimsə seçkilərin favoritinə çevriləcəyini, bu diktaturanı hakimiyyətdən seçki yolu ilə uzaqlaşdıracağını iddia edə bilməz.

Cəmiyyətin qələbə şansı liderlərin indiki mərhələdə davranışlarından, fəaliyyətlərindən və qarışıqlıq münasibətlərindən çox asılıdır.

Birlikdə və yalnız birlikdə güclü ola bilərik. Bəziləri iddia edə bilərlər ki, əvvəllər də hansısa bloklar, alyanslar olub, amma heç nə dəyişməyib. Əminliklə söyləmək olar ki, o blokların hamısı, sanki qısa müddətli məqsədlər üçün yaradılmış, seçkidən dərhal sonra dağılacağı şübhə doğurmayan birliklər idi. Həmin bloklar mübarizənin bütün əzablarını birlikdə adlayaraq qələbəyə qədər davam etmək üçün yaradılan alyanslara bənzəmirdi.

Təbii ki, demokratik cəmiyyətlərdə fikir müxtəlifliyi, ziddiyyətlər tamamilə normaldır. Amma Azərbaycanın indiki durumunda fikir müxtəlifliyinin ziddiyyətə çevrilməsi bağışlanmaz yanlışlıq olardı. Buna görə də bütün siyasi qüvvələr yalnız bir məqsəd uğrunda birləşsələr qələbə əldə etmək mümkün olar: "bu rejim yox olmalıdır!" Bizdə, hərbcilərdə də oxşar situasiya var. "Əsas zərbə" anlayışı mövcuddur. Bütün şərtlər daxilində bütün qüvvələri birləşdirib bir məqsədə doğru bir zərbə endirmək. Buna görə də, hörmətli siyasi liderlər bütün imkanları səfərbər edərək əsas məqsəd uğrunda bir möhkəm güc formalaşdırmağı bacarmalıdırlar və bütün başqa mülahizələr ikinci dərəcəlidir. Bu vahid güc formalaşan zaman

əhalinin bütün təbəqələrinin dəstəyi və fəallığı aşkar görülcəkdir. Təbii, başqa ölkələrin təcrübəsində olduğu kimi, Azərbaycanda da gəncliyin üzərinə böyük missiya düşür. Bir zamanlar Azərbaycan gəncləri böyük ruh yüksəkliyi ilə, ölümün gözüne dik baxaraq düşmənlə döyüşə yollanırdı. İndi hər bə yoxdur. Əli dəyənəkli polisler var. Bu, əli silahlı düşmən qədər təhlükəli deyil. Amma ölüm təhlükəsinin hər addımında olduğu həmin zamanlarda olduğu kimi, ölüm təhlükəsinin olmadığı indiki zamanlarda Vətənin, millətin və dövlətin taleyi həll olunur.

Sadəcə olaraq, həminin bircə həftə, bir neçə gün qorxmaması tələb olunur ki, ondan sonra daha heç kim qorxmasın! Və gənclik bu örnəyi yaratmağa qadirdir.

Birinci, ikinci və sonrakı dərəcələrdən olan məsələlər

Bəli, bu mərhələdə hər şey siyasi liderlərdən asılıdır. Onlar avtoritarizmlə savaşı bu ən həssas zamanlarında cəmiyyəti səfərbər etməyin ən optimal yollarını müəyyən etməlidirlər. Tamamilə mümkündür ki, vəziyyəti nəzarətdən çıxarmaq, xaosə sürütləmək istəyən hansısa qüvvələr olsun. Bu halda da həmin qüvvələrin qarşılarında dayanan güc olacaqdır. Xalqın və onun mütəşəkkil hissəsinin gücünü, bizim gücümüzü!

Yetər ki, bütün siyasi liderlər diktaturanı rədd etməyi başlıca missiya saysınlar. Yetər ki, onlar "kim vahid namizəd olacaq" kimi ikinci dərəcəli məsələlərin üzərində mübahisələr açaraq qüvvələri parçalamasınlar.

Mən bütün bu illər ərzində Azərbaycanda diktaturaya qarşı sinə gərərək mübarizəni davam etdirən liderlərin həminə sayğı duyuram. Millətin əhəmiyyətli hissəsi həmin liderlərə sayğı bəsləyir və kimsə buna şübhə etməsin. Amma indi bu potensialı və enerjini qələbəyə çevirmək məqamıdır.

Bütün ikinci dərəcəli məsələləri rədd edin, əsas məqsədin diktaturanı və avtoritarizmi yox etmək, Azərbaycanda gerçək demokratiyanı bərqərar etmək olduğunu bəyan edin. Arxanızda milyonların olduğunu görəcəksiniz. Bu bəyanat milyonların inamını bərpa edəcəkdir. Mən də həmin milyonların arasında olanlardan biri olaraq bu bəyanatın səsləndirilməsini, başlıca məqsədin əldə edilməsi yolunda ikinci və sonrakı dərəcəli problemlərin müzakirələrdən çıxarılmasını tələb edirəm. Biz sona qədər sizin arxanızda olacağıq!

9 hissa

“Milyarderlər müstəqil təşəbbüslərinə görə vurulurla”

-
-
-

«Bu rejim millətin qaymağı olan ziyalılara qarşı həmişə belə davranıb, ona sındırılmışlar lazımdır»

Azərbaycan hökumətinin nəzarətində olan media orqanları vasitəsilə Rusiyadakı azərbaycanlı milyarderlərin

yaratdığı təşkilata - Milyarderlər Ittifaqına, xüsusilə də onun təsisçilərindən Rüstəm İbrahimbəyov və Söyün Sadıqova qarşı qarayaxma kampaniyası səngimir. Bu kampaniyanı həyata keçirənlər onları “xəyanətkar” kimi təqdim etməyə çalışır. Sözsüz ki, ölkənin fəal ictimai-siyasi kəsimi bu kampaniyanın arxasında duran səbəbləri yaxşı bilir. Azərbaycandan kənarda olsa da, ölkədə baş verən prosesləri diqqətlə izləyən, mühacirətdə olan polkovnik Isa Sadıqovla söhbətimiz də bu mövzu ətrafında oldu:

- Azərbaycan hakimiyyətinin Rusiyadakı azərbaycanlı milyarderlərin yaratdığı yeni təşkilata münasibətini yəqin ki, müşahidə edirsiniz. Sizcə bu münasibət nədən qaynaqlanır? Bu adamları niyə belə “baltalayır”?

- Açığını desəm, bu istərik reaksiyanın səbəblərini anlaya bilmədim. Uzun illərdir ki, ən müxtəlif kriminal olaylarla yadda qalan hakimiyyət indi özünün bütün resurslarını Rusiyadakı Azərbaycan mənşəli milyarderlərə, onların

təmsilçisi olaraq çıxış edən Söyün Sadıqova qarşı əks-təbliğət kampaniyasına səfərbər edib.

Mən bu adamların bəyanatları ilə tanış oldum. Bəyanatda deyilir ki, bu yeni birlik Rusiyadakı azərbaycanlıların müdafiəsi, onların təşkilatlandırılması, hüquqlarının müdafiəsi məqsədilə yaradılır. Buna yalnız sevinmək lazımdır. Bir parça çörəyə görə vətəninə tərk edib Rusiyaya sığınmış milyonlarla insanın arxasında durmaq, onlara yad ölkədə dayaq olmaq məgər yaxşı niyyət deyil? Axı həmin milyonlarla insan məhz, Azərbaycan hökumətinin yarıtmaz daxili siyasəti üzündən didərgin düşüb və bu axın az qala, hər gün davam edir. Onları Söyün Sadıqov və ya onun təmsil etdiyi alyansa daxil olan adamlar didərgin salmayıblar axı! Bu alyansa daxil olan insanlar, elə həmin Söyün Sadıqov, Telman İsmayılov və başqaları Rusiyaya pənah aparan azərbaycanlılara iş yeri yaradır, onların çörək pulu qazanmasına səbəb olurlar. Əlbəttə, mən birbaşa şahidi deyiləm, amma onlarla, yüzlərlə insanın söhbətlərindən bilirəm ki, bu, belədir. Abbas Abbasov uzun illər ərzində Azərbaycan hökumətinin tərkibində işləyib. Əgər o, pis adam idisə, niyə onunla işləyirdilər və rahatca öz təşəbbüsü ilə istefaya getməsinə şərait yaradırdılar? Mən onu şəxsən tanıyıram və ölkə üçün ən çətin zamanlarda, müharibə illərində hansı işlərlə, hansı səviyyədə məşğul olduğundan da xəbərdaram. Bu, həmin illər idi ki, o zamanlar Azərbaycan hökumətinin indiki ən iri məmurları kazinolarda fırlanırdılar. Necə olur ki, bu adam təqaüdə çıxaraq ciddi və xeyirxah bir işlə məşğul olmaq, Rusiyadakı milyonlarla həmvətənimizin problemlərinə müdaxilə etmək istəyən kimi “pis adama” çevrilir?

İndi bu adamlara qarşı başlanan təbliğət o tribunallardan gedir ki, həmin mətbuat vasitələri az əvvələ qədər Vahid Ələkbərovu, İsgəndər Xəlilovu və başqalarını millətin qızıl fonduna daxil olan adamlar kimi təqdim edirdilər.

- Bu adamlar və onların yaratdığı təşkilat Rusiyadakı azərbaycanlılarla bağlı hansısa əhəmiyyətli işlər görə bilərmə? Oradakı azərbaycanlıların durumu barədə məlumatınız var, hər halda...

- Rusiyadakı azərbaycanlıların çox ciddi şəkildə və ciddi əsaslarda təşkilatlanmasına ehtiyac var. Orada bizim bu qədər imkanlı, proseslərə müdaxilə etmək imkanı olan adamlarımız varsa, nə üçün bu zamana qədər azərbaycanlıların Rusiyanın ictimai-siyasi bəyanatlarındakı rolu başqa millətlərdən geridə qalır? Uzun illər ərzində bu işlər YAP-ın nəzarəti altında gedirdi və guya, gedirdi. Ona görə “guya” deyirəm ki, heç bir nəticə yoxdur. Ermənilərin və başqa millətlərin varlı insanları orada güclü və ciddi əsaslar üzərində diaspora yaradıblar. Bizim diaspora isə uzun müddət ərzində “Moskvada Heydər Əliyevə heykəl qoyulacaq, ya yox?” məsələsi üzərində “mübarizə” aparıb. Bu qədər qeyri-ciddilik olmaz, axı. Bizim Rusiyadakı milyarderlərimiz oradakı azərbaycanlıların təmsilçiliyinin səviyyəsinin qaldırılması üçün hansısa müstəqil təşəbbüslər göstərməyə başlayıblarsa, bunun nəyi pisdür? Onlar qərara gəliblər ki, faktiki olaraq, hamı tərəfindən atılmış, arxasız-dayaqsız qalmış Rusiya azərbaycanlılarının problemlərilə məşğul olsunlar, bunu da yalnız alqışlamaq lazımdır.

- Amma sanki Diaspora Komitəsi bütün bu proseslərdən kənardadır. Komitə milyarderlərin alyansını da yalnız pisləməklə kifayətləndi...

- Mən Azərbaycan hakimiyyətinin narahatlığını başa düşürəm, çünki bu hakimiyyətin kriminal mahiyyətinə bələdəm. Onlar hesab edirlər ki, millətin problemlərini həll etmək yox, onun üçün həmişə problemlər yaratmaq lazımdır. Azərbaycandakı Diaspora Komitəsi də elə sanki buna görə yaradılıb. Məhz, bu komitənin məqsədyönlü fəaliyyətinin nəticəsidir ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar arasında çəkişmə və intriqa ən yüksək səviyyəyə çatıb. Rusiyada bu problemləri yoluna qoymaq niyyətilə təşəbbüs göstərən insanlara mən şəxsən təşəkkür edirəm.

- Yeni alyansın əsas simalarından biri olan Rüstəm İbrahimbəyova qarşı xüsusilə qarayaxma kampaniyası Sizin üçün nə dərəcədə gözlənilən oldu?

- Bu tərkibdə Rüstəm İbrahimbəyov kimi insanın olması onun mötəbərliyini xüsusilə artırır. İndi Rüstəm İbrahimbəyova qarşı hansı yaramaz kampaniyanın aparıldığı məni heyrləndirmir. Bu kampaniyanı aparanların Rüstəm müəllimin səviyyəsini dərk etmələri məni heyrləndirirdi. Rüstəm İbrahimbəyov fəxr ediləsi, qürur duyulası adamdır, bu cür insanları dinləmək lazımdır, onların təşəbbüslərinə dəstək lazımdır. Amma ona qarşı düşməncəsinə təbliğat aparılır, onu həтта qınamırlar, ittiham edirlər, ləkələyirlər. Bu rejim illər uzununu millətin qaymağı olan ziyalılara qarşı bu şəkildə davranıb, əsl ziyalılıq onlar üçün dərk edilməz bir qabiliyyətdir. Onlara yenilmiş, məğlub olmuş, sındırılmış ziyalılar lazımdır, müstəqil düşünmək və hərəkət etmək iddiasında olanları isə düşmən kimi qəbul edirlər. Bunlara susdurulmuş ziyalılar lazımdır ki, millətə qarşı cinayətləri təşkil etmək rahat olsun.

- Bu adamların Azərbaycanda yaşamadığı, bəzilərinin, məsələn, Söyün Sadıqovun Azərbaycanda doğulmadığını əsas gətirərək deyirlər ki, onları Azərbaycana heç nə bağlamır və onlar Azərbaycanı təmsil edə bilməzlər. Siz də Azərbaycanda doğulmamısınız. Azərbaycanı təmsil edə bilməzsiniymi?

- Azərbaycan bizim ana vətənimizdir. Söyün Sadıqovun və başqalarının harada doğulmasından, harada yaşamasından asılı olmayaraq, Azərbaycan onlar üçün müqəddəsdir. Mən Gürcüstanda doğulmuşam, amma bu o demək deyil ki, Azərbaycan mənim Vətənim deyil. Mən Gürcüstan üçün Azərbaycan üçün etdiklərimin onda birini də etməmişəm. Həmişə hesab etmişəm ki, bütün potensialımı ilk növbədə Azərbaycana sərf etməliyəm. Buna görə də bu söhbətləri ortaya atmaq demoqogiyadır və iyrənc təbliğatın davamıdır. Həm də, axı necə olur ki, uzun illərdir bu adamlar Rusiya Azərbaycanlılarının Konqresinin rəhbərliyində olanda, həmin bu YAP bayrağı altında yaradılan o təşkilatın əsas simaları olanda Azərbaycanı təmsil edə bilirdilər, amma indi yox?

Son günlər mətbuatın gündəmində olan simalardan biridə İsa Sadıqovdur. Onun Azərbaycana qayıdacağı ilə bağlı verdiyi açıqlamadan sonra, beynəlxalq axtarışa verilməsi, bir sıra suallar ortaya çıxardı. İsa Sadıqovun Azərbaycana qayıtması niyə narahatlıqla qarşılandı?

Etatist.com-un müəhəbbi Müdafiə Nazirinin keçmiş müavini, hazırda mühacir həyatı yaşayan və beynəlxalq axtarışda olan polkovnik İsa Sadıqovdur.

"Mənə qarşı cinayət işinin açılması ancaq gülüş doğura bilər"

- Sizin Azərbaycana gəlməyiniz xəbəri yayıldıqdan sonra haqqınızda cinayət işi açıldı, beynəlxalq axtarışa verildiniz. Nədir bütün bunların səbəbi?

- Mənə qarşı cinayət işinin açılması ancaq gülüş doğura bilər. Başdan-ayağa cinayətlərin içində bulunanlar mənə qarşı cinayət işi açar bilər. Tənbəllik etməyib bunların cinayətlərinin bəzilərinə yadınıza salmaq istədim - 6 rayonun 2 ay ərzində işğalı, 1 milyon qaçqın, Əliyevin qış avantürası 1993-94-cü illər, atəşkəsin imzalanması, atəşkəs zamanı minlərlə əsgərin həlak olması, minlərlə əsgərin xəstəlikdən dünyasını dəyişməsi, milyardların ölkədən çıxarılması, adam oğurluğu, korrupsiya, rüşvət, özbaşınalıq. Bu qədər cinayətkar bir hakimiyyət mənə qarşı hansı cinayət işi açar bilər? Və ya hansısa başqa birinə? Axı açıq-aşkar görünür ki, bunlar mahiyyətcə quldur, kriminal bir dəstə öz hakimiyyətlərindən istifadə edib istədiklərini edib, hakimiyyətlərini qoruyurlar.

- Niyə hakimiyyət sizin Azərbaycana gəlməyinizdən narahatdır?

- Milli Şuranın yaranması, müxəlif qüvvələrin bir araya gəlməsi bunları qorxuya salıb, narahat edib. Bunlar bilirlər ki, bu cinayətlərinə görə xalq bunlardan izahat istəyəcək və ona görə də indi çalışırlar birtəhər öz ömürlərini uzatsınlar. Hədə-qorxu ilə insanları tutduqları yoldan çəkəndirsənlər. Amma bu artıq mümkün deyil. Bunlar artıq iylənməyə başlayan meyitə bənzəyir və xalq bu meyiti tezliklə basdıracaq. Bəli mənim də geriye dönməyimdən çəkinirlər. Bunlar artıq hamıdan ehtiyatlanırlar. Görün nə qədər insanımız həbs olunur, axtarışa verilir? Bunlar başa düşmür ki, bununla ancaq ölümlərini, sonlarını yaxınlaşdırırlar.

- Milli Şura yetkililəri ilə təmaslarınız varmı?

- Milli Şura yetkililəri ilə nəinki təmasım, dostluq münasibətim var və hamısına

hörmətlə yanaşıram. Əksəriyyəti ilə uzun illərdir dostluq edirik. Və bu da təbiidir, ona görə ki, onlar cəmiyyətdə tanınmış, hörmətə layiq insanlardır, hansılar ki, bu vəziyyətdən çıxış yolunu Milli Şurada görür.

- Bildiyim qədəri ilə 4 iyun qiyamını yatırmaq vəzifəsi 1993-cü ildə həm də sizə həvalə olunmuşdu. İddialara əsasən Sürət Hüseynovla sizin aranızda Gəncədə qalmaqla yaşanmışdı. Sonra isə həbs olunmuşdunuz.

- Gəncədə tapşırıqları başqa adam almışdı, mənə tapşırılmamışdı. Bunu mən yazılarımda qeyd etmişdim və o hadisələrin bu hadisələrə heç bir aidiyyəti yoxdur. Söhbət bugünkü gündən gedir. O hadisələri sizinlə Bakıda müzakirə edirik. Zamanım çox olacaq.

"Rüstəm bəy qayıdacaq Azərbaycana, onun müvəqqəti Rusiyada yaşaması və fəaliyyət göstərməsi o demək deyil ki, bu Rusiya proyektidir"

- Hökumət nümayəndələri Milli Şura projektini Rusiya ssenarisi hesab edir. Bu sizdə narahatlıq doğurmur ki?

- Milli Şura Rusiyanın proyektini olduğu kimi gəlincə, birmənalı olaraq deyərdim ki, yalan və boş iddialardır. Rusiyanın proyektini indiki hökumətdir. 1993-cü ildən bəri kimdir bu hakimiyyətin legitimliyini tanıyan? Rusiyanın kiminlə sıx əlaqələri olub? Rusiyanın bölgədə maraqlarını qoruyub saxlayan Əliyev hakimiyyətidir. Əliyevlərin ailəsi uzun müddətdir harda yaşayır? - Rusiyada. Necə oldu ki, bütün milli qüvvələri birləşdirən bir qurum Rusiyanın proyektini oldu, Əliyev ailəsi isə milliyyətə çevrildi? Nə vaxtdan bu cinayətkar rejim milli oldu? Tam əminliklə deyə bilərəm ki, bu boş söhbətlərdir. Bu birlik zamanının tələbi, xalqımızın arzusudur. 20 il ərzində belə bir birliyə nail ola bilmirdik, ona görə ki, aramızı vururdular, qarşı qarşıya qoyurdular bizi. Bir məqsədlə ki, hakimiyyətlərinin ömrünü uzatsınlar. Bu dəfə alınmadı və ölkədə fəaliyyət göstərən sağlam qüvvələr bir araya gələrək bu birliyi yaratdılar. Rüstəm bəy qayıdacaq Azərbaycana, onun müvəqqəti Rusiyada yaşaması və fəaliyyət göstərməsi o demək deyil ki, bu Rusiya proyektidir. Onda 3 milyondan artıq Rusiyaya səpələnmiş vətəndaşlarımız da Rusiya proyektidir? Bu necə olur? Əhalinin demək olar yarısı Rusiyada çörək pulu qazanır. Bunu Milli Şura edib? Bu rejim milyardları oğurlamasın iş yerləri açsın, atasına heykəllər qoymasın, əvəzində zavodlar açsın, vətəndaşlarımız gedib orda-burda hantballıq etməsin, ailələri ilə birlikdə vətəndə yaşasınlar. Necə oldu bir qrup quldur, oğru, cinayətkar dəstə milli oldu, qalanı isə Rusiya pərəst? İnsanlar belə böhtanlara cavab verməlidir.

"Azərbaycana qayıdacam. Təkcə mən yox, 100 minlərlə həmvətənimiz"

- Azərbaycana gerçəkdən qayıdacaqsınız? Qayıdacaqsınızsa dəqiq tarixi bəllidir?

- Azərbaycana qayıdacam. Təkcə mən yox, 100 minlərlə həmvətənimiz. Onlar da başa düşür ki, bu vətəni bu işğaldan azad etməliyik. Hər kəsin öz missiyası olacaq o cümlədən mənim.

- Özünüzdün həyatınıza təhlükə görürsünüz? Və ya bununla bağlı hər hansı tədbirlər həyata keçirilirmi?

- Həyatıma heç bir təhlükə görmürəm və heç bir tədbir görmürəm. Təhlükəni bunlar görür və ona görə də belə tədbirlər görürlər, qorxu içindədirlər. Amma faydası yoxdur. Qəddafilərdə, Səddamlarda, Çauseskularda belə tədbirlərə əl atırdılar, amma xalqın qəzəbindən yaxalarını qurtara bilmədilər.

"Mənim dostlarım vətəni sevən, vətəni qoruyan, millətinə sadıq qalan şərəfli zabit və generallardır, keçmiş döyüşçülər, əlillərdir"

- Millət vəkili Qüdrət Həsənquliyev Milli Məclisin sesiyasında bildirmişdi ki, Müdafiə Nazirliyində köhnə kadrlar var və onlar yüksək mövqe tutublar. Azərbaycana gəlməyiniz məsələsində hökumətin narahatçılığı sizin ordudakı əlaqələrinizlə şərh edilə bilərmi? Həqiqətən belə köklü dayaqlarınız varmı orduda?

- Bəli. Orduda köhnə kadrlar da var, onlar orduda olmasa kim bilir nələr baş verər. Onlar böyük təcrübəyə malik və sınaqdan keçmiş zabit və generallardır. Onların içində mənim də döyüş yoldaşlarım var və bu da adidir. Bunlar gedib qumarxanalarda, kazinolarda gizlənməyəydilər, gəlib, döyüşüb, özlərinə dost qazanardılar. Bunların dostları qumarbaz, oğru, quldurlardır, mənim dostlarım isə vətəni sevən, vətəni qoruyan, millətinə sadıq qalan şərəfli zabit və generallardır, keçmiş döyüşçülər, əlillərdir. Budur mənim bunlardan fərqim, mənim dostlarımla bunların dostlarının fərqi. Ona görə qorxurlar. Qorxsunlar, deməli qorxuya səbəb var.

- Tez-tez "Azadlıq" qəzetində yazılarınız yayımlanır. Bu yazıları yazmaqda məqsədiniz nədir? Buna görə hansısa reaksiyalar alırsınız mı?

- Yazmağımın məqsədi, həqiqətləri yazmaqdır. Reaksiyalar omalıdır, onsuz olmaz.

"Bu il dəyişiklik baş verəcək, əmin ola bilərsiniz"

- Hökumətin 2013-cü il prezident seçkilərində dəyişəcəyinə inanırsınız?

- Bu il dəyişiklik baş verəcək, əmin ola bilərsiniz. Mənim harda yazdığım dan, reaksiyalardan asılı olmayaraq dəyişiklik baş verəcək.

- Müxalifət partiyalarının kölgə kabineti yayımlanmışdı, sizin adınız orada Müdafiə Naziri kimi göstərilmişdi. Bu barədə müzakirələriniz olubmu?

- Sözü düzü xəbərim yoxdur. Mən fəaliyyətimi kimsə olmağa görə qurmuram. Mən vəzifə dalınca qaçan deyiləm. Mənim məqsədim vətəni bu işğaldan azad etməkdir. Müdafiə naziri postuna bizim daha layiqli insanlarımız, generallarımız var. Mənim məqsədim vəzifə yox, vətəndir.

- Sizin fikrinizcə ordu hakimiyyət dəyişikliyi məsələsində proseslərə qatıla bilərmi?

- Bir şeyi deyirəm – xalqa əl qaldıran, silah qaldıran, gücdən istifadə edən ölümünə qol çəkməli olacaq. Mən bunu tam səmimiyyətimlə deyirəm. Bəsdir bu xalqın qanını tökdülər, alçatdılar, talan etdilər. Mən xalqımla birlikdə olacam və axıra qədər onu müdafiə edəcəm. Necə ki, vaxtı ilə müharibə zamanı erməni quldurlarından müdafiə etmişəm. Bunlar bunu nəzərə almalıdır. Yoxsa xalq üsyanı qarşısında heç bir qüvvə tab gətirə bilməz.

- Siz Azərbaycanca bunca il mühacirətdən sonra qayıtdıqda proseslərdə hansı mövqedə, iştirak edəcəksiniz?

- Onu hadisələrin gedişatı göstərəcək. Xalqıma isə sözüm bu olacaq: bu qədər əzilmək, alçaldılmaq olmaz. Biz birlikdə bu rejimə son qoymalıyıq. Heç kəs gəlib bizim əvəzimiə hakimiyyətlə mübarizə aparan deyil.

2

Hərbi Prokurorluğun Xüsusi İstintaq İdarəsində barəsində Cinayət Məcəlləsinin 341.3 (müharibə dövrü və ya döyüş şəraitində və ya hakimiyyət və ya qulluq mövqeyindən sui-istifadə, səlahiyyət həddini aşma) maddəsi ilə cinayət işi başlanan və beynəlxalq axtarışa verilən müdafiə nazirinin sabiq müavini, polkovnik İsa Sadıqov Gunxeber.com-a müsahibə verib.

Müsahibəni təqdim edirik.

-İsa bəy, beynəlxalq axtarışa verilməyinizin sizə hansısa real təhlükəsi varmı?

-Sözün düzü, bunlar nəyi və kimi axtarır başa düşə bilmirəm. Niyə indiyə qədər məni axtarmırdılar. Əgər doğrudan da ortada nəşə var idisə illərlə Azərbaycanda yaşamışam, 12 ildi də Norveçdə idim niyə bu məsələni gündəmə gətirmirdilər?

Görünür, bunları narahat edən mənim fəaliyyətim, çıxışlarım, yazılarım və nəhayət vətənə dönmək istəyimdi.

-Barənizdə axtarış elan olunduqdan sonra sizi tutmaq ki, Türkiyədə, Gürcüstanda, yaxud Rusiyada saxlaya bilərlərmi?

-Bir şeyi dəqiq bilirəm ki, bunlar qorxu içərisində öz sonlarını hiss edirlər. Başa düşürlər ki, bu dəfə xalqın qarşısında tab gətirə bilməyəcəklər.

Bu açıq-aydın görünür. Son həbslər də bunu göstərir. Qurban Məmmədov, Tofiq Yaqublu, İlqar Məmmədov, Akif Muradverdiyevin həbsləri də elə bunun

göstəricisidi. Amma bu həbslərlə, hədə qorxularla gedən proseslərin qarşısını ala bilməyəcəklər, bu mümkün deyil. Xalq bunların hakimiyyətdə qalması ilə razılaşmayacaq. 40 ildə bu xalqa hansı divanları tutmayıblar ki?

Elə bu son 20 ili götürək, görün başımıza hansı oyunları açıblar. Torpaqlarımızın işğalı, 1993-94-cü ilin faciəli qış hərbi əməliyyatları, atəşkəs dövründə minlərlə əsgərimizin həlak olması, milyardların ölkədən çıxarılması və sair hamısı bunların zamanında baş verib.

-Sizcə, hakimiyyətin beynəlxalq aləmlə indiki münasibətləri necədi? Bəzən deyirlər ki, hakimiyyət qarşıdakı seçkilərlə bağlı müəyyən dairələrlə razılığa gəlib.

-Bütün dünya, o cümlədən də qonşu dövlətlər Azərbaycanı idarə edənlərin kim olduqlarını yaxşı bilirlər. Azərbaycanda necə rejimin hakimiyyətdə olmasından xəbərdardılar və özünə hörmət edən dövlətlər belə bir rejimin hakimiyyətdə qalmasına razılıq verə bilməz.

Xorvatiyanın baş naziri bu hakimiyyət haqda xoş söz dedi, ciddi qınaqla üzləşdi.

-İsa bəy, hazırda hansı ölkədəsiz və hansı planlarınız var?

-Hazırda Türkiyədəyəm, Norveçə qayıdıb bəzi sənədlərimi, vizamı qaydaya salıb Gürcüstana gələcəm. Oradan da söz verdiyimiz kimi vətənimiz Azərbaycana. Özlərini öldürsələr də, Azərbaycana gələcəyik.

Tək mən yox, dünyaya səpələnmiş minlərlə soydaşımız Azərbaycana dönüb öz sözlərini deyəcək. Azərbaycanı xilas etməliyik və Milli Şura bunu edəcək.

-Milli Şurada Rusiya barmağından danışılır, sizcə reallıq necədi?

-Mən bütün danışıklarda iştirak etmişəm. Tam əminliklə deyirəm ki, bu barədə danışılanlar boş və yalandı.

Əvvəla, Milli Şurada bütün milli qüvvələr iştirak edir və bu qüvvələrin daha böyük, daha geniş dayaqları var. Digər tərəfdən də Rusiyanın layihəsi elə indiki hakimiyyətdi.

-Bəs o zaman niyə hakimiyyət tərəfindən Rusiya məsələsi ortaya atılır?

-Tam əminliklə deyirəm ki, Milli Şura bizim yaxın dostların ideyasıdır. Rüstəm İbrahimbəyovun Rusiyada yaşaması o demək deyil ki, Milli Şura Rusiyanın layihəsidir və orda iştirak edənlərin hamısı Rusiyanın hansısa planının

içərisindədir. Milli Şuranı Rusiyaya bağlayanlar səhv edir. Mənim dostlarımızın hamısı ilə, o cümlədən də İsa Qəmbərlə, Əli Kərimli ilə söhbətlərim olub. Əminəm ki, sizin İsa Qəmbərə, Əli Kərimliyə inamınız var. Əgər varsa deməli deyilənlər yalandı.

Hazırda siyasi mühacirətdə olan keçmiş hərbi İsa Sadıqov Avropa.info saytına müsahibə verib. Etatist.com müsahibəni təqdim edir:

- İsa bəy, Sizin fikrinizcə, haqqınızda yayılan dezinformasiya, yəni beynəlxalq axtarışa verilməyiniz və sonradan Gürcüstanda həbs olmağınız barədə xəbərlər haradan qaynaqlanır?

- Bəy, bunları mən əvvəldən gözləyirdim. Bunlar artıq qorxu içindədirlər, hər birimizdən cəkinirlər. Milli Şura bunları şoka salıb. Bunlar axı gözləməzdi ki, belə bir birlik yarana bilər. Mənim açıq şəkildə dəstəyim və vətənə dönüşüm bunları narahat edib. Bunlar qondarma işlərlə mənim vətənə qayıdışımı əngəlləmək istəyirlər, amma alınmayacaq. Tezliklə minlərlə, yüz minlərlə vətəni tərk edən həmvətənlərimiz qayıdıb bu hərəkata qoşulacaqlar və vətənin azad olunmasında iştirak edəcəyik. Bu hər birimizin borcumuzdur. Bunlar bu cür üsullarla bu axının qarşısını almaq istəyirlər, amma alınmayacaq!

- Milli Şuraya münasibətiniz, gözləntiniz nədir və namizəd kimi kimi dəstəkləyirsiniz?

- Milli Şuranı dəstəkləyirəm və inanıram ki, məqsədlərinə çatacaq, tezliklə bu özbaşınalığlara son qoyacaq. Bu xalqın birliyi, xalqa qarşı çıxış etmək təhlükəlidir, ölümə bərabərdir. Namizəd məsələsinə gəlinə, keçid dövrü olduğu üçün, Rüstəm bəy!

- İsa bəy, vətənə nə vaxt qayıtmağı planlaşdırırsınız? Vətənə qayıtdıqdan sonra Sizi həbs edə bilərlərmi?

Mən vətənə qayıdacağam, amma həbs olunmaq üçün yox, bunları həbs etmək üçün, yadda saxlayın bu sözlərimi! Bunların heç biri ölkədən kənara çıxa bilməyəcək, hər biri xalqın qarşı

“Bunları narahat edən vətənə dönmək istəyimdirdir”

İsa Sadıqov: “Milli Şura Azərbaycanı xilas edəcək”

Hərbi Prokurorluğun Xüsusi İstintaq İdarəsində barəsində Cinayət Məcəlləsinin 341.3 (müharibə dövrü və ya döyüş şəraitində və ya hakimiyyət və ya qulluq mövqeyindən sui-istifadə, səlahiyyət həddini aşma) maddəsi ilə cinayət işi başlanan və beynəlxalq axtarışa verilən müdafiə nazirinin sabiq müavini, polkovnik İsa Sadıqov Gunxeber.com-a müsahibə verib. Müsahibəni təqdim edirik.

İsa bəy, beynəlxalq axtarışa verilməyinizin sizə hansısa real təhlükəsi varmı?

Sözün düzü, bunlar nəyi və kimi axtarır başa düşə bilmirəm. Niyə indiyə qədər məni axtarmırdılar? Əgər doğrudan da ortada nəşə var idisə illərlə Azərbaycanda yaşamışam, 12 ildi də Norveçdə idim, niyə bu məsələni gündəmə gətirmirdilər?

Görünür, bunları narahat edən mənim fəaliyyətim, çıxışlarım, yazılarım və nəhayət vətənə dönmək istəyimdi.

Barənizdə axtarış elan olunduqdan sonra sizi tutmaq ki, Türkiyədə, Gürcüstanda, yaxud Rusiyada saxlaya bilərlərmi?

- Bir şeyi dəqiq bilirəm ki, bunlar qorxu içərisində öz sonlarını hiss edirlər. Başa düşürlər ki, bu dəfə xalqın qarşısında tab gətirə bilməyəcəklər. Bu açıq-aydın görünür. Son həbslər də bunu göstərir. Qurban Məmmədov, Tofiq Yaqublu, İlqar Məmmədov, Akif Muradverdiyevin həbsləri də elə bunun göstəricisidi. Amma bu həbslərlə, hədə-qorxularla gedən proseslərin qarşısını ala bilməyəcəklər, bu mümkün deyil. Xalq bunların hakimiyyətdə qalması ilə razılaşmayacaq. 40 ildə bu xalqa hansı divanları tutmayıblar ki? Elə bu son 20 ili götürək, görün başımıza hansı oyunları açıblar. Torpaqlarımızın işğalı, 1993-94-cü ilin faciəli qış hərbi əməliyyatları, atəşkəs dövründə minlərlə əsgərimizin həlak olması, milyardların ölkədən çıxarılması və sair hamısı bunların zamanında baş verib.

Sizcə, hakimiyyətin beynəlxalq aləmlə indiki münasibətləri necədi? Bəzən deyirlər ki, hakimiyyət qarşıdakı seçkilərlə bağlı müəyyən dairələrlə razılığa gəlib.

- Bütün dünya, o cümlədən də qonşu dövlətlər Azərbaycanı idarə edənlərin kim olduqlarını yaxşı bilirlər. Azərbaycanda necə rejimin hakimiyyətdə olmasından xəbərdardılar və özünə hörmət edən dövlətlər belə bir rejimin hakimiyyətdə qalmasına razılıq verə bilməz.

- Hazırda hansı ölkədəsiz və hansı planlarınız var?

Hazırda Türkiyədəyəm, Norveçə qayıdıb bəzi sənədlərimi, vizamı qaydaya salıb Gürcüstana gələcəm. Oradan da söz verdiyimiz kimi, vətənimiz Azərbaycana. Özlərini öldürsələr də, Azərbaycana gələcəyik. Tək mən yox, dünyaya səpələnmiş minlərlə soydaşımız Azərbaycana dönüb öz sözlərini deyəcək. Azərbaycanı xilas etməliyik və Milli Şura bunu edəcək.

-Milli Şurada Rusiya barmağından danışılır, sizcə reallıq necədi?

- Mən bütün danışılarda iştirak etmişəm. Tam əminliklə deyirəm ki, bu barədə danışılanlar boş və yalandı. Əvvəla, Milli Şurada bütün milli qüvvələr iştirak edir və bu qüvvələrin daha böyük, daha geniş dayaqları var. Digər tərəfdən də Rusiyanın layihəsi elə indiki hakimiyyətdi.

İyul ayının 2-də Rüstəm İbrahimbəyovun Milli Şuranın vahid namizədi olaraq seçilməsi fərqli adamlar tərəfindən fərqli reaksiyalarla qarşılandı.

Bununla bağlı Etatist.com-a açıqlama verən polkovnik İsa Sadıqov bu seçimin milyonlarla Azərbaycanlının ürəyincə olduğunu bildirdi: "Rüstəm bəy bizi bir araya gətirə bildisə, Milli Şura yaratdısa, deməli o biri vəzifələri də bacaracaq. Mənim arzuladığım hadisə dünən baş verdi. Mən ilk növbədə Rüstəm bəyi və Azərbaycan xalqını, ona dəstək verən hər kəsi təbrik edirəm. Onun namizədliyini irəli sürənlərə minnətdarlığımı bildirirəm".

"Mən inanıram ki, Azərbaycan xalqı bu dəyişikliklərə nail olacaq. Bizim borcumuzdur ki, Rüstəm bəyin arxasınca axıra qədər gedək və dəyişikliklərə nail olaq. Biz heç kəsdən geri qalan deyilik. Ərəblər, gürcülər buna nail olubsa biz niyə nail olmayaq? Bu vətən, Azərbaycan, Azərbaycanın sərvətləri bu xalqə məxsusdur, bir ailəyə yox" deyə bildirən İ.Sadıqov "Siz mənə deyən hansı ölkələrdə oğul atasına heykəllər qoyur xalqın pulu ilə? - Şimalı Koreya, Azərbaycan, Suriya. Deməli bu qədər dövlətlər arasında ancaq bu 2-3 diktator ağıllı oldu? Bu bizə yaraşarmı? Biz nə koreyalıyıq, nə türkmən, nə suriyalı. Biz azərbaycanlıyıq. Hansı ki, ilk demokratik dövləti 1918-ci ildə biz qurmuşuq"-

deyə əlavə etdi.

İsa Sadıqov Rüstəm İbrahimbəyovun həbs olunma ehtimalları haqqında da danışaraq, "Rüstəm bəyi heç kəs həbs edə bilməz. Onu həbs edənlər özləri həbs olunub yerində mühakimə olunacaq. Azərbaycan Əliyevlərin mülkü deyil ki, istədiklərini etsinlər. Azərbaycan xalqı ölüb ki, onun liderini həbs etsinlər, biz də kənardan baxaq? Keçdi o dövrlər, bu dəfə söz xalqındır. Xalq necə istəsə elə olacaq" - deyə vurğuladı.

‘Oğlun qarşısında hesabat verməli deyilən’

Müdafiə nazirinin sabiq müavini, hazırda Norveçdə siyasi mühacir həyatı yaşayan polkovnik İsa Sadıqov virtualaz.org saytına eksklüziv müsahibə verib. Sabiq nazir müavini ona qarşı qaldırılmış cinayət işindən, buna səbəb olan məlum döyüş əməliyyatından və digər məsələlərdən danışib.

O, müsahibənin gedişində şok açıqlama da verib. Deməyindən belə nəticə hasil olub ki, bu gün ölkədə hakimiyyətdən narazı olan xeyli zabit, hərbi müxalifət var və onlar bir gün ayağa qalxacaqlar.

İsa bəy, Hərbi Prokurorluğun sizə açdığı cinayət işində xeyli ittihamlar yer alır. Bu ittihamları nə dərəcədə əsaslı sayırsınız?

- Əgər itkilərin sayına nəzərən danışsaq belə yerinə yetirilmiş tapşırığın əhəmiyyəti əvəzsizdir. Belə nəticə ilə ancaq fəxr etmək olar, daha bundan şəxsi məqsədlər üçün istifadə etmək lazım deyil. Burada mən hadisələri ətraflı təsvir etdim. Mənə qarşı təzyiq və təqiblər də həmin hadisələrdən sonra başladı. Sırf mənim cinayət işi adlandırılan işimə gəldikdə isə fərariyə mənə ittiham etmək səlahiyyəti verilməyib. Döyüşməyənlərin qarşısında hesabat verməyi özümə təhqir sayıram, şəxsiyyətimi alçalmış hesab edirəm. Mən Azərbaycana başqa ölkənin vətəndaşı ola-ola ona görə öz təşəbbüslərimlə Azərbaycana gəldim ki, müharibənin ən çətin illərində xalqımla bir yerdə olum, ona kömək edim, onu müdafiə edim. Bu müddət ərzində əlimdən gələn nə mümkün idisə, onların hamısını elədim.

Daha çox işlərə isə vaxt, zaman olmadı. Mən yalnız öz xalqım, tabeçiliyimdə

olanların, döyüş yoldaşlarımla və silahdaşlarımla qarşısında hesabat verə bilərəm. Mən şərəfini və vicdanını satmış fərarilərin, satqınların və oğruların qarşısında hesabat verməli deyiləm, bu, mümkün deyil. Onlar müharibənin odunu-alovunu keçmiş bizim kimi insanlar üçün heç kimdir. Biz onlara imkan verməyəcəyik ki, bu və ya digər hadisələrdə bizim adımızdan istifadə edib hisslərimizlə oynayalar. Qorxaqlar haradan bilə bilər ki, müharibə zamanı nə olub, ümumiyyətlə, müharibə nə deməkdir?!

Qayıdaq sizə qarşı ittiham irəli sürülməsinə səbəb olan həmin 1992-ci il hadisələrinə...

- Əvvəlcə onu deyim ki, burada heç bir cinayət olmayıb. Əksinə, bizim əsgər oğullarımızın qəhrəmanlığı, rəşadəti və şücaəti olub. Bu, bizim borcumuzdur ki, onlara vətən qarşısındakı xidmətlərinə görə heykəl qoyaq. Məhz onlara diqqət ayırmalıyıq, daha xalqını aşağılayanlara, təhqir edənlərə yox. Bizim igid qəhrəmanlar düşməni sübut etdi ki, onları hətta öz yuvalarında belə məhv edə, lazım olarsa, həyatını belə əsirgəmədən vətəni müdafiə edə bilərlər. Onlar bunu əsl mərdliklə edə bildilər. Onlar ölkənin şərəfidir. Siz belə bir misal çəkmə bilərsinizmi ki, döyüş əməliyyatları düşməni ərazisində aparılsın və düşməni öz yerində çoxsaylı itkilərə məruz qalsın? Müharibənin tarixi zamanı heç vaxt belə olmamışdı. Belə hadisələr qərbi bölgəsində baş verdi.

Heydər Əliyev özü də o vaxt dəfələrlə təkrar edirdi ki, ondan döyüş əməliyyatlarını dayandırılmasını və qoşunların çıxarılmasını xahiş etmişdilər. Bu haqda Yeltsin özü də dəfələrlə xahiş etmişdi. Bəli, o, haqlı idi. Həmin döyüş əməliyyatları qərbi cəbhəsində gedirdi. Məhz orada Heydər Əliyevdən əməliyyatları dayandırmaq və qoşunları çıxarmaq xahiş edilmişdi. Belə olan halda biz nədən birdən-birə cinayətkar olduq? Belə bir cinayət işini məhz satqınlıq etmiş şəxslərə qarşı açmaq lazım idi. Bəlkə də bu heç də gec olmayacaq və biz bunu nə vaxtsa edəcəyik.

1992-ci ilin dekabr hadisələrinə qayıtmaq istərdim. İki ay idi ki, qərbi zonasında hərbi hissə komandiri vəzifəsinə təyin edilmişdim. Hissənin mühafizə zolağının uzunluğu 165 km idi. Döyüş əməliyyatları gedirdi və elə bir gün olmurdu ki, atəş açılmasın, itkilər olmasın. Biz əlimizdən gələni edirdik ki, qısa zamanda qoşunların öyrədilməsi, hazırlanması işini elə səviyyəyə çatdıraq ki, onlar uğurlu döyüş əməliyyatları üçün tam hazır olsunlar. Bütün çətinliklərə baxmayaraq biz qarşıya qoyulan vəzifələrin öhdəsindən layiqincə gəlir, döyüş tapşırıqlarını uğurla yerinə yetirirdik.

1992-ci ilin dekabrında qış hücum kampaniyasına hazırlıq gedirdi. Bir neçə batalyon Seyfəli poliqonunda hazırlıq keçirdi. Həmin il dekabrın ortalarında, ya da axırına yaxın bizə göstəriş gəldi ki, qərbi istiqamətində düşmənin əsas qüvvəsinin diqqətini aktiv döyüş əməliyyatlarına yönəltmək lazımdır. Bu yalnız bir məqsədlə edildi ki, düşmənin diqqəti Xankəndi istiqamətinə aparılacaq

hücum əməliyyatlarından yayındırılsın. Bizə müdafiə naziri Rəhim Qaziyevin göstərişi daxil oldu. Bu məqsədlə də Müdafiə Nazirliyinin əməkdaşları - polkovnik Məmməd Beydullayev və polkovnik Mədət Quliyev o istiqamətə göndərildi. Onların vəzifəsi bizim bütün hərəkətlərimizə nəzarət etmək idi. Bütün bu müddət ərzində onlar daim mənim yanımda olub və verdiyim bütün qərar və göstərişlər haqqında məlumatlı olublar. Onlar döyüş əməliyyatlarını planlaşdırılması və hazırlanması zamanı daim yanımda idilər. Onlar hərbi hissədə bütün baş verənlər haqqında tam məlumatlı idilər. Beydullayev hazırda generaldır.

İnanmaq istərdim ki, əgər onlarda zabit şərəfi deyilən bir anlayış qalıbsa, heç olmasa bu faktı təsdiq edərlər. Mən Dadaş Rzayevin hazırladığı primitiv və məntiqsiz əməliyyat planı ilə qətiyyənlə razı deyildim. Ona görə ki, onunla birgə hansısa qərar qəbul etmək çox çətin idi. Planın xırdalıqlarına varmaq istəmirəm və buna o qədər ehtiyac da yoxdur. Nazirliyin əməkdaşları - Beydullayev və digərləri 3 gün ərzində Dadaş Rzayevin qəbuluna düşə bilməmişdilər ki, hazırlanan planın detallarını razılaşdırıb dəqiqləşdirdinsinlər. Çünki Rzayev o vəziyyətdə imiş ki, kiminləsə görüşmək iqtidarında deyilmiş. Bu, Dadaş Rzayev üçün adi bir vəziyyət idi. Bütün bunlara baxmayaraq döyüş əməliyyatlarının başlanması nazirlik tərəfindən 1992-ci il, dekabrın 29-na təyin edilmişdi. Yanvarın əvvəlinə qış hücum kampaniyası planlaşdırıldığına görə bu göstərişi heç kim ləğv edə bilməzdi. Konkret olaraq bizim istiqamətə gəldikdə isə mənim tərəfindən müdafiə zolağının ayrı-ayrı hissələrindən bir neçə döyüş əməliyyatı həyata keçirmək planlaşdırılmışdı. Çünki düşmənin əsas gücü Qazax istiqamətində cəmlənmişdi. Bu istiqamətdə əməliyyatlar başlayana kimi vəziyyət belə idi. Ermənilərin mövqeləri bizim mövqələrimizə çox yaxın, bəzi yerlərdə isə az qala bitişik idi. Bala Cəfərli yaşayış məntəqəsində isə bəzi yerlərdə bizim gediş-gəlişimizə güclü maneçilik törədilirdi. Adıçəkilən yaşayış məntəqəsi strateji nöqteyi-nəzərdən faktiki olaraq düşmən ərazisində və sanki bir anklav idi. Həmin kəndi ətraf ələmlə birləşdirən yeganə yol isə Ermənistan tərəfdə olan Lalakənd kəndi istiqamətindən açıq şəkildə atəşə tutulurdu. Bu yolla çox böyük sürətlə, ya da gecə vaxtı maşınların işıqları söndürülmüş vəziyyətdə keçmək mümkün olurdu. Geri çəkilən zaman isə qoşunlar asanlıqla pusquya düşə bilərdilər. Döyüş əməliyyatları zamanı ora hansısa kömək və ya ərzaq məhsulları çatdırmaq mümkün deyildi. Amma nəyin bahasına olursa-olsun o anklavı - 12 kilometrə yaxın ərazini saxlamaq lazım idi. Həmin anklav hər tərəfdən göllə əhatə olunmuşdu.

Bizim Vəlixanda yerləşən bölüyümüzün mövqeləri bu erməni mövqələrindən hər gün xüsusi intensivliklə atəşə tutulurdu. Bu istiqamətdə vəziyyət son dərəcə gərgin idi. Ora olan bütün gəliş-gediş düşmənin xüsusi nəzarətində idi. Bundan əlavə, o istiqamətdə düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi və vasitələri var idi ki, bunlar da onların tanklarla hücumları üçün çox əlverişli idi. Həmin istiqamətdə düşmənin Qazaxı atəş tutan 4, ya da 6 artilleriya qurğusu yerləşdirilmişdi. Mən vəziyyəti dəyişmək, həmçinin bizim anklavı və Vəlixanı müdafiə etmək üçün əməliyyat hazırlamağa və həyata keçirməyə qərar verdim. Ancaq o vaxt bunun üçün gücümüz və canlı qüvvəmiz kifayət qədər az idi.

Üstəlik böyük bir yaşayış məskəni olan Lalakənddə düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi yerləşirdi. Həmin gün bizim o istiqamətdə tamam başqa planlarımız var idi. Konkret olaraq tağım komandiri Adil Sadiqinin rəhbərlik etdiyi hissənin kəşfiyyat dəstəsi əməliyyatın başlanmasına 1,5-2 saat qalmış Lalakəndin kənarında yerləşən artilleriya qurğularına yaxın yerləri və özlərini minalamalı idilər. Onlar ora dəfələrlə kəşfiyyatçı göndərmişdilər. Bizdə həmin artilleriya qurğuları ilə bağlı dəqiq məlumatlar var idi. Bu bölüyün ikinci dəstəsi də yolları və cığırları minalamalı idi ki, düşmən mövqelərinə əlavə qüvvə göndərilməsinin qarşısı alınsın. Və bu tapşırıqlar da kəşfiyyat qrupları üçün o qədər də çətin iş deyildi, çünki onlar daim oralarda olur və bütün gediş-gəliş yerlərini tanıyırdılar. Verilən bu tapşırıqları yerinə yetirdikdən sonra hər iki qrup öz yerlərinə qayıtmalı idilər ki, 1,5-2 saat sonra müdafiə zolağında genişmiqyaslı hücum əməliyyatları başlana bilsin. Bu, mümkün oldumu?

Bəli. Kəşfiyyat dəstələrinin qarşısında qoyulan tapşırıqlar uğurla yerinə yetirildi. Artilleriya qurğuları, gediş-gəliş yolları minalandı. Burada hər şey qaydasında görünür. Amma tağım komandiri Adil Sadiqi hansısa səbəblərdən, nəyə görəsə yaşayış məntəqəsinə daxil olmağa və ermənilərin bizim mövqelərimizi daim atəş altında saxlayan nöqtələrini məhv etməyə qərar verir. Onlar düşmən tərəfindən heç bir müqavimət göstərilmədiyini görüb daha içərilərə doğru irəliləməyə və bütün mövqeləri məhv etməyə başlamışdılar. Təəssüflər olsun ki, bu haqda nə bölük, nə də tabor komandirinə, həmçinin mənim özümə heç bir məlumat verilməmişdi. Səhər tezdən biz artilleriya və aviasiyanın köməyi ilə uğurlu əməliyyata başladıq. Əməliyyat cinahlarda daha çox uğurla davam edir və qoyulan bütün tapşırıqlar yerinə yetirilirdi. Döyüşü mən ön komanda məntəqəsindən idarə edirdim. Yanımda Beydullayev, rabitə və kəşfiyyat rəisləri, həmçinin bir neçə zabit var idi...

«Cinayətinin başlanmasını mən tələb etmişəm»

“Hakimiyyət elə bilir ki, xalq sona qədər onların cinayətlərinə susacaq”
İsa Sadiqov: «Xalq bu dəfə ona zor işlədən hakimiyyəti bağışlamayacaq»

Beynəlxalq axtarışa verilən polkovnik, müdafiə nazirinin sabiq müavini, hazırda mühacir həyatı yaşayan İsa Sadıqov «Azadlıq»ın suallarını cavablandırır.

-- İsa bəy, barənizdə cinayət işi başlanıb və siz beynəlxalq axtarışa verilmisiniz. Sizə qarşı irəli sürülən ittihamlar nə dərəcədə əsaslıdır?

Bu ittihamların heç bir əsası yoxdur. Cinayətkar bir rejim indi məni cinayətdə ittiham edir. Diqqətinizə çatdırım ki, mən özüm əvvəl bu məsələ ilə bağlı cinayət işinin başlanmasını tələb etmişəm. 1992-ci ildə cinayət işi başlanıb və sonradan xitam verilib. Söhbət Ermənistan tərəfdə olan Lalakənd kəndində həyata keçirilən əməliyyatdan gedir. Mən bu məsələni təfərrüatı ilə sizin diqqətinizə çatdırmaq istəyirəm. Mən iki ay idi ki, Qərb zonasında hərbi hissə komandiri təyin edilmişdim. Həmin dövrdə biz Daşkəsəndən başlayaraq Qırmızı Körpüyə qədər geniş miqyaslı hücum əməliyyatına hazırlaşırıdıq. Məqsədimiz düşməni Qərb bölgəsinə çəkmək idi. Məqsəd o idi ki, düşmənin diqqəti Xankəndi istiqamətinə aparılacaq hücum əməliyyatlarından yayındırılsın. Bizə müdafiə naziri Rəhim Qazıyevin göstərişi daxil oldu. Bu məqsədlə də Müdafiə Nazirliyinin əməkdaşları - polkovnik Məmməd Beydullayev və polkovnik Mədət Quliyev o istiqamətə göndərildi.

Əməliyyatların başlanması nazirlik tərəfindən 1992-ci il, dekabrın 29-na təyin edilmişdi. Konkret olaraq bizim istiqamətdə mənim tərəfimdən müdafiə zolağının ayrı-ayrı hissələrindən bir neçə döyüş əməliyyatı həyata keçirmək planlaşdırılmışdı. Çünki düşmənin əsas gücü Qazax istiqamətində cəmlənmişdi. Bu istiqamətdə əməliyyatlar başlayana kimi vəziyyət belə idi. Ermənilərin mövqeləri bizim mövqələrimizə çox yaxın, bəzi yerlərdə isə az qala bitişik idi. Bala Cəfərli yaşayış məntəqəsində isə bəzi yerlərdə bizim gediş-gəlişimizə güclü maneçilik törədilirdi. Adıçəkilən yaşayış məntəqəsi strateji nöqteyi-nəzərdən faktiki olaraq düşmən ərazisində və sanki bir anklav idi. Həmin kəndi ətraf ələmlə birləşdirən yeganə yol isə Ermənistan tərəfdə olan Lalakənd kəndi istiqamətindən açıq şəkildə atəşə tutulurdu.

Üstəlik böyük bir yaşayış məskəni olan Lalakənddə düşmənin xeyli sayda canlı qüvvəsi yerləşirdi. Həmin gün bizim o istiqamətdə tamam başqa planlarımız var idi. Konkret olaraq tağım komandiri Adil Sadıqının rəhbərlik etdiyi hissənin kəşfiyyat dəstəsi əməliyyatın başlanmasına 1,5-2 saat qalmış Lalakəndin kənarında yerləşən artilleriya qurğularına yaxın yerləri və özlərini minalamalı idilər. Onlar ora dəfələrlə kəşfiyyatçı göndərmişdilər. Bizdə həmin artilleriya qurğuları ilə bağlı dəqiq məlumatlar var idi. Bu bölüyün ikinci dəstəsi də yolları və cığırıları minalamalı idi ki, düşmən mövqələrinə əlavə qüvvə göndərilməsinin qarşısı alınsın.

Kəşfiyyat dəstələrinin qarşısında qoyulan tapşırıqlar uğurla yerinə yetirildi. Artilleriya qurğuları, gediş-gəliş yolları minalandı. Burada hər şey qaydasında görünür. Amma tağım komandiri Adil Sadıqi həmin yaşayış məntəqəsinə daxil olub.

“Beydullayev və Mədət Quliyev bütün bunların canlı şahidi olublar”

Nəyə görə? Ona kim əmr vermişdi?

- Əmr verilməmişdi. Sadəcə Adil Sadiqi görmüşdü ki, bizim əməliyyatlar uğurla aparılır, Lalakənddə ermənilər sakit dayanıblar, qorxurlar, kəndə girməyi məqsədəuyğun saymışdı. Lakin bu barədə heç kimə məlumat verməmişdi. Yalnız onlar kəndi tutduqdan sonra İsmiyev soyadlı batalyon komandiri qaça-qaça yanıma gəlib dedi ki, bəs kəndi tutmuşuq. Mən bunu eşidən kimi onun üstünə qışqıraraq dedim ki, sizə kim deyib ki, ora girin? Və göstəriş verdim ki, dərhal həmin kənddən çıxın. Eyni zamanda çıxışı təmin etmək üçün əlavə qüvvə göndərdim. Həmin Beydullayev və Mədət Quliyev mənim yanımda idilər. Onlar bütün bunların canlı şahidi olublar. Mən heç vaxt belə göstəriş verə bilməzdim. Çünki bilirdim ki, Lalakəndə girmək üçün böyük qüvvə lazım idi. Ora böyük kənd idi. 26 nəfər də kəndi tutandan sonra səpələniblər. Nəticədə də hamısı həlak oldu. Mən onlara Allahdan rəhmət diləyirəm. Bu mənim üçün ağır itkidir. İndi bu məsələni mənim üzərimə atmaq istəyirlər. Amma ümumiyyətlə götürəndə bu müharibədir. Müharibədə itki də olar. Ermənilərdən həmin əməliyyatlarda 170 nəfər ölmüşdü.

Lalakəndə girişin sizin əməliyyatlara hansısa təsiri oldumu?

- Əlbəttə oldu. Mən artıq qüvvələri çəkdim ki, həmin 26 nəfərin çıxışı təmin edilsin. Bizim planlaşdırdığımız iri miqyaslı əməliyyatı istədiyim kimi başa çatdıra bilmədim. Əgər Lalakəndə hücum olmasaydı, biz çox uğurlu nəticə əldə edərdik. Əməliyyat başa çatandan sonra mən bununla bağlı cinayət işinin başlanmasını tələb etdim. Cinayət işi başlandı və bir müddət sonra xitam verildi. Amma 2001-ci ildə yenidən bu cinayət işini diriltdilər. O zaman da mənə heç nə edə bilmədilər. Ona görə işə xitam verildi. İndi yenidən bu məsələni ortaya atıblar.

“

Bu məsələ sizin Milli Şuranı dəstək verdiyinizi və Azərbaycana qayıdacağınızı bəyan etdikdən sonra gündəmə gəldi...

-

Bəli. Bunlar Milli Şuranın yaranmasından çox narahatdırlar. Çünki biz 20 il ərzində edə bilmədiyimizi etdik. Birləşdik. Bunlar həmişə çalışıblar ki, biz birgə mübarizə aparmayaq. Bunun üçün milyonlarla manat vəsait xərcləyiblər. Kimlərisə satın alıblar və s. Amma nə qədər çalışdılsa məqsədlərinə tam nail ola bilmədilər. Nəhayət, Azərbaycanda dəyişiklik istəyən qüvvələr bir araya gəldi. Mən də Azərbaycanda ədalətli cəmiyyət görmək istəyirəm. İstəyirəm ki, bizdə də şəffaf seçki olsun, insanlarımızın hüquqları tapdalanmasın, ordu kimlər üçünsə gəlir mənbəyi olmasın və s. Ona görə də Milli Şuraya dəstək verdim. Bunlar narahatdır ki, Milli Şuraya dəstək verən mənim kimi adamlar

çoxdur. Göz qorxutmaq istəyirlər. Baxın, gəncləri həbs edirlər. Özünə hörmət edən heç bir prezident onu tənqid edən gənci həbs etdirməz. Amma bu hakimiyyətin mahiyyəti belədir. Həbs etsin, sındırsın, satın alsın və s. Başa düşmərlər ki, bunun nəticəsi olmayacaq. Ərəb ölkələrində baş verənlər buna bariz nümunədir. Xalq bu dəfə ona zor işlədən hakimiyyəti bağışlamayacaq. Milli Şura xalqın sifarişi və zamanın tələbi idi. Biz bunu bacardıq. İnşallah ölkəmizi bu işğalçı rejimdən xilas etməyi də bacaracağıq.

“İlham Əliyev üçün milli maraqlar arxa plandadır”

Barənizdə başlanan cinayət işi ilə bağlı hansı addımları atmaq fikrindəsiniz?

- Gəlin, əvvəlcə bunların cinayətlərinə nəzər salaq. Heydər Əliyev hakimiyyətə gələndən sonra 6 rayon işğal olundu. Minlərlə əsgərimiz dünyasını dəyişdi. Heydər Əliyevin uğursuz qış əməliyyatı da faciəyə çevrildi. Bundan sonra o atəşkəsə getdi. Və faktiki olaraq 6 rayonun işğalı rəsmiləşdi. Amma atəşkəs dövründə də itkilərimiz oldu. Təkcə son 6 ay ərzində 60-dan artıq əsgərimiz dünyasını dəyişib. Çünki bunlar üçün ordu sadəcə gəlir mənbəyidir. Təsəvvür edin, 2001-ci ildə Qarabağ əlilləri aksiya keçirdi. Ölüm aclığına başladılar. Onların tələbi yaşayış şəraitlərinin yaxşılaşdırılması idi. Bunun üçün bir neçə milyon dollar vəsait bəs edirdi. Amma əlilləri əzdidilər, həbs etdilər, onların haqlı tələblərini yerinə yetirmədilər. Onlar üçün bir neçə milyon dolları çox gördülər. Lakin sonradan məlum oldu ki, İlham Əliyevin oğlunun Dubayda 45 milyon dollarlıq villası var. Daha sonra bəlli oldu ki, Əliyevlər hakimiyyəti dövründə Azərbaycanda xaricə 48 milyard dollar pul çıxarılıb. Bunların “ofşor əməliyyatları” ifşa edildi. Hakimiyyət elə bilir ki, xalq sona qədər onların cinayətlərinə susacaq. Xeyr, artıq susmaq istəmir. Artıq xalq bu cinayətlərin hesabını sormağa hazırlaşır. Bu hakimiyyətin cinayətlərini sadalamaqla bitmir. İndi bu cür adamlar mənim barəmdə cinayət işi başlayıblar. Mənim hərəkətlərim əlbəttə ki, bu hakimiyyətin cinayətlərini ifşa etmək olacaq. Mən sizin qəzetinizdə bu hakimiyyətin bir sıra cinayətləri ilə bağlı məqalələrlə çıxış etmişəm. Bu yazılarımı davam etdirəcəm. Xalqa hər şeyi bilməlidir. Yadıma düşmüşkən bir məqamı da diqqətinizə çatdırım. Əgər mənim cinayətim var idisə niyə Heydər Əliyev məni korpus komandirini, müdafiə nazirinin müavini təyin etmişdi?

İlham Əliyev polislərin qarşısında çıxışında müxalifəti satqın adlandırıb...

- İlham Əliyev artıq reallıq hissini itirib. Adama deyərlər ki, ölkəsi üçün vuruşanları anti-milli ünsür, satqın adlandırırsan, bəs özün müharibədə harda idin? Niyə bizlər vətən uğrunda döyüşəndə sən meydanda deyildin? İndi necə oldu ki, biz anti-milli, sən isə milli oldun?! Milli Şurada təmsil olunan insanlar Azərbaycanda normal cəmiyyət

qurulmasını istəyirlər. Niyə normal cəmiyyət qurulmasını istəyən anti-milli ünsür olmalıdır? Əlbəttə ki, İlham Əliyev üçün milli maraqlar arxa plandadır. Onu hakimiyyəti düşündürür. Bu baxımdan o xalqa deyil, polisə müraciət edir. Polisdən kömək istəyir, ölkədə faktiki olaraq polis rejiminin olduğunu təsdiq edir. Amma bütün bunların nəticəsi olmayacaq. Xalqla mübarizə aparmaq heç bir diktatora xeyir verməyib. İndi diktatorlar ard-arda tarixin arxivinə göndərilirlər. İlham Əliyev də qısa zamanda onların taleyini yaşayacaq.

Письмо Исы Садыгова

Дата: 05-07-2013 | 15:26

Полковник внес ясность, в чем конкретно его обвиняют власти
В редакцию газеты «Ени Мусават» поступило письмо от бывшего заместителя министра обороны, бывшего командира N-ской воинской части, полковника в отставке Исы Назар оглу Садыгова.

Как уже сообщалось, 26 июня полковник Иса Садыгов был объявлен в международный розыск. Особое следственное управление Военной прокуратуры Азербайджана возбудило уголовное дело в отношении его уголовное дело по обвинению в злоупотреблении властью или служебным положением, превышении власти или служебных полномочий, совершенным в военное время или в боевой обстановке (ст. 341.3 УК Азербайджана).

По мнению экспертов, возбуждение против полковника уголовного дела связано с возможностью его возвращения на родину и присоединения к Милли Шура. Полковник, эмигрировавший из Азербайджана в 2001 году и получивший политическое убежище в Норвегии, последнее время заявлял, что в ближайшее время вернется на Родину и поддержит демократический процесс.

В своем письме И.Садыгов внес ясность, в чем конкретно его обвиняют. Представляем вашему вниманию письмо полковника в сокращенном варианте:

Я приехал в Азербайджан в трудные военные годы добровольно, чтобы быть вместе с народом, помочь, защитить его. Будучи гражданином другой страны, сделал я это добровольно. Сделал то, что было в моих силах, на большее не хватило времени.

Сегодня, возвращаясь к событиям 1992 года, могу сказать, не было, да и не могло быть никакого преступления. Наши сыны проявили мужество,

отвагу и героизм. Мы обязаны ими гордиться, должны ставить памятники. Именно им, а не тем, кто унижал, оскорблял их. Именно эти герои, показали, что мы можем «добить врага в его же логове», можем защищать свою Родину и жертвовать своей жизнью. Они гордость и честь страны. Назовите хоть один такой же случай, когда боевые действия велись на территории противника, и он нес бы колоссальные потери. За все время боевых действий такое было только на западном фронте. Впоследствии Г.Алиев неоднократно повторял, что его не раз просили о прекращении огня и выводе войск. Об этом неоднократно просил и Ельцин. И с чего же это вдруг мы стали уголовниками, преступниками?

Вернемся к декабрю 1992 года. За два месяца до декабрьских событий, я был назначен на должность командира части в Западном направлении, где протяженность линии обороны составляла 165 км. Шли боевые действия, и ни дня не проходило без обстрелов, без потерь. Впрочем, это естественно, ведь, шла война. Мы сделали все, чтобы в кратчайшие сроки подтянуть дисциплину, обучить личный состав, подготовить войска для ведения успешных боевых действий. И, несмотря на все трудности, мы успешно выполняли поставленные перед нами задачи. В декабре 1992 года шла подготовка к зимней кампании, и даже несколько батальонов прошли подготовку на Сейфалинском полигоне. В середине или ближе к концу декабря того же года нам поступило распоряжение министра обороны Рагима Газиева начать на западном направлении активные боевые действия с целью отвлечения главных сил противника. Это было необходимо для обеспечения успеха предстоящей Ханкендинской операции.

В регион прибыли представители Министерства обороны полковник Мамед Бейдуллаев (- ныне генерал-майор, заместитель министра обороны – прим. ред.) и полковник Мадат Гулиев. Они должны были контролировать все наши действия. Все время они находились рядом и знали о всех моих действиях, отдаваемых мной распоряжениях и приказах. Присутствовали они и при планировании и подготовке операции. Они были в курсе всего происходящего в части.

Я не был согласен с планом операции, разработанным Дадашем Рзаевым, потому, что он был настолько примитивным и глупым, что его невозможно было принять. Я не буду

вдаваться в детали этого плана. Не вижу в этом необходимости. Скажу лишь, что представители министерства, в частности М.Бейдуллаев, на протяжении трех дней не могли попасть на прием к Д. Рзаеву, чтобы согласовать и уточнить план. Он скрывался, и как впоследствии выяснилось, был не в состоянии встречаться с кем-либо. Такая манера поведения была обычной для Д.Рзаева.

Однако, несмотря на все это, министерство обороны назначило начало операции на 29 декабря 1992 года и никто не был вправе менять ее сроки, поскольку, в начале января планировалось начать зимнюю

кампанию.

Что касается непосредственно западного направления, то мною было подготовлено несколько операций на флангах линии обороны, чтобы избежать, исходящих от противника угроз, главные силы которого были сосредоточены на Газахском направлении.

К началу операции ситуация на западном направлении была следующей: позиции армян практически перекрывали все подходы к нашим позициям в селе Бала Сафарли. Этот, имеющий стратегическое значение населенный пункт, практически являлся анклавом на территории противника. С внешним миром это село соединяла дорога, которая обстреливалась с позиции в районе села Лалекенд, также расположенного на территории Армении. По этой дороге можно было проехать лишь на очень большой скорости или ночью при выключенных фарах. В случае отхода подразделения могли попасть в засаду. Своевременно перебросить туда помощь или продовольствие в случае боевых действий было невозможно. Но этот анклав (площадью до 12 кв. км), который с одной стороны омывался озером, следовало удержать любой ценой.

Позиции нашей роты расположенные в селе Велихан ежедневно подвергались жесточайшему обстрелу с армянских позиций. Все подходы к селу контролировались противником. Словом, ситуация на этом участке была очень сложной и он считался самими опасными. К тому же на этом направлении противник располагал достаточным количеством танков и прочих средств и сил. Кроме того, в окрестностях Лалекенда имелись 4 или 6 орудий противника, из которых подвергался обстрелу Газах.

Чтобы обезопасить наш анклав и село Велихан, я рассчитывал провести операцию в этом направлении, но сил для этого было недостаточно. Поскольку, в Лалекенде было сконцентрировано достаточно живой силы противника.

В тот день, 29 декабря мы планировали отправить туда за 1,5 -2 часа до начала операции разведгруппу - взвод Адиля Садиги, чтобы заминировать подходы к артиллерийским орудиям на окраине Лалакенда и сами орудия. Другая разведгруппа должна была заминировать дороги и проходы, чтобы предотвратить переброску сил противника на фланги. Эти задачи были вполне осуществимы, так как до этого мы проводили разведку и у нас были точные данные о расположении орудий и о всех подходах и подъездах к дороге. После выполнения этих задач обе группы должны были вернуться в свое подразделение, так как спустя 1,5-2 часа должна была начаться крупная операция по всей линии фронта. Однако по какой-то причине командир взвода А.Садиги принял решение войти в населенный пункт и уничтожить позиции армян, позиции с которых велся бесконечный огонь по нашим позициям. Увидев, что противник не оказывает сопротивления, взвод вклинился вглубь его территории, уничтожив все

позиции. Но, к сожалению, об этом не доложили, ни командиру роты, ни командиру батальона, ни тем более мне.

Утром мы начали операцию с использованием артиллерии и авиации. Все шло успешно (особенно на флангах), практически все поставленные задачи были выполнены. Я руководил выполнением операции с передового командного пункта, где со мной были М.Бедуллаев, начальники связи, разведки и еще несколько офицеров. Уже в ходе операции к нам подбежал командир батальона и доложил о том, что Лалекенд взят.

Я был в ярости, потому что это срывало операцию – оставшимися силами ее невозможно было выполнить.

Тогда я дал команду немедленно вывести людей, приказал подразделениям, которые находились по соседству, в частности в Бала Сафарли немедленно обеспечить отход из Лалекенда, попавшего в засаду подразделения А.Садиги. Но было уже поздно.

Их было 26 героев, отважных сынов нашего народа. Мы часто вспоминаем о Ходжалы, о трагедиях, которые следовали одна за другой, но никогда о победах. Но ведь они были! И одерживали их наши с вами сыновья. Они дали понять врагу, что будут уничтожать его повсюду, на его же территории. Они доказали, что умеют воевать, умеют защищать Родину. Именно после этой операции, подвига этих 26 ребят армяне притихли на этом участке. Они отошли, поняв, что не смогут безнаказанно бесчинствовать. Своим подвигом эти солдаты показали, что мы будем воевать, защищать и если надо умирать, но не сдадим и пяди земли.

Так благодаря героизму 26 бойцов были уничтожены позиции противника и орудия, обезопасились подходы и подъезды к анклаву Бала Сафарли.

Из достоверных источников мы узнали, что наши сражались до последнего патрона. Осталась одна граната на троих раненых солдат и один из них, турок-месхетинец Ахмед Ахмедов выдернул чеку, подорвав себя и своих друзей, чтобы не попасть в плен. Когда мы обменяли тела наших погибших героев, то обнаружили, что эта чека так и осталась у него в руке.

В этом бою было уничтожено огромное количество живой силы противника, его огневых средств. Наши потери и потери противника были несопоставимы. Но не зависимо от этого, гибель друзей, братьев была для меня ударом.

Я, никогда не снимал с себя ответственности за то, что происходило во вверенных мне частях. Никогда не уходил от ответственности. Не смотря на успех операции, по факту

гибели я ходатайствовал о возбуждении уголовного дела. Привлек специалистов, следственные органы, прокуратуру. Я просил выяснить, кто отдал приказ атаковать Лалекенд, кто принял такое решение.

Выяснилось, что командир взвода

А.Садиги, выполнив поставленные задачи, самовольно принял решение об уничтожении населенного пункта и позиций противника, с которых велись непрерывные обстрелы подходов, позиций, наших населенных пунктов.

Следственные органы, разобравшись в причинах произошедшего, это дело закрыли. История войн знает немало таких примеров. Такие эпизоды были и в Чечне, и в Афганистане, и в Грузии. Были они и у нас. Я склоняю голову перед родными и близкими моих сослуживцев и хочу сказать, что мы гордимся, и будем гордиться ими. Моя вина лишь в том, что я был командиром и в том, что не погиб.

После мартовских событий 1995 года, я подал в отставку и вернулся в Грузию. За этим последовал арест за, так называемое, уклонение от службы. В 1999 году я был избран председателем Объединения офицеров запаса. Многие наверно помнят деятельность этой организации - активные дебаты, выступления в прессе (в основном о положении офицеров, об армии, о Карабахской проблеме). Часто мы принимали участие в митингах.

Были и другие проблемы - здоровье ветеранов, как офицеров, так и рядовых. Я от имени объединения неоднократно обращался во все органы с просьбой об оказании помощи нуждающимся в лечении ветеранам. Но ответа не было, а нуждающихся было много. Тогда я обратился к офицерам запаса турецкой армии, аналогичной нашей организации. В Турции, конечно же отношение к военным не такое как у нас. Они помогли мне встретиться с государственным министром Турции Абдулом Халиком Саем. Он принял меня и выслушал мою просьбу. Я рассказал о нашей организации и о том, что у нас много офицеров запаса, участников войны которые нуждаются в лечении, в оперировании, что в Азербайджане никто ими не интересуется и они брошены на произвол судьбы. Я просил его помочь им. Абдул Халик Сай пообещал выделить на лечение в турецких госпиталях квоту 50-60 человек в год. Это значит, что ежемесячно 5-6 офицеров могли отправиться в Турцию на лечение. Проезд туда и обратно также обеспечивала Турция. Что может быть лучше для офицера, ставшего инвалидом, отдавшего свое здоровье за Родину, которая теперь забыла о нем и не желает слышать о его проблемах?

Мы отправили в Турцию первую группу офицеров из числа наиболее нуждающихся в лечении. Там они были распределены по госпиталям, где приступили к их лечению. Но буквально через 7-10 дней эти офицеры были отозваны в Баку. Турция заявила, что она не имеет права лечить наших офицеров. Да именно так. После этого началась грязная кампания против меня и моей семьи. Именно с тех пор, с лета 2001 года и начали фабриковать против меня обвинения в связи с событиями в Лалекенде.

В Газах командировали людей, которые путем запугивания и шантажа пытались выбить показания у бывших и действующих офицеров,

бывших моими подчиненными, у семей погибших. Однако, несмотря на угрозы и запугивания ни одна из этих семей, ни один сослуживцев не дал против меня.

Когда, наконец, они поняли, что собрать на меня компромат не удастся, то начали шантажировать мою семью. 3-4 раза полиция являлась к нам домой с проверкой паспортного режима, требую немедленно покинуть квартиру, страну потому что ми не законно проживаем там.

Демонстративно отключали электричество, газ. Вечерами, возвращаясь домой я видел своих плачущих детей, супругу. И это происходило регулярно. Как-то они вызвали моего старшего сына в прокуратуру и вынудили ждать несколько часов в ожидании письма, которое он якобы предназначалось мне.

После того как я покинул страну, обо мне забыли. Обо мне вспомнили лишь в 2012 году, когда я начал публиковать статьи о режиме. И тогда уголовное дело против меня было «возобновлено». Как и в 2001 году отправили в район следователей. Те, как прежде пытались с путем шантажа и угроз выбить показания против меня, но и в этот раз у них ничего не вышло.

Əliyevləin ordusu

Əliyevin güclü müstəqil dövlət quruculuğundakı “uğurlarından” çox yazmışam. Bu dəfə Milli Ordu quruculuğu haqqında yazmaq istəyirdim. Ordu bizim gənclərin, övladlarımızın, pulnan orduda xidmətdən yayınmağa imkanı olmayan əhalinin uşaqlarının ölüm məşinə çevrilib. Əgər onlarda bu pul olsaydı, sizi əmin edirəm, onlar bunu edərdi. Niyə? Çünki bu gün heç kimin zəmanəti yoxdur ki, oğlu hərbi xidmətdən sağ-salamat qayıdacaq. Uşaqların orduya böyük təmtəraqla göndərildiyi vaxtları xatırladıırıq.

O zaman bu şərəf sayılırdı. Bu gün vəziyyət dəyişib, orduya əhalinin inamı yoxdur. Ona ehtiyatla və inamsız yanaşırlar. Qürur duymalı, inanmalı olduqları ordu töhmət obyektinə çevrilib. Ərazisinin 20 faizi işğal olunmuş müharibə şəraitində olan dövlət əsas diqqəti orduya yönəltməli, onu güclü, təminatlı, döyüş qabiliyyətli etməli idi, ordu isə gülüş və inamsızlıq obyektinə çevrilib. Ona daha inanmırlar, ondan qorxurlar. Ona görə qürur duymurlar. Ordunu gəlir mənbəyinə, qorxu mexanizminə çevirən rejimdir

Hansı qürur və inamdan söhbət gedə bilər ki, atəşkəs dövründə 5 min əsgər ölüb. Hamısı da kasıb ailədən. Bu siyahıda heç olmasa kiçik bir məmurun övladının adını görmürük. Bu yalnız ölənlərdir. Hələ sağalmaz xəstəliklə valideynlərin üstünə göndərilən nə qədər uşaqlarımız var. Orduda nə qədər korrupsiya, cinayət var? Nə qədər özbaşınalıq və qanunsuzluq var? Cəmiyyətdə olduğu qədər! Çünki ordu bu cəmiyyətin bir hissəsidir və cəmiyyətdə baş verənlər orduda əksini göstərir. Nəyə görə bu özbaşınalığın qarşısı alınmasın, nəyə görə situasiyanı dəyişib bu ölüm maşını dayandırılmasın, orduda çoxminli itkilərə son qoyulmasın?! Bu nə qədər davam edə bilər və nəhayət kim bu cinayətlərə görə cavab verəcək? Biz nə qədər susub bunu seyr edəcəyik? Ordunu, zabitləri, generalları ləkələmək istəmirəm, həqiqəti yazıb ordumuzu, zabitlərimizi qorumaq istəyirəm. Onları müdafiə edib həqiqəti deyək ki, bütün bu cinayətlərdə bütövlükdə ordunu, zabitləri, generalları günahlandırmaq olmaz. Onların arasında ləyaqətli, xalqına sadıq, bizim qədər orduda baş verənlərə, orduya cəmiyyətdəki inamsızlığa görə narahat olanlar var. Ordu, zabitlər, generallar həmişəki kimi dövlətin, xalqın keşiyindədir. Çünki onlar öz vətənini, millətini qoruyur. Onlar heç vaxt öz xalqını qorxutmaq aləti olmayıb. Ən əsası, hər kəsə çatdırmaq istəyirəm ki, baş verənlərdə ordunu gəlir mənbəyinə, milyardlarla pulların yuyulması obyektinə, qorxu mexanizminə çevirən rejim, sistemdir. Bunun günahı ağır şəraitdə olan zabitlər və generallarda deyil. Kimsə inana bilər ki, komandir şüurlu şəkildə təbəçiliyində olanı məhv edə, yaxud buna imkan verən bilər? Heç vaxt. Ancaq bu yaradılan şərait, ordudakı mövcud sistem hamını tapşırıqla yaşayan robota çevirib. Sistem islahatlara, təşəbbüslərə imkan vermir. Sistem təklif oluna biləcək bütün yaxşı və perspektivli nə varsa, hamısını rədd edir. Burada yalnız bir adam qərar verir. Yalnız o müəyyən edə bilər ki, kim yaşasın, kim ölsün, kim qulluq etsin. Kim artıq 20 ildir səngərdə çürüsün, kim isə dünyanı gəzib dolasın. Kim oğurluq etsin, kim isə acından ölsün, bir tikə çörək dalınca ölkəni, yaxınlarını tərk etsin. Yalnız o islahatlara imkan verə bilər. Ancaq bunun üçün onun nə biliyi, nə təcrübəsi, nə də arzusu var. Nə qədər adamın öldüyü və öləcəyi onu narahat etmir. Çünki o artıq kimlərin öləcəyini müəyyən edib. Bir də ki, ordunun bu vəziyyəti hamını qane edir, bu cəmiyyətin əhvalına da təsir edib. Yadımdadır, qəzet, televiziya, radioda Qarabağ, müharibə, vətənpərvərlik haqqında xatirələrə geniş yer verilirdi. Bu gün bütün bunlar yoxdur və ola da bilməz. Bu gün hamı qorxu ilə gözləyir ki, kimin oğlu tabutda gələcək? Bu gün yüz minlərlə insan belə düşünür. Çünki heç kimin ordudan sağ-salamat qayıdacağına zəmanət yoxdur. Artıq 20 ildir hər gün, hər həftə, hər ay, hər il belədir. Daha nə qədər olacaq? Əgər buna son qoyulmasa hələ çox. Atəşkəs dövründə itkilər bir neçə min nəfər təşkil edir. Bu da müharibədəki itkilərdən az fərq edir. Bir müddət sonra bizdə müharibədə itkisi olmayan ailə qalmayacaq, eynilə Böyük Vətən Müharibəsində olduğu kimi. Onlar Azərbaycanı öz mülkiyyəti hesab edir. Sovet dövründə Əliyev planlarını artıqlaması ilə yerinə yetirdiyimiz kimi indi də hər şeyi artıqlaması ilə edirik. Sual olunur, niyə bu belədir, nəyə görə islahatlar aparıb vəziyyəti dəyişməyə? Cavabı çox sadədir: onlar dəyişiklikdən,

güclü ordudan qorxur, onlar belə gəlir mənbəyini itirməkdən qorxur. Onlar qorxur ki, orduya böyük vəsaitlər xərclənməli olacaq. Nəhayət cinayətlərinin açılmasından qorxurlar, onların üstü isə mütləq açılacaq. Zəif, çirkab və korrupsiya içində itib-batan ordu onlara sərf edir. Onların hakimiyyəti qoruyan güclü dəstələri, bandit qruplaşmaları var və hərbi büdcənin milyardları ordunun yox, məhz onların saxlanılmasına xərclənir. Daha bir fakt. Tez-tez ağızları köpüklə hərbi büdcə, güclü ordudan danışirlar. Soruşmaq lazımdır: Hanı bütün bunlar? Milyardları hara xərcləyirsiniz və hanı güclü ordu? Bu gücü hansı tərəzidə ölçürsüz, deyin, bizə də maraqlıdır. Uşaqlarımız ölürsə, zabitlərimiz və onların ailələri alçaldıcı vəziyyətdədirsə, evləri yoxdursa və heç vaxtda olmayacaqsa, bu milyardları hara xərcləmişiniz? Texnika və silahlar hardadır? Hazırlanmış ehtiyatlar, hərbiçilərin sosial təminatı hanı? Hanı bütün bunlar? Siz bu nağılları uşaqlarınıza, nəvələrinizə və özünüzə bənzər oğru və qumarbazlara danışın. Güclü ordunun nə olduğunu bilirəm. Bu ilk növbədə mənəvi-psixoloji ruh, zabit kadrları və ordunun döyüş hazırlığını müəyyən edən digər göstəricilərdir. Ordunun yarısı səngərlərdə çürüyürsə, hansı hazırlıqdan söhbət gedə bilər? Ordu hərbi və siyasi hazırlıqla məşğul olmur, taktiki təlimlər keçirilmir? Ordunun gücü poliqonlardakı təlimlərdə və döyüşdə bilinir. Siz bu ordunu harda yoxlamısınız? Bakının küçələrində, paradda? 2001-ci ilin fevral ayında deputat, “Azərbaycan” qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadıqovla debatımı xatırlayıram. O zaman mən Zabidlər Birliyinin sədri idim. O zaman o güclü, torpaqları azad etməyə qadir olan ordu barədə danışanda ona cəmi bir sual verdim: Hardan bilirsiniz ki, bu ordu güclüdür? Cavab olaraq o bildirdi ki, bu yaxınlarda hərbi hissələrdən birində olub və orada əsgərlər təzim edir, yeməkxanaya gedəndə mahnı oxuyur. Onlar ordunun gücünü məhz belə müəyyən edir. Qısa müddətdə islahatlar aparıb torpaqları azad edəcək güclü, fəxr edəcəyimiz, etibar edəcəyimiz, uşaqlarımızı göndərməyə qorxmıyacağımız ordu yaratmağın xeyli yolu var. Öyrənə biləcəyimiz xeyli nümunə var. Velosiped icad etmək lazım deyil. Problemlərin həllinə imkan verəcək islahatlar üzərində dayanmaq istəyirəm. Ancaq bu recimin ilk növbədə hakimiyyətə görə qorxusundan həmin islahatları keçirmək imkanı yoxdur. Xeyli vəsait hakimiyyətin qorunmasına deyil, ordunun güclənməsinə xərclənməli olacaq. Axı onları ordu, işğal olunmuş ərazilər narahat etmir, hakimiyyət və sərvətlər maraqlandırır. Onlar Azərbaycanı öz mülkiyyəti hesab edir və əbədi olaraq idarə etmək niyyətindədir. Biz isə qul kimi əl altında olmalıyıq. Ağılsız, qorxaq. Onlar elə hesab edir.

Güclü ordu qurmaq üçün nə etmək lazımdır?

Bəs güclü ordu yaratmaq üçün hansı köklü dəyişikliklər olmalıdır? Birinci və ən əsası. Ordunu azı iki dəfə azaldıb (70-80 faiz) peşəkar orduya keçmək və alternativ xidmət tətbiq etmək. Bu vacib və çox əhəmiyyətli faktordur. Bizim şəraitdə çoxsaylı, ləng, yöndəmsiz orduya ehtiyac yoxdur. Zəruri texnika ilə təmin olunmuş hərbi hissələr üçün ideal hərbi şəhərciklər, daimi dislokasiya məntəqələri tikmək və hərbi hazırlıqla məşğul olmaq. Şəxsi heyətin 100 faizi hərbi döyüş hazırlığı vəziyyətinə gətirilməlidir. Digər bir neçə hərbi hissəsi kiçik komandirlər, mütəxəssislərin hazırlığı ilə məşğul olmalıdır. Ancaq ordu bu gün

səngərlərdə çürüməməlidir, bu ordunun vəzifəsinə daxil deyil. bir çoxları soruşan bilər ki, peşəkar orduya bu qədər vəsait hardan götürmək olar? Bu vəsait var. Saxlanmasına böyük vəsaitlər xərclənən polisi, daxili qoşunları ixtisar etmək. Az qala jandarm funksiyasını yerinə yetirən qurumları ixtisarı etmək. Biz bilirik ki, bəzi nazirliklərdə silahlı banbit qruplaşmaları və onlar az qala güc strukturlarına çevrilib. Polisin və digər strukturların bəzi funksiyalarını (obyektlərin mühafizəsi, keşik çəkmə və s.) alternativ xidmət çəkənlər yerinə yetirə bilər. Qarabağdan kənar zonanı dövlət sərhədlərini qorumalı olan sərhəd qoşunlarına tapşırmaq olar. Qarabağ zonasına isə polis, daxili qoşunlar və hərbi xidmət çəkməli olan yerli əhaliyə tapşırmaq lazımdır. Onlara təlim keçəndən və müqavilə imzalayandan sonra daha ağır şəraitdə, məsələn, dağlıq yerlərdə xidmətə göndərmək olar. Çünki onlar həmin ərazilərə daha yaxşı bələddir. Təmas xətti boyunca işsiz qalan və iş tapmaq üçün ölkədən gedən xeyli adam var.

Başqa variantlar da var. Sovet dövrünün təcrübəsindən bilirik ki, hərbi vəzifəli şəxslər ildə 1-1,5 ay toplanışa çağırılırdı. Beləcə müharibə olacağı təqdirdə ölkənin strateji ehtiyatları hazırlanırdı. İldə ya iki ildən bir vətəndaşları toplanışa çağırmaq olar. Burada onlar 3 həftəlik təlim keçər, 2-3 həftə posta qulluq edərdi. Bu müharibəyə hazırlıq üçün vacibdir. Görürsünüz müharibəyə hazırlıq üçün nə qədər tədbir görmək olar. Bütün dünyada da belə edilir. Belə etməyə də borcludurlar. Bu cür islahatlarla “dedovşina”nın qarşısını almaq olar, hamı bərabər hüquqla qulluq edir. Bu yolla biz nizamnamədən kənar münasibətləri qarşısını ala bilərik. Bu yolla itkilərə son qoyular və xalqın orduya inamı bərpa olar. Əgər biz güclü ordu istəyiriksə, bu sadə islahatlardır. Daha bir vacib məqam var. Bu kadr siyasəti, zabit korpusu və sosial təminatdır. Kadr siyasəti olmadan deyilənləri həyata keçirmək mümkün olmayacaq. Ən yaxşı şagirdlərin hərbi məktəblərdə oxuması üçün şərait yaratmaq lazımdır. Orduda yüksək maaş, nüfuz olmalıdır. 10-15 il xidmətdən sonra istənilən ali məktəbə qəbul olmağa, istənilən işə düzəlməyə, ev almağa imkan olmalıdır. Əmək haqqı çox yüksək olmalıdır. Ordunun nüfuzunu qaldırmaq üçün xeyli imkanlar var. Zabidlərə gəldikdə, zabidlərin statusu haqqında qanun qəbul olunmalıdır. Zabiti cəmiyyətdəki rolu və vəzifəsi ilə fəxr etməlidir. Xidməti ərzində mənzillə təmin olunmalıdır. Bu kompleks tədbirlər ordudakı situasiyanı kəskin dəyişəcək və oğullarımızın itkisinin qarşısını alacaq. Ancaq düşünürəm ki, bu hakimiyyət islahatlarına getməyə hazırdır. Bunu artıq yeni hakimiyyət etməli olacaq. Buna əminəm.

P.S İsa Sadıqovun yazdıqları ilə bağlı Müdafiə Nazirliyinin mövqeyini öyrənməyə cəhd etdik. Qurumun mətbuat xidmətinin rəhbəri Eldar Sabiroğlu ilə əlaqə saxlaya bilmədik. Müavini Teymur Abdullayev isə əzamiyyətdə olduğunu deyərək məsələ barədə danışa bilməyəcəyini söylədi. Bununla belə Müdafiə Nazirliyinin İsa Sadıqova cavabı olacaqsə dərc etməyə hazırıq.

“SƏNƏ PREZİDENT DEMƏYƏ DİLİM GƏLMİR”

“BU XALQ SİZİ YAXŞI, HƏM DƏ ÇOX YAXŞI TANIYIR”

**“ATAN MƏĞLUBİYYƏT VƏ İŞĞALLA BARIŞARAQ
TƏSLİM OLMAQLA**

NÖVBƏTİ CİNAYƏTİNİ TÖRƏTDİ”

**“O, İNSANLARI SINDIRMAĞI DA, MƏHV ETMƏYİ DƏ
BACARIRDI”**

**“SİZİN HƏDƏFİNİZ AZƏRBAYCANLILARSIZ
AZƏRBAYCAN YARATMAQDI”**

**İsa SADIQOV: “SİZ BU XALQIN TARİXİNİN, ŞƏRƏF VƏ
LƏYAQƏTİNİN
ÜZƏRİNDƏ LƏKƏSİNİZ”**

Son həftələrin əsasən də seçki ilə bağlı siyasi bataliyaları sırasında adı hallanan polkovnik İsa Sadiqovun xüsusi təqdimatına ehtiyac yoxdu. İllərdi ki, AvropaSonda mühacir həyatı yaşayan polkovnikin bu arada Vətənə qayıtmaq istəyinin elan olunmasınnan bərabər, ona qarşı cinayət işinin açılaraq axtarışa verilməsi də bir oldu. Bu cinayət işinin də, son vaxtlar siyasət adamlarına hakimiyyət tərəfindən tətbiq olunan təzyiq və təqib forması olduğunu və sırf siyasi motivlərə əsaslandığını bildirən müşahidəçilər, məsələni seçkiöncəsi mübarizələrin tərkib hissəsi adlandırılar.

İsa Sadiqovun İlham Əliyevə ünvanladığı açıq məktub bir neçə gün öncədən redaksiyamızın elektron poçtuna daxil olub. Məktub rus dilində yazılıb və kifayət qədər geniş həcmə malikdi deyə, onu hissə-hissə, həm də elə original formada, yəni rus dilində dərc etməyə qərar verdim. Məktuba başlıq kimi verdiyim sərlövhələr, məktubun özündən götürülmüş seçmələrin tərcümələridi. Amma kifayət qədər sərt üslubda yazılmış, həmçinin geniş oxucu kütlələrinin marağına səbəb olacağını düşündüyüm bu məktubu tərcümə etməyi və onun təkrar dərcini də plalayıram. Təki bir sağlıq, bir də azadlıq olsun. Bizi izləyin...
Sərdar ƏLİBƏYLİ

ОТКРЫТОЕ ПИСЬМО АЛИЕВУ – I ЧАСТЬ

Немогу назвать тебя президентом – язык неповорочивается и думаю я прав. Вот почему? Тебя знают как картежника, плейбоя, вора, коррупционера не только в Азербайджане, но и во всем мире ты так был представлен в день твоего “избрание” премьер министром по просьбе твоего отца – которого тоже полгода искали и не могли найти. Так и не нашли до объявление о его смерти – слухи были разные, кто утверждал что он в морозильнике, а кто то, что он в Кливленде. Придет время мы обязательно разберемся и в этом – народ обязан знать правду. Спрашивается, за какие заслуги перед отечеством тебя должны были “избрать” президентом? Был ли ты политиком и проявил себя в этой сфере? А может ты был изиестным деятелем которого знали, уважали, которому верили, на которого могли возложить надежды миллионы азербайджанцев? Небыл ты ни тем и не этим. Ты пришел на плечах своего отца диктатора, который на протяжении многих лет правил ежовыми рукавицами, который на протяжении многих десятилетий терроризироавл этот народ, запугивал, держал в страхе, уничтожал лучшие умы, только с одной целью – как можно больше выслужиться, как можно больше войти в доверие, как можно выше подняться по карьере. Его мало интересовала цена этой карьеры – интересовало одно личное. А чего это стоило – тысяч и тысяч уничтоженных судеб и того больше человеческих жизней. Это было тогда, когда были Ссоветские времена. Но в какой то период народ свободно вздохнул, в надежде что избавился от тирана, душегуба, диктатора – но нет, он вернулся через 10 лет отсутствие, чтобы расчитаться с оппонентами, чтобы с еще большей силой и ненавистью, истребить как можно больше, чтобы очистить путь тебе – картежнику, самозванцу, трусу.

Его возвращение стоила нам огромных потерь. А именно оккупированные территории, миллионы беженцев, миллионы покинувших Родину в поисках работы и хлеба, тысячами погибших в период режима прекращения огня, миллиарды украденных и вывезенных из страны денег, массовое присвоение национальных ресурсов, десятками-сотнями заказных убийств, бесконечные демонстративные похищения и прочее. Этим преступлениям нет конца и они по сей день продолжаютя тобой с еще большим интузиазмом и

силой. Я напомним тебе и уважаемым читателям некоторые моменты из нашей новейшей истории – знаю это тебе не понравится – но ведь ты понаставил столько этих памятников отцу и возвел его чуть ли не в лик святых, причем нетолько в Азербайджане, но и в других странах – что тебе неприятно будет услышать истинную правду. Но правду мы знаем и она одна – Мы знаем как зарождались события июня 1993-го года – то есть государственного переворота и кто стоял за этим преступлением. Я писал в своих статьях – а стоял за этим твой отец. При этом он использовал весь свой профессионализм ГЕНЕРАЛА КГБ, интригана и провактора. Он сделал то, что не могли сделать и себе позволить другие руководители – спровоцировал гражданскую войну. Мы знаем как все начиналось и чем закончилось – не у кого сегодня нет сомнений в том, кто был зачинщиком этих событий. Напомним также события последовавшие сразу после захвата власти твоим отцом – а именно когда он сидя уже в парламенте внимательно и с полным спокойствием наблюдал за тем, как уходят и захватываются наши районы противником. Ведь можно было предпринять многое чтобы приостановить это порождение и эти потери. Но нет ведь, он был очень рад всему происходящему в этот период – а именно порождение Сурата Гусейнова – которому он поручил завершение войны, и даже “подчинил” силовые структуры, оголив при этом все что можно было. А именно расформировав корпуса, резервы, 36 батальонов. Ведь в короткие сроки около миллиона людей покинули свои дома, родные места и становились беженцами, тысячи погибших, 20 процентов территории оккупированы. Разве может быть больше преступления чем это. Продолжим далее о деятельности, а скорее о преступлениях твоего отца – которому ты остоешься верен и это естественно – кто бы еще мог тебя привести к власти – кроме как отец? Да никто и некогда, ибо народ знает вас, причем очень хорошо. Ну так получилось что мы это вовремя неусмотрели.

Так вот продолжим о “заслугах” твоего отца – и к твоим еще дойду – мне много есть что писать.

И так закрепившись во власти уже к исходу 1993-го, твой отец готовить следующую авантюру – так называемую зимнюю кампанию, которая обошлась огромной трагедией для азербайджанского народа и которая решила исход войны – а это полное поражение и гибель многих тысяч солдат за короткий период времени – а именно 1,5-2 месяца. Еще преступлений? Да сколько угодно. Еще помимо многих тысяч погибших в этой зимней кампании, которой руководил непосредственно твой отец, многим тысячам солдатам были отрублены оперированы конечности, потому что многие из них были отморожены. Ты об этом можешь не знать – ты развлекался в те времена в казино, барах, ресторанах Москвы или Анкары – тебе не было до войны. Ты ждал там своего часа спрятавшись и фактически дезертировав. А мы всего этого хорошо знаем.

Подписание режима прекращения огня – это было очередным преступлением твоего отца, который был очень запуган затягиванием войны, что могло привести к потере власти. Поэтому он смирившись с поражением и оккупацией совершил очередное преступление и капитулировал. Какие меры были предприняты для того чтобы вернуть оккупированные территории?!! Никаких, а наоборот, тысячи и тысячи погибших солдат за период режима прекращения огня, тысячи исколеченных судеб, многотысячная армия инвалидов. Сделали вы, что нибудь для того чтобы изменить ситуацию в армии, остоновить машину смерти, который годами безжалостно убивал и сейчас продолжает убивать наших солдат?!! Ничего обсолютно, а наоборот превратили эти убийства в очередной источникдоходов и теперь легче стало выманить денги и у родителей.

Вед вы все превращаете в деньги и даже на горе людей зарабатываете. Вы добились того, чего хотели и к чему шли. Сегодня мало кто говорить и вспоминает о Карабахе, мало кто думает о войне и все думают как уберечь сына от армии, как бы заработать на кусок хлеба. Вы добились того что, страна практически опустела, активная масса нации посползлась по всему миру в поисках насущного хлеба и вам теперь легче продолжать свои преступления сталкиваясь с малым сопрптивлением. Это непотому что мы слабые, а вы сильные, нет. А потому, как я сказал, эта масса в поисках хлеба. Но и им все это надоело и скоро, совсем скоро они вернутся, вернутся чтобы положить конец всему вашему беспределу в стране, положит конец вашей мерзкой по сути власти, освободить Родину.

”Он выросстил многих себе подобных в этой области и собрал их вновь в период второго своего возвращение. Посмотрите кто они? Хот спросите, что в Азербайджане не продается и не покупается, безусловно и безисключение все.”

А о преступлениях твоего отца в области коррупции годами рассказать можно. Подобных ему специалистов в этой области наверное нет во всем мире. Он выросстил многих себе подобных в этой области и собрал их вновь в период второго своего возвращение. Посмотрите кто они? Хот спросите, что в Азербайджане не продается и не покупается, безусловно и безисключение все. У вас расценки на все, начиная от рождения и даже кончая мертвецом, которого надо захоронить. У вас даже мертвецы плотят. Вед именно он построил эту пирамиду взяток и коррупции – так называемую Фонд Алиева, президентом которого ныне является твоя супруга – что то наподобие воровского общяка. Никому несекрет что именно с возвращением твоего отца все назначения, перестоновки в эшалоне власти, от малого до великого имели свои расценки, начиная от рядового дворника и кончая министрами. Этот механизм успешно действует и сегодня , Алиев, он передал эстафету тебе и при этом очень посторался.

Сут всей его деятельности заключалась в том чтобы унижить народ, создавать ему массу проблем, держать его в нужде, страхе и голоде. Так легче будет его проучить. Он знал и умел, как ломать и и уничтожать людей. Он был профессионалом своего дела.

Все эти преступления немедленно отразились и на армии. Все там продается и покупается, там тоже всему свои цены. Вы не считаетесь ни с какими потерями, жизнями, судьбами – денги затмили вам глаза, заткнули уши. Но на вашем бы месте, я открыл глаа и уши, посмотрел вокруг чтобы небыло поздно. Но вы настолько обнаглели что, уже не можете замечать всего этого.

В преддверии дня национальной армии хочу напомнить тебе еще одно событие, а точнее преступление которое отчетливо показывает ваше отношение к народу, героям Азербайджана, семьям погибших в войне и инвалидам войны. А именно события января-февраля 2001-о года, когда семьи погибших и инвалиды войны потребовали повышения пенсий, потому что те минимальные пенсии, которые они получали не обеспечивали их нормальной жизни и быта. Это требование, было законным – они отдали жизни и здоровье за Родину, в то время как вы прятались в казино, ресторанах. 7 инвалидов войны даже объявили голодовку – готовые отдать свои жизни за восстановление справедливости. В то время твоя семья распределяла народные богатства, развораивало ее и им наплевать было до остальных, а тем более на инвалидов войны и семьям погибших на войне. В результате инвалиды и семьи погибших не получили абсолютно ничего, а наоборот были зверски избиты и разогнаны. Для решения той проблемы в то время требовалось всего три миллиона долларов, но для этого не нашлись средства, или не хотели их найти. Но в последствии ты умудрился 11-и летнему сыну купить в Дубае виллу аш на все 44 миллиона долларов. Как же так???!!! И после этого ты имеешь моральное право называть себя Верховным или президентом???!!! А кто в это поверить? Смешно, ты был и остоешься тем, каким тебя знали.

Ты ставишь памятники своему отцу за какие деньги и кто давал тебе это право использовать на это народные деньги. В то время как миллионы покинули страны в поисках работы и насущного хлеба. Как же так, что ты готовь инвестировать в экономику Мексики 5 миллиардов только за установку памятника отцу – диктатору. А почему эти миллиарды не вложить в экономику Азербайджана, не открыть рабочие места, улучшить уровень жизни своего населения? Потому что это не в ваших интересах, у вас другие цели – Азербайжан без азербайджанцев. Вы к этому стремитесь, вы хотите править страной бесконечно, но увь, не получится. Не вам решать – вы унижение чести и достоинство этого народа, вы пятно в нашей истории и мы обязаны избавиться от вас. Стереть вас и все что связано с вами в новейшей истории нашего народа и государство!!!

“BİZ VƏTƏN UĞRUNDA DÖYÜŞƏNDƏ SƏN ALVER EDİRDİN”

**“SƏN VƏ SƏNİN KİMİ FƏRARİLƏR VƏ QORXAQLAR
BİZİ MÜHAKİMƏ EDƏ BİLMƏZLƏR”**

**“CİNAYƏTİN İZLƏRİ SƏNİN ƏTRAFINA VƏ AİLƏNİN İÇİNƏ APARIR”
“BƏŞƏRİYYƏTİN ÇAUŞESKU, SƏDDAM, MÜBARƏK, QƏDDAFİ
TƏCRÜBƏSİ VAR”**

**“BU CİNAYƏTLƏRİN BƏRƏTİ YOXDU, ONLARA GÖRƏ
ÖZÜNÜN VƏ ATANIN ƏVƏZİNƏ SƏN CAVAB VERƏCƏKSƏN”**

II ЧАСТЬ

”Народ нашел в себе силы и объединился. Объединился с одной целью – покончить раз и навсегда с позором, унижениями, страданиями. Положить конец этой мерзкой, враждебной диктаторской семье, конец правлению клана Алиевых.”

Твой отец передав власть тебе не думал о том что, этот народ воспринет духом, он был уверен в том что, смог уничтожить его самосознание. Но он немог представить и какую опасность втянул тебя и что ждет его сыночка в будущем. Вед сын вместо того чтобы принять во внимание ошибки, преступления отца пойти на смирение, на то чтобы разрядить общество, улучшить уровень жизни, начать борьбу с коррупцией, открывать рабочие места, более или менее справедливо распределять доходы население – а наоборот еще больше решил выделиться – обогнать отца. А отец то многого добился в этой области. Добился того что, мы как страна оказались в полной

”Твой отец передав власть тебе не думал о том что, этот народ воспринет духом, он был уверен в том что, смог уничтожить его самосознание. Но он немог представить и какую опасность втянул тебя и что ждет его сыночка в будущем.”

изоляции от внешнего мира, причем настолько что вся наша страна стала объектом посмешище. Вспомните скандалы на олимпиаде, офшорные зоны, украденные миллиарды, взятки, икру и т.д. и т.п. Если раньше воровал один для семьи, сейчас воруют все члены семьи и каждому кажется что все это мало. Складывается такое впечатление что, уже члены семьи начали состязаться – у кого больше награбленного, или же кто больше может оторвать у народа. Посмотрите под какими

только предложениями не изымают деньги у народа, какие только законы невыдумывают. И все с одной единственной целью – отнять последнюю копейку, запугать, застрашить. Они очень хотели вообще уничтожить эту нацию, подавив в нем любое сопротивление, самосознание. Но не смогли, не получилось. Народ нашел в себе силы и объединился. Объединился с одной целью – покончить раз и навсегда с позором, унижениями, страданиями. Положить конец этой мерзкой, враждебной диктаторской семье, концу правлению клана Алиевых. Вед они некогда бы не смогли себе представить, что, такое будет возможно. После таких затрат, стараний, расчленений и вдруг такое возрождение нации, объединение.

”Преступление наяву и следы ведут непосредственно в твою семью, твоему окружению. А мы почему то невидим оперативности в твоих решениях, по выявлению, наказанию виновных, а наоборот мы видим как ты укрываясь своей властью, пытаешься всячески уклониться от шагов, которые бы должен был сделать настоящий руководитель, вед там однозначно упоминаются люди твоего окружение и даже члены семьи.”

Теперь еще об одном хочу напомнить ткебе. Это по поводу похищение брата Ельшада Абдуллаева. Преступление наяву и следы ведут непосредственно в твою семью, твоему окружению. А мы почему то невидим оперативности в твоих решениях, по выявлению, наказанию виновных, а наоборот мы видим как ты укрываясь своей властью, пытаешься всячески уклониться от шагов, которые бы должен был сделать настоящий руководитель, вед там однозначно упоминаются люди твоего окружение и даже члены семьи. Как же так – для одних законы действуют с чрезмерной суровостью, а для других нет. Вед истоки этих преступлений ведут и глубже к тем годам правления твоего отца и незначит ли это, что, он знал обовсем этом, а тем более что, сам лично создавал все это. Вед у него был огромный опыт по истреблении неугодных. Представлены факты преступлений, имена, фамилии – а принятых мер нет. И ты называешь себя президентом???!!! Ты забыл что поклялся на Какране и Конституции?! Да нет же, ты можешь это позволять себе только потому что, позволял все это себе и твой отец.

”Вед не все такие безразличные во всем происходящем в своей стране как вы – мы все видим и слышим, да еще и прекрасно понимаем, поннаем и того что, чем все закончиться.”

Почему не проявить оперативность и не дать в международный розыск с требованием выдачи убийц Елмара Гусейнова. Вед они спокойно и свободно гудяют в Тбилиси и даже непрячутся. А по твоему за какие гарантии они этого делают, кто и на каком уровне и дал им эти гарантии. Алиев, как же так? Или ты считаешь что мы этого не должны слышать и видеть? Вед не все такие безразличные во всем

происходящем в своей стране как вы – мы все видим и слышим, да еще и прекрасно понимаем, понимаем и того что, чем все закончится. У человечестве и у нас, как часть ее, есть опыт Чаушеску, Саддама, Мубарака Каддафи и многих других.

Вот видишь сколько я перечислил всего – могу еще продолжить, но думаю достаточно. Всем этим преступлением нет оправданий и за всех них тебе придется ответить и за себя и за отца твоего – а иначе как, ты же являешься его приемником.

”Как бы вы не сфальсифицировали и не подтосовали факты и деяние, у вас ничего не получится и потом не тебе и тебе подобным меня судить. Я не должен и не буду не тебе и тебе подобным трусам, дезертирам давать отчет, или же отчитываться перед вами. Я могу и отчитываться перед своим народом и давать отчет, бывшим подчиненным, боевым друзьям. И знаешь почему? А потому что не тебе нас судить.”

Теперь вернемся к моему, так называемому уголовному делу. Как бы вы не сфальсифицировали и не подтосовали факты и деяние, у вас ничего не получится и потом не тебе и тебе подобным меня судить. Я не должен и не буду не тебе и тебе подобным трусам, дезертирам давать отчет, или же отчитываться перед вами. Я могу и отчитываться перед своим народом и давать отчет, бывшим подчиненным, боевым друзьям. И знаешь почему? А потому что не тебе нас судить. Мы не сидели с тобой за картежными столами в казино, не играли карты. Мы воевали за Родину когда ты все это делал, спекулировал щерпотребом, мехом и кожей, зарабатывал деньги. Наверное финансировал отца, готовил его второе возвращение к власти. Да деньги всегда был для вас важнее и даже в те жестокое время войны. А ведь многие могли сделать тоже самое, но нет, тем многим не позволила совесть этого делать. И мне тоже не позволила – хотя я до тех пор некогда не жил в Азербайджане и вовсе был гражданином другой республики. Ты мог прийти хотя бы ради приличия, ведь этот народ, эта страна дала имя твоему отцу, возвела его до Политбюро. Он стал известным и почти третьим человеком в СССР за то что истреблял и издевался над нацией. Но ты не нашел в себе смелости, ты испугался, ты дезертировал.

”Вы для нас – людей прошедших войны – никто и ничто. Мы не позволим вам спекулировать нами, нашими чувствами, , манипулировать теми или иными событиями. Откуда вам трусам знать что было тогда во время войны и что вообще такое война?”

Что же касается непосредственно моего так называемого уголовного дело, повторюсь еще раз, не тебе и тебе подобным судить меня – дезертир, картежник. И никогда не собираюсь отчитываться перед тебе подобными и не вижу в этом необходимости, даже считаю это ниже своего достоинства. Я приехал в Азербайджан по доброй воли, будучи гражданином другой страны – приехал чтобы в трудные годы войны

быть с моим народом, помочь ему, защитить его. И сделал для этого все то что были в моих возможностях, и силах, А на большое нехитило времени. Причем, даже ненаминуты не сожалел и не сожалеею об этом, даже горд этим. И отчитываться могу только перед моим народом, но никак не перед мерзкими тварьми, трусами, дезертирами, предателями и ворами неимеющими не чести, не достоинства. Вы для нас – людей прошедших войны – никто и ничто. Мы не позволим вам спекулировать нами, нашими чувствами, , манипулировать теми или иными событиями. Откуда вам трусам знать что было тогда во время войны и что вообще такое война? И сегодня еще раз возвращаюсь к тем событиям 1992-го года. Заранее могу сказать что здесь небыло и немогло быть преступления, а наоборот, было проявлено мужество, отвага и героизм наших сыновей, которыми мы обязаны гордиться и ставит им памятники. Именно им, а не тем, кто унижал нас и оскорблял. Именно эти герои дали врагу понять что, мы можем уничтожать их в их же логове, можем защищать Родину и отдавать жизни, если это понадобится. Они это сделали с честью и они есть моя гордость и честь всей страны. Назовите еще один подобный случай, когда боевые действия шли на территории противника и там же на своей стороне противник нес огромные потери. Нет за всю историю той войны ниодного такого случая, а они были только на западной зоне. Твой отец Алиев сам неоднократно кричал с пеной у рта, что его неоднократно просили о прекращении огня. Его об этом ниразу просил и Ельцин. Да он был прав, эти боевые действия шли на западном фронте и именно там просили остоновить эти действие и вывести войска. Чего же это вдруг мы стали уголовниками, преступниками?!! Может правильнее было бы уже давно возбудить уголовное дело против Алиева за предательство а не ставить ему памятники??? Но еще не поздно, мы это сделаем.

III ЧАСТЬ

**MƏMNUNİYYƏTLƏ SƏNİ DUELƏ ÇAĞIRARDIM,
ƏLİYEV!!!”“BUNDAN ƏMİN OL Kİ, O MƏHKƏMƏ SƏNİN
ÜZƏRİNDƏ QURULACAQ!!!”
“DADAŞ RZAYEVİN PRİMİTİV VƏ SADƏLÖVH
PLANLARINNAN RAZI
DEYİLDİM!!!”
“MƏN DƏ, SİZ DƏ BU GÜN YAŞADIĞIMIZ ÜÇÜN O
ƏSGƏRLƏRƏ
BORCLUYUQ!!!”
“MƏNİM 26 ƏSGƏR İTKİMİ GÖRƏNLƏR, SAYI 200-300-
Ü
KEÇƏN İTKİLƏRİ NİYƏ GÖRMƏZLİKDƏN GƏLİLLƏR?!
BƏS H.ƏLİYEVİN QIŞ
KAMPANİYASINDA HEÇ BİR BƏRƏTİ OLMAYAN
5000 ƏSGƏR İTKİSİNƏ
NƏ DEYİRSİNİZ?!”**

Хочу вернуться к событиям декабря 1992 года.

Прошло 2 месяца, как я был назначен на должность командира части в Западной зоне. Полоса обороны, как я уже говорил, составляла 165 км. Шли боевые действия, и не было ни одного дня без обстрелов и потерь. Мы предпринимали все, чтобы в кратчайшие сроки подтянуть, подготовить войска для успешных боевых действий, так как обученность и подготовленность подразделений желали быть лучшим. И мы, несмотря на все трудности в этом плане, справились с поставленными задачами, мы успешно выполнили возложенные на нас обязанности. В декабре месяце 1992 года шла активная подготовка к зимней компании. Несколько батальонов прошли подготовку на Сейфалинском полигоне. В середине – ближе к концу декабря 92 года – мы получили распоряжение начать активные боевые действия на Западном фронте. Это было сделано с одной целью – отвлечь силы противника на нас, чтобы успешно провести наступательную кампанию на Ханкенди. Поступило распоряжение Министра обороны Рагима Газиева, и в регион были направлены представители Министерства обороны – полковник Бейдуллаев и полковник Мадат Кулиев. Они должны были контролировать и следить за всеми нашими действиями.

Все это время они находились рядом со мной и знали все о всех моих действиях, отдаваемых распоряжениях и приказах. Они также присутствовали при планировании и подготовке операции. Они были всегда в курсе всего, что происходило в части. (Бейдуллаев, – ныне генерал, заместитель МО, – надеюсь, что что-то от чести офицера у него еще осталось, чтобы признать хотя бы этот факт).

Я не был согласен с планами операции Дадаша Рзаева, потому что они были настолько примитивны, глупы...- (Я не стану вдаваться в подробности плана операции, не вижу в том необходимости) – но и переубедить в чем-то Рзаева было невозможно, он всегда настаивал на своем. Даже представители Министерства (в частности Бейдуллаев) 3 дня не могли попасть к Д. Рзаеву, чтобы согласовать и уточнить план. Рзаев скрывался и как выяснилось потом, он не в состоянии был встречаться с кем-либо. Это было его обычным явлением. Но несмотря на все это, сроки начала операции были установлены Министерством обороны. Операция должна была начаться 29 декабря 1992 г. и никто не был вправе отменять их, потому что в начале января 1993 года планировалось начать зимнюю кампанию.

Касательно нашего направления, мною было подготовлено несколько операций на флангах, полосы обороны. Только так можно было избежать угрозы, которая могла исходить со стороны противника, так как главные силы его были сосредоточены именно на Казахском направлении.

К моменту начала операции ситуация была следующей на этом направлении. Позиции армян упирались и практически перекрывали все подходы и отходы к нашим позициям в населенном пункте Бала Джафарли. Этот населенный пункт, имеющий стратегическое значение, являлся анклавом, врезавшимся на территорию противника. Соединяла его с внешним миром дорога, которая, явно, обстреливалась с позиции в районе населенного пункта Лалакенд на территории Армении. По данной дороге можно было проехать только на большой скорости или же ночью при выключенных фарах. В случае отхода, подразделения могли попасть в засаду. Невозможно было также своевременно поставлять туда помощь в случае боевых действий, или же продукты питания. Но этот анклав надо было удерживать нам любой ценой (территория в 12 кв. км). Ко всему, он омывался озером.

С этих же армянских позиций каждый день с особой жестокостью обстреливались наши позиции на Валихане, где и располагались позиции нашей роты. И все подходы туда контролировались противником. Ситуация была очень сложной на этом участке. Эти участки считались самыми небезопасными и танкоопасными. И на этом направлении у противника было достаточно сил и средств для оказания сопротивления. Помимо этого, в Лалакенде, в ее окрестностях, находилось 4 или 6 артиллерийских орудий, постоянно обстреливающие Казах.

Я планировал изменить положение, подготовить и провести операцию на этом направлении, чтобы обезопасить наш анклав и Валихан. Но сил было недостаточно к тому времени, потому что Лалакенд, довольно – таки, большой населенный пункт, и там было достаточно живой силы противника.

В тот самый день у нас были совсем другие планы на этом направлении. А именно: подразделение, которым командовал Адил Садыгы – командир взвода, – должно было за 1,5 – 2 часа до начала операции отправить разведгруппу, чтобы заминировать подходы к артиллерийским орудиям на окраине Лалакенда, а также и сами пушки. Они неоднократно отправляли туда разведку, и у нас были точные данные и место расположения этих орудий. А вторая группа этой же роты должна была заминировать также дороги и подходы, чтобы предотвратить переброску сил противника на фланги. И эти задачи для данных групп были выполнимы, так как они часто бывали там и знали все подходы, подъезды. После выполнения поставленных задач обе группы обязаны были вернуться в подразделение, на позиции, так как через 1,5 – 2 часа начиналась крупномасштабная операция по всей полосе обороны.

Задачи обе группы выполнили. Казалось бы, все хорошо...но почему-то командир взвода Адил Садыгы принимает самостоятельное решение войти в населенный пункт и уничтожить позиции армян, которые вели постоянный обстрел наших позиций. Не встретив сопротивления со стороны противника, они вклинились вглубь, уничтожив все их позиции. Но, к сожалению, об этом ни командиру роты, ни командиру батальона доложено не было. И, естественно, я тоже ничего не знал. С утра мы начали операцию с привлечением артиллерии и авиации. Операция проходила успешно, особенно на флангах. Все поставленные задачи были практически выполнены. Я управлял всеми боевыми действиями с передового командного пункта. Со мной там находились представитель МО Бейдуллаев, начальники связи, разведки и еще несколько офицеров. Уже в ходе операции к нам подбежал командир батальона с докладом о том, что Лалакенд взят...”наше подразделение захватило Лалакенд”. Я был в ярости, потому что это срывало всю операцию, и имеющимися силами невозможно было это предотвратить. Я отдал команду немедленно вывести людей, приказал подразделениям, которые находились по соседству, а в частности в Бала Джафарли, немедленно обеспечить отход подразделения, которое уже оказалось в засаде. Их было 26 человек...26 героев, отважных сынов нашего народа, которые уничтожили противника в его же логове, на территории Армении. Мы часто вспоминаем о Ходжалы, о других, следующих одна за другой, трагедиях, но никогда не вспоминаем о победах. Но ведь они были, и их одерживали наши с вами соотечественники, чьи-то сыны, мужья, отцы...наши с вами сослуживцы. Они показали врагу, что будут уничтожать его не только на своей земле, но и на его же территории.

Они доказали, что умеют воевать, умеют защищать Родину. И именно после этой операции, после героического поступка этих двадцати шести ребят-воинов, армяне затихли в регионе, они отступили, они не могли больше вести себя безнаказанно.

В этом бою противник понес огромные потери как в живой силе, так и в военной технике. Потери с нашей стороны и со стороны противника несопоставимы. Я это вам говорю однозначно. Но независимо от результата операции меня волновала и тревожила потеря моих солдат, моих друзей, братьев по оружию. Но надо было воевать дальше, продолжать выполнять поставленные задачи, не сломаться. Мы это делали, и сделали с честью. Именно героизм этих моих 26-ти солдат, доказал, что мы умеем и будем воевать и во всем пойдем до смертного конца, но никогда не сдадим и пяди своей земли, никогда не сломаемся. Много есть достойного, что вспоминается с того боя...но я приведу только один эпизод.

По достоверным источникам нам стало известно, что наши ребята отстреливались до последнего патрона. Оставалась только одна граната на троих... Уже раненые, и чтобы не сдаться в плен, один из них, турок-месхетинец Ахмед Ахмедов, снял чеку и подорвал себя и своих друзей. Эта чека так и осталась на его пальце. Когда мы обменяли наших погибших, мы увидели это.

Это ли не героизм...?! Не в этом ли Честь, Достоинство и Благородство воина-азербайджанца? Этим мы должны гордиться! И я горжусь, что живу в такой стране! Я горжусь своим народом. Горжусь и верю в него, потому что у него были, есть и будут силы противостоять всему. Свою вину перед погибшими признаю... Я им, как и многие из нас, жизнью обязан. Вот почему я сегодня продолжаю борьбу: я продолжаю их дело – защищаю мой народ, его честь и достоинство. И буду это делать, потому что обязан погибшим. Обязан сделать так, чтобы мой народ, моя Родина были свободны.

Все знают, что с первого и до последнего дня я был на месте боевых операций и оставался там всегда. Я никогда не снимал с себя ответственности за все то, что происходило в вверенных мне частях. Никогда не уходил от ответственности. Несмотря на успех операции, по факту гибели в засаде ребят, я ходатайствовал о возбуждении уголовного дела. Привлек специалистов, следственные органы, прокуратуру. Я просил выяснить, кто отдал приказ и почему, кто принимал от себя такое решение...Разобрались во всем, установив, что командир взвода Адил Садыгы после выполнения основных поставленных задач, самолично принял решение об уничтожении позиций в населенном пункте, с которых велись непрерывные обстрелы подходов, позиций, наших населенных пунктов.

Исход того боя известен: позиции противника были отброшены назад, орудия уничтожены, подходы и подъезды к анклаву Бала Джафарли были безопасны. И все это – благодаря героизму двадцати шести бойцов

– героев страны.

Я склоняю голову перед родными и близкими этих моих солдат... Склоняю и хочу им сказать;” Мы гордимся ими. И будем гордиться всегда. Моя вина только в том, что в том бою я был командиром... И готов перед вами нести любое наказание... И только перед вами, но не перед трусами, мерзавцами, дезертирами, которые прятались и развлекались в то время, когда мы защищали Родину.”

Вот все, что произошло в те годы, и в чем меня пытаются сегодня обвинить. Хочется спросить у этих “обвинителей”: “Скажите, за всю войну самая крупная потеря была в Казахе у меня? 26 погибших солдат в одном бою (только на Западном фронте), и только у Садыкова? А события, о которых я говорил раньше? Потери в 200, 300 человек только в одном бою? А потери в зимней компании Алиева – 5 000 человек? скажите, они сопоставимы? А расстрел ОМОН, когда погибло около сотни наших сыновей? Это не преступление??!!”

Нет, власть имущие, это преступление. И за все эти преступления вас будем мы судить. И я в том числе. Но мой суд будет особым, по законам военного времени...ведь война еще не закончилась. Судить за все преступления, за унижение моего народа, за тысячи и тысячи погибших по разным причинам, за утерянные земли, за украденные у народа миллиарды, кара будет суровой и беспощадной.

Хорошие были времена, когда можно было вызвать соперника на дуэль. Я бы сделал это с большим удовольствием. Я бы вызвал тебя, Алиев! Но.... Сегодня ты “герой”, спрятавшись за полицией, бандформированиями, суд вершишь над народом. Только вот завтра этот суд свершится над тобой.

БУДЬ В ЭТОМ УВЕРЕН!!!

IV ЧАСТЬ

”Меня арестовали за так называемое “уклонение от службы”. Уверяю вас, своих врагов: никакой шантаж, никакое запугивание меня не страшит! Я буду бороться до полного истребления и уничтожения властвующего алиевского режима. Это – мой долг! “

Как я уже писал, было проведено расследование, выяснены причины произошедшего в том бою, и дело было закрыто. Такое во время войны бывает. Так было не только у нас, но и в Чечне, Афганистане, Грузии и других регионах.

В 1995 году я подал в отставку и уехал в Грузию. Я не имел никакого желания служить этому режиму, клану, не хотел быть соучастником

многих преступлений. Прошли эти мартовские события: моя отставка, отъезд в Грузию, мой арест... Меня арестовали за так называемое “уклонение от службы”. В 1998 году я был освобожден.

”Мы подготовили к отправке первую группу из числа самых нуждающихся в лечении. Отправили их, там они были распределены по госпиталям. Начался курс лечения...но, буквально, через какие – то 7 – 10 дней они были срочно отозваны в Баку. Алиев лично постарался, чтобы их как можно быстрее вернули домой. И не остановился на этом, а пошел дальше, упрекнув турецкую сторону, почему и на каком основании они лечат наших офицеров. Да, все было именно так.”

В 1999 году меня избрали председателем Совета офицеров запаса. Многие, наверное, помнят деятельность этой организации: активные дебаты, выступления в прессе, основным вопросом которых были разговоры о положении офицеров, об армии, о Карабахской проблеме. Часто принимал участие в различных митингах. Конечно, мы занимались и решением других проблем. Центральный вопрос нашей организации – это состояние здоровья ветеранов войны, как офицеров, так и рядовых. От имени нашей организации я не раз обращался в различные государственные структуры с просьбой оказать содействие в разрешении данной проблемы, оказание помощи нуждающихся в лечении солдат и офицеров. Многим необходимо было срочное лечение. Но ответа не последовало ниоткуда. Тогда я обратился в организацию офицеров запаса Турции. Она была аналогична нашей. У них, конечно, подход к такого рода проблеме особый, да и к офицерам иное отношение. Не то, что у нас. Они вникли в суть моего обращения и помогли встретиться с Абдул Халик Чаем – государственным министром при правительстве, покойного ныне, Еджевита. Он принял меня очень хорошо и готов был выслушать мою просьбу. Я рассказал о нашей организации, о том, что у нас очень много офицеров запаса, участников войны, нуждающихся в лечении и реабилитации, и что в Азербайджане они никому не нужны. Я попросил его оказать содействие и необходимую помощь. Господин министр пообещал выделить квоту на 60 человек в год для прохождения лечения наших солдат и офицеров на территории Турции, в их военных госпиталях. Ежемесячно получали возможность 5 -6 человек пройти обследование и получить квалифицированную медицинскую помощь безвозмездно. Проезд туда и обратно Турция тоже брала на себя. Что могло быть лучше для солдата и офицера, инвалида, отдавшего здоровье, часть своей жизни Родине, которая сейчас не в силах о нем позаботиться, а людям, которые правят, проблемы ее солдат и офицеров совсем не нужны?

Мы подготовили к отправке первую группу из числа самых нуждающихся в лечении. Отправили их, там они были распределены по госпиталям. Начался курс лечения...но, буквально, через какие – то 7 – 10 дней они были срочно отозваны в Баку. Алиев лично постарался,

чтобы их как можно быстрее вернули домой. И не остановился на этом, а пошел дальше, упрекнув турецкую сторону, почему и на каком основании они лечат наших офицеров. Да, все было именно так. И сразу же началась грязная кампания против меня, моей семьи, моих детей. Есть необходимость сказать все о сути мерзости, подлости нынешних государственных структур. Почему, чтобы сохранить свою власть, они каждый раз прибегают к шантажу и используют самые грязные выпады??? Уверяю вас, своих врагов: никакой шантаж, никакое запугивание меня не страшит! Я буду бороться до полного истребления и уничтожения властвующего алиевского режима. Это – мой долг!

”Алиев – старший был очень обеспокоен таким поведением офицеров запаса, и тем, что в обществе они имеют авторитет и особое влияние. Помните, наверное, все те времена, когда он боялся даже собственной тени...? Боялся, что не успеет передать Алиеву – младшему власть в стране. Боялся что, что-то может пойти не так и сорваться в любую минуту. (А сорваться могло, уверяю вас в этом).”

Но вернусь к событиям 2001 года. Именно тогда они стали копать под меня и преподносить события в Лалакенде в устраиваемой их форме. В своих действиях они были чудовищны. Тогда же снова в Казах были отправлены специальные люди, которые запугивали, шантажировали и насильственно выбивали показания у бывших и действующих офицеров, подчиненных и членов семей погибших. Их выгоняли, избегали, не имели желания говорить, – и ничего у них не получилось. Даже запугивания ничего им не дали. Они опустились даже до такой мерзости, что смогли сказать о том, будто в западном регионе не было никаких боевых операций, и что Садыков – преступник, “он уничтожал ваших детей”. Ни одна семья, ни один сослуживец не дали никаких показаний против меня, которые из них так упорно выбивали. Никто, несмотря ни на какие угрозы, не испугался. А угрозы были...вплоть до арестов и тюрьмы. Алиев – старший был очень обеспокоен таким поведением офицеров запаса, и тем, что в обществе они имеют авторитет и особое влияние. Помните, наверное, все те времена, когда он боялся даже собственной тени...? Боялся, что не успеет передать Алиеву – младшему власть в стране. Боялся что, что-то может пойти не так и сорваться в любую минуту. (А сорваться могло, уверяю вас в этом). Он правильно оценивал ситуацию. Сегодня не только офицеры запаса, но и вся армия, весь народ поднялся на ноги и готов встать на защиту своего человеческого достоинства и свободы своей Родины.

”Было и такое, что моего старшего сына вызывали в прокуратуру, где он по несколько часов ждал письма, которое мне должны были, якобы, передать.”

Тогда они не смогли собрать компромат на меня, но не отстали. Они стали шантажировать мою семью. По 3 – 4 раза в неделю полиция

приезжала к нам домой с проверкой паспортного режима, с требованием немедленно покинуть квартиру, страну, потому что мы незаконно проживаем на ее территории. Демонстративно ставили лестницу и обрубали электрические провода, отключали газ, воду. Вечером, приходя домой, я видел постоянно плачущих детей и жену. И все эти издевательства регулярно повторялись. Было и такое, что моего старшего сына вызывали в прокуратуру, где он по несколько часов ждал письма, которое мне должны были, якобы, передать.

Я предупреждал полицию, органы прокуратуры и просил преследовать меня, а не мою семью. Но они продолжали измываться над моими родными.

Потом их тактика немного поменялась: стали вызывать меня, предлагать разные должности, достойную работу.. Но, получив отрицательный ответ, начинались очередные рейды против меня и моей семьи. Я помню, как мне настойчиво предлагали покинуть страну и то, как это настойчиво и убедительно делалось... Помню, как работник прокуратуры начал меня шантажировать, угрожая мне международным судом. (Надеюсь, что мой читатель понимает, о чем идет речь). Не хочу сейчас входить в подробности того, в чем они меня хотели обвинить. Придет время и я им их напомним. Но в тот момент они позволили себе угрожать мне международным судом.

На то, чтобы написать о всех предпринятых видах шантажа, нет времени, остановлюсь только на последних.

”Он готов был уничтожить весь Азербайджан и азербайджанский народ ради захвата власти. Все только к этому шло. Он очень умело использовал свой опыт генерала КГБ”

После того, как я покинул страну, они, казалось, забыли обо всем, и даже обо мне. Но стоило мне в 2012 году опубликовать свои статьи по поводу преступлений Алиева – старшего, как обо мне сразу вспомнили. Все то время, что я был в эмиграции, меня мучило и тревожило все происходящее на Родине, и я считал своим долгом написать о преступлениях, ибо народ должен знать правду, а не ложь, которую льют СМИ страны. Мои статьи стали резонансом. Я надеюсь, что смог хоть как-то открыть людям глаза на правду, доказать, что все наши беды, поражения, многострадальные мучения и потери были всего лишь результатом войны Алиева за власть, и только. Он готов был уничтожить весь Азербайджан и азербайджанский народ ради захвата власти. Все только к этому шло. Он очень умело использовал свой опыт генерала КГБ. Именно в период публикации статей в 2012 году снова в отношении меня возобновили уголовное дело, и, опять-таки по старому сценарию, в регион направили следователей, работников различных служб за выбиванием компромата. Но и в этот раз, – спустя столько лет! – у них ничего не получилось, потому что сегодня все уже знают, как развивались события в то время, и что на самом деле происходило тогда. Под

приказом Алиева следователи пытались манипулировать и шантажировать людей, которые воевали и защищали страну на полях боев, а не сидели в казино и ресторанах. Мне звонили и писали бывшие офицеры и подчиненные, как их пытаются шантажировать, запугивают и требуют показаний против меня. Но никто из них не пошел на их условия. И снова они уехали оттуда ни с чем. Они не поняли до сих пор и никак не поймут, что люди, прошедшие войну, закалены огнем самой этой войны и их ничем не запугать. Они своих никогда не предадут! А вот вас, “уважаемые” работнички Алиева, я хочу предупредить, что за свою “усердную” работу вы ответите, – будьте уверены в этом. Кары вам нашей не избежать. Этому режиму пришел конец! А вы?.. Куда вы денетесь?.. Или думаете, что все пройдет и забудется?.. – НИКОГДА!!! Каждый из вас понесет ответ за все, каждый будет наказан по всей суровости закона. Времена для прощения прошли, остались в прошлом. Вашими руками этот режим уничтожил тысячи и тысячи наших граждан – отцов, сынов, матерей, жен, дочерей, братьев, сестер... Именно на ваших руках кровь многих умерших, на вашей совести искалеченные судьбы миллионов людей, наших соотечественников. И вы не меньше виноваты в этих преступлениях, чем Алиев. Пока не поздно, попросите у народа прощение за все содеянное, и больше не совершайте подобных проступков. Пожалейте своих близких, иначе они будут потом страдать из-за вас...вы почувствуете, что значит СТРАДАНИЕ на своей шкуре. Это мое вам предупреждение. Мест в местах столь неотдаленных хватит для всех. Будьте и в этом уверены! Но вернемся к нашим событиям. После предпринятых попыток шантажа и угроз в 2012 году они, наконец-то, поняли, что им меня не остановить, как и заставить меня не публиковаться. Скрипя зубами им приходилось читать мои статьи. Конечно, они взорвали их спокойную жизнь. Ведь читал эти статьи и народ и он стал говорить, поднимать все выше и выше свой голос. Власть бесилась. Их шантаж, запугивание не только меня, но и всех моих близких, родственников, друзей, знакомых ужесточился. . Вы, не знающие Чести, Благородства, Достоинства, поступившиеся заповедями наших предков, навсегда останетесь в истории страны мерзавцами, трусами и ворами. А мы, как показывает история, имели эти качества, и по сей день высоко несем их, гордимся страной и ее историей. И таких, как вы, мерзких и продажных, никогда не боялись и не боимся сейчас! Наоборот, скоро, совсем уже скоро, положим конец всему режиму, а, значит, и всем вам! Без наказания никто и ничто не останется... тому примеры – участь Чаушеску, Каддафи, Саддама...

И, наконец, я коснусь вопроса о создании Милли Шура. Я это решение не только приветствую, но открыто поддерживаю и принимаю непосредственное участие в ее деятельности.

”У НС большое будущее. И у меня нет никаких сомнений, что она

справится со своей миссией – освободит страну от ига Алиевых. Я всячески поддержу и приму самое активное участие в достижении поставленных перед НС задач.”

На протяжении многих лет, используя все свои знания и опыт, Алиев пытался раздробить общество и всю страну на регионы, группы, кланы. Он делал это с особым и даже, как ему казалось, добился определенных успехов. Они оказались обманчивыми. Народ в одночасье проснулся и понял, куда его ведут. Он понял, что все это делается только с одной целью – вечно править, воровать, унижать, уничтожать и, конечно же, опустошать страну и превратить ее в страну без азербайджанцев. Народ понял, что всему этому надо положить конец, воспрял духом и нашел в себе силы объединиться. И я рад, что в этом процессе и я принял хоть какое-то, – пусть малейшее! – но все же участие. Я рад, что у нас нашлись свои Ибрагимбековы, возглавившие это движение, объединение с одной целью – положить конец гонениям, спасти нацию, страну от полного уничтожения и разорения.

”Эту власть интересовало только одно – семейные интересы, деньги, роскошь, богатства страны, трон. Их не затрагивали проблемы народа, они не занимались их решением, а, наоборот, создавали их, и создавались они с одной целью – задушить и уничтожить народ в этих проблемах, невзгодах, трудностях...с одной целью – подавить любое сопротивление, возмущение, дабы удержаться во власти.”

А ведь, действительно, мы стоим на грани уничтожения. Посмотрите, к чему привела семейная политика. Страна оказалась в полной изоляции, отношения с соседними странами на грани развала, полная замкнутость, ограничения, и прочее. Нынешняя власть даже не предприняла каких – либо усилий, чтобы сблизиться с дружественной нам Турцией, которая на протяжении всего времени, в том числе и войны, всячески помогала и поддерживала нас. Эту власть интересовало только одно – семейные интересы, деньги, роскошь, богатства страны, трон. Их не затрагивали проблемы народа, они не занимались их решением, а, наоборот, создавали их, и создавались они с одной целью – задушить и уничтожить народ в этих проблемах, невзгодах, трудностях...с одной целью – подавить любое сопротивление, возмущение, дабы удержаться во власти. **НО НЕ ПОЛУЧИЛОСЬ!** Как я уже сказал, мы нашли в себе силы и объединились. У НС большое будущее. И у меня нет никаких сомнений, что она справится со своей миссией – освободит страну от ига Алиевых. Я всячески поддержу и приму самое активное участие в достижении поставленных перед НС задач. И с этой же целью, как вы уже знаете, я распрощался с Норвегией, вернулся в Грузию, чтобы оттуда перебраться в Азербайджан. Да, именно таковы мои намерения и я сделаю это. Этот факт очень сильно беспокоит власти, потому что понимают, что вместе со мной самое активное участие в акциях НС примут и офицеры, и ветераны войны, и инвалиды, и семьи погибших...

”Никто никогда и ни при каких обстоятельствах не поднимет оружия против своего народа, не использует и не применит свою силу в целях насилия своего народа, а, наоборот, при первой же возможности примет его сторону. В этом нет никаких сомнений, господа горе-правители!”

Боятся и того, что и в армии у нас много друзей, сослуживцев, сторонников, которые тоже понимают и осознают происходящее в стране. Со многими моими коллегами-офицерами у меня по-прежнему прекрасные отношения, и я очень хорошо знаю, каково истинное положение дел в армии, знаю, в каких нечеловеческих условиях сегодня находятся и живут солдаты и офицеры. Они не хотят больше терпеть всех унижений. Много достойных звания и чести офицеров есть и в других силовых структурах, в том числе и во Внутренних войсках, полиции, пограничных войсках... Сегодня страдают все без исключения, и завтра все они встанут на сторону народа, станут защищать его право на жизнь, встанут с народом, чтобы быть в веках Азербайджану. Никто из них никогда и ни при каких обстоятельствах не поднимет оружия против своего народа, не использует и не применит свою силу в целях насилия своего народа, а, наоборот, при первой же возможности примет его сторону. В этом нет никаких сомнений, господа горе-правители!

Kriminal rejimə son qurmaq baramızdır!

Xalqı Əliyevin boyunduruğundan qurtarmağın zamanıdır

İsa Sadıqov

Sentyabrın 9-da Norveçdə parlament seçkiləri keçirildi. Artıq uzun müddətdir ki, Norveç adambaşına düşən gəlirə görə aparıcı yeri tutur. Hətta düşünmək olar ki, belə bir ölkədə hansı seçki kampaniyasına ehtiyac duyula bilər? Amma Norveçdə seçki kampaniyası seçkiyə xeyli qalmış başlayır. Seçki kampaniyasına seçki gününə iki ay qalmış start verilir. Bu zaman teledebatlar

başlayır. Həm də bu debatlar təkcə televiziya deyil, parlament və küçələrdə də aparılır.

Bu prosesdə əhalinin bütün təbəqələri - baş nazir, partiya liderlərindən tutmuş, sıradan vətəndaşlara qədər hamı iştirak edir. Burada bütün məsələlər müzakirə olunur, hökumət ötən beş ilə görə hesabat verir. Təbliğat üçün ayrılan məkanlarda siyasi qüvvələr istədikləri vaxt mitinq, seçicilərlə görüş keçirə bilər. Qeyd etdiyim kimi, Norveçdə bu yaxınlarda seçki keçirildi və bütün uğurlarına baxmayaraq, hakim partiya səsərin əksəriyyətini qazana bilmədi, seçkiləri uduzdu. Ona görə Norveçdə yaxın zamanlarda yeni hökumət formalaşdırılacaq. Norveçlilər inanırlar ki, yeni hökumət onların həyatını daha yaxşıya doğru dəyişəcək. Əgər yeni hökumətə bəslənən ümidlər doğrulmasa, dörd il sonra onlar səs ala bilməyəcəklər.

İndi isə Azərbaycana qayıdaq. Xeyli sayda problemin həllini tapmadığı, həyat səviyyəsinin aşağı olduğu, korrupsiya və özbaşınalığın geniş yayıldığı, ərazisinin 20 faizi işğal altında olan ölkədə oktyabrın 9-da prezident seçkiləri keçiriləcək. Azərbaycanın bir milyondan artıq vətəndaşı Qarabağ müharibəsi nəticəsində qaçqın düşüb, üç milyon insan sosial vəziyyətin ağırlığından ölkəni tərk edib. Atəşkəs dövründə 5 mindən artıq əsgər və zabitimiz həlak olub. Bu siyahıda ən kiçik məmurun belə, övladının adını tapa bilməzsiniz.

Son on ildə ölkədən 48 milyard vəsait çıxarılıb. Bu ölkədə hakimiyyətlə bağlılığı olan xeyli sifarişli qətl, adam oğurluğu və digər problemlər mövcuddur.

Problemlərin heç biri son 20 ildə həllini tapmayıb. Əksinə, ölkədə vəziyyət daha da acınacaqlı olub. İslahatlar aparmaq, situasiyanı kökündən dəyişmək əvəzinə, rejim qarşıdurmaya gedərək, öz hakimiyyətini möhkəmləndirir.

Xalqın etirazını boğmaq, onu qorxudaraq susmağa, hazırkı situasiya ilə barışmağa vadar etmək üçün milyardlarla vəsait xərclənir. Rejim seçkilərin önəmini azaltmaq üçün əlindən gələni edir.

Hakimiyyət nəticələrin bəri başdan bəlli olduğunu aşılamağa çalışır. Təşviqat kampaniyası 21 günə qədər azalıb. Televiziyaadakı “debatlarda” hər namizəd üçün vaxt altı dəqiqəyə qədər endirilib. Bu çıxışları heç “tele-debat” da adlandırmaq olmaz. Bu, utanc və rüsvayçılıqdır. Altı dəqiqəyə ölkədəki problemlərin hamısını müzakirə edərək, onların həlli yollarını tapmaq mümkündürmü? Hakimiyyət bu debatlardan, ötən illər ərzində törətdiyi cinayətlərə görə məsuliyyət daşıyacağından, iqtidarı itirməkdən qorxur.

Bütün bu məhrumiyyətlər şəraitində Milli Şuranın prezidentliyə vahid namizədi Cəmil Həsəni “rejimin bütün nailiyyətləri” barədə mifi dağıda bildi. Bunu keçirilən son aksiyalar, əhali arasında sorğular da sübut edir. Cinayətkar rejimə son qoymağın vaxtının çatdığı hamıya yaxşı məlumdur. Xalq Əliyevin boyunduruğundan qurtarmağın zamanıdır. Bu hakimiyyət Qəzzafi, Çauşesku, Mübarək və başqa diktatorlar kimi bütün cinayətlərinə görə cavab verməlidir. Xalq qorxudaraq hakimiyyəti əldə saxlaya bilməyəcəklər.

Mən həmvətənlərimə, xüsusilə müharibə veteranlarına, əlillərə, atəşkəs dövründə cəbhədə həlak olan əsgər və zabitlərimizin ailələrinə, rejimin cinayətlərinə və xalqı alçatmasına dözmək niyyətində olmayanlara müraciət edirəm.

Biz sizinlə birgə bu özbaşınalığa, diktatura rejiminə son qoymalıyıq. Bizim əvəzimizə heç kim bunu etməyəcək.

Milli Şuranı yaradıb, cəmiyyətin bütün təbəqələrini birləşdirərək, Cəmil Həsənlinin namizədliyini irəli sürməklə qısa müddətdə böyük işlər görmüşük. Mən Cəmil Həsənlini tanıyıram. Mən ona böyük hörmətlə yanaşır və inanıram. Siz özünüz də görürsünüz ki, o, bu mənəviyyatsız hakimiyyətlə necə də çətin şərtlər altında mübarizəni davam etdirir. O, həqiqətən də liderə, rəhbərə çevrilə bilib. Biz onunla çox şeyə nail olacağıq. Buna əminəm!

Sizi seçkidə aktiv iştiraka, Cəmil Həsənliyə dəstək verməyə, Əliyev rejiminin bütün cinayətlərinə son qoymağa çağırıram. Biz çox şey itirmişik, zamanında bu cinayətkarları durdurmasaq, yerdə qalanları da itirə bilərik. Onlar qanun, xalq qarşısında cavab verməlidilər. Digər diktatorlar kimi... Elə etməliyik ki, bir daha bu hallar təkrarlanmasın. Bu hakimiyyət tariximizdə qara ləkədir və biz bu çirkabı yumağa borcluyuq. Biz, yalnız biz!

Sizi əmin edirəm ki, bu rejimin getməsilə bir çox problemlər öz həllini tapacaq. Çörək pulu qazanmaq üçün ailələrini tərk etmək məcburiyyətində qalan milyonlarla soydaşımız vətəninə dönəcək. İşğal altında olan torpaqlarımızı geri qaytaracağıq. Övladlarımız orduda həlak olmayacaqlar.

Bizim Norveçdən heç də pis olmayan ölkəmizi xilas etmək imkanımız var. Sadəcə, hamının hörmət etdiyi Milli Şuranın namizədi, professor Cəmil Həsənliyə səs verin!

İsa Sadıqov İham Əliyevi təbrik etdi

O, Prezident Administrasiyasına təbrik məktubu göndərüb

Seçkilərin nəticələri rəsmən elan edilməmiş sizi təbrik edənlərə qoşulmaq istəyirəm. Siz, artıq rəsmən saxta prezidentsiniz və bütün dünya da sizi belə qəbul edir. Bu saxta rəhbərlik sizin sülalə uğurunuzdur və hələ 70-ci illərdə də saxta raportlarla birincilik iddialarını göylərə qaldıran mərhum birinci Əliyev də bu saxta raportların ağrı-acısını Azərbaycan xalqına yaşatmaqda idi.

Bizi həmin zamanlardan 30-40 il ayırır, amma əslində, sanki heç nə dəyişməyib. O zamankı təsərrüfat briqadirlərinin əli ilə törədilən saxtakarlıqlar bu gün rəzil günə salınmış müəllimlər, məmur ordusu tərəfindən törədilir. Və mən sizi qınamıram, çünki siz məhz bu ənənələrin təsiri ilə böyümüsünüz.

Buna görə də sizin səlahiyyət sahibi etdiyiniz məmurlar ağzı köpüklənə-köpüklənə bütün dünyaya Azərbaycandakı hansısa azadlıqlar barədə danışanda sizdən və sizin əhatənizdə olanlardan başqa hər kəs utanır.

Hesab edək ki, siz “uddunuz”. Daha 5 il Azərbaycanı talamaq, soymaq üçün şans artıq ayaqlarınız altındadır və buna görə də sizi təbrik etməyə dəyər. Bu “qələbədən” nə çıtsa yalnız sizə çatır və Azərbaycana heç nə çatmır. Əlbəttə, varlı bir ölkəni qazanmaq, əldə etmək böyük bir qələbədir və nəyə görə də sizi təbrik etməyə ki...

Ailənin büdcəsinə sel kimi axacaq əlavə milyardlar, neft pulları, bütöv bir ölkənin sərvətləri “qələbə” demək deyilmi? Əlbəttə, qələbədir. 40 ildir ki, bu, belədir. Heç nə dəyişmir. Son seçkiləri isə yalnız biz müşahidə etmədik, dünya baxdı bu seçkilərə. Bizi müşahidə edən dünya Azərbaycan haqqında, nəhəng tarixi, böyük mədəniyyəti, incəsənəti olan Azərbaycan xalqı haqqında nə düşünəcək, buna orada, sənin ətrafında tüpürmək istəyən belə yoxdur. Amma hər halda, biz də buna dözməyəcəyik və Azərbaycan xalqı qalib gələndə qədər bu mübarizəni aparacağıq.

Bu dəfə də siz “qalib” gəldiniz və sözün həqiqi mənasında “saxta prezident” titulu bir daha haqq etdiniz. Bir daha haqq etdiniz. Bundan əvvəlki dəfələrdə isə Azərbaycanı bir neçə on illik geriə atmağa nail olmuşdunuz. Bu dəfəki “qələbəni” də buna sərf etmək niyyətindəsiniz və bu niyyəti gerçəkləşdirmək üçün əldə edə bildiyiniz imkanlara görə sizi təbrik etməyə dəyər.

Siz bütün dünyaya göstərdiniz ki, Azərbaycan baş tutmamış dövlətdir və onun xalqı da dəyişikliklərə hazır olan bir xalq deyil. Bütün dünyaya göstərdiniz ki, Azərbaycanda onu sivil dünyaya qovuşduracaq heç bir qayda, qanun, norma yoxdur. Siz bütün dünyaya göstərdiniz ki, Dağlıq Qarabağ ermənilərinin də Azərbaycandakı rejimi əsas gətirərək sülh danışıqlarını rədd etməsində məntiq var. Amma hakimiyyət ehtirası sizə imkan vermir ki, bu siyasətinizin nəticələrini dərk edə, onun ölkə üçün hansı fəlakətləri doğurduğunu dəyərləndirə biləsiniz. Sizi əmin edirəm ki, Azərbaycana qarşı bu siyasəti onun ən qəddar düşmənləri də yürüdə bilməzdi, buna cəsarət etməzdi. Bu sizdə alınır və buna görə sizi təbrik etməyə dəyər.

Siz tam inamla bütün dünyaya sübut edirsiniz ki, Azərbaycan xalqı savadsız, siyasi mədəniyyətdən məhrum, zəif bir orqanizmdir. Buna inanmaq istəməyənləri isə sizin pullarınız inandırır. Seçkiləri müşahidə üçün ordan-burdan sürüyüb gətirdiyiniz müşahidəçilərin verdiyi rəyə baxanda da əmin olmaq mümkündür ki, siz Azərbaycanı rüşvət diyarı və korrupsiya ölkəsi kimi tanıtdırmaq üçün əlinizdən gələni edirsiniz. Əlbəttə, çoxları sizin pullarınızı avtoritetli mənbə hesab edir. Avropada da belələri çoxdur. Amma hamı yox. Hamını və hər kəsi pulla ələ almaq olmur. Sizi bu zamana qədər pulla ələ ala bildiklərinizin kəmiyyətinə görə də təbrik etməyə dəyər.

Amma hər şey təbriklərdə ifadə olunmur. Xəbərdarlıqlar da var. Xalq sizin bu zorakılıqlarınızı sonuna qədər həzm etməyəcək. Professor Cəmil Həsəni cəmi 54 dəqiqə ərzində sizin bütün mahiyyətinizi ifşa edib Azərbaycan xalqının etimadını qazandı. Siz bu dəfə onun qələbəsini öz adınıza saxtalaşdırdınız. Sizin bu “uğurlarınız” hər dəfə on minlərlə, yüz minlərlə insanın nifrətini qazandırır. (Şəxsən mən, 12 ildir mühacirətdə yaşayan bir azərbaycanlı olaraq sizə hədsiz nifrət edirəm). Və mütləq qeyd etməliyəm ki, bu qədər insanın nifrətini qazanaraq, mövcud olmaq, üstəlik həmin insanların, həmin xalqın

prezidenti adına iddia edərək mövcud olmaq da böyük bir qabiliyyətdir, uğurdur və buna görə də sizi təbrik etməyə dəyər.

Sabiq nazir müavini yeni nazirə qarşı çıxdı

**İsa Sadıqov: “Əsgər ölümlərinin qarşısı alınmayacaq”
“Orduda əmrlərin kürd dilində yox, türk dilində verilməsinə inanmaq istəyirəm”**

Müdafiə nazirinin sabiq müavini, Avropada mühacirətdə yaşayan polkovnik İsa Sadıqov yeni müdafiə naziri təyinatı, nazirin kadr dəyişiklikləri və digər məsələlərlə bağlı “Yeni Müsavat”ın suallarını cavablandırır.

- Daxili Qoşunların komandanı, general Zakir Həsənovun müdafiə naziri təyin olunmasını necə qiymətləndirirsiniz?

- Sözüün düzü, son 20 ildə bütün təyinatlara nəzər yetirsək görərik ki, bu təyinatlar peşəkarlıq əsasında yox, hakim ailəyə yaxın, rejimə sadıqlıq prinsipi ilə həyata keçirilib. Siz 20 ildə bir nəfər uğurlu təyinatı xatırlaya bilərsinizmi? Mən şəxsən xatırlamıram. Hələ 1995-ci ildə demişdim ki, Əbiyevin nazir təyinatı yanlışdır və orduya xeyir gətirməyəcək. Zaman göstərdi ki, sözlərimdə haqlıymışam. Bu illər ərzində nələr baş vermədi orduda? Amma 18 il Əbiyevə toxunan olmadı. Çünki hakim ailəyə, rejimə sadıq idi. Nəhayət, seçkidən sonra Əbiyevi dindirdilər-səfir məsələsini ortalığa atdılar və işdən kənarlaşdırdılar. Təzə təyin olunan nazir də professionallıq əsasında yox, yuxarıda dediyim əsaslarla irəli çəkilib. Əvvəla, bir neçə məsələyə toxunmaq istərdim. Bu gün Azərbaycan ordusu müharibə şəraitindədir və əgər təyinat zabit və generallar arasında gedirsə, onda təcrübəli, hərbi ali təhsili olan zabit və generallardan kimsə təyin olunmalıdır. O şəxs təyin olunmalıdır ki, milli ordudakı durumu, problemləri dəqiq bilir. Daxili Qoşunlarla Milli Ordu ayrı-ayrı strukturlardır, onların ayrı-ayrı funksiyaları var. Amma görünür, yenə də rejim ilk növbədə öz

təhlükəsizliyindən çıxış edərək belə bir seçim etdi. Bilirsiniz ki, rejimin durumu elə də yaxşı deyil və çalışıb öz hakimiyyətlərini möhkəmləndirmək naminə bu təyinatı həyata keçirdilər.

-Yeni nazir ciddi kadr dəyişiklikləri edir, “təmizləmə” aparır. Bu prosesdən müsbət nə isə gözləmək olarmı?

- Bu təyinat nə orduda, nə də Azərbaycanda müsbət bir dəyişikliyə səbəb olası deyil. Bunu sizə əminliklə deyirəm və tezliklə özünüz də bunun şahidi olacaqsınız. Vəziyyəti dəyişmək üçün sistem, rejim dəyişməlidir. Ordu cəmiyyətin bir hissəsidir və cəmiyyətdə baş verən özbaşınalıqlar, rüşvətxorluq, qanunsuzluqlar orduda da baş verir və verəcək. Ola bilər, hansısa səviyyədə irəliləyiş ola, amma heç də bütün problemlər həlli olunası deyil.

- Bir çoxları isə Zakir Həsənovun uzun illər komandanlıq etdiyi Daxili Qoşunlarda vəziyyətin daha yaxşı olmasını əsas göstərərək onun orduda da inkişafa nail olacağını düşünürlər...

- Siz bilin ki, Daxili Qoşunlara xüsusi kontingent çağırılır. Daxili Qoşunlara zəif, xəstə çağırışçıları yox, fiziki göstəriciləri yüksək gəncləri toplayırlar. Daxili Qoşunlar nisbətən yüksək keyfiyyətli milli xərəklər yeyib təmiz və isti kazarmalarda qalırlar. Ona görə ki, hakimiyyət Daxili Qoşunlardan özünün qorumasında, etiraza qalxan xalqın susdurulmasında istifadə edir. Milli Ordu isə ağır, şəxsi heyəti daxili qoşunlardan dəfələrlə böyük, hakimiyyətin can yandırmadığı, zəif, bir çox hallarda səhhətində problemləri olan çağırışçıların toplandığı subyektdir. Reallıq belədir.

- Səfər Əbiyevin çıxarılması ilə orduda inkişafa nail olmaq, əsgər ölümlərinin sayını azaltmaq mümkün olacaq?

- Əsgər ölümlərinin qarşısı alınmayacaq. Əsgər ölümlərinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə professional orduya keçmək lazımdır. Orduda əsgər ölümlərinin qarşısını almaq üçün gərək ciddi islahatlar keçirilsin, sırf peşəkarlar orduya rəhbərlik etsin.

- Orduda əmrlərin kürd dilində yox, türk dilində verilməsinə inanmaq istədiyinizi öz facebook səhifənizdə yazmışınız. Bununla nəyə işarə edirsiniz?

- Bəli, yazmışam ki, orduda əmrlərin kürd dilində yox, türk dilində verilməsinə inanmaq istəyirəm. Daxili Qoşunlara Fəvvarələr meydanında kürd dilində verilən əmrləri yəqin ki, xatırlayırsınız. Qoşunlara kürd dilində verilən əmrləri çəkinmədən kameraların qarşısında etmişdilər. Yeni nazir Zakir Həsənovun bundan xəbəri olar. İstəyərdim bunlara aydınlıq gətirərdi. Kürd dili onun ana dilidir? Nə məqsədlə kürd dilində əmrlər verilir şəxsi heyətə? Axı ölkədə dövlət

dili Azərbaycan dilidir. Mən bir daha təkrar edirəm ki, Milli Orduya aidiyyəti olmayan şəxsin bu cür mühüm quruma nazir təyinatından müsbət nə isə gözləmirəm. Təki mənim proqnozum doğrulmasın və ordumuz inkişaf etsin. Mən bundan sevinərəm.

- Zakir Həsənovla şəxsən tanışlığınız olubmu? Necə hərbcidir?

- Şəxsi tanışlığım olmayıb və dediyim kimi, onun Milli Orduya aidiyyəti olmayıb. O, hərbi məktəbi 1980-ci ildə bitirib və cəmi 5 il-1985-ci ilədək orduda xidmət keçib. Sonra isə orduya heç bir aidiyyəti olmayıb. Milli Orduda ali hərbi təhsilli, böyük təcrübəyə malik olan zabıt və generallar var. Ordunun rəhbərliyinə onlardan cəlb etmək lazım idi. Zakir Həsənov doğrudan da öz sahəsində “təcrübəlidir”. Bunu xalqımız 2003-cü ilin oktyabr hadisələrində, 2005-ci ilin noyabrında, Quba, İsmayilli hadisələri və Bakıda keçirilən müxtəlif aksiyaların dağıdılmasında görüb.

“Rus proyekti” haqqında

•
•
•

Milli Şuranın yaranması, ilkin müzakirələr və onların detalları...

Elə bugünlərdə mənə bəlli oldu ki, iki aya yaxın müddət ərzində “təcrid” olunmağım dostları ciddi narahat edibmiş. Bir sıra şayiələr də yayılıb və mən, əlbəttə, bu şayiələri dostların narahatlığının nəticəsi kimi qəbul etdim. Mənim haradasa, həbs edildiyim, Azərbaycan müxalifətindən üz döndərdiyim, hətta öldürüldüyüm... barədə xəbərlər dolaşmış...

Bütün dostlara “Azadlıq” vasitəsilə salamlarımı çatdırıram. Yaxşı ki, biz insan olaraq hansısa ideyaların, məsləyin daşıyıcılarıyıq və bu, bizə çoxlu sayda dostlar, məsləkdaşlar qazandırır. Nə qədər ki, həyatdayıq, bu ideyaların həmin məsləkdaşlarla birlikdə həyati təsdiqi uğrunda çalışmalıyıq. Başqa yol yoxdur. Son günlər Milli Şura ətrafında debatlar, onun taleyi, gələcəylə bağlı müzakirələr məni ciddi narahat edir. Bu gün “Azadlıq”da bölüşdüyüm fikirlər çoxları üçün yenilik və gəzlənilməz ola bilər, amma bunlar tər-təmiz həqiqətlərdir. Mən bu olaylar haqqında məhz indi hökmən yazmalıyam. Bu təmiz, səmimi niyyətlərin 20 ildir ki, birgə taleyi yaşamağa olduğumuz dostlar

tərəfindən yanlış anlaşılmasına və ya yanlış təqdim edilməsinə razı ola bilmərəm.

Mən demək istəmirəm ki, çox böyük işlər görmüşəm. Sadəcə, imkanım daxilində olan işləri görməyi çalışmışam. İndi isə bizim əsas işimiz ölkədə sözün həqiqi mənasında köklü dəyişikliklərin baş verməsi uğrunda mübarizə aparan, Azərbaycandakı avtoritar və kriminal rejimdən yaxa qurtarmaq naminə fədakarlıq edən dostlarla birlikdə olmaq və fəaliyyətimizi əlaqələndirməkdən ibarət olmalıdır.

Qoy, o dost özü öz adını çəksin...

Məsələ burasındadır ki, mən və Azərbaycanda çoxlarının yaxından tanıdığı, hörmət etdiyi çox yaxın bir dostum indi bəzilərinin “Rus variantı” adlandırdığı Milli Şuranın yaranması üçün əlimizdən gələnləri etdik, davamlı olaraq hörmətli Rüstəm İbrahimbəyovla əlaqələr saxladığ, bu söhbətlərin episentrində olduq. Mən həmin dostumun adını çəkmək istəmirəm və hesab edirəm ki, lazım bilsə, bunu o özü edər. İndi yaranmış situasiyada mən Rüstəm İbrahimbəyova zəng edib baş verənlərə görə ondan üzr istəməyə cəsarət etmirəm. Məsələ burasındadır ki, məhz mən və mənim həmin dostum Rüstəm İbrahimbəyovla uzun-uzadı söhbətlər aparıb, onu Milli Şuranın yaranmasında və ona rəhbərlik etməkdə tərəddüd etməməyə inandırdıqdan sonra bütün partiya liderlərilə bir-bir təmasa keçdik. Rüstəm İbrahimbəyov bizim bu danışıqları aparmağımıza razılıq verdikdən sonra Bakıdakı dostumuz bütün partiya liderlərilə ayrı-ayrılıqda söhbət edərək, onların rəyini öyrəndi, onların hamısı bir-bir bu təklifə müsbət yanaşdıqlarını bildirdilər.

Rüstəm İbrahimbəyov amili

Buradaca qeyd edirəm ki, Rüstəm İbrahimbəyov kimi iri ranqlı bir adamın ölkə müxalifətinin mövqeyini bölüşməsi, siyasi hakimiyyətə müxalif mövqeyə keçməsi sıradan bir hadisə deyildi. Bunu dəyərləndirmək lazım idi. Bir anlıq təsəvvür edin: Azərbaycanın Rüstəm İbrahimbəyov kimi neçə nəfər təmsilçisi var... Və təkcə köhnə SSRI məkanında deyil, bütün dünyada!.. Məgər biz həmişə fəxr etməmişikmi ki, bizim millətin də bu cür təmsilçiləri var, azərbaycanlıları təkcə kimlərsə bazarlarda, piştaxta arxasında deyil, dünya mədəniyyətində təmsil edir?!

Məhz belə bir adam Azərbaycandakı avtoritar rejimə qarşı baş qaldırıb, avtoritarizmin illərdir ki, törətdiyi cinayətlərə qarşı səsini ucaldıb. Son 20 ildə bu kalibrli neçə nəfər öz prinsipal mövqeyini ortaya qoyub, xalqın ürəyindən keçənləri şüar olaraq səsləndirib, rejimin əleyhinə açıq və cəsarətli çıxışlar edib?

O, ictimai həyatda zühur edən kimi, diqqət mərkəzinə düşdü. Onun adı və fəaliyyəti mübarizəyə yeni impuls verdi. Cəmiyyətdə birdəfəlik olaraq parçalanmış kimi görünən qüvvələrin, siyasi partiyaların, ictimai hərəkətlərin birləşdirilməsi imkanı yarandı. Aydın oldu ki, bütün bunlara Rüstəm İbrahimbəyov faktorunun təsirlə nail olmaq mümkündür.

Hakimiyyət də özü üçün yaranmış bu təhlükəni, məhz belə qiymətləndirirdi. Elə buna görə də dünya mədəniyyətinin sevimli isimlərindən olan bir adama qarşı iyrənc əks-təbliğata start verildilər. Milli Şuranın yaranması, bütün siyasi partiyaların birləşməsi, EL hərəkatının təsis edilməsi ideyası Rüstəm İbrahimbəyova məxsus idi. Açıq-aşkar görünürdü ki, ölkədə nəhəng bir ictimai-siyasi blok yaranır, uzun illər ərzində parçalanmış cəmiyyətdə bir ümid işığı yanır. Və Rüstəm bəy bu prosesdə birinci, başçı, rəhbər olmaq iddiaları ilə heç zaman çıxış etmirdi. Onun bütün təklifləri və ideyaları müzakirə olunurdu, amma “daş yerindən tərpənmir”, zaman isə gedirdi. Azərbaycanda birləşmənin praktik olaraq gerçəkləşməsi üçün təşəbbüslər cavabsız qalır, prezidentliyə namizədlərin və iddialıların sayı yağışdan sonra göbələklər kimi çoxalmaqda idi. Cəmiyyətdə aşkar ümitsizlik hökm sürürdü. Ölkə, sanki prezident seçkiləri qarşısında olduğunun fərqlində deyildi və əslində, hakimiyyət də elə bunu istəyirdi ki, geniş və dərin ictimai pessimizm şəraitində prezident seçkiləri keçirib, öz saxta qələbəsini həm bütün dünyada, həm də Azərbaycanda təntənə ilə qeyd edə bilsin. Amma çoxları dərk edirdi ki, bu situasiyanı yalnız Rüstəm İbrahimbəyov faktoru dəyişə bilər. Zaman da çox qıt idi, seçkilərə çox az vaxt qalırdı...

Milli Şura yox ikən nə vardı?

Təbii ki, biz də bu durumu ürək ağrısı ilə müşahidə edirdik. Adını çəkmədiyim həmin dostumla bu situasiyanı uzun-uzadı müzakirə edir və anlayırdıq ki, Rüstəm İbrahimbəyovun fəal müdaxiləsinə nail olmaq zəruridir. Təbii, müzakirələrimizin nəticəsi də bu idi ki, Milli Şura yaranmalı, İbrahimbəyov ona rəhbərlik etməlidir. Əks təqdirdə, namizədliyi irəli sürülən və ya sürüləcək insanlar geniş ictimaiyyətin deyil, ən yaxşı halda, yalnız öz partiyalarının dəstəyini qazana bilərlər. Təəssüf ki, vəziyyət bundan ibarət idi. Buna görə də biz qərara gəldik ki, yubanmadan Rüstəm İbrahimbəyovla görüşüb bu məsələləri müzakirə edək.

Əlbəttə, biz sadələvh adamlar deyilik və hesab etmirdik ki, Əliyev rejimi Azərbaycanda həтта hansısa ictimai təzyiqlər hesabına azad, demokratik seçkilər keçirməyə cəsarət edə bilər. 1993-cü ildən indiyə qədər buna kimsə inanmır və ümid etmir. O zamandan etibarən kimsə inanmır ki, Azərbaycanda nəinki prezident, həтта parlament və bələdiyyələr də nisbi də olsa, demokratik seçkilər yolu ilə seçilə bilər. Bütün bu fəaliyyətlərin nəticəsi sadəcə, ictimai pessimizmə meydan verməmək, azadlıq və demokratiya uğrunda mübarizənin səngiməsinin qarşısını almaq, cəmiyyətin ölmüş ümidlər qəbiristanlığına çevrilməsinə mane olmaq olmalı idi. Bu, xaos demək olardı.

Oslo-Moskva-Bakı

Razılaşdıq ki, Rüstəm İbrahimbəyovla görüşmək üçün mən Moskvaya gedim. O isə Bakıda qaldı. Rüstəm bəyin razılığını alan kimi isə o, Bakıda fəaliyyətə bşalayacaqdı. Rüstəm bəyə zəng etdim, görüşün vaxtını müəyyən etdik və mən Moskvaya getdim. Bu prosesin uzun çəkəcəyini anlayaraq, işdən də çıxdım.

Bəlkə də mən bu proseslər haqqında heç zaman yazmamalı idim. Amma bir sıra “patriotların” Milli Şura ideyasını “rus proyektı” adlandırmasına heç cür dözə bilməzdim və proseslərin necə baş verdiyinə aydınlıq gəlməlidir ki, kimsənin yalan ittihamlarına yer qalmasın.

Rüstəm bəylə bir neçə dəfə görüşdük. İlk görüşlərdə o, Milli Şuranın yaranması üçün əlindən gələni edəcəyini bildirsə də, bu quruma rəhbərlik etmək təklifini qətiyyətlə yaxına buraxmırdı, Azərbaycanda bu missiyanı daşıya biləcək insanların az olmadığını bildirirdi. Əlbəttə, o, həm də əla anlayırdı ki, söhbət hansı məsuliyyətdən, hansı bir rejimlə nəyin mübarizəsini aparmaqdan gedir və burada hansı çətinliklər var. Mən Azərbaycanda uzun illərdir mübarizə aparan liderlərə güvənirdim. Əmin idim ki, onlar ölkənin gələcəyi naminə birləşə biləcəklər. Üstəlik, onların hamısının bu kampaniyada heç bir iddiası və birincilik kimi inadkarlığı olmayan Rüstəm İbrahimbəyovun rəhbərliyini qəbul edəcəklərinə şübhə etmirdim. Təkrar edirəm, Rüstəm bəy çox inadkarlıqla Milli Şura rəhbərliyinə və prezidentliyə namizədliyə razılıq vermirdi, əsaslandırırdı ki, kimsənin yolunun üzərində dayanmaq istəmir. Mən onu anlayır, onun hansı dəyərlərlə nəfəs aldığını müşahidə edir və onunla fəxr edirdim. Eyni zamanda, başqa yol da yox idi. Onu da anlayırdım ki, Milli Şuranın lideri hökmən Rüstəm İbrahimbəyov olmalı və cəmiyyətdəki bütün qüvvələri birləşdirməyi bacarmalıdır. Mən onu inandırtdım ki, əgər o, Milli Şuraya rəhbərlik etməyə razılıq versə, sabahdan etibarən Bakıda hər ikimizin yaxşı tanıdığımız dostumuz aparıcı partiya liderləri ilə danışıqlara başlayacaq. Rüstəm bəyə kimlərlə danışıqlar apara biləcəyimizi də dedim.

Qeyd edim ki, mənim Rüstəm bəylə bu söhbətlərim barədə Bakıda heç bir partiya lideri məlumatlı deyildi. Plana görə, onların hamısı danışıqların gedişi zamanı məlumatlandırılmalı idilər. Rüstəm bəylə söhbətimiz zamanı Bakıda danışıqlar aparılacaq adamların təxmini siyahısını da razılaşdırdıq. Bunlar Əli Kərimli, İsa Qəmbər, Eldar Namazov, Sülhəddin Əkbər, Lalə Şövkət, Mirmahmud Mirəlioğlu və başqaları, eləcə də tanınmış ictimai xadimlər və ziyalılar olmalı idilər. Nəhayət, Rüstəm bəylə razılaşdıq. Razılaşdıq ki, bu, sadəcə bir təklifdir və əgər Bakıdakı liderlər bu təklifə razılıq verməsələr, o zaman bunu açıqlamağa da ehtiyac yoxdur, hər kəs özünün məsləhət bildiyi yolla gedər. Ola bilər ki, məndən əvvəl də kimlərsə Rüstəm bəylə bu mövzuda söhbətlər aparıb. Amma Milli Şuranın yaranmasının məhz bu variantı - Rüstəm bəyin Milli Şura sədri və prezidentliyə vahid namizəd olması məsələləri bizim görüşümüz zamanı razılaşdırılıb. Rüstəm bəy razılıq verdikdən sonra Bakıdakı dostumuza zəng etdi və onun adından danışıqlara başlamağa razılıq verdiyini bildirdi. Bakıda bu görüşlər aprelin 14-dən etibarən başladı...

Məni də “rus proyektı” elan edə bilərsiniz

•
•

İsa Qəmbərlə Türkiyədəki söhbətlər...

Bizim dostumuz Bakıda görüşlərə başladı və bu görüşlərin, demək olar ki, hamısı uğurla keçdi. Söhbət tərəflərinin hamısı Rüstəm bəyin Milli Şura sədri olmasını, prezidentliyə vahid namizəd kimi müəyyən edilməsini qəbul etdi. Təbii, bundan sonrasını siyasi liderlərin həll edəcəyi məsələlər idi. Rüstəm bəy də, biz də bilirdik ki, məhz onlar Azərbaycanın siyasi həyatındakı sualtı qayalıqlara daha yaxşı bələddilər.

Etiraf edirəm ki, prosesdə iştirak edən bu adamların heç biri, o cümlədən mən də danışıqların bu qədər uğurlu və anlaşıqlı keçəcəyini gözləməyirdik. Eyni zamanda, onu da məmnuniyyətlə izləyirdik ki, cəmiyyət bu yeni xəbərləri necə sevinclə, ruh yüksəkliyi ilə qarşılayır. Əlbəttə, bəzi ötəri fikir ayrılıqları da vardı. İzah etmək lazım gəlirdi ki, nə üçün məhz Rüstəm İbrahimbəyov. Bu suallar təbii idi və onlar əsasən Müsavat partiyasından olan funksionerlər tərəfindən irəli sürülürdü. Biz də öz tərəfimizdən hadisələrin məhz bu istiqamətdə inkişafı və Rüstəm bəyin namizədliyi ilə bağlı suallara aydınlıq gətirməyə çalışırıq. Bu ərəfədə mən eşitdim ki, İsa Qəmbər Türkiyəyə gedir və mən də ora gedib onunla danışmağı zəruri hesab etdim. Biz bu variantın meydana çıxma şəraitini ətraflı müzakirə etdik və şəxsən mən İsa Qəmbərlə söhbətlərin nəticəsindən razı qaldım. Hesab etdim ki, bütün suallar öz cavabını tapıb və problemlər geridə qalıb. Yalnız bir məsələ qalırdı - yaxın günlərdə Milli Şuranın yaradılması elan edilir, Rüstəm bəyin sədrliyi, eləcə də prezidentliyə namizədliyi təsdiqlənir.

Milli Şuranın elan edilməsi niyə iki ay yubadıldı?

Amma çox təəssüf ki, bütün bu müzakirələrdən sonra da tərəflərin bəzilərindən hansısa “rus variantı”, “Moskvanın əli” və buna bənzər mülahizələr səslənməyə başladı. Bu yanlış mülahizələri oxumaq ağır idi. Axı bütün bu suallara cavab axtaranlar o cavabları öz liderlərindən rahatca ala bilərdilər...

Görünür, bu anlaşılmazlıqlar mənə, eləcə də bizim hamımıza aydın olmayan hansısa mülahizələr üzündən baş verirdi. Nəticədə Milli Şuranın elan edilməsi, təqribən iki ay yubandı. Hərçənd, ortalıqda kiməsə aydın olmayan hər hansı məsələnin olduğu görünmürdü, bütün liderlər və partiyalardan olan həlledici simalar, eləcə də partiyalardan kənarda ehtimal edilən təsisçilər prosesə təkan verilməsinin tərəfdarı olduqlarını bəyan edirdilər.

Milli Şuranın Rusiya proyektı olduğu barədə ittihamların Prezident Administrasiyasından qaynaqlanan əks-təbliğatın müddəaları ilə üst-üstə düşdüyünü sezməmək mümkün deyildi. Və açıq, şəxsən mənə heç cür çatmırdı ki, Müsavat partiyasından olan bəzi funksionerlərin Rüstəm bəyə qarşı bu qəddar münasibətinin səbəbi nə idi. YAP başqa məsələ, mən onları anlayırdım və indi də anlayıram.

Niyə bu qədər partiya “rus təhlükəsini” görmür, qiymətləndirmir?

Mən başa düşə bilmirdim, necə olur ki, ölkədəki bütün partiyalar, bu prosesə qoşulan ziyalılar Milli Şura ideyasında Rusiya təhlükəsini görmürlər, yalnız bir partiyanın funksionerləri bu təhlükəni görür və həyəcan təbili çalırlar? Axı bir çox partiyalar, təşkilatlar, insanlar var ki, onların anti-xalq olduğunu heç kim iddia edə bilməz! Axı Milli Şurada Müsavat partiyasından başqa partiyalar da təmsil olunurlar və nə ümün onlar belə bir təhlükəni görüb dəyərləndirə bilmirlər?

Kimdir o “real siyasi qüvvə”?

Əlbəttə, Azərbaycandakı “real siyasi qüvvə” haqqında mülahizələri tez-tez eşitməli oluruq. Amma bir reallıq da var ki, bu “real siyasi qüvvələr”in heç biri 20 ildir davam edən Əliyev rejiminə qalib gələ bilmir. Bütün seçkilər seçki şəraiti olmadan keçirilir. Diktatura barmağını tuşladığı istənilən adamı girov götürüb həbsxanaya ata bilir. Deməli, əlahiddə olaraq, “real siyasi qüvvə” elan ediləsi bir güc ortalıqda yoxdur. Deməli, bütün siyasi qüvvələrin bir məxrəcdə birləşdirilməsi və bu diktaturaya qarşı gerçək blok yaradılması zəruridir.

İlham Əliyevi “rus proyektı” elan edə bilərsinizmi?

Ola bilsin, bir çoxları baş verənləri sadəcə, müşahidə etməyi özünə rəva görür. Amma mən bunu edə bilmirəm. Mən eyni zamanda, ona da dözə bilmərəm ki, Azərbaycanın tanınmış övladı, sayqılı Rüstəm İbrahimbəyov haqqında sağdan-soldan kimlərsə ağılna gələni yazsın və ya danışsın. Üstəlik, elə bir situasiyanın üzərindən ki, onun Milli Şuraya sədrliyi ilə bağlı müzakirələrdə fəal iştirak etmişəm və onu bu proyektə razılaşdırmışam. Bəlkə həmin adamlar mənə də “rus proyektı” hesab edəcəklər? Nə Rüstəm İbrahimbəyov, nə də mən, nə mənim bu danışıklarda iştirak edən dostlarımdan hər hansı biri Azərbaycanın maraq və mənafeələrindən kənarda bir layihə tanımırıq. Hamımız Məhəmməd Əmin Rəsulzadə, Əbülfəz Elçibəy ideyalarına bağlı insanlarıq və bu ideyalardan bizi kimsə, nəşə sapdıra bilməz. Əgər Rüstəm İbrahimbəyov Rusiyanın adamıdırsa, o halda buyurun, mənə də “rus proyektı” hesab edin! Eləcə də, buyurun, Rusiyada yaşayan milyonlarla azərbaycanlına da “Rusiya proyektı” elan edin.

Ən gülməlisi budur ki, ailəsinin yarısı Rusiyada yaşayan, orada hansısa proyektləri həyata keçirən oğul Əliyevi “rus proyektı” adlandırmağa cəsarət etməyənlər barmaqlarını Rüstəm İbrahimbəyova tuşlayırlar. Məhz rus KQB-sində öyrəndiklərini Azərbaycanın idarə olunmasına tətbiq edən ata Əliyevi “rus layihəsi” adlandırmaqdan qorxanlar İbrahimbəyovu hədəf seçməklə “cəsarət” nümayiş etdirirlər.

Milli Şura kimə mane olur?

Milli Şura kimə mane olur ki? Cəmiyyətin bütün mübarizə potensialını birləşdirmək və avtoritarizmin cinayətlərinə son qoymaq üçün bundan daha

yaxşı olan hansı modeli düşünmək mümkündür ki? Şəxsən mənim qənaətlərim bundan ibarətdir ki, Milli Şura yalnız indiki rejimə mane olur və onun üçün təhlükəlidir. Amma təəssüf ki, yalnız belə deyilmiş. Kim hesab edirdi ki, Milli Şura yaranıb seçkiyə gedəcək və dərhal da bütün problemləri həll edəcək? Belə bir illüziya kimdə vardı? Kimə aydın deyildi ki, Milli Şura məhz seçkidən sonrakı mübarizə mərhələsi üçün yaradılır? Ortalıqda bu qədər aydın həqiqətlər var ikən Milli Şuranı tez-tələsik dağıtmaq cəhdlərinin iqtidar mətbəxindən qidalandığını güman etməmək üçün mənim əlimdə heç bir arqument yoxdur. Prosesi izləmək belə, çox ağırdır. Bir qrup adam Milli Şura ətrafında xoşagəlməz dedi-qodu yaratmaqla insanların oradan uzaqlaşmasına çalışırlar.

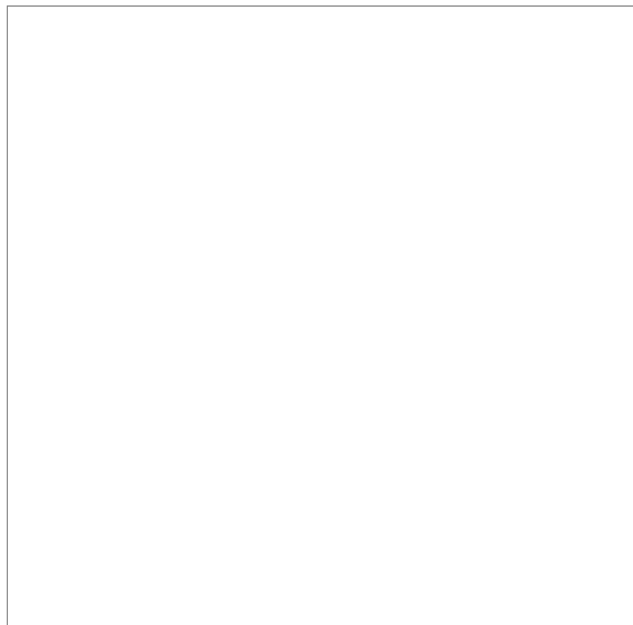
Bizim böyük potensialımız var!

Mən Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin lideri Əli Kərimlinin, Klassik Azərbaycan xalq Cəbhəsi Partiyasının rəhbəri Mirmahmud Mirəlioğlunun və bir çox başqa siyasilərin, ictimai xadimlərin Milli Şuranın möhkəmlənməsi istiqamətindəki söylərini məmnuniyyətlə qeyd edirəm. Mən bir daha bu liderlərə müraciət edirəm. Əlbəttə, əgər bu müraciət onlar üçün nəsə deməkdirsə, xahiş edirəm, Milli Şuranın qorunması, möhkəmləndirilməsi üçün əlinizdən gələni əsirgəməyin! Oradan kim getmək istəyirsə, getsin və daha tez getsin! İnanıram ki, bu, Milli Şuranın daha da genişlənməsinə və güclənməsinə mane olmayacaq. İnanıram ki, Əli Kərimli müxalifətin söylərinin və imkanlarının birləşdirilməsi, onun daha da güclənməsi üçün indiyə qədər göstərdiyi misilsiz xidmətləri heç bir tərəddüd etmədən davam etdirəcək.

Mən Rüstəm bəyə müraciət edirəm ! Siz bu zamana qədər çox işlər görmürsünüz və daha da çox işlər görə bilərsiniz! Siz bu qurumda fəaliyyətinizi davam etdirməlisiniz! Bu, sizin millət qarşısında borcunuzdur!

Cəmil bəy Həsənli Azərbaycanda demokratiya uğrunda mübarizə prosesinin qazandığı ən mühüm uğurlardan biridir. Mən qürur duyuram ki, Azərbaycan cəmiyyətinin azadlıq uğrunda mübarizəsində belə bir müdrik siyasi xadim var. Şübhə etmirəm ki, böyük siyasi potensial toplamağa imkan tapmış Milli Şura ölkədə demokratiya və insan azadlıqları uğrunda mübarizənin avanqard qüvvəsi və ideyası olaraq qələbə əldə edəcək. Bu böyük siyasi missiyanı ləkələmək istəyənlərin mövcudluğu onun fəaliyyətinə xələl gətirə bilməyəcək!

Полковник Иса Садыгов: «Оккупировав Крым, Россия потеряла Украину и противопоставила себя всему мировому сообществу»...

Полковник Иса Садыков – профессиональный военный, бывший командир отряда «Серые волки» (**Boz Qurd**) воевавшего в Карабахе, занимал пост заместителя министра обороны Азербайджана в **1993-95** годах. Впоследствии возглавил Союз Офицеров Азербайджана. Кредо Исы Садыгова – полное освобождение Карабаха от армянско-российских оккупантов, из-за чего в прошлом имел разногласия с руководством Азербайджана. В **2004** году эмигрировал в Норвегию, где проживает в настоящее время.

- Иса, мне стало известно, что Вы побывали в Киеве с намерением пробраться в Крым. Удалось ли вам это? Расскажите об обстановке на полуострове. Сложилось ли у Вас мнение, что Крым для Украины потерян?

- Да, я действительно прибыл в Киев, откуда намеревался выехать в Крым после серии встреч с украинским руководством. Однако дело в том, что уже в самом начале марта месяца доступ в Крым был полностью под контролем вооруженных людей, так

называемых отрядов самообороны Крыма, и невооруженным глазом было видно, что это российские войска, переодетые в гражданскую форму.

Как Вам уже известно, за короткий промежуток времени на полуостров было переброшено огромное количество российских военных, которые блокировали воинские части Министерства Обороны Украины, основные жизненные узлы полуострова. Было явно видно, что это заранее подготовленная и спланированная операция по захвату Крыма. Такого вероломства и цинизма можно и нужно было ожидать от нынешнего руководства России, которое давно вынашивало планы захвата полуострова. И тут, как говорится, весьма кстати подвернулся случай – защитить русскоязычное население Крыма от украинских «фашистов». Однако здесь встает справедливый вопрос – кто, где, когда угрожал русским в Крыму? И где, как не в самой России, давно уже наблюдаем открытое проявление фашизма по отношению нерусского населения. Достаточно вспомнить события последних лет в России, когда неоднократно проводились марши профашистских организаций, аресты и убийства иммигрантов, только потому что те нерусские.

Грязная, подлая российская пропаганда о якобы надвигающейся угрозе со стороны украинских националистов рассчитана именно на российскую аудиторию, иначе кто, как не россияне, могут поверить в эту ложь? Нам это очень знакомо, и мы знаем как российские СМИ могут формировать образ врага, и на какую аудиторию вся эта ложь рассчитана. Нашлись россияне, которые поддались этой лжи, но есть и тысячи россиян, которые выступали и выступают против агрессии, против гнусной, подлой, преступной политики парочки лилипутиных, которые терроризируют не только самих русских, но и весь остальной мир. Дело в том, что сегодня 21 век и подобные выходки высокопоставленных преступников не сойдут с рук.

Сегодня можно сказать, что Крым оккупирован, но я бы не сказал, что потерян. Вот Украина для России потеряна однозначно. Я уверен в том, что Крым был и останется частью Украины, потому что он украинский. И более того – не только Крым, но и некоторые западные регионы России примкнут в будущем к Украине. Ведь

Россия сама создала этот прецедент. В ближайшее время Россия не сможет выдержать политические и особенно экономические санкции, которые очень скоро дадут о себе знать. Я не исключаю повторения событий начала 90-х годов, когда произошел распад СССР, но на этот раз следует ожидать распада России, что явится следствием проводимой преступной политики нынешнего руководства России. Такой исход неизбежен – уж очень много стран сегодня заинтересовано именно в таком развитии событий. Если бы этих российских преступников наказали в 2008 году, после оккупации территории Грузии, подобного повторения событий не было бы.

- А как Вы прокомментируете путинский референдум в Крыму, так сказать из первых рук?

- Что касается референдума... Возможно Вам известно, что этот референдум был назначен на конец марта, но вдруг его перенесли на 16 число. Понятно, что за какие-то 10 дней подготовить и провести референдум на столь большой территории, как Крым, практически невозможно. Почему? Да потому что не было создано никаких условий для проведения референдума: все границы полуострова были перекрыты российской армией, не было доступа в Крым наблюдателям и представителям международных организаций, на полуострове царил хаос и страх, особенно среди нерусской части населения. В таких условиях говорить о каком-то референдуме бессмысленно. В этом «референдуме» не принимали участия ни украинская, ни крымско-татарская части населения, так как они выступают за территориальную целостность Украины, справедливо считая Крым частью Украины.

В день «референдума» проголосовали и те, кто были переброшены на полуостров для оказания помощи российской армии: казаки, «добровольцы» и прочие преступные элементы. Как Вы знаете, в Севастополе приняли участие в «референдуме» 123% населения – совсем как в других горячих точках России. Мы не раз наблюдали подобные «выборы» в горячих точках России, а также в оккупированных территориях Грузии. Подобные референдумы и выборы не имеют юридической силы и никто, никогда, ни при каких обстоятельствах не признает их результатов. Они не действительны

и не легитимны – они пропутинские, и будут аннулированы, как только будет аннулирован преступный режим России.

- Были ли у Вас встречи с кем-либо из украинского руководства, крымской автономии?

- Да, такие встречи были. И хотя не смог выехать на полуостров, я в течении двух недель оставался рядом с людьми, владеющими полной информацией с Крыма.

Мы всегда признавали территориальную целостность Украины и понимаем, что сегодня решается не только судьба Украины и украинского народа, но и всего постсоветского пространства. Мы знаем гнусные и подлые лилипутинские цели, поэтому считаем своим долгом быть и оставаться с украинским народом, оказывая ему всемерную помощь и поддержку. И отрадно признавать, что в это трудное время в братской Украине оказалось много тех, кто приехал из разных уголков мира и постсоветского пространства, чтобы поддержать Украину, став плечом к плечу с украинцами в защите ее территории.

- Что Вы можете рассказать о состоянии российской армии, о казаках, о наемниках, говорят, что там были наемники из Сербии, Армении, и что же там делали эти последние?

- Мы знаем российскую армию, ее состояние вовсе не понаслышке. Мы видели эту «доблестную» армию в Чечне, в Грузии и других горячих точках. Если эта армия действительно доблестная, без кавычек, то зачем было нагонять в ее поддержку казаков, сербов, армян и прочие бандформирования? Значит, нет полной уверенности в этой армии.

Да, там действительно были сербские формирования, которые принимали участие в войне с боснийцами, истребляя мирное население в Сребренице, где за короткий промежуток времени было уничтожено все мужское население – до восьми тысяч человек. Были в Крыму и другие преступные элементы. Таким

образом, миф о могучей российской армии развеяли сами же россияне своими действиями. Никто, никогда не считался, и не собирается считаться с подобной демонстрацией сил. Как я уже говорил выше – Путин будет наказан за подобные преступления. Но мир беспокоит не «доблестная и могучая» армия Путина, их тревожит атомная кнопка в руках государственного террориста.

Из новейшей истории нам известны подобные демарши глупых, недалёковидных руководителей. Наверное помните как Хрущев в свое время несколько раз угрожал миру нажать на эту пресловутую кнопку, потом были угрозы Фиделя Кастро, Ким Чен Ира, Саддама, Уго Чавеса...

- И отдельно, конечно же – о российских прислужниках из числа чеченцев. В прессе пишут, что кадыровцы под страхом смерти посылают в Украину наемников из Чечни, так как добровольно туда никто ехать не хочет.

Что касается участия батальона «Восток» в событиях в Крыму... У меня неоднозначное мнение насчет этого батальона и его участия в крымских событиях. Я хочу остаться при своем мнении, даже учитывая мою неприязнь к нынешнему руководству Чечни.

Мы получали тревожную информацию о событиях в Крыму, особенно накануне референдума, о том, что шли угрозы в адрес татарской части населения: шантаж, психологическое, пропагандистское давление и так далее. Представьте себе – люди в масках, с оружием, на технике разъезжают и наводят страх на людей. Ведь события могли разворачиваться непредсказуемо – достаточно было случайного выстрела, ранения, убийства... Нам всем, а в первую очередь русским, надо в полной мере осознать на какое преступление решился Путин – ведь это именно он поставил два братских народа на грань войны. Думаю его за это никогда не простят, как не прощали других диктаторов.

Так вот, в то время, когда очень трудно было оказать хоть какую-то помощь населению на полуострове, особенно татарской части, так как они наиболее открыто поддерживали целостность Украины и

выступали против референдума, меня немного успокаивало присутствие чеченского батальона. Некоторые могут не согласиться со мной, но я остаюсь при своем мнении. Я был уверен, что если произойдет какая-то провокация и угроза депортации татарской части населения, чеченцы защитят их, пусть это будет пророссийский батальон «Восток». Где-то в глубине души я верил, что это будет именно так. Почему? Потому что чеченцы пережили ту же участь, что и крымские татары, когда те были выселены эшелонами в Сибирь и Среднюю Азию. Чеченцы пережили войну все с той же Россией и с тем же Путиным. В Чечне не осталось семьи, где нет погибших в этой страшной войне – только 100 тысяч погибших женщин, стариков, детей. Тысячи и тысячи замученных в тюрьмах, бесследно исчезнувших, а третья часть населения покинула Родину, и наконец немаловажный фактор – мы все мусульмане. Для меня все эти факты важны и говорят об одном – присутствие чеченского батальона могло пойти на пользу и безопасности не только крымско-татарскому, но и всем остальным народам.

Для подтверждения моих домыслов расскажу историю из того же батальона «Восток». Это было в Грузии в 2008 году, когда несколько военнослужащих грузинской армии попали в плен к русским спецназовцам. Они были бы уничтожены русскими или над ним устроены смертельные пытки, если бы военнослужащие батальона «Восток» не забрали их и под грузинским флагом не вывезли на территорию Грузии. Это факт, имевший место, и я могу сказать им спасибо за это. Мы знаем, что всегда и во всем Империя Зла пыталась сравнить, противопоставить народы, населяющие ее, проводя таким образом свою грязную, бесчеловечную, агрессивную политику. И очень важно нам всем не поддаваться на подобные провокации. Тем более, что мы уже не раз «попадались» на эти коварные провокации. Очень важно не повторять эти ошибки.

Чеченцы, как и многие другие народы, населяющие Кавказ, пережили на протяжении многих веков самые суровые испытания и войны с российской империей и должны понимать, что именно Россия со своей агрессивной политикой является носителем зла, и что мы, все, обязаны объединиться, чтобы воспрепятствовать этому злу, остановить его, дабы избежать все те потери, невзгоды, переселения, угнетения. Именно эта империя является угрозой для

всего мира. Сегодня, когда решается судьба Украины, украинского народа, мы обязаны быть вместе с украинцами - помочь им выстоять, дабы, еще раз повторяю, избежать всего того, что мы пережили за последние 80 лет. А эти концентрационные лагеря, переселения, войны, в том числе гражданские, притеснения, гонения, когда мы оказывались чужими на своей Родине, когда за нас решали все... Мы должны понимать что у России нет будущего, пока она ведет агрессивную политику не только в отношении соседей, бывших союзников, но и в отношении всего человечества. Русские становятся изгоями из-за подобных террористов-руководителей. Их начинают ненавидеть, что естественно.

- Если положить на весы приобретение Россией Крыма, и с другой стороны ее потери, как то: визовый режим теперь уже с бывшей братской Украиной, многочисленные санкции Европы и США, исключение из «Восьмерки», падение рубля из-за того что на рынок выброшены стратегические запасы нефти и газа, практически всем миром идет неприятие русских как оккупантов, даже в кафе и ресторанах на западе вывешиваются таблички с надписью «Вход русским запрещен!» и т.д. Что на Ваш взгляд перевешивает?

- Как я уже писал выше, с временным приобретением Крыма, Россия потеряла Украину и не только. Многие республики бывшего Союза уже с опаской смотрят на Россию. Она настроила против себя все мировое сообщество. Вы знаете, что действия России в Крыму поддержала Северная Корея и Сирия – вот все что осталось из числа друзей России. Могут поддержать еще несколько организаций – такие, как например, Хамас и Хизболлах, и еще какое-нибудь островное папуасское государство. Но отрадно, что мир настроен однозначно – наказать в первую очередь тех, кто непосредственно виновен в этом преступлении – Путина и его окружение. Естественно все эти санкции коснутся и обычных граждан России, но не без этого – ведь именно они должны определить – жить ли им в политической и экономической изоляции или положить конец режиму Путина.

Мир не может молчать и поощрять подобные преступления. Россияне должны понимать, что события в Крыму – это в первую

очередь результат политики режима Путина по сохранению своей власти. Ведь если украинцы добились смещения режима Януковича, то естественно, и россияне могли аналогичным образом избавиться от коррумпированного, преступного режима Путина. Ведь всем известно как и почему начинались события на Майдане. Это была борьба украинского народа с коррумпированным, преступным, криминальным режимом Януковича.

К сожалению, украинцы ныне оказались в очень тяжелом экономическом положении. В стране царит безработица, преступность, коррупции нет границ, бесчинства со стороны чиновников, разворовывание народных денег. Ведь на эту борьбу поднялись не только украинцы, но и все народы, населяющие Украину: и русские, и татары. Ведь всем было ясно, что здесь нет и не может быть речи об угрозе русскому населению. Категорически. Это подтвердили и Лавров на встрече с Д.Керри и сам Путин в телефонном разговоре с Мустафой Джамилевым. Как вы знаете, в телефонном разговоре с Мустафой Джамилевым Путин заявил о том, что Украина незаконно вышла из состава СССР – и ни слова об угрозах русскоязычному населению в Украине. Так и Лавров назвал условия вывода российских войск с полуострова – отказ от проведения президентских выборов в Украине, отказ ее от вступления в НАТО и отказ от подписания договора об ассоциации с Евросюзом. И вновь, как видите, - ни слова об угрозах русскоязычному населению со стороны так называемых «бендеровцев». Это грязная, лживая пропаганда КГБ, знакомая нам с давних советских времен.

Украинцы всегда отличались своей толерантностью. Мы всегда любили и любим украинцев именно за толерантность, за трудолюбие. Это особая нация, особый народ, европейский, и жить им надо в европейской семье с цивилизованными странами. Ей следует самой определять – с кем жить, дружить и идти в будущее.

Думаю, предпринятые Западом санкции уже в ближайшее время скажут о себе. Мы уже сегодня наблюдаем повышение цен, падение рубля, а ведь предприняты только первые шаги. Если Путин не опомнится, Россия окажется в полной изоляции, из которой ей трудно будет выбраться. Ведь как бы не утверждали сторонники

режима Путина – экономика России зависима от экономики США и Европы. После небольшой эйфории начнутся тяжелые дни для россиян.

- Каковы Ваши прогнозы на будущее Украины, предпринимает ли западное сообщество еще какие-то ответные меры не только для защиты Украины, но и своих стран?

- Эти меры проводились и проводятся, особенно в последние месяцы. Вы знаете, что проводились совместные учения войск НАТО, и с полной уверенностью могу сказать, что эти мероприятия и в дальнейшем будут иметь место. НАТО не допустит нарушения своих границ и любые попытки нарушить границы, могут оказаться роковыми для России. Она не так величественна, как некоторым кажется, и ей еще очень, очень далеко до стандартов НАТО. Поверьте мне.

Что касается членства Украины в НАТО. Я думаю, что существование Украины, как самостоятельного государства вне политических и военных блоков невозможно. Поэтому только ЕС и блок НАТО могут быть гарантами стабильности, территориальной целостности, и независимости Украины. А байки русских политиков, руководителей о двух братских славянских народах развеял сам Путин. России нельзя доверять никогда. Об этом свидетельствуют и последние события.

Россия развалится обязательно. Ведь если в Крыму Россия провела референдум, то почему бы ей и на своей территории не провести подобное мероприятие? Ведь этим субъектам не совсем уж сладко живется в России. Думаю, мировое сообщество охотно поддержит инициативы референдумов в этих субъектах России. Вот только что останется тогда от России – тундра? Думаю, у Украины есть перспективы вступления в НАТО.

Очень важно сегодня сплотится всему украинскому обществу, и идти к намеченной цели – Евросоюз и НАТО! Попытки реабилитировать Путиным СССР - равнозначно попытке оживить

разложившегося мертвеца. И потом, что значит СССР? Это миллионы уничтоженных в концентрационных лагерях, это гражданские и мировые войны, война в Афганистане, переселения и уничтожение целых народов и прочие преступления. Короче говоря - Империя Зла. Только наивные и глупые люди могут думать и приветствовать это зло. У тех, наверное, отшибло мозги или же проблемы с памятью.

- Возвращаясь, эдак, лет на **10** назад... Иса, мы с вами неоднократно встречались в Баку, и как я знаю, Вы – профессиональный военный, прошедший Карабах, возглавлявший Союз Офицеров Азербайджана. Из-за противоречий со своими властями, Вам пришлось покинуть Родину. Не пора возвратиться назад, потому, что опасность нависла теперь и над Азербайджаном: с Севера – Россия, а с юга активизировалась Армения – вернейший союзник России?

Да, такая опасность для Азербайджана была и остается на протяжении всех этих лет. Именно Россия столкнула на братоубийственную войну народы Кавказа, и ей удалось превратить некоторых из нас в непримиримых врагов.

Что касается моей исторической Родины - я всегда жил и буду жить ею, буду с нею всегда, до последнего вздоха. Вернусь не только я, но и миллионы покинувших Родину, вернутся все, кто может держать в руках оружие, чтобы защитить Отчизну. Но это не только задача азербайджанцев по противостоянию врагу, это задача всех кавказцев, так как враг у нас общий – Россия!

Надеюсь и в Армении есть те, кто в конце концов поймут на какие преступления их толкают, и что невозможно насильно удерживать чужие территории. Ведь мы знаем много подобных фактов из истории, как трагично все это оборачивалось против самих захватчиков.

Азербайджан, Грузия – две неразделимые для меня родины. Я жил и живу ими. Вместе с Азербайджаном, Грузией мне также дорог

весь Кавказ – наш Общий Дом! Мы все обязаны вернуться, чтобы защитить Наш Дом!

И наконец, я хочу пожелать украинскому народу стойкости, единства. Хочу сказать – мы были и остаемся с Вами, любим Вас, гордимся Вами! Вы положили конец узурпатору, режиму Януковича, показали пример всем остальным народам.

Да бережет Вас Всевышний!

Слава Украине!!!

Polkovnik Azərbaycan və Ukrayna ordularını müqayisə etdi

Mühacirətdə olan Birinci Qarabağ Savaşının qəhrəmanlarından olan polkovnik İsa Sadıqov [Moderator.az](#)-a çox maraqlı və hərbi təhlillərlə zəngin müsahibə verib, onu təqdim edirik. Peşəkar hərbi ilk növbədə dünən cəbhə bölgəsində mina partlayışından sonra şəhid olmuş əsgərlərimizə Allahdan rəhmət diləyib, yaralananlara şəfa arzuladı, ordudakı mövcud vəziyyəti qınadı:

-Ordu 20 il bundan öncə necə idi, indi ondan daha da betər vəziyyətdədir. Dünən mina partlayışı bir neçə əsgər-zabitimizi əlimizdən aldı. Çox elementar bir məqama diqqət yetirək, atəşkəsdən düz 20 il keçib. 20 ildir ki, bunlar cəbhənin bütün perimetri boyu gecə-gündüz addım-ba-addım gedib gəlirlər. Yəni hər yolu, hər cığırı, hər kolun dibini bilirlər və hansı yolla gedib -getməməyi də artıq əzbər bilirlər və ya bilməliydilər. İndi baş verən mina partlayışı onu göstərir ki, deməli, bu yolları 20 il ərzində hələ də təmizləməyiblər. Burada iki variant var: Ya pafoslu bəyanatlara baxmayaraq ordu yox dərəcəsindədir, ya da artıq orduda elə acınacaqlı vəziyyət yaranıb ki, əsgər və zabitlər diversiya yoluyla baş verən "təsadüfi" ölümə alışıblar. İndi mənə bir məsələ maraqlandırır, kimsə bunları araşdırırmı bu minalar orda nə vaxtdan qoyulubmuş və bu vaxtadək onu niyə tapıb zərəsizləşdirməyiblər? Əgər

bu təzə basdırılmış minadırsa o zaman bəlli olacaq ki, təmas xətti qorunmur və ermənilər asanlıqla gətirib hətta daha içərilərimizə doğru mina basdırırlar. Yəni bu mina sabah təmas xəttində yox, daha dərinə partlaya bilər və tələfatın sayı daha çox olar.

-Azərbaycanda illər uzununu bir əcaib ənənə formalaşıb. Yeni gələn köhnənin ölüsünə rəhmət oxutdurur. İndi Zakir Həsənovun anloqsuz kadr siyasətini gören bir çoxları Səfər Əbiyevin ölüsünə rəhmət oxuyur...

-Tək Müdafiə Nazirliyi deyil ki. Bu gün bütün nazirliklərə kolxoz-sovxoz kimi baxırlar və hər gələn mümkün qədər daha tez qamarlamaq xətti götürür. Yuxarıdan da ona deyirlər ki, elə et ki, səs-küy gəlib çıxmasın. Mən Zakir Həsənovun da bir-iki addımını, çıxışını dinlədikdən sonra anladım ki, o nəyə qadirdi və onu ordunun başına hansı məqsədlə gətiriblər.

-Sizcə nəyə gətiriblər?

-Bu adam ordudan tamamilə uzaq, qeyri-peşəkar bir şəxsdir. Təsəvvür edin ki, bu adam səngər görmədən, döyüşdə barıt qoxusu bilmədən qısa vaxtda baş leytenantdan gəlib general, sonra isə nazir oldu. Ancaq Talib Mamedov, Kərim Vəliyev, Heydər Piriyeu kimi peşəkar, ordunun nə ilə nəfəs aldığını xırdalıqlarıyla bilən cəsur zabitləri kənarda saxladılar, naşıları isə ora doldurdular. Nəcməddin Sadıqovun orda olmasını təsəvvür edəndə mənim bu orduya və millətə yazığım gəlir. Axı onun hələ sovet ordusunun vaxtından QRU-nun (Baş Kəşfiyyat İdarəsi) zabiti olduğunu hamı bilirdi. Amma 20 ildir ki, bu adam oturub ordunun baş qərargahında. Bu gün Ukraynada baş verənlər bunlara dərs olmadımı? Yəni Rusiyanın əli hara çatırsa həmin ölkələrdə eyni vəziyyətdir.

-Səfər Əbiyevin vaxtında Nəcməddin Sadıkov dalana dirənmişdi. Amma Zakir Həsənovun gəlişi onun ulduzunu parıltadı...

-Bunu hamı bilməlidir ki, Rusiyanın əsas şərtlərindən və tələblərindən biri MDB məkanı ölkələrindəki güc strukturları təyinatının Moskva ilə razılaşdırılmasıdır. Mən 93-cü ildə bunun canlı şahidi oldum və 93-94-cü illərdə Gürcüstandakı Abxaziya müharibəsi gedən zaman Rusiya atəşkəsi üzərinə götürərkən birinci tələbi bu idi ki, Şevardnadze hakimiyyətindəki güc strukturlarına təyinatları Moskva ilə razılaşdırmaq lazımdır. O vaxt Rusiyanın israrlı tələbi ilə İqor Georqadze təhlükəsizlik və Nadibaidze daxili işlər naziri təyin edildi. O vaxt Gürcüstanda demək

olar ki, ordu yox idi, ancaq ordunun funksiyasını bu iki qurum yerinə yetirirdi. Həmin o Georqadze iki ildən sonra Moskvanın əliylə Şevardnadzenin kortejinə bomba qoyulmasını təşkil elədi. Ona görə də biləsiniz ki, Rusiyanın icazəsi olmadan Azərbaycanda da güc strukturlarına təyinat aparıla bilməz. Təbii ki, sabah hamısı bunu təkzib edəcək, amma inanmayın. Yəni kim gəlsə də Nəcməddini yerindən tərpədə bilməz. Ya da Nəcməddini əvəz edəcək başqa bir namizəd onun yerinə təklif ediləcək. Məqsəd də bu gün Ukraynada baş verənlərin hər an Azərbaycanda da baş verməsinə əlverişli zəmin yaratmaqdır. Uzağa getməyək, Ukraynada axırncı 4-5 il ərzində 4 müdafiə naziri dəyişib. Onların 4-ü də Rusiya vətəndaşı olub. Biri isə hətta Rusiyanın Milli Qəhrəmanı idi. Ukraynanın daxili işlər naziri, hansı ki, "Berkut" xüsusi dəstəsinə millətə divan tutmaq əmri verdi, o da birbaşa Rusiyanın adamı idi. Krım və Cənub-Şərq vilayətləri Ukraynanın strateji nöqtələridir. Amma bu nöqtələrdə qəsdən bir dənə də olsun ortabab hərbi hissə yerləşdirilməyib. Yəni həmin hərbi hissələrdə nə şəxsi heyət var, nə silah-texnika. Amma Ukraynanın ən elit hərbi hissələri isə bu ölkənin qərb sərhədləri boyu yerləşdirilib. Adama deyərlər ki, məgər Avropadan Ukraynaya hücum təhlükəsi var ki? Nəticədə Ukrayna kimi 50 milyonluq bir dövlət Krımdakı bir ovuc rus əsgərinin qarşısında aciz qaldı. Yarımadada rusların cəmisi 15 minlik hərbi qüvvəsi var idi. Yəni axırncı 5-6 ildə Ukrayna ordusu Moskvanın əliylə tamamilə dağıdılmışdı. Kimin əlinə nə gəlir satırdı, dağıdırdı, rüşvət və korrupsiya tüğyan edirdi. Qəsdən elə şərait yaratmışdılar ki, Rusiya bazasında əmək haqqı 10 min olduğu halda, onun qonşuluğundakı hərbi hissələrdə uzağı min rubl alırdılar. Ukraynadakı polislərsə asayiş keşikçisi kimi yox, banditlər kimi hərəkət edirdilər. Yəni Yanukoviç xalqı elə bir vəziyyətə salmışdı ki, onlar boğaza yığılıb meydanlara töküldülər.

-Rusiya Krımla dayanmaq istəmədiyini həyasızcasına ortaya qoyub və Ukraynanı parçalamaq istəyir.

-Ruslar əvvəlcə dünyanı onunla aldatmaq istəyirdi ki, guya ordakı rus əhalini qorumaq üçün belə bir zəruri addım atıb. Amma sonradan bütün kartları açıldı və bəlli oldu ki, Putinin hədəfindəki nədir. Bu adam açıqca deyir ki, mən hər şeyimi riskə qoyub SSRİ-ni bərpa edəcəm. Hətta açıqca deyir ki, o vaxt Ukraynanın və Belarusun SSRİ-nin tərkibindən çıxması qanunsuz olub. Lavrov da Kerri ilə görüşdə dedi ki, bizim şərtlərimizi Ukrayna yerinə yetirsin, ondan sonra ordunu geri çəkək. Yəni prezident seçkiləri təxirə salınsın, NATO və Avropa İttifaqına üzvlük məsələsi birdəfəlik dondurulsun. Açıqca dünyaya meydan oxumaq xətti götürülüb.

-Ukraynada ordunun qəsdən məhv edildiyini bildik, amma bu gün inqilabi yolla hakimiyyəti ələ keçirmiş demokratların siyasi cəhətdən də aciz və çaşqınlıq içərisində, qərarlısızlıq girdabında olduğu aydın görünür.

-Bilirsiniz o acizlik nədən qaynaqlanır? Daxili işlər naziri Kravçenko var idi, o Rusiyanın adamı olmaqla bərabər alçağın, şərəfsizin biri idi. Təsəvvür edin ki, polisin və "Berkut"un da əsas hissəsi Ukraynanın rusiyapərsət bölgələrindən təşkil edilmişdi. Yəni onların bu günki fəaliyyəti indi sıfır vəziyyətində və polis mərkəzi hakimiyyətə demək olar ki, tabe deyil. Yəni hadisələri analiz edəndə görünür ki, Moskvada ən azı 5-6 il bundan əvvəldən buna hazırlıq aparılmış.

-Dünyanın super gücü hesab edilən Amerika bəs nə əcəb 5-6 il bundan öncədən hazırlanan ssenariylə bağlı məlumatlı olmayıb?

-Amerika və Qərb Yanukoviç iqtidarıyla işləməyin mümkünsüzlüyünü əvvəlcədən görürdü və ona qarşı hər hansı addım da ata bilmirdi. Amma Yanukoviçin Rusiyaya arxalanaraq əndazəni aşması xalq üsyanına səbəb oldu. İndi də Qərb çalışır ki, hadisələr məcrasından çıxmasın və münaqişə qanlı savaşa çevrilməsin. Yəni yəqin ki 94-cü ilədək Ukrayna nüvə dövləti idi. Onu məhv etmək üçün Amerika, İngiltərə və Rusiya Ukrayna qarşısında öhdəlik götürdülər. İndi də Krımın həyasızcasına işğalından sonra faktiki olaraq Amerika və İngiltərə Rusiya ilə müharibə vəziyyətinə gəliblər. Mən Ukraynada olanda ölkə rəhbərliyində olan şəxslərlə görüşümdə də onlara dedim ki, niyə bu öhdəliyi götürənlərdən təcavüzə son qoyulmasını təmin etmək üçün ciddi şəkildə tələb etmədiniz? Onlar da dedi ki, Amerika və İngiltərə hər vəchlə müharibənin baş verməməsi üçün çalışırlar. Bu heç də həmin ölkələrin acizliyini göstərmir. Bu o deməkdir ki, Rusiyaya qarşı tamamilə başqa müstəvilərdə çox ciddi zərbə vurulması üzərində iş aparılır. Yəni Qərb Putinə bu özbaşınalığını bağışlamayacaq.

-Rusiya Qərbin seytnot vəziyyətində olduğunu görüb daha da həyasızlaşmaz ki?

Putin Rusiyanın, rus xalqının taleyini siyasi qumara qoyub. O özü də bilir ki, Rusiya onun istədiyi gücdə və qüdrətdə deyil. Ancaq əslində başqa çıxış yolu da olmadığını bildiyindən "vabank"a gedir. Diqqət yetirin, SSRİ 79-cu ildə Əfqanıstana soxulandan heç 5-6 il keçməmiş

sovetlər başladı dağılmağa. Ona görə də mən deməzdim ki, Qərbin sanksiyaları nəticəsiz qalacaq və Rusiya uzun müddət duruş gətirə biləcək. Mən düşünürəm ki, artıq Qərb dünyası Rusiyanın bəşəriyyətin təhlükəsizliyi üçün necə qorxunc bir dövlət olduğunu görərək onun çökməsi naminə hər şeyə gedəcək və öz istəyinə nail olacaq. Yəni Krım böhranı Rusiyanın dağılmasının başlanğıcı olacaq.

-Rusiyanın dağılması bu ölkənin hərbi-sənaye kompleksinin başında dayanan və əslində heç də Jirinovskidən az antiAzərbaycan ovqatında olmayan qüvvələri hərəkətə gətirməzmi?

-Mən mətbuatı izləyirəm və tez-tez Rusiyanın Azərbaycana təcavüzündən bəhs edirlər. Axı Rusiyanın bura gəlmək nəyinə lazımdır? Tutaq ki, Azərbaycanın cəmi 60 minlik ordusu var və onun demək olar ki, 70-75 faizi təmas xəttindədir. Cəbhə bölgəsi isə uzağı Azərbaycan ərazisinin 30 faizini təşkil edir. Yəni ölkə ərazisinin 70 faizi faktiki olaraq boşdur. Yəni bu gün ruslara Bakıdan hansı müqavimət var ki, onlar bura hücum etmək niyyətinə düşsünlər? Axı faktiki olaraq elə bizim 20 faiz deyil, bütün ərazimiz işğal altında və ya potensial işğal zonasıdır. Özü də indi yox. 20 ildir ki, Azərbaycan Rusiyaya təslim olub. Ona görə də rusun əlinə silah götürməsinə nə ehtiyac var? Moskvadan bircə dəfə barmaq silkələmək kifayətdir ki, bizimkilər “baş üstə” desin. Bu gün MDB-də Rusiyaya müqavimət göstərə biləcək yeganə ölkə Gürcüstandır.

-Axı bizimkilər Cənubi Qafqazın ən güclü ordusunun Azərbaycanda olduğunu deyirlər. Üstəlik, Gürcüstan ordusunun 2008-ci il 8 avqust məğlubiyyəti də unudulan deyil...

-Bu gün Gürcüstandakı inqilabi dəyişikliyi bütün dünya heyrətlə izləyir və qısa bir müddətdə Saakaşvilinin necə bir demokratiya qurduğundan danışirlər. Kim nə deyir desin, Saakaşvili gürcü xalqının tarixinə adını qızıl hərflərlə yazmağı bacardı. Onun ən böyük uğurlarından biri gürcü cəmiyyətini yumruq kimi birləşdirməsi və iqtidarlı müxalifətli hər kəsi Rusiyaya qarşı nifrətə kökləməsi oldu. Baxın, bu gün Ukraynanın ən böyük bəlası cəmiyyətin parçalanmasıdır. Amma Saakaşvilki cəmiyyəti bir ideologiya ətrafında yığmağı bacardı. Bu adam seçki keçirdi və rəqibinin əlini sıxıb kənara çəkildi. Yanukoviç də belə etsəydi bu hadisələr baş verməzdi. Ordunun gücünə gəldikdə isə regionun ən güclü ordusunun Gürcüstan ordusu olduğunu bizdən başqa hamı etiraf edir. Yadıңызdadırsa o vaxt gürcü xüsusi təyinatlıları 3 saat ərzində Sxinvalini azad etmişdi, sonradan rus qoşunu həyasızcasına hücumu keçdi. Nəzərə almaq lazımdır ki, gürcü ordusunun 70 faizi peşəkarlardan təşkil

olunub. Ordunun ideoloji səviyyəsi isə elə bir yüksəklikdədir ki, bizmlə müqayisədə yerlə göy qədər fərq var. Mən iddia etmirəm ki, bu gün onlar tam rus ordusuna qarşı müqavimət göstərmək iqtidarındadır, amma müqayisədə onlar çox güclüdürlər.

-Bu gün hamı bir suala cavab axtarır ki, görəsən Putinin siyahısında Ukraynadan sonra hansı ölkədir, Moldova, Gürcüstan, yoxsa Azərbaycan?

-Mən Azərbaycanla bağlı vəziyyəti izah elədim.

-Mən siyahı deyəndə hücum yox, aranı qarışdırmağı nəzərdə tuturam. Məsələn Azərbaycanın cənubunda və şimalında separatizmi alovlandırmaq və rəsmi Bakını daha asılı duruma salmaq...

-Buna ehtiyac varmı? Doğrudanmı Azərbaycanda elə hesab edirlər ki, hakimiyyət müstəqil siyasət aparır? Axı 20 ildir bu ölkəni faktiki olaraq Rusiya idarə edir.

-Onda belə çıxır ki, Azərbaycan da Ermənistandan fərqli statusda olsa da faktiki Rusiyanın forpostudur?

-Heç şübhəniz olmasın buna. Ola bilsin ki, dünyanı aldatmaq üçün Rusiya ilə Azərbaycan hakimiyyəti öz aralarında razılığa gələrək cənubda və şimalda belə bir separatizm ab-havası yaradıb cəmiyyəti xofda saxlasınlar.

-Bayaq dediniz ki, dünyada yeganə orduyuq ki, zabitimiz intihar edir...

-Mən bütün xidmət dövrümü elitar hərbi hissələrdə keçmişəm. Hərbi məktəbi bitirib 5 il Almaniyada xidmət etdim. Gəlib akademiyanı bitirən kimi Çexoslovakiyaya getdim. Orda da sovetlərin ən elitar ordusunda xidmət etdim. Amma həmin orduda xidmət etdiyim 17 ildə Qafqazdan bir nəfər nəinki zabit, hətta əsgərin belə özünə qəsd etdiyinin şahidi olmadım. Zabiti intihara sövq edilən bir ölkənin ordusu torpağını hərbi yolla işğaldan azad edə bilməz. Axı mən hələ də anlaya bilmirəm ki, Zakir Həsənov hara, ordu hara? Axı onun ordudan, döyüşdən-müharibənin qanunlarından nə başı çıxır? Yaxud Əbiyevi götürək. Əbiyev bir dəfə də olsun nə bir əməliyyatda olub, nə ona rəhbərlik edib.

-Axı o Qarabağ döyüşlərində Tərtərdə bir müddət Sərdar Həmidov və Nəcməddin Sadıqovla hərlənib...

-Yalandır hamısı. O oralara gözdən pərdə asmaq üçün gedirdi. O heç vaxt birbaşa döyüş əməliyyatlarında olmayıb. O Birinci Qarabağ savaşının dövründə heç vaxt nə əməliyyat palnlaşdırmayıb, nə idarə etməyib.

-Bəs Nəcməddin Sadıkov necə?

-Azərbaycan ordusunda ondan zəif (təhqir hesab edilən ifadələri dəyişdirmək zorundayıq. Bu yerdə Nəcməddin Sadıkovun adını bir sıra tükürpədicinin cinayətlərində çəkir və əsgər ölümləri, 92-94-cü illərdə hazırlıqsız keçirilən bir neçə əməliyyatda ordunu məhv etməkdə, minlərlə əsgərin ölümündə onu ittiham edir. Ancaq dəhşətli olsa belə bəlli səbəblərdən onları qeyd etməyi lazım bilmirik.-red) general yoxdur. Əslində Azərbaycan ordusunda cəmi 5-6 gerçək general var. Rəhmətlik Hacı Rəhim, rəhmətlik Rizvan Paşayev, Talib Mamedov, Qabil Mamedov, Kərim Vəliyevdən başqa o birilər kimdir axı? Götürəndə Rövşən Əkbərov da pis oğlan deyil. Amma bunların hamısı kənardadır. Bilirsiniz nəyə görə? Çünki rəhbərlikdə oturanlardan həm ləyaqətləri, həm savadları üstündür, onların mövcudluğunu həzm edə bilmirlər deyər, ləkələyib kənarlaşdırırlar...

-"Lazım"-ı oralarda görsəniz deyin ki, 22 ili tamam olur atəşkəsin...

-Mən bayaq dedim, zabiti intihar edən ordunun nə vəziyyətdə olduğunu sübut etmək çətin deyil. Təbii ki, erməni tərəfində də bizdən yaxşı deyil vəziyyət. Ancaq hər gün heç nədən əsgərlərimizin erməni gülləsindən həlak olması, vaxtaşırı təmas xəttində minaların partlaması, mülki və hərbi ermənilərin təmas xəttini asanlıqla keçmələri onu deməyə əsas verir ki, Lazımı ora göndərməyə dəyməz. Digər tərəfdən, axı torpaqları almaq və erməniləri vahiməyə salmaq üçün iri miqyaslı müharibəyə başlamağa nə ehtiyac var? Bütün cəbhə boyu meşəlik və dağlıq ərazi gizli və uğurlu əməliyyatlar keçirmək üçün ideal şərait yaradır. Gərək biz ermənilərin içərilərinə 20 kilometrə qədər irəliləyib gizli yollarla minalar basdırıb, körpülər, evlər, digər inzibati binalar partladırıb onları elə vahiməyə salaydıq ki, heç Xankəndində də dayana bilməyəydilər. Amma bunu etmək iqtidarında deyilik. Biz indi əsgərimizə və kəndlərimizdəki mülki əhaliyə tuşlanan snayper və pulemyotu zərərsizləşdirə bilmirik, irəliləyib tankı, topu necə sıradan çıxaracağıq? Amma gec-tez bunu etmək lazımdır. Bu qisası gələcək nəsillərin üzərinə atmaq şərəfsizlik

olar. Ordunu sözdə deyil, əməldə gücləndirib ermənilərə divan tutulmalıdır və inanın ki, ruslar da gəlib bizə qarşı vuruşan deyillər. Sizə bir şey deyim. Mən burda utandığımdan azərbaycanlı olduğumu demirəm ki, mənə desinlər, ay qorxaqlar, bu qədər sərvətlə bir ovuc erməninin əlində 22 il də yesir qalmaqlar, buna hansı millət səbr edər?

Polkovnik kəmərlərin başının üstünü alan real Rusiya təhlükəsindən danışdı

“Görünür Azərbaycana qarşı da nəşə hazırlanır...”

İki gün öncə ölkənin xəbər saytları Rusiya hərbiçilərinin Cənubi Osetiya ilə Gürcüstan sərhəddini yüzrlə metr irəli çəkdiqlərini və Bakı-Ceyhanın burnunun ucunadək gəldiklərini yaydılar. Bunu necə yozmaq olar? Krımın işğalından sonra növbədə deyəsən yenə də Gürcüstandır. Bəlkə 2008-ci ildə Gürcüstana soxulmuş rusların bu ölkədə elə o vaxtdan nəşə yarımçıq qalmış işləri varmı?

Mühacirətdə olan birinci Qarabağ savaşının qəhrəmanlarından olan polkovnik İsa Sadıqov [Moderator.az](#)-a açıqlamasında yaranmış situasiyanı belə qiymətləndirdi:

“Mən bu yaxınlarda Ukraynadan gayıtdım və birmənalı şəkildə bildirə bilərəm ki, bu hadisələr Ukraynada bitməyəcək, mütləq davamı olacaq. Bu davam ayrı-ayrı aspektlərdə olacaq-provokasiyalar,terrorlar, qarsıdurmalar və s. Siz bilirsiniz ki, artıq Cavaxetiya məsələsini qaldırırlar, ermənilərə rus pasportları paylayırlar. Görünür, konkret Azərbaycana qarşı da nəşə hazırlanır. Çox təəssüflər olsun ki,

Azərbaycan bunların qarşısını almaq gücündə deyil. 2008-ci ildən sonra Rusiyanın həll edə bilmədiyi problemlər qalıb və ən əsası-regiona tam nəzarət sona çatmayıb. Bilirsiniz ki, Qərb Rusiyanın qaz və neftindən imtina etmək fikrindədir və Orta Asiyadan neftin və qazın miqdarını artırmaq istəyir. Bu isə Rusiyanın dağılmasına gətirib çıxara bilər və ona görə də Putin çalışır buralarda da munaqişə zonaları yaratmaqla əngəllər törətsin. Bu əngəllər yenə deyirəm ayrı-ayrı

aspektlərdə ola bilər. Ola bilsin köhnə münaqişələr qızıqsın, ola bilsin terrorlar baş versin. Ukrayna hadisələri bir də sübut etdi ki, bunlar hər bir cinayətə əl atə bilər . Amma bir şeyi də qeyd etməliyəm ki, Putinin bu özbaşınalıqlarına nə Qərb, nə Amerika göz yuman deyil. Sanksiyalar artıq təsir edib və bundan sonra da təsir edəcək. Rusiya təcrid olunacaq və orada ağır iqtisadi vəziyyət yaranacaq. Əminəm ki, daxilə böyük narazılıqlar hiss olunacaq . Buna vaxt tələb olunur, amma mütləq bunlar baş tutacaq.”

İsa Sadiqov Gürcüstan ərazisindən keçən kəmərlərin əqibətindən də ciddi narahətçilik keçirilməli olduğu qənaətindədir:

“Konkret olaraq Bakı-Ceyhan və ya Bakı-Ərzurum neft-qaz kəmərlərini gözləyən Rusiya təhlükəsinə gəldikdə isə bilmək lazımdır ki, o kəmərlər mütləq təhlükə altındadır. Ona görə ki, hər iki kəmərlər münaqişə zonasının lap yaxınlığından keçir və o təhlükə bu gün daha da aktuallaşıb. Bilirsiniz ki, Cənubi Osetiyada rusların bazaları yerləşdirilib və orada demək olar ki, tez- tez provokasiyalar, terror aktları həyata keçirilir, Cəvaxetiya bölgəsində də həminin. Ola bilər ki, yaxın zamanlarda bu münaqişə zonaları təzədən alovlansın, bu çox realdır. Tovuz bölgəsindəki sonuncu atışmaları yadınıza salın. Belə provokasiyalar Gürcüstan ərazisində də ola bilər və olacaq. Rusiya Qərbi özündən asılı saxlamağa çalışır və nəyin bahasına olursa olsun Qərbdən güzəştlər qoparmaq istəyir.”

Buyaznı bir çağırış kimi qymətləndirənlərətəşəkkür edərən

İsa Sadiqov

Birbaşa və dolaylı repressiyalarla bağlı hər gün yeni xəbərlər eşidirik. Hakimiyyətin daxilində çox güclü sayılan dayaqqları ilə öyünən Həmkarlar İttifaqı sədrinin qanunsız tələbləri qarşısında özünü yandırmaqdan başqa çıxış yolu görməyən Qarabağ müharibəsi veteranının ölümü ictimai narahətlikləri bir qədər artırsa da, sanki hər şey yaddan çıxmaq üzrədir. Baxmayaraq ki, bu hadisədən sonra da oxşar özbaşınalıqlar davam etdi və davam etməkdədir. Daha bir Qarabağ veteranı ən sərt formada

etirazını bildirdikdən sonra onu dəlixanaya saldılar. Bu günlərdə Xalq Cəbhəsi Partiyasının üzvü olan gəncləri kütləvi şəkildə həbs edirlər. Həm də o fonda ki, AXCP-nin qərargahı ən qaba üsullarla alınaraq dağıdıldı. Burada yalnız bir təşkilata daxil olan on minlərlə insanın siyasi hüquqlarına deyil, Azərbaycan vətəndaşlarının mülkiyyət halarına da ən sayğısız münasibətin olduğu bir daha sübut olundu. Bu olaylar onu göstərir ki, Azərbaycan hakimiyyəti ölkə vətəndaşları üçün nə siyasi haqları, nə mülkiyyət haqlarını, nə də yaşamaq haqqını tanıyır. Lap bu günlərdə Bakının mərkəzində iki-üç ildir ki başlanan evyırma əməliyyatları da bunun daha bir əyani sübutudur.

Şübhəsiz, birmənalı olaraq hamı dərk edir ki, istənilən millətin, istənilən cəmiyyətin avtoritarizmin zorakılıqlarından və repressiyalarından yalnız təşkilatlanma xilas edə bilər. 21-ci əsrdir və indi bir millətin o birindən üstünlüyü yalnız təşkilatlanma göstəricilərinə görə müəyyən edilə bilər. Heç kim güman etməsin ki, hansısa diktator, avtoritar lider günün birində cəmiyyətin susadığı islahatları həyata keçirə bilər. İndi dünyada elə bir lider yoxdur. Eləcə də, Azərbaycan rəhbərlik edənlər öz sistemlərini hər hansı islahatlar yolu ilə heç zaman dəyişmək fikrinə düşməyəcək. Çox təəssüf ki, tez-tez həтта, Azərbaycan mətbuatında da belə səhv mülahizələrə rast gəlmək olur ki, məsələn, hansısa ali məktəb rektorunun və ya yerin altındakı nəqliyyat qurğularını idarə edən birisinin işdən kənarlaşdırılması ictimai təzyiqin nəticəsidir və ya hakimiyyət hansısa islahatların müjdəsini verir. Azərbaycanda indi ictimai rəy fenomeni olmadığına görə hakimiyyətin də hansısa ictimai təzyiqləri nəzərə alaraq, islahat görüntüləri yaratmaq istəyi barədə danışmaq mənasızdır. İctimai rəy yoxdur, amma onu yaratmaq lazımdır. Əlbəttə, bu fədakarlıq tələb edir. Həm də, bir neçə nəfərin deyil, yüzlərlə, minlərlə insanın fədakarlığını tələb edir. Azərbaycanda fədakarlıq etmək üçün potensialı və əzmi olan minlərlə, on minlərlə insan var. Sadəcə olaraq, bu çevrədə sonrakı dərəcəli mübahisə və müzakirələri sonrakı mərhələlərə saxlayıb birinci aktualıq dərəcəsində olan işlərə başlamaq lazımdır. Mən xüsusi olaraq kimlənsə adını çəkmək istəmirəm. Amma ayrı-ayrı müstəvilərdə tanınan, ictimai nüfuz sahibi olan insanlar öz məsuliyyətlərini dərk edib özlərini Azərbaycan xalqının gələcəyi uğrunda təşkilatlanmış mübarizənin daxilində təsəvvür etməlidirlər. Hərbçi olduğuma görə, ilk növbədə sabiq hərbcilərə səslənirəm. Bu sektorda bizim çox qiymətli insanlarımız var. Onların hamısı ictimai cəkiyə malik olan insanlardır. Amma çox təəssüf ki, bu qiymətli insanların əksəriyyəti təşkilatlanma prosesindən kənarda qalaraq, arabir, ekspert qismində peyda olur, sonra yenidən görünməz olurlar.

İndi təşkilatlanma prosesinin güclənməsi, intensivləşməsi və onun ən qısa zamanda olduqca faydalı bir gücə çevrilməsi üçün müstəvi də var. Bu, Milli Şuradır. Əlbəttə, kimlərsə, bu sözləri sırf siyasi motivlərlə təftiş edə bilər. Olsun! Amma indi Azərbaycanda sayına və sanbalına görə ciddi siyasi, ictimai qüvvələrin Mərkəzinə çevrilən Milli Şuranı daha da gücləndirmək və onu demokratiya uğruna qarşısız alınmaz proseslərin avanqardına çevirmək üçün millətin də, tanınmış insanlarımızın da böyük imkanları var. Yəqin hər kəs razılaşar ki, Milli Şura yalnız prezident seçkilərini yola vermək naminə yaradılmamışdı. Milli Şura cəmiyyətin bütün mübarizə potensialının səfərbər olunacağı bir siyasi mərkəz olaraq yaradılıb və özünü bu mübarizədə görən hər kəsin orada bütün mümkün vasitələrlə iştirakına heç nə mane olmur. Siyasi qısqanclığı və lazımsız siyasi iddiaları bir kənara ataraq, şəxsi simpatiya və ya antipatiya göstəricilərini bir kənara ataraq orada mərkəzləşmək lazımdır. Bizim hər birimizin, ayrı-ayrılıqda kimlədənsə xoşumuz gəlməyə bilər. Amma bu şəxsi münasibətlər sabahımız üçün, övladlarımızın sabahı üçün bir güvənli Azərbaycan quruculuğunda ən sonrakı faktorlardan biri belə olmamalıdır.

İndi Azərbaycanda Milli Şuradan başqa elə bir ictimai-siyasi mərkəz yoxdur ki, onu gücləndirmək və millətin təşkilatlandırılması üçün avanqarda çevirmək mümkün olsun. O zaman biz niyə tərəddüd edirik ki? Milli Şura formatı cəmiyyətin bütün təbəqələrini təmsil edən insanların üzünə açıqdır. O zaman bu tərəddüdlər nəyə lazımdır ki? Heç kim kənardan gəlib bizim üçün gün ağlamayacaq. Heç kim azərbaycanlıların əvəzinə Azərbaycan məsələsi ilə məşğul olmayacaq. Heç kim öz problemlərini həll etməyən, avtoritar sistemi dəyişmək üçün əzm göstərməyən millətə sayğı ilə yanaşmır. Biz öz millətimizə və ölkəmizə özümüzə sahib çıxmalıyıq. Onun qanını soraraq özlərinə əbədi xoşbəxtlik qurduğunu hesab edənlərə də, onun torpaqlarını işğal edənlərə özümüzün və onların yerini tanıtmağı bacarmalıyıq. Əks təqdirdə, bizim nə ayrı-ayrılıqda, nə də bir millət olaraq heç bir yerimiz olmayacaq!

Şuşanın işğalını ermənilər yox, Moskva hazırlamışdı...

“20 il ərzində Nəcməddinin işi Baş Qərargahda intriqa yaratmaqdan ibarət olub”

Mühacirətdə olan polkovnik, müdafiə nazirinin keçmiş müavini İsa Sadıkov [Moderator.az](#)-a növbəti şok açıqlamalarını verib. Onunla çox geniş söhbətin birinci hissəsini təqdim edirik:

"22 il ərzində Şuşanın işğalı ətrafında aparılan polemikalarda çıxışı edənlərin, ittiham səsləndirənlərin əksəriyyəti qeyri-peşəkarlar, hərbdən başı çıxmayanlardır. Həmin dövrü xatırlamaq yetərlidir ki, baş verənləri doğru analiz edə biləsən. Rəhim Qaziyev müdafiə naziri təyin olundu. Azərbaycanda Rəhim Qaziyevə qədər nazirlik olubmu? Rəhim Qaziyev müdafiə naziri təyin olunanda nə ordu vardı, nə silah-sursat. Kağız üzərində hətta briqadalar da vardı, amma realıqda o briqadanın tərkibində olan batalyonlar bir-birinə tabe olmurdu. Sovet dönəmində azərbaycanlıların 80 faizini inşaat batalyonlarına göndərirdilər, bu bir siyasət idi, ancaq biz azərbaycanlılar o vaxt başa düşmürdük ki, illər sonra başımıza hansı oyun açacaqlar. Yəni ermənilərlə müharibə başlayanda insanlarımız döyüşə atılmaq üçün təşəbbüs göstərsələr də onlar tankdan, topdan istifadənin nə olduğunu bilmirdilər. Əhval-ruhiyyə yüksək olsa da avtomat atmaqdan başqa səngərlərdə olanların 90 faizi nə artilleriyadan baş açırdı, nə hərbi texnikadan. Bu gün hamı Rəhim Qaziyevin üstünə düşüb onu haqsız yerə ittiham edirlər. Mən Rəhimdən sonra Dadaş Rzayevlə, Səfər Əbiyevlə, Məmmədrədfiylə və sonradan yenə də Səfər Əbiyevlə işlədim. Rəhim Qaziyev yeganə nazir idi ki, onun vaxtında qərargah çalışırdı. Biz vaxtaşırı əmrilər alırdıq, əməliyyatlar planlaşdırırdılar, əməliyyatları icra edirdilər. Rəhimdən sonra qərargahların işini sıfıra endirdilər və ordunun beynini sıradan çıxardılar. Bunu tam səmimi şəkildə deyirəm və hər kəsə də faktlarla sübut etməyə hazıram. Mən Rəhimi müdafiə etmək xatirinə demirəm bunu. Amma adam gerek heç vaxt Allahı unutmaya, insanlara qara yaxmaq olmaz. Nəcməddin Sadıqov 20 ildir qərargah rəisidir. 20 il ərzində bu adamın missiyası ordunun baş qərargahında və Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyində intriqa yaratmaqdan ibarət olub. İnsanlarımız çox vaxt unudur ki, əslində müdafiə naziri postu həlledici deyil və orada nəinki mülki adam olan Rəhim Qaziyev və bir başqası, hətta dağdan bir çobanı da tapıb gətirib nazir postunda oturtmaq olar və bununla dünya dağılmaz. Amma Baş Qərargah rəisi bu strukturun düşünən beyni, vuran qoludur. Bütün əməliyyatları planlaşdıran, hazırlayan və həyata keçirən Baş Qərargahdır və ona rəhbərlik edən adamın peşəkar hərbi olması kifayət deyil, o canıyla, qanıyla bu millətə, bu vətənə sadıq xidmətçi olmalıdır. Amma Nəcməddinin kim olduğunu deməkdən yorulmuşuq. Rəhim Qaziyevə gəldikdə isə onu Şuşanın işğalında günahlandırmaq Allahsızlıqdır. Adamdan soruşarlar ki, Rəhim Şuşanı hansı orduyla qorumalıydı? Eləcə də Elburus Orucovu götürək. Elburus Orucov mən bildiyimə görə martın axırlarında briqada komandiri təyin olunmuşdu. Amma o briqadanın adı vardı, özü yox. Tutaq ki, elə lap mənə briqada komandiri təyin edəydilər. Mən komandirləri tanımalıyam, onların bacarığını görməliyəm, batalyonların döyüş qabiliyyətini və nəyə qadir olduqlarını təlimdə yoxlamaq imkanım olmalıdır. Amma mən adı olan özü olmayan briqada ilə neynəyə bilərəm ki? Bu sovxoz-kolxoz deyil ki, direktoru dəyişən kimi vəziyyəti nəzarətə götürmək mümkün olsun. Amma mən vaxtilə bu barədə yazmışam, yenə deyirəm ki, ermənilər hələ 91-ci ilin oktyabr ayından başlayaraq açıq-aşkar müharibə hazırlıqlarına başlamışdılar. Mən heç Ermənistan ərazisindəki hazırlıqları demirəm, Gürçsütanda 171-ci diviziyanı ermənilərlə doldurmuşdular və ruslar bunları gecə-gündüz hazırlayırdılar. Mən onda Zaqafqaziya Hərbi Dairəsində qərargahda xidmət etdiyimdən

Tiflisdən 30 kilometr aralıdakı Vaziani hərbi bazasında baş verənləri göürdüm və alışb-yanırdım. Vicdanıma və zabıt şərəfimə and içirəm, minlərlə erməni gecə-gündüz tankdan, artilleriyadan, ayrı-ayrı müasir silahlardan necə istifadə olunmasını öyrənirdi. Təlim meydanları ancaq ermənilərin ixtiyarında idi. Həmin ermənilər 4-5 ay təlim keçib gedirdi, yerinə başqa ermənilər gətirilirdi. Açıq-aşkar bunları savaşa hazırlayırdılar. Artıq bəlli idi ki, bunlar hələ 6-7 ay qabaq Şuşanın ələ keçirilməsi üçün ciddi hazırlıq görürlər. Bu günədək heç yerdə deməmişəm və saytınız üçün eksklüziv olaraq deyim ki, əgər Şuşa ermənilər tərəfindən işğal olunmasaydı, Azərbaycanla Ermənistan arasında bu cür qanlı müharibə də olmayacaqdı. Şuşanın işğalı ermənilərin yox, Moskvanın məkrli planı idi. Bunu Zaqafqaziya Hərbi Dairəsindəki komandanlıq da bilmədən etiraf etmişdi ki, Rusiya müharibəni alovlandırmaq və hər iki respublikanın ipini əlində saxlamaq üçün Şuşanı hökmən götürəcək. Yəni bu gün mən Rusiyapərəstlərin meydana atılmalarını anlaya bilmirəm. Məgər onlar unudub ki, ruslar bizə neynədilər ötənlərdə? Hələ o vaxt mən məxfi şəkildə öyrənmişdim ki, ruslar Azərbaycandan ordunun çıxarılmasını heç cür həzm edə bilmirlər və yenidən nə zamansa qayıtmaq üçün bir neçə Azərbaycan rayonunu işğal etmək planı hazırlanıb Rusiya hərbi dairələrində...

Rusiyanın hər zaman imperiya xiffəti çəkdiyini nəzərə aldıqda bəlli idi ki, Kreml nəsə qopartmasa o asanlıqla bir ölkədən qoşunlarını çıxaran deyil. Rusiyanın Gürcüstanda, Moldovada və Azərbaycanda hansı hoqqadan çıxdıqlarını ötənlərdə gördük. Konkret Qarabağa gəldikdə isə Laçın dəhlizini işğal etməsəydilər Azərbaycanı təslimçi sülhə sürükləyə bilməyəcəkdilər və Şuşanın ardınca Laçının işğalı məhz bu müharibənin sonu görünməyən hərbi əməliyyatlara çevrilməsi üçün bir element idi. Gəlin bir suala cavab axtaraq. Mən bayaq dedim ki, hələ 91-ci ilin oktyabrından ermənilər Azərbaycan torpaqlarının işğalı üçün irimiqyaslı hərbi təlimlərə başlamışdılar. Gəlin görək həmin illərdə biz nə etdik? Etiraf edirəm ki, həmin periodda Azərbaycanda heç bir hərbi hazırlıq aparılmadı. Konkret Şuşanın işğalı da heç də bəzi şəxslərin iddia etdikləri kimi xəyanət nəticəsində təslim edilməyib. Bunu herb sənətindən başı çıxmayanlara bağışlamaq olar bəlkə də. Çünki onlar ağızdan-ağıza eşitdiklərinə əsaslanıb fikir yürüdürlər. Amma peşəkar hərbiçi olan şəxs həmin dövrün əlverişsiz şərtlərini götür-qoy edərək dərhal anlayar ki, nəinki Rəhim Qazıyev və ya Elburus Orucov, hətta Jukov və Rokosovski dirilib gəlsəydilər belə, ermənilərin bu həmləsini dəf etməkdə aciz qalacaqdılar. Çünki ermənilər Şuşanın işğalına minlərlə canlı qüvvə və texnika cəmləşdirə bilmişdi. Həmin dövrdə bizimkilərin əlində ancaq avtomat silah vardı və texnikadan, artilleriya qurğularından və aviasiyadan istifadə əmsalı isə sıfıra bərabər idi. Bilirsiniz, müasir dünyada müharibəni ağır silahlarla aparırlar və bu zaman avtomat silah əhəmiyyətsiz bir dəmir parçasına çevrilir. Sizə bir cə fakt deyim. Mən döyüş bölgələrinin birində baxdım ki, bir "Qrad" qurğusundan atəş açırlar. Yaxınlaşıb soruşuram ki, neçə snaryad atmısan? Deyir ki, 23 mərmə atmışam. Deyirəm ki, o mərmiləri hara atırsan? Qayıdır ki, filan yerdəki səngərləri vururam. Dəhşətə gəlirəm ki, sən Qradın mərmilərinin məhv etmə trayektoriyasını bilirsənmi? Çiyinlərini çəkir. Başa salıram ki, həmin hədəfləri Qrdala vurmağın heç bir əhəmiyyəti yoxdur, onları minatanla və ya D-30, M-30 birlüləli artilleriya qurğuları ilə cəmi iki mərmə ilə asanlıqla vurmaq olar. Qrad qurğuları geniş ərazilərdə 400 metr radiusda bütün hədəfləri sıradan çıxarmaq üçündür. Yəni deməyim odur ki, həmin vaxt bizimkilər heç silahdan da düzgün istifadə edə

bilmədiklərindən bəlkə də erməni tərəfə atılan mərmilərin 80 faizi boş-boşuna gedirdi. Həmin dövrdə prezident Ayaz Mütəllibov da kitab yazaraq bəzi təhrif olunmuş məlumatlar bildirib. Onunla işim yoxdur, uzun illər mühacirətdə olub və oğlunu itirib. Mən özüm də mühacirətin nə olduğunu bilərəm deyə onu başa düşürəm. Amma saytınız vasitəsilə sadəcə ondan bir suala cavab istəyirəm: Görsən onun bir prezident kimi məlumatı varmı ki, 91-ci ilin oktyabr-noyabr ayından Şuşanın, Laçının işğal planı ermənilər tərəfindən geniş müzakirə olunurdu? Ermənilərin Rusiya bazalarında geniş miqyaslı hərbi təlimlər keçdiklərindən necə, onun doğrudanmı heç bir məlumatı olmayıb? Ona sual verirəm, əgər xəbəriniz olmayıbsa, siz necə prezident olmusunuz ki, təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanlarınızda bu barədə məlumat olmayıb? Yox, əgər məlumatlı idinizsə bəs siz niyə anoloji hazırlıq keçirmirdiniz? Ukraynanı götürək. Uzun illər belə bir fikir formalaşmışdı ki, Ukraynada güclü ordu var. Amma gördünüz mü necə mağmın durumda imişlər, hətta əli silahlı beş-on separatçının əlində aciz qalmışdılar. Amma bizdən fərqli olaraq bu gün Ukraynada heç kim bir-birini ittiham etmir ki, sən filan yerdə xəyanət etdin, filan yeri verdin və s. Mən saytınız vasitəsilə bəyanatla çıxış etmək istəyirəm. O Siyavuş Novruzovları, Zahid Orucuları qoyun bir kəinara, onlar ordudan nə anlayırlar ki, nə də danışalar. Mən peşəkar hərbciləri debata çağırıram. Onlar Talib Məmmədov, Kərim Vəliyev, Qalib Məmmədov, Rövşən Əkbərov kimi savadlı generalları ola bilər və həmin generallarla qarşı-qarşıya oturaq diskusiya aparaq, o zaman görəcəksiniz ki, əslində real vəziyyət necə olub.

-Amma Elburus Orucovun günahkar olduğu istintaq materiallarında sübut olunduğu deyilir.

-Onlar 3 qardaşıdır-Elburus, Elman və Elxan. Hər üçü də hərbcidirlər. Hər üç qardaş da nəzəri baxımdan çıx hazırlıqlı hərbcilərdi. Başqalarından fərqli olaraq bu 3 qardaş müharibə başlayan kimi hər şeyi atıb gəldilər, bunu qiymətləndirmək lazımdır və belə hərbcilərimizi ləkələməyə tələsməməliyik. Bir daha təkrar edirəm ki, ermənilər Şuşa və Laçının götürülməsinə çoxdan hazırlaşmışdılar və həmin əməliyyatların planı da ruslar tərəfindən hazırlanmışdı. Buna kimsənin şübhəsi olmasın. Sizə bir maraqlı faktı da deyim. Birinci partiya ermənilər gəlib 4-5 ay hazırlayıb qayıdandan sonra ikinci partiya gətiriləndə bunlar öyrəniblər ki, təlim keçirilən əsgərləri Qarabağa basacaqlar, ona görə də onların çoxu qaçmışdı geri. Mən həmin vaxt baş verənləri dəqiq bildiyimdən bu prosesi də izləyirdim. Məcbur oldular 3 həftə ərzində Ermənistanın yerli hakimiyyət orqanlarını və komissarlıqları təhkim etdilər ki, həmin fərariilik edənləri tutub gətirib təlim düşərgəsinə cəlb etsinlər. Nəticədə Ermənistanın hər bir rayonundan bir nəfər təhkim edildi ki, o əsgərləri qaçmağa qoymasınlar. Özü də qərar verildi ki, kim təlim düşərgəsini özbaşına tərk etsə 8-12 il azadlıqdan məhrum ediləcək. Yəni bu cür ciddi hazırlıq gedirdi.

-Rəhim Qaziyevsə Elburus Orucovun yeni təyinatına qarşı çıxaraq bunun silahlı qüvvələrin olan-qalan etibarına qəsd kimi qiymətləndirib.

-Bilirsiniz, Rəhim bəyə böyük hörmətim var və onun nazir olduğu vaxtda da xidmət etdim, sonra da. Mən onda gördüm əməliyyat planı nədir və necə həyata keçirilir. Özü də baxmayaraq ki, Rəhim Qaziyev peşəkar hərbcı deyildi, amma çox çevik idi və silah-sursat qıtlığı yaranan kimi operativ şəkildə onu tapıb gətirirdi, harda kiminsə köməyə ehtiyacı yaranırdı, ora kömək göndərməyə tələsirdi. Amma mən bu məsələdə bayaq fikrimi dedim və Rəhim bəylə razı deyiləm. O dövrdə başqa cür etmək faktiki olaraq mümkün deyildi. 22 il öncəki hadisələrə indinin prizmasından yanaşmaq tarixə qara yaxmaq olardı.

-Zakir Həsənovun Moskva səfərini də şərh edərdiniz.

-Deyirlər Ermənistan Rusiyanın forpostudur. Amma nədənsə bizimkilər etiraf etmək istəmirlər ki, Azərbaycan da eynilə Rusiyanın forpostudur. Bədbəxtçiliyimiz ondadır ki, bir çoxları Rusiyanın necə bir bəla və Azərbaycanın müstəqilliyi üçün necə qorxunc təhlükə olduğunu ya anlamırlar, ya da Rusiapərəst siyasətin iştirakçılarıdır. Mən tam əminliklə deyirəm ki, tezliklə Qərbə integrasiya məsələsində radikal addımlar atılmasa, Rusiya ordusu bir bəhanə ilə Azərbaycana gətiriləcək. Bununla da bütün dünyanın nifrəti bizə yönələcək və dünyada büsbütün biabır olacağıq, bir millət kimi hamı bizə həqarətlə yanaşacaq. İndi Zakir Həsənovun Moskvaya səfərinə nə ad vermək olar? Bu gün bütün dünya Rusiyanın gerçək sifətini gördü və hamı lənətləyir bu ölkəni. Belə olan halda insanlığa və suverənliyə qənim kəsilmiş bir imperiyanın paytaxtına getməyə nə ad vermək olar? Bu səfər Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzuna və etibarına sarsılmaz zərbə vuracaq. Dünyanın Rusiyanı mühakimə etdiyi bir vaxtda Moskvaya səfər etmək özümüzü biabır etməkdir.

-Siz rus qoşunlarının tezliklə yenidən Azərbaycana qaytarılacağını iddia edirsiniz.

-Mən yüz faiz buna əminəm. Bizi qarşıda çətin günlər gözləyir və elliklə əl-ələ verib Rusiya buxovundan azad olmalı, Avropa ilə sıx əməkdaşlıq etməliyik.

-Axı bizi Avropa ilə bərabərsəviyyəli əməkdaşlıq etməyə də qoymurlar. Sabah istəsək belə NATO-ya üzv ola bilmərik axı.

-Yalnız bir çıxış yolu var-Rusiapərəst siyasətin belini qırmaq və bu sistemi kökündən dəyişmək. Saakaşvilinin Gürcüstan qarşısındakı xidmətlərini çoxları düzgün qiymətləndirə bilmir. Amma o hakimiyyətə gəldi və qısa bir müddətdə gürcü cəmiyyətini anti-Rusiya ovqatında yumruq kimi birləşdirdi. Elə ona görə də bu gün Gürcüstanda Rusiyaya qarşı çox dərin nifrət formalaşıb. Gördünüz ki, İvanişvili də gəldi, belli idi ki, o Rusiyanın dəstəyi ilə gəlir. İvanişvilinin ən yaxın adamlarından biri Acariyanın keçmiş rəhbəri Aslan Abaşidze idi. Başqa bir yaxın dostu DTK generalı və qaçıb Moskvaya sığınan İqor Georqadze idi. İvanişvilinin bütün biznesi də Rusiya ilə bağlı idi. Amma İvanişvili nə illah elədisə Gürcüstanı yenidən Rusiyameylli edə bilmədi, nəticədə məcbur olub gürcü xalqının iradəsinə tabe olub mövqeyini dəyişdi. Mən tam əminəm ki, tezliklə Gürcüstana elə bir lider gələcək ki, o bu ölkəni Qərb ailəsinə qovuşduracaq. Bu gün biz nəyin bahasına olursun kursumuzu ancaq və ancaq Qərbə, NATO-ya doğru istiqamətləndirməliyik. Bizim müstəqilliyimizin qarantı ancaq Qərb və NATO ola bilər. Gələcək onillikdə, yüzillikdə böyük fəlakətlərin qarşısını almaq üçün bunu etməliyik.

Leyla Yunus nə üçün məhv edilməlidir?

•

Minsk Qrupunun amerikalı həmsədri bu günlərdə Ermənistanda və Qarabağda münaqişənin həlli ilə bağlı təklif səsləndirmişdi. Təklif bundan ibarət idi ki, problemin həlli üçün Qarabağın işğal edilən 7 rayonu boşaldılmalı, ondan sonra isə ikinci mərhələ müzakirə edilməlidir. AŞ PA isə öz qətnaməsində Ermənistanı işğalçı dövlət də adlandırır hətta. Avropa Parlamentinin bu məsələ ilə bağlı qətnamələri də birmənalı olaraq, Azərbaycanın mövqeyinə uyğundur.

Azərbaycanın rəsmi təbliğat vasitələri Avropanın və Amerikanın bu birmənalı mövqelərinin ölkədə təbliğ edilməsinə passiv münasibət göstərir, ya da ümumiyyətlə bu barədə susurlar.

Bu yaxınlarda ABŞ səfiri Riçard Morninqstar Azərbaycanda insan haqlarının pozulması və korrupsiyanın tüğyan etməsi barədə danışır. Azərbaycanın rəsmi təbliğat vasitələri və səlahiyyətli adamları Amerikanın üzərinə yürüş edirlər, hətta Morninqstarın ölkədən qovulmasına qədər təkliflər, təhdidlər səsləndirirlər. Hakimiyyətin nəzarətində olan təbliğat killərləri, yəqin, hətta onun aradan götürülməsi təklifini də səsləndirəcəklər. Buna da az qalıb.

Vətənin taleyinin bunlar üçün önəmli olmadığı bəllidir, zətən. Vətənin haqqını tələb etməyənlər, bu haqqı tapdalayanlar qarşısında müti davarnışdan başqa heç nə nümayiş etdirə bilməzlər. İldə bir neçə dəfə «lazım gəlsə, filan şey edəcəyik» deyər təhdid bəyanatları bütün dünyada ironiya ilə qarşılanır, zətən. Bunların aləmində Vətən geri qaytarılmış borcdan başqa bir şey deyil. Ona görə də, ciblərinə yığırlar.

Vətəndaşın haqqını da haqq bilmirlər. Azərbaycan insanını özlərinin əl-ayağına dolaşan əcnəbilər sayırlar. Bu insanlara haqsızlıq üzərində hakimiyyət qurublar. Ona görə də bu insanların haqları uğrunda mübarizə aparan hər kəsi özlərinə düşmən görürlər. Ən qatı düşmən.

Uzun illərdir ki, Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin qalıqlarını darmadağın etmək üçün bütün vasitələrlə müəlləhdirlər. Partiyaları dağıdıb siyasi sistemi tamamilə yox etmək və ölkədə klassik diktatura qurmaq, ictimai təşkilatları yox edib Azərbaycanı Şimali Koreyaya çevirməkdir bunların amalı. Amma Azərbaycan cəmiyyətinin də potensialı böyükdür. Bitmir, tükənmir və buna görə də bu savaş uzandıqca uzanır.

Bəlkə də dünyada çox az xalqlar var ki, bu qədər qəddar siyasi rejimin önündə illərdir duruş gətirə bilmiş olsun. Qüvvələr isə qeyri-bərabərdir.

Azərbaycan iqtidarının pulu çoxdur. Təsəvvür edilməz dərəcədə çoxdur.

Cəmiyyətə qarşı ən müasir təxribat vasitələri ilə silahlana bilir. İzləmə, təqib etmə, qorxutma, şantaj etmə, şər atma, bütün bunlar mümkün olmayanda, ağına-bozuna baxmadan məhv etmə... Bu üsulların hər biri ən müasir texniki vasitələrin əldə edilməsi ilə baş verir.

Amma bütün bu vasitələr, nə qədər mürəkkəb və güclü olursa olsun, insan vicdanının qarşısında gücsüzdür. Sındırılması mümkün olmayan insanlar bu silahların effektini sındırır, onları cəmiyyət üçün təsirsiz və qorxusuz hala gətirirlər. Azərbaycanda bu cür insanlar var. Azdırlar, amma mübarizə alovunu qoruyub saxlaya biləcək qədər çoxdurlar.

Azərbaycan hakimiyyətinin Leyla Yunusa qarşı açdığı savaş buna görə amansızlığı ilə fərqlənir. Leyla Yunus sınırmır. Onu sındıra bilmirlər. Məhv etmək istəyirlər. Cəmiyyətə çıxış imkanlarını əlindən almaq istəyirlər. İstəyirlər ki, Azərbaycanda Leyla Yunus olmasın. Çünki o, Azərbaycan insanının hüquqları uğrunda savaşır. Bu hakimiyyət isə Azərbaycan insanının hüquqsuzluğu üzərində bərqərarlıdır. Azərbaycanlıların hüquqlarının başlandığı yerdə Əliyev rejimi bitməlidir.

Leyla Yunus buna görə bu qədər təhlükəli düşmən və arzuolunmaz elan edilib. O. azərbaycanlıların hüquqlarının təmin olunmasını istəyir. Bu hüquqlar isə diktaturanı istisna edir, korrupsiyanı istisna edir.

Dünyanın ən qəddar rejimlərinin birinə qarşı belə bir savaş və savaş nümunəsi isə müqəddəsdir. Azərbaycanda müqəddəsliklər darmadağın edilir. Bütün müqəddəsliklərin yerinə saxta dəyərlər qoyulur.

Bu saxta dəyərlərə qarşı dirənişin nümunələrini yaradanlardan biri Leyla Yunusdur. Bu nümunələri qorumaq, bu ideyaların tətbiqini genişləndirmək Azərbaycanın vətəndaş cəmiyyətinin müqəddəs vəzifələrindən biridir.

“Rusiyanı rüsvayçı məğlubiyyət gözləyir”

“Dəstək o qədər böyük oldu ki, Poroşenko inauqurasiyanı gözləmədən prezident kimi davrandı”

“Moskva anladı ki, Krimda olduğu kimi Ukraynanı diz çökdürə bilməyəcək”

Əvvəldən belli idi ki, Petro Poroşenko bu seçkilərdə qalib gələcək. Hələ seçkilərdən qabaq seçicilərlə görüşlərdə, debatlarda və xarici səfərlərində Poroşenko birmənalı şəkildə bildirirdi ki, terrorçularla heç bir danışıq və razılaşma mümkün deyil və onlarla elə öz dilləri ilə danışılacaq, antiterror əməliyyatları ilə onlara cavab veriləcək.

Siz təsəvvür edin ki, Ukrayna xalqı Poroşenkonun bu bəyanatlarına dəstək ifadə edərək seçkilərdə ona səs verdi. Bununla Ukrayna xalqı göstərdi ki, o bu savaşa hazır idi və prezidentin arxasında dayanıb. Bu çox vacib məqam idi və hər bir seçilmiş prezident bu dəstəyə güvənib dağ dağ üstə qoymağa hazır olardı. Poroşenko çox gözəl təkliflərlə çıxış etdi və ordu quruculuğunun prioritet olacağını bəyan etdi. O ordunu müasir silahlarla təmin etmək, peşəkar orduya keçmək və NATO ilə əməkdaşlıq, eyni zamanda Avropa Birliyinə üzvlük məsələsini tezləşdirmək xətti götürüb. Bu seçkilər Ukrayna xalqını bir araya gətirdi, cəmiyyətdə böyük ümid yaradı.

Bir vacib məqamı da qeyd etmək yerinə düşərdi. Yeni seçilmiş prezident antiterror əməliyyatlarında çağırışçılardan deyil, könüllülərdən istifadə etdi, onlara külli miqdarda pul vəd etdi. Poroşenko açıq bəyan etdi ki, istər savaşda yaralananlar, istərsə də həlak olanların özləri və ailələri sığortalanır və Vətəni qoruyanlar xüsusu diqqət və qayğı ilə əhatə olunacaq.

Artıq mən hər gün Kiyevdən yeni uğurların sorağını alıram və hərbi əməliyyatlar çox böyük ruh yüksəkliyi ilə davam etdirilir. Sadəcə Ukrayna ordusu çalışır ki, mülki əhali arasında itkilər olmasın, ona görə də əhalinin içində gizlənən terrorçuları tapıb zərərsizləşdirmək bir qədər problem yaradır. Ukrayna rəhbərliyi öz xalqına qarşı ruslar Çeçenistanda davrandığı kimi davranmamağa çalışır və ancaq terrorçuları zərərsizləşdirmək xətti götürülüb.

Amma istənilən halda bu antiterror əməliyyatlarının tezliklə başa çatacağını gözləyirəm və tezliklə bu ölkədə sabitliyin təmin olunacağına kimsə şübhə edə bilməz. Ruslar artıq indidən vahimə içərisində, onlar elə bilirdilər ki, öz çirkin məqsədlərinə asanlıqla nail olacaqlar. Onlar elə bilirdilər ki, Ukraynanın güc strukturlarını tam iflic ediblər və bunu bərpa etmək üçün aylar, illər bəs etməyəcək. Ancaq gözləntiləri özünü

doğrultmadı və bir neçə günün içərisində güc strukturları toparlandı. Halbuki onlar elə bilirdilər Krımı bir tort kimi ələ keçirdikləri kimi digər regionlarda da öz bildiklərini edəcək və Ukraynanı diz çökdürə biləcəklər. Amma belə olmadığı göz qabağında və mənə çatan bilgilərə görə çox uğurlu əməliyyatlar aparılır və bu əməliyyatlar sonuncu terrorçu məhv edilənədək davam etdiriləcək. Artıq 200-dən çox terrorçu məhv edilib. Bu itkilərin sayı daha da artacaq.

Krımın gələcək taleyinə gəldikdə isə heç şübhəm yoxdur ki, gec-tez Ukrayna öz halal torpağına yenidən yiyələnəcək. Bunu orada yaşayan tatarlar, ukraynalılar və hətta rusların özləri də artıq anlamağa başlayıblar ki, Ukraynanın tərkibində olmaq Moskvanın boyunduruğunda olmaqdan min dəfə sərfəlidir. Hal- hazırda Krımda əhali arasında böyük narazılıqlar baş qaldırır, kriminal ünsürlər yaranmış münbit şəraitdən istifadə edərək əhaliyə divan tutur, bespredel baş alıb gedir. Ancaq istənilən halda Krımın Ukraynaya mümkün qədər tez qaytarılması rəsmi Kiyevin addımlarından asılı olacaq. Yəni Poroşenko gözlənilən islahatları aparsa, korrupsiya və qanunsuzluğa qarşı mübarizəni gücləndirsə, iqtisadiyyatı dirçəltə və insan haqları sahəsində nəzərəcarpacaq irəliləyişlər olsa, hər şey tezliklə Kiyevin istədiyi kimi cərəyan edəcək. Bu isə Rusiyanın özündə də proseslərə stimül verəcək və Rusiya cəmiyyətində antiPutin ovqatı daha da artacaq. Hətta ola bilər ki, bu dalğa Putin rejimini proqnozlaşdırıldığından daha tez süquta uğratsın.

Hətta Poroşenkonun özü də etiraf edib ki, Krımın qaytarılması Ukraynada gedən dəyişikliklərdən asılı olacaq. Gürcüstan variantı da bir nümunə ola bilər. Saakaşvilinin apardığı islahatlar nəinki Abxaziya və Osetiyada, ətraf ölkələrdə də rəğbətlə qarşılandı. Əminəm ki, Ukraynadakı inkişaf da Rusiyadakı siyasi ab-havanı dəyişəcək. Bir mühüm faktor da hazırkı prezidentin təkcə öz xalqından deyil, beynəlxalq ictimaiyyətdən güclü dəstək qazanmasıdır. Artıq Avropa Birliyi, Amerika və NATO rəsmi Kiyevə hər cür dəstək verməyə hazır olduqlarını bəyan ediblər. Bir sözlə, Ukrayna tezliklə Avropa Birliyinin və NATO-nun üzvü olacaq və Avropanın ən qüdrətli dövlətlərinin cərgəsinə qoşulacaq. Ona görə də əminliklə elə indidən söyləmək olar ki, Rusiya bu savaşı eybəcər şəkildə uduzdu və hələ məğlubiyyətlərin davamı gələcək. Rusiya bu addımı ilə beynəlxalq miqyasda rüsvay oldu və təkləndi.

Ukraynanın özünə gəldikdə isə qeyd etmək lazımdır ki, bu seçkilərə qədər heç vaxt ölkədə cəmiyyətin bu qədər monolitliyi və həmrəyliyi müşahidə olunmamışdı. Yadıңызdadırsa əvvəlki seçkilərdə namizədlərin səsləri

arasındakı fərq çox cüzi olurdu. Amma Poroşenko təkbəşinə bu qədər səs topladı və bəlli oldu ki, xalq onun namizədliyini dəstəkləyir. Yeni Rusiyanın təcavüzü xalqı birləşdirdi və hamı gördü ki, onu bu bəladan xilas edəcək siyasi lider Poroşenko ola bilər, ona da səs verdi. Bu isə yeni prezidentə heç inauqurasiya mərasimini gözləmədən öz səlahiyyətlərinə başlaması üçün çox böyük güc və siyasi iradə verdi.”

Ukrayna uğrunda döyüşə könüllü dəstək barədə

Bölgədə Rusiyanın aqressiyasını poza biləcək böyük bir güc var

Rus, Ukrayna, eləcə də Azərbaycan mətbuatında çeçen mücahidlərinin xüsusi bir batalyon yaradaraq mənim rəhbərliyim altında Ukraynanın müdafiəsi uğrunda döyüşə qatılacağı haqqında xəbərlər yayılıb. Bu xəbərlər boş yerdən ortaya çıxmayıb. Belə ki, hələ Ukraynada hərbi kompaniya başlamazdan əvvəl çeçen mühacirləri (onların, demək olar ki, hamısı Rus- çeçen savaşında iştirak etmiş adamlardır) belə bir təşəbbüslə çıxış etdilər. Bu barədə onlara məxsus olan xəbər saytlarında geniş bilgilər var və orada mənim də qərargah rəisi olacağım haqqında məlumat var.

Bundan sonra (bu xəbərlə ilgisi olub-olmadığının məsələyə o qədər də aidiyyəti yoxdur) mən Ukraynaya getdim və bir müddət orada oldum. Bu həmin vaxt idi ki, ruslar Krımı ilhaq edirdilər və hər zaman hərbi toqquşmanın başlama biləcəyi gözlənilirdi. Mən Ukraynada demək olar ki, bütün rəsmi şəxslərlə görüşdüm. Eyni zamanda Ukraynanın hərbi imkanları ilə də maraqlandım. Krımın ilhaqını önləmək olardı, ya yox, bu məsələyə də toxunmaq istəmirəm. Yeni rəhbərlik müəyyən tərəddüdlər qarşısında idi və əgər həmin tərəddüdlər aradan qalxmasaydı, şübhəsiz, bu gün savaşın mərkəzinə çevrilən Donetsk və Luqansk vilayətləri də Rusiyanın tərkibinə keçə bilərdi.

Çeçen mühacirlərinin təşəbbüsü qısa müddətdə genişləndi və oraya Gürcüstan, Azərbaycan və bir sıra başqa ölkələrdən olan, döyüş təcrübəsi olan veteranlar qoşuldu. Əgər bu təşəbbüs tətbiq olunsaydı çox güclü, əla döyüş təcrübəsi olan çox ciddi bir hərbi güc formalaşdırmaq olar.

Amma mən o zaman bu təşəbbüsü irəli sürənlərə də bildirmişdim ki, biz bu addımları yalnız o halda gerçəkləşdirə bilərik ki, Ukrayna hökuməti buna razılıq versin (yaxud da, bu, qaçılmaz bir zərurətə çevrilmiş olsun).

Bu ideya zaman-zaman bir faktla daha da alovlanırdı ki, Ramzan Kadırovun hansısa dəstələrinin Ukraynada ruslar tərəfdən döyüşə qatıldığı barədə xəbərlər ortaya çıxırdı. Bu məsələyə dərhal münasibət bildirmək istəyirəm. Hesab edirəm ki, ruslar Ramzan Kadırova və ya hər hansı başqa bir çeçen liderə güvənib Ukraynaya qarşı silahlı çeçenləri çıxarmaz. Belə bir hərbi dəstə rus gücləri ilə birlikdə döyüşməz. Təsəvvür edin. Axı Rusiya çeçenləri və başqa Şimali Qafqaz xalqlarını həqiqi hərbi xidmətə çağırır və onların ordunu demoralizə edə biləcəyindən qorxur. İndi çeçenləri kütləvi şəkildə Ukraynaya qarşı silahlandırmağa, onların rus işğalçı birlikləri sırasına qatmağa Rusiyanın cürəti yetərmi? Qətiyyən yox. Ukraynada epizodik şəkildə hansısa çeçenlərə rast gəlmək olar. Onların orada hansı işlərlə uğraşdığını deyə bilmərəm, amma faktlardan biri budur ki, Ukraynadakı rus separatçılardan biri, ən təhlükəli terroristlərin siyahısında olan «Babay» ləqəbli rus liderini çeçen silahlıları mübahisə zəminində zorlayıblar. «Babay» bu fakt barədə şikayət edib və deyəsən cinayət işi də qaldırılıb. «Vostok» adlı bir batalyonun bütövlükdə oraya yeridilməsi isə Rusiyaya bağlı bütün birliklərin komandirlərinin və digər nüfuzlu simalarının rənginin dəyişməsinə səbəb olardı.

Çeçen birliklərinin Ukraynaya qarşı savaşa göndərilməsini Putunçı media təbliğ edir. Bu, həm də onun göstəricisidir ki, Rus ordusunun heç bir nüfuzu qalmayıb və Rusiya öz düşmənlərini çeçenlərlə qorxutmağa başlayıb.

İkinci məsələ. Ukrayna liderləri, nəhayət qərara gəldilər ki, Şərqi Ukrayna söhbətini daha ciddi səviyyədə müzakirə predmetinə çevirsinlər. Və bu areal NATO-nun hərbi-siyasi maraq zonasına daxil edildi. İndi orada qızgın döyüşlər gedir və mən şübhə etmirəm ki, o ərazilərin terrorçulardan azad edilməsi üçün Ukraynanın hərbi imkanları var, siyasi qərar isə gec də olsa, artıq çoxdan verilib.

Biz Ukrayna liderlərinə onlarla bir yerdə olmaq və birgə mübarizə aparmaq təklifimizi səsləndirəndə onlar buna sevindilər, əlbəttə. Eyni zamanda, bu cür təkliflər Ukraynanın yeni liderlərinə əlavə mənəvi güc verməmiş deyildi. Bu, bütün hallarda belə olur. Şübhəsiz, bəz oraya daxil olsaydıq, hadisələr başqa məcrada davam edərdi. Bəlkə də, hərbi baxımdan daha uğurlu kampaniya aparmaq olardı, amma siyasi baxımdan bunun effektinin adekvat ola biləcəyini birmənalı söyləyə bilmərəm. Bu faktdan Rusiya Ukraynaya qarşı ciddi yararlanma bilərdi. Ukraynanın indiki qədər sıx və geniş beynəlxalq müttəfiqləri olmaya bilərdi və s..

Bu təşəbbüs Ukraynaya ciddi mənəvi dəstəyin ifadəsi oldu və bunu qeyd etdim. Eyni zamanda, Rusiya da bu faktoru hər zaman nəzərə almalı olacaq ki, onun yaxın qonşularında demokratik hərəkətlərə qarşı hərbi təxribatlar yolu ilə reaksiya vermək istəkləri qarşısında adekvat cavab ala bilər. Bu cavab

Rusiyanın təxribatlarını onun öz əraziləri daxilinə ata bilər. Söhbət, yalnız Ukraynaya dəstəkdən yox, Rusiyanın «geopolitik maraqlar» adı ilə cilovlamaq istədiyi bütün xalqların azadlıq istəklərinə münasibətdən gedir.

Xalq Cəbhəsi - 25: Gələcəyi qurmaq missiyası şərəflidir

-
-
-

Cəbhəçilərin bu ölkəni xalqa qaytarmaq missiyası var!

Hər şeydən əvvəl bütün həmvətənlərimi mühüm və əlamətdar bir hadisə - Xalq Cəbhəsinin yaranmasının 25-ci ildönümünü münasibətilə təbrik edirəm! Bu, milyonlarla insanın sovet rejiminə qarşı mübarizədə, tarixi ədalətin bərpası, Azərbaycanın müstəqilliyi uğrunda savaşda birləşməsi kimi mühüm bir hadisədir. Məhz həmin illərdə Moskva köhnə sovet respublikalarını əlində saxlamaq üçün yalnız Azərbaycanda deyil, bütün Sovet İttifaqı coğrafiyasında millətlərarası və ərazi münaqişələri yaratmışdı və dövlətimizin ərazi bütövlüyünə təhlükənin əsası da o zamanlar qoyuldu.

Baxmayaraq ki, bir çox onilliklər ərzində milli özünüdərk rəsmən inkar edilir və onun bütün görsənişləri boğulurdu, azərbaycanlılar bir millət olaraq, güc taparaq öz ölkələri, milli istiqlal, ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə birləşməyi bacardılar. Bu prosesdə millətin bütün təbəqələri fəal iştirak etdilər. O ağır günlərdə və aylarda millətin bütün təbəqələrinin qatıldığı Xalq Cəbhəsi yarandı. SSRİ-də baş verən proseslər yalnız Azərbaycanda deyil, İttifaqın tərkibində olan bütün respublikalarda - Pribaltikada, Moldovada, Ukraynada, Gürcüstanda... milli azadlıq hərəkətlərinin yaranması ilə müşayiət olunurdu. Amma Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin başçılıq etdiyi milli azadlıq hərəkəti öz qətiyyəti və rəmedilməzliyi ilə bütün başqalarından fərqlənirdi. Moskva bu hərəkətləri boğmaq, zərərsizləşdirmək üçün bütün vasitələrə əl atır, hətta hərbi gücdən də istifadə edirdi. Amma mümkün olmadı. Buna görə də

Azərbaycandakı xalq hərəkatı başqalarından daha amansızlıqla cəzalandırıldı - dinc nümayişçilərə qarşı ordu birlikləri, hərbi texnika yeridildi, yüzlərlə insan öldürüldü.

Milli azadlıq hərəkatları dövründə heç bir respublika bu qədər itki vermədi. Bu, həmin dövrdə prosesə rəhbərlik edən AXC-nin qüdrətinin daha bir göstəricisidir.

O günlərdə anladım ki...

O ərəfədə mən Azərbaycanda deyildim, Leninqradda hərbi akademiya oxuyurdum. Azərbaycanlı olaraq qürur duyurdum ki, mənim tarixi vətənimdə millət başqa SSRİ xalqları ilə birlikdə azadlıqlar uğrunda qətiyyətli, ləyaqətli bir mübarizə aparır. Elə həmin günlərdə mən anladım ki, mütləq öz tarixi vətənimə dönməliyəm. Bir müddət sonra Xocalı faciəsi baş verdi və bu faciə mənim Azərbaycana gəlişimi sürətləndirdi. Və mən Azərbaycana gəldim...

Sonra prezident seçkiləri oldu və Xalq Cəbhəsinin lideri Əbülfəz Elçibəy şəffaflığına və demokratikliyinə heç kimin şübhə etmədiyi seçkilərlə Azərbaycanın prezidenti seçildi. O zamanlar mən Azərbaycanda, eləcə də Müdafiə Nazirliyində hələ heç kimi tanımırdım. Nazirliyə özümü təqdim etdikdən sonra məni Qərb cəbhəsindəki hərbi hissələrin birinə yolladılar. İlk tanışlığım da bu bölgənin rəhbərləri, o cümlədən icra hakimiyyəti başçıları ilə oldu. Qazaxda Cavanşir Carçıyevlə, Ağstafada Ayvazalı ilə, Gədəbəydə Saleh Məmmədovla... Daha sonralar öyrəndim ki, onların hamısı Xalq Cəbhəsinin üzvləridir. Mənim bu insanlar və Xalq Cəbhəsi ilə tanışlığım belə başladı. Daha sonra isə, əlinə silah götürüb Vətənin müdafiəsinə qoşulan çoxsaylı könüllülərlə...

Mən xeyli müddət Sovet Ordusunda xidmət etmişəm. Amma o zamanlar Azərbaycan ordusunda müşahidə edə bildiyim konsolidasiyanı, sədaqəti, Vətənə sevgi və patriotizmi heç zaman görməmişəm və bunu tam məsuliyyətimlə bəyan edirəm.

Az əvvəl qeyd etdim ki, ilk tanışlığım rayon icra hakimiyyəti başçıları ilə oldu. Elə bir problem yox idi ki, bu adamların qatqısı ilə həll etmək mümkün olmasın. Onlar Xalq Cəbhəsinin bütün başqa üzvlərilə birlikdə tamamilə və bütünlüklə özlərini Vətənə xidmətə həsr etmişdilər. Onlar gecəni gündüzə qataraq, bizim ümumi işimiz olan hərbi məsələlərə əllərindən gələn yardımı edirdilər. O şəraitdə biz də hərbcilər olaraq, əlimizdən gələn hər şeyi edirdik ki, bu adamların göstərdikləri etimadı doğrulda bilək. Onlar yalnız öz imkanlarını deyil, bütün rayon əhalisinin imkanlarını bizim ümumi işimiz naminə səfərbər etməyi bacarırdılar. O zamanlar bütün cəbhə boyu nə qədər müdafiə qurğuları tikilmişdi! Ölkə üçün o ağır günlərdə, o dəhşətli çətinliklərin içində ordunun silahlanması,

hərtərəfli təchizatı üçün nə qədər güc və zəhmət sərf edilirdi! Bu qədər patriotizmi nə o zamana qədər, nə də ondan sonra heç yerdə müşahidə edə bilmədim.

İsaxan Aşurovla - o zamankı hakimiyyətin ləyaqətli nümayəndələrindən biri, böyük hərfə İNSAN olan rayon polis idarəsinin rəisi ilə tanışlıqdan sonra isə Azərbaycanda çox şeyi öyrəndim və ölkəni daha da yaxşı tanıya bildim.

Xalq Cəbhəsinin yaratdığı tarix

Hakimiyyətdə olduğu həmin qısa zaman kəsiyində AXC-nin ölkə üçün nələri edə bildiyini, hansı islahatları apardığını, cəbhədə isə faktiki olaraq, qələbə qazandığını, sadəcə, xatırlamaq kifayətdir. Bu, bizim tariximizin şərəfli səhifəsidir; Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin, onun liderinin, Azərbaycan Prezidentinin və Ali Baş Komandanın tarixidir!

O zamanlara qədər mən heç vaxt Azərbaycanda olmamış və orada yaşamamışdım. Açığını desəm, buradakı həyat prinsipləri və münasibətlər də mənim üçün yad, anlaşılmaz idi. Xalq Cəbhəsinin hakimiyyəti devrildikdən sonra ölkədə, əsasən də sırf insani münasibətlər sahəsində vəziyyət kökündən dəyişdi. Çevrilişdən sonra inandığın, etibar etdiyin, güvəndiyin, Vətən yolunda hər şeyini qurban verməyə hazır olan, müharibənin ən ağır anlarında səninlə yanaşı olan insanlara münasibətini dəyişməli idin. Xüsusilə də, Xalq Cəbhəsinin üzvlərinə. İndi onların demək olar ki, hamısı "Vətən xainləri" idi. Və onları "Vətən xaini" edənlər həmin çətinlikləri yaşamayan, o çətinliklərlə üz-üzə gəlməkdən həmişə yayınan adamlar idi. Bu zamana qədərki dəyərlərdən imtina etmək və sənə əmr edilən yaşamağa məcbur idin...

Mən Gürcüstanda doğulub böyümüşəm. Sonra 8 il Şərqi Avropada yaşamışam və orada hərbi xidmətdə olmuşam. Yeni tətbiq edilən qaydalar mənim heç cür ağılıma batmırdı. Mən Vətən uğrunda hər şeyini qurban verməyə hazır olan insanlar, özəlliklə də Xalq Cəbhəsinin üzvləri naminə hər şeyi fəda etməyə hazır idim. Çox xəbərdarlıqlar, hədələr alsam da, bu insanlarla bir yerdə olmaq, onlarla ünsiyyət saxlamaq mənim üçün dəyər idi. İndi də dəyərdir!

Xalq Cəbhəsi Partiyası hədəflərindən zərrə qədər yayınmadı!

Sonrakı illərdə Xalq Cəbhəsinin istər rəhbərləri, istərsə də sırayı üzvlərilə daha yaxından tanışlıq imkanlarım oldu. Onların arasında müxtəlif səbəblər üzündən başqa-başqa partiyaların üzvləri olanlar da vardı. Amma onların hamısı doğma insanlardır, eyni həqiqət uğrunda mübarizə aparmaqdadılar və bu mübarizəyə hər kəs fərqli yanaşa bilər.

Mübarizə isə bitməyib. Sovet hakimiyyətinin yerində indi Əliyevçi rejimdir və bu əski kommunist mirasını övladlarımızın üzərinə ata bilmərik. Buna görə də, 80-ci illərin sonunda başlanan o proses yenidən başlamalıdır. Uğrunda bizim minlərlə partiyadaşımızın həyatını qurban verdiyi o cəmiyyəti qurmaq bizim borcumuzdur. Biz bu ölkəni xalqa qaytarmalıyıq. Sıralarında olduğum Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyası bu amal uğrunda yorulmaz mübarizəni davam etdirir. Bütün təqiblərə, təzyiqlərə baxmayaraq, Xalq Cəbhəsi Partiyası öz hədəflərindən zərrə qədər də yayınmadan, qəddar rejimlə mübarizəni davam etdirməkdədir. Zərrə qədər də şübhə etmirəm ki, bizim mübarizəmiz uğurla başa çatacaq və Azərbaycanda xalq əleyhinə olan rejim tarixin onun mahiyyətinə layiq olan yerinə atılacaq.

Eyni zamanda, ona da inanıram ki, Xalq Cəbhəsinin şinelindən çıxan bütün partiyalar və onların üzvləri də bu mübarizədə əzm və səbat göstərərək, ölkədəki dubsizliyin sona çatması üçün aparılan bu mübarizədə birləşə biləcəklər.

Mən Xalq Cəbhəsinin üzvüyəm və öz partiyadaşlarımı, eləcə də bu partiyanın şinelindən çıxaraq onun mübarizə hədəflərini öz savaşı hədəfi saymaqda davam edən bütün sabiq Xalq Cəbhəsi üzvlərini bu əlamətdar tarixi gün münasibətilə təbrik edirəm!

Raketlərin sayı ilə lovğalanmaq hərbi təfəkkürü deyil

-
-
-

3 günlük hərbi əməliyyatlardan dərs çıxarmayanlar üçün əlavə dərs

Allaha şükür ki, nəhayət müdafiə naziri də döyüşlərin 3 gün ərzində davam etdiyini təsdiqlədi. Amma sual olunur ki,

ermənilər qüdrətli, ən müasir hərbi texnika və silahlarla təchiz olunmuş, ən yüksək səviyyədə təlim görmüş, ən yüksək səviyyədə döyüş qabiliyyətinə sahib olan ordu ilə 3 gün ərzində necə savaşa bilirlər? (Axı, son 10 ildə Azərbaycan ordusunu bu cür təqdim edirdilər və təəssüf ki, sadəcə təqdim edirdilər, amma bu ordunu gücləndirmək üçün əllərini ağdan qaraya vurmurdular).

O raketlərin qiymətini bilirsinizmi?

Ola bilsin, nazirin bu cür məsələlərdən məlumatı yoxdur, buna görə də mən ona xatırladaram. Bu gün ordu, yaxud onun mühüm tərkib hissəsi tam döyüş hazırlığı vəziyyətindədir. Hərbçilər nə demək istədiyimi anlayırlar və bilirlər ki, tam döyüş hazırlığı nə deməkdir. Bu, hərbi dildə dəqiqəlik hazırlıq deməkdir. Texnikanın, silahlanmanın və şəxsi heyətin tam komplekti. Bu şəraitdə düşmənin 3 gün hücumları davam etdirməsi necə mümkün ola bilər ki? Mən 20 ildir bu barədə yazıram və deyirəm: sizin atəş sisteminiz hardadır? Hərbi hissələrin tələb olunan döyüş hazırlığı, 3 gün ərzində deyil, ən qısa müddətdə düşməni, onun atəş nöqtələrini, mövqelərini, yedək qüvvələrini məhv etməli olan döyüş hazırlığı harada qaldı? Nə üçün, artıq hərbi əməliyyatlar başlayandan sonra qüvvələrin və texniki imkanların haradansa harayasa atılması, yerdəyişməsi xaosu başlayır? Bütün bu 20 il ərzində bütün zəruri istiqamətlər üzrə bu yerdəyişmələri başa çatdırmaq mümkün deyildimi? Bəs sizin kəşfiyyatınız, bizim və düşmənimizin qüvvələrinin qiymətləndirilməsi bilgiləriniz haradadır? Siz camaatla məzələnirsinizmi, yoxsa harada və nə qədər adamın öləcəyini müəyyənləşdirmək kimi bir haqqa sahibsiniz? Ölənlərin, hətta sizin deyil, başqalarının övladları olduğunu nəzərə alsaq belə! 20 il ərzində sizin hazırladığınız ordu budurmu ki, müdafiədə olduğunuz halda düşmənin 3 gün davam edən hücumlarına əməlli-başlı cavab verməyə də qüdrətiniz çatmayıb? Demək ki, bütün bu illər ərzində camaatın qulağını doldurmaqla məşğul olmusunuz, sadəcə! Amma bütün bu illər ərzində biz hər b elminin incəlikləri ilə yazdıq, söylədik ki, hansı təxirəsalınmaz tədbirlər görülməlidir ki, nahaq itkilər olmasın və ordunun döyüş hazırlığı düşməni nəinki məhv edəcək, hətta çəkindirəcək səviyyədə olsun. Şəxsən mən, yüzlərlə dəfə bu zəruri qeydləri etmişəm. Bu cür hallarda düşməni bir neçə saat ərzində məhv etməyə və onu hətta özünün dövlət sərhədlərinə qədər qovmağa hazır olan mobil hərbi ehtiyatlar haradadır? Siz bu gün də adamları aldatmağa üstünlük verir, özünüzün populist KİV-ləriniz vasitəsilə düşmən tərəfə raket atəşlərinin atıldığı, öldürücü atəşlər, düşmənin külli miqdarda itkiləri haqqında yalanlar uydurmaqdasınız, bu zamana qədər baş vermiş cinayətkarcasına məsuliyyətsizliyin altından çıxmağa çalışırsınız. Mən üzü o tərəfə atılmış mərmilərin miqdarını təəvvür edirəm. Bu, milyonlarla pul deməkdir. Təbii bir sual meydana çıxır - bu müdhiş atəşlərin, raket yağışlarının nəticəsində düşmənin itkiləri, onun əvvəlki mövqelərindən neçə metr o tərəfə atıldığı barədə, hansı düşmən mövqelərinin bizim ordunun nəzarətinə keçdiyi, hansı yaşayış məntəqlərinin geri alındığı barədə hesabat verə bilərsinizmi? Yoxsa, bu əməliyyatlar üçün sizə komanda vermədilər? Yoxa, siz özünüz bu əməliyyatlara girişmək istəmədiniz? Daha bir məntiqi sual

doğur ki, o halda bu qədər mərmini havaya tullamağa nə ehtiyac vardı ki? Sadəcə ona görəmi ki, müdafiə naziri özünün zəhmli komandan obrazını düzəltmək istəyir? Bu qədər hərbi sursatı, raketi sərf etməyə dəyən bir nəticə varmı? Ola bilsin, işin içində olmayanlar özləri üçün kəsdirə bilməsinlər, amma biz yaxşı bilirik ki, sizin sadaladığınız və havaya tulladığınız o artilleriyanın, özəlliklə də reaktiv artilleriyanın yetişmə məsafəsində bizim o qədər zərbə endirəcəyimiz hədəflər yoxdur axı. Qarabağ münaqişə radiusunda bu reaktiv artilleriya qurğuları ilə vura biləcəyiniz obyektlər yoxdur. Bu obyektlər daha qərbdə, Ermənistan ərazisindədir. Siz orada hansısa obyektləri vurub sıradan çıxara bildinizmi ki, bu qədər raket havayı, boş-boşuna uçub getməsin?

Millət üçün faydalı olmaq istəyirsinizsə, qulaq asın

Mən bir daha təkrar edirəm və sizə izah etməyə çalışıram ki, ordu üçün, millət üçün, dövlət üçün nəsə bir faydanız olsun. Sizə deyəcəklərimizi öz sahibinizdən, şefinizdən tələb edin. (Onu indi ölkədə hər şeyin sahibi elan ediblər). Təcili olaraq, orduda islahatlar aparılması üçün icazə tələb edin. Ordunu, ən azı iki dəfə ixtisar edin. Ön cəbhədə olan bütün əsgərləri, son nəfərinə qədər, təlim düşərgələrinə, poliqonlara aparın. Oralarda təlim mərkəzləri qurun- bu təcrübəni NATO-dan, Türkiyə ordusundan əxz edə bilərsiniz. Şəxsi heyətin 70-80 faizini, təcili olaraq, peşəkar ordu ilə əvəz edin. Bütün arxa xidməti - təchizat işlərini alternativ xidmətə həvalə edin. Təminatlı müqavilə əsasında əsasında, təma xətti boyunca yerli sakinləri xidmətə cəlb etməyə çalışın. 1,5-2 aylıq müddətə hərbi toplanış elan edin, bu toplanışlarda hərbi təlim keçdiyiniz adamların hesabına, müharibə ehtimalı üçün strateji ehtiyat yaradın. Hər hansı müharibə ehtimalı üçün ölkə əhalisinin 20 faizinin cəlb ediləcəyi qədər ehtiyat hazırlayın. Bu, çox böyük bir ehtiyatdır, amma onları tədricən hazırlamaq lazımdır. Bu təmas xətti boyunca aktiv və passiv zonalar vardır. Aktiv zonalar o yerlərdir ki, oralarda atəşkəs daha tez-tez pozulur və biz daha çox itki veririk. Bu zonalarda peşəkarlardan istifadə edin. Bütün hallarda isə, şəxsi heyət bu təmas zonalarında 10-15 gündən artıq qalmamalıdır. Postlarda xidmət edənlərin müntəzəm olaraq dəyişdirilməsinin mexanizmini işləyib hazırlamaq lazımdır. Post xidməti üzrə peşəkarlaşmış qüvvələrin eyni nöqtələrdə deyil, bütün təmas zonası boyu yerdəyişməsinin təmin etmək lazımdır. İnsanlar bütün təmas xətti boyu əməliyyatlara hazır olmaq üçün bu zonalarda obyektlərlə, relyeflə, mövqelərlə tanış olmalıdır. B u olduqca vacibdir. Bu məqsədlər üçün milisin, daxili qoşunların, sərhəd xidmətinin də istifadə edilməsi vacibdir. Bu, bütün ölkənin hər bə hazır olması, silahdan necə istifadə edilməsini bilməsi üçün, müharibə ovqatı ilə nəfəs ala bilməsi üçün zəruridir. Ordu- şəxsi heyətin 100 faizi, ştat texnikası və silah sursatla birlikdə poliqonlarda təlim keçməli, hər b işinin əlifbasını öyrənməli, müharibəyə hazırlaşmalıdır. Sizi əmin edirəm ki, bu cür ordu ilə siz hər şeyi nail olarsınız. Düşməni həтта dişləri lə didməyə hazır olan bir ordu əldə edərsiniz! Hərbi hazırlıq keçmədən, 24 saatını postda boş-bekar keçirən əsgər əsgər deyil, sadəcə canlı meyitdir, hədəfdir və bunu son hadisələr də təsdiq edir.

Bu nəsihət deyil, sadəcə, belə olmalıdır

Sadaladıqlarımın havadan götürülmüş öyüd-nəsihət deyil. Öz təcürbəmdə sınaqdan keçirdiyim və hər b işinin məntiqinə tamamilə uyğun olan təlim prosesidir. Xüsusi diqqət və proqram üzrə hazırlanan ehtiyat qüvvələrin hansı möcüzələr yaratdığını öz təcürbəmdə görmüşəm. Bu, əslində, möcüzə də deyil. Təlim görmüş ordu ilə təlim görməmiş ordunun fərqi bunu möcüzə kimi qavradır. Orduya təlim keçin və onu nəzərdə tutulan müqəddəs məqsəd naminə hazırlayın. Vəssəlam Sizdən bundan artıq heç nə tələb olunmur. Boş-boşuna havaya uçurulan raketlərin sayı ilə qürrələnmək isə müharibə işinə dərli olmayan mənasız lovgalıqdır.

İnqilabi dəyişiklik zərurəti və Əliyev rejiminin aqoniyası

-
-
-

Repressiyaların indiki mərhələsinin əsas səbəbləri barədə bir neçə söz

Ümumiyyətlə, ölkədə cəmiyyətin fəal zümrəsi olan bloqerlərə, hüquq müdafiəçilərinə, vəkillərə, jurnalistlərə qarşı rejimin təqibləri Azərbaycan üçün yenilik deyil. Hətta Əliyev rejiminin sələfi olan SSRI dövrünü yaşayanlar da cəmiyyətə qarşı repressiyaları o zamanlardan xatırlayırlar.

SSRI-nin çöküşündən sonra isə bir çox xalqlar yeni həyat, yeni sivil cəmiyyət quruculuğuna başladılar, gələcək nəsillər haqqında daha aydın

planlar düşündülər və tətbiq etməkdədirlər. Amma təəssüf ki, biz, azərbaycanlılar olaraq, bu yeni quruculuq planlarından uzaqda qalan və sovetizmdən imtina edə bilməyən sovet xalqlarının arasındayıq. Buna görə də, indi, müstəqil dövlətin vətəndaşları olaraq Sovet repressiyalarını görməyən vətəndaşlarımızı həmin repressiyalarla, həmin dəhşətlərlə tanış etməkdəyik.

Əliyev sülaləsinin 45 il ərzində Azərbaycan xalqından çırpışdırdıqları haqqında danışmaq istəmirəm, bu barədə çox yazılır və deyilir.

Amma bu sülalə oğurluqları arasında ən dəhşətlisi budur ki, bu rejim bizim xalqımızın, gəncliyin, milyonlarla insanın həyatını oğurlamaqdadır.

Yəqin ki, hər kəsə tanış olan bir situasiyanı misal çəkəcəyəm. Dünyaya uşaq gətirməkdə olan anaların qarşısında bəzən belə bir seçim olur: ya uşağın həyatı, ya da ananın. Buna bənzər bütün hallarda qərar vermək iqtidarında olan analar körpənin həyatını seçirlər. Bu seçimin başlıca məntiqi- yeni bir həyatın başlanmasına verilən dəyərdir.

Əliyev rejimi özünü xilas etmək naminə həyatları məhv etməkdədir, yeniliyi öldürməkdədir. Və yalnız bu deyil. Onlar insanların həyatı üzərində sərəncam verməyə aludə olublar və bu pis vərdiş Azərbaycan xalqının fəlakətlərini gündən-günə artırmaqdadır.

Amma rejimin son aqoniyasına qayıtmaq istəyirəm. Bunlar on illər boyunca susdurmaq istəyirlər, məhv edirlər, qovurlar, həbsxanalarda çürüdülər... amma alınmır. İnsanlar müqavimət göstərməkdədir. Müqavimət də, müqavimət potensialı da tükənmir. İnsanlar etiraz edirlər. Əliyev rejimi üçün daha təhlükəli situasiyalar yaradırlar. Onlar ələ keçirdikləri, qəsb etdikləri hakimiyyətdə özlərini heç zaman rahat hiss edə bilmirlər. Cəmiyyətdə daha çox nifrət və daha çox qisasçılıq hissi alovlanmaqdadır. Onlar bu qisas hissindən qorxurlar. Bu qorxu da onları daha aqressiv edir və yeni iştaha ilə yeni repressiya dalğaları ilə xalqın qarşısına çıxırlar.

Diktatorların hamısında repressiyaların əsas motivi bu duyğu olub: onlar qisasdan qorxublar! Son repressiya dalğasının da bir səbəbi, həm də daimi səbəbi budur.

İndiki repressiya şiddətinin bəzi başqa detalları üzərində də dayanmaq istərdim. Ola bilsin, kimlərsə bunu subyektiv də dəyərləndirə bilər. Amma hər halda, bu səbəblər barədə hər kəs öz fikirlərini bölüşə bilər...

İlk sırada, yəqin ki, Ukrayna hadisələrinin xofu dayanır. Ukraynada rejimin dəyişməsindən sonra baş verən proseslər ilk zamanlarda yapıcıları, sanki dəmir məntiqlə silahlandırıldı. Amma Ukrayna ordusunun Şərqdəki qələbələri genişləndikcə postsovet ölkələrindəki diktatura rejimlərini (Rusiya daxil olmaqla) yuxusu qaçmaqdadır. Azərbaycan da daha əminliklə qorxmağa başlayıblar ki, bu dəyişikliklər dalğası onları da haqlayacaq.

İkinci və çox ciddi səbəblərdən biri İlham Əliyevin AŞ PA-da Nazirlər kabinetinə rəhbərlik edən ölkə prezidenti kimi deputatlar qarşısında çıxışı zamanı yaranan situasiyadır. Yəqin hər kəs o situasiyanı bir daha gözlərinin önündə canlandıra bilər. Bir qrup azərbaycanlı mühacir ölkədəki insan haqları pozuntularına etiraz əlaməti olaraq toplantı zalında nümayişkarənə şəkildə ağızlarını skoçlayıb bütün Avropa deputatlarının diqqətini İlham Əliyevin çıxışına deyil, özlərinə yönəldilər. Bu aksiya Azərbaycan diktaturasının şərəfinə toxunmuşdu. Axı, bu diktaturanın lideri başqa şəraitə öyrəncəlidir. O danışacaq, hamı ya susacaq, ya da əl çalacaq, onun zəkasına məftunluq ifadə edən yaltaq baxışların altında məst olacaq.

Amma indi onun sözünü kəsirlər və diqqəti ondan qoparıb orada, yuxarıda etiraz edən Azərbaycanlı gənclərə yönəldirlər. Amma axı, bütün bu illər ərzində orada başqa mənzərələr olurdu. Kürü və başqa məziyyətlərlə, pulla, rüşvətlə ələ alınana neçə-neçə sıyıq gözlü deputatlar vardı. Onlar diktatorun özünün və təmsilçilərinin çıxışlarını yağ kimi ötürürdülər. Bu dəfə, həm də çox əhəmiyyətli bir mərhələdə, diktator özünü bütün Avropanın fatehi zənn edərək Napoleonu da bir az o tərəfə itələmək istədiyi zamanda, ona fərqli situasiyanı göstərir və çıxışına yenidən başlamağa məcbur edirlər. O bundan qəzəbləndi və ölkəsinə qayıdan kimi cəmiyyətə divan tutmağa başladı. Bax, bu ikinci detal repressiyaların çox ciddi səbəblərindən biridir.

Amma cəmiyyət ani olaraq özünü taqətdən düşmüş saya bilər. Bu, heç bir halda diktaturanın Azərbaycan xalqını məğlub etdiyi anlamına gələ bilməz. Millətin böyük potensialı 45 illik deyil, hətta 100 illik diktaturanın da kürəyini yerə qoya biləcək qədər qüdrətlidir. Buna kimsənin şübhəsi ola bilməz!

O, Azərbaycan prezidenti olacağına əmin idi

-
-
-

Özünü Heydər Əliyevin varisi kimi təqdim etmək ona xüsusi ləzzət verirdi

Lamiyə Quliyeva ilə bağlı olayların aşkarlanması, cəmiyyətin müzakirəsinə sığraması məni bu olayların baş verməsi ilə bağlı bildiklərimi yazmağa vadar etdi. Bu gənc qızın zorlanması, təhqir edilməsi, nəhayətdə isə qətl hadisəsi törədib həbsxanaya düşməsi təsadüfi deyil və mən qalmaqalla bağlı xəbərləri təəccübsüz qarşılayıram.

Ruslan Aslanov bu proseslərdə böyüyürdü

Mən Aslan Aslanovu 1993-cü ilin payızından tanıyıram. Onun regionda hansı işlərlə necə məşğul olduğundan da, idarəetmə qaydalarından da xəbərim var. Bu barədə dəfələrlə yazmışam və bu gün bir daha o illərin qaranlıqlarını işıqlandırmaq istərdim.

Bəri başdan onu deyim ki, Lamiyə Quliyeva ilə bağlı baş verənlər həmin illərdə həmin regionda baş verən, daha doğrusu, təşkil edilən cəzasızlığın, administrativ cinayətkarlığın nəticəsidir ki, Aslan Aslanovun mərhum oğlu da bu proseslərin içində idi, o proseslərlə bir yerdə böyüyürdü. Lamiyə Quliyeva isə zorakılığın, təhqiramiz davranışın qurbanı olan yeganə insan deyil. Bunu, bir-birinin dəlincə ortaya çıxacaq faktlar və yerli əhali də təsdiq edə bilərlər.

Aslan Aslanovun “humanitar yardımları”

Şəmkir rayonuna icra hakimiyyəti başçısı təyin ediləndən dərhal sonra Aslan Aslanov özünü regional rəhbər və Heydər Əliyevin ən yaxın çevrəsinə daxil olan birisi kimi aparmağa başlamışdı. O zamanlar vəzifə səlahiyyətlərim daxilində bir neçə dəfə Heydər Əliyevin tapşırığına əsasən Gürcüstana getmişdim və Gürcüstandakı bu görüşlərə mənimlə bərabər Aslan Aslanov da göndərilirdi. Mən orada Aslan Aslanovu Nazirlər Kabinetinə daxil olan ayrı-ayrı rəhbər şəxslərlə, eləcə də Gürcüstanın regional rəhbərləri ilə tanış etmişdim.

Sonralar A. Aslanov Gürcüstana tez-tez getməyə başlamışdı və bu səfərlərinin adını da belə qoyurdu ki, guya orada azərbaycanlıların kompakt yaşadığı ərazilərə humanitar yardımlar təşkil edir.

Bu “humanitar missiya”nın necə və necəyə başa gəldiyini isə o zamanlar regionda rəhbər vəzifələrdə işləyənlər yaxşı bilirlər. O bu səfərləri, şəxsən Heydər Əliyevin göstərişi əsasında icra etdiyini deyir və bu çərçivədə də bütün regionda “humanitar yardım” kampaniyası elan edilirdi: bütün yerli idarəetmə strukturlarından, o cümlədən, polisdən, prokurorluq işçilərindən, fabrik və zavodlardan, yerli biznesmenlərdən yardımlar toplanırdı. Kütləvi şəkildə nəğd pul vəsaiti toplanırdı.

Toplanan pulların cüzi bir hissəsinə un, makaron, buna bənzər ərzaq kisələri alınır və bunu da soydaşlarımıza humanitar yardım adı ilə AzTV-də səxavətlə nümayiş etdirirdilər. Bütün bunlar çox gülünc şəkil almışdı.

Restoranlar və telekanallar üçün qurbankəsmə əməliyyatları

O zamanlar Heydər Əliyev regiona səfərə gələndə Aslan Aslanov qurbankəsmə mərasimləri təşkil edərdi. O, Heydər Əliyevin kortejinin marşrutu boyu kimin nə qədər qurban kəsəcəyini müəyyən edir və qoyunları da həmin plan üzrə yerləşdirirdi.

Bu səfərlər ərəfəsində isə Şəmkir restoranlarında ət israfçılığı yaranırdı. Deyirdilər ki, o qədər qoyun kəsilib ki, restoranlar ət qəbul etmirlər, onların bu qədər müştəriləri olmurdu. Amma sonradan insanlar da bir az hiyləgərlik təcrübəsi qazandılar. Bir çoxları qoyunları və danaları sadəcə olaraq TV-çəkilişi üçün toplayır, onlardan birini kəsir, yerdə qalanlarını isə kortej ötürüb keçən kimi “xilas” edirdilər. Telekanallarda isə Heydər Əliyevin şəərəfinə regionda kəsilən yüzlərlə qurban haqqında süjetlər fırlanırdı.

Aslan Aslanov isə Əliyevin etimadını və bunun arxasınca da daha konkret mətləblər qazanırdı. Onun bu qazancı harınlığa, cəzasızlığa, özbaşınalığa və insanlara qarşı zülm və işgəncə mənbəyinə çevrilirdi.

“Humanitar yardım” kampaniyaları da əməlli- başlı qazanc mənbəyinə çevrilmişdi və burada söhbət milyonlardan gedirdi. Yaxşı xatırlayıram ki, o zaman reginda ilk təftiş zamanı onun 8 milyon məbləğində əskiylə çıxmışdı.

Səfəri gücləndirən və Səfərlə güclənən Aslanov

Sonradan mənim yerimə Səfər Əbiyev təyin edildi və onlar çox sürətlə ümumi dil tapdılar. Bu anlaşma isə absurda qədər gedib çıxırdı. O zamanlar həmin bölgədə də ciddi narahatlıqlar vardı, döyüşlər gedirdi və hətta şıdırğı atışmaların getdiyi zamanda da Səfər Əbiyevi çox zaman icra başçısının kabinetində görürdülər. O zamanlar Səfər Əbiyev özünü müdafiə nazirinin müavini kimi deyil, “sovxoz direktoru” kimi aparırdı və o bölgədəki zabitlər tam bir anlaşılmazlıq içində qalmışdılar.

Heyrət və anlaşılmazlıqlar öz yerində, faktlar da öz yerində. Fakt isə bu idi ki, bir müddət sonra Səfər Əbiyev Müdafiə naziri təyin edildi və o zamanlar da hər kəsin bildiyi və kuluarlarda danışdığı kimi bu təyinatda Aslan Aslanovun xüsusi rolu olmuşdu. Səfər Əbiyev müdafiə naziri təyin edilən zamana qədər onlar, artıq, imkan tapıb kirvə omuş, qohumlaşmışdılar.

Əbiyevin Müdafiə naziri təyin edilməsi Qərb regionunda hərbiçilər arasında münasibətləri də tamam dəyişdi. Çoxları rütbə və karyera üçün əlaqələri Müdafiə Nazirliyində deyil, Aslan Aslanovun audensiyasında arayır və oradan yararlanmağa çalışırdılar.

Xüsusilə də, hərbi komissarlar və MN sisteminə daxil olan bir çox başqa vəzifələr üçün təyinatların ən kəsə yolunun Aslan Aslanovun kabinetindən keçdiyi barədə möhkəm qənaətlər vardı.

Aslanov bütün regionun qüdrət və əzəmət mücəssəməsinə çevrilmişdi. O zamanlar mənim tabeliyimdə olan zabitlər arasında Aslan Aslanovun

kabinetinə gedənlər olmuşdu. Bu faktlar mənə bəlli olduğu zaman mən onları ciddi şəkildə cəzalandırmış və sərt şəkildə xəbərdarlıq etmişdim ki, belə şeylər təkrar olunmasın.

Aslanov bu barədə eşitmişdi və buna görə də mənə qarşı acıqlı idi. O mənə cəzalandırmaq və “yerimdə oturtmaq” üçün fürsət axtarır və sinov gedirdi. Amma açığı, mənə onun nə özü, nə planları, nə də mövcudluğu maraqlandırırdı.

Əksinə, Aslanovun davranışlarına görə mən dəfələrlə Səfər Əliyevə də məlumat verərək bildirmişdim ki, bu adamla hərbi xarakterli məsələlərin çözülməsi faktlarına son qoymaq lazımdır. Amma Səfər Əliyev də hər dəfə israr edirdi ki, regiona məmur olaraq onunla nə təhərsə “dil tapmaq” lazımdır. Təsəvvür edirsinizmi? Müdafiə naziri ordu komandirinə, öz müavininə deyirdi ki, hansısa rayon icra hakimiyyəti başçısı ilə dil tapmağa borcluyuq! Hərbi əməliyyatların davamlı olaraq baş verdiyi bir ərazidə Müdafiə nazirinin öz müavininə belə bir tapşırıq verməsi durumun nə qədər miskin günə düşdüyünün göstəricisi idi.

Bunlar mənim üçün imkansız şərtlər idi və buna görə də özünü regionda “Əliyevin qohumu və ən yaxın adamı” elan etmiş bu adamdan bütün səylərlə böyük məsafə saxlamaqda davam edirdim.

Əliyevin nikahdan kənar varisi

Bir qədər əvvəl qeyd etdiyim kimi, onunla dəfələrlə Gürcüstanda rəsmi səfərlərdə olmuşam və hansı etiket və davranışların sahibi olduğunu da yaxşı xatırlayıram. Oradakı təmaslarda isə o özünü nəinki Əliyevin yaxın adamı, hətta nikahdankənar oğlu kimi də təqdim edirdi. Onu da yaxşı xatırlayıram ki, hətta bir dəfə nümayəndə heyətini şərəfinə təşkil edilmiş banketdə ondan ironiya ilə soruşmuşdular ki, “sizin ananız bunu atanızdan xəlvətmi etmişdi?”. Aslanov isə bu ironiyalara əhəmiyyət vermədən israrla bildirirdi ki, Heydər Əliyevin varisi və ölkənin gələcək prezidenti, məhz, odur. (O zamanlar hamınızın bildiyiniz kimi, İlham Əliyevin adı populyar deyildi, özü isə proseslərdə, ümumiyyətlə, yox idi və olmurdu).

Bir əhvalatın üzərində xüsusilə dayanmaq istəyirəm. Bu hadisə Gürcüstandakı görüşlərin biri zamanı baş vermişdi. Rəsmi görüşdən sonra, təbii ki, ziyafət təşkil edildi. Bu görüşdə Kvemo-Kartli vilayətinin qubernatoru Levan Mamaladze də iştirak edirdi. O, Şevardnadzeyə yaxınlığı ilə seçilirdi və Gürcüstanda ən gənc məmurlardan biri idi. O zamanlar hətta belə təsəvvürlər vardı və bu təsəvvürlərin də, deyəsən, gerçəyə daha çox dəxli vardı ki, Şevardnadze, məhz, bu adamı öz yerində görmək istəyir.

Həmin ziyafətdə məclisin aparıcısı bölgənin ağsaqqallarından biri, Şevardnadzenin kənd təsərrüfatı məsələləri üzrə müşaviri olan Məhərrəm Həsənov idi. Məhərrəm Həsənov çox müdrik, bölgədə hamının hörmətini qazanmış bir insan idi. O, Aslan Aslanovun şiltaqlıqlarını yaxşı görür və buna görə də ona etinasızlıqla və etimadsızlıqla yanaşırdı.

Bir neçə tostdan sonra Məhərrəm Həsənov növbəti sağlıq üçün giriş verdi: “Bu badələri qaldıraq bizim gənc dostumuzun, olduqca perspektivli insanın, ölkənin gələcək prezidentinin şərəfinə qaldırmağı təklif edirəm”... Tostun “gələcək prezident” hissəsini eşidən kimi Aslan Aslanov sifətinə, guya, təvazökarcasına ifadə verib ayağa qalxdı. Belə hesab etdi ki, söhbət “gənc, perspektivli, gələcək prezident”dən gedirsə, deməli yüz faiz onu nəzərdə tuturlar. Amma hamı üzünü Məhərrəm Həsənova çevirib onu dinləməyə davam etdi.

Əslində bu sağlıqla Məhərrəm Həsənovun Aslan Aslanovu cəzalandırmaq istədiyini mən dərhal sonra anladım.

...Məhərrəm Həsənov sözünə davam edərək sağlığın sonunda Levan Mamaladzenin adını çəkdi.

Həmin anda Aslanovun sifətini görəydiniz! O qıpqırmızı qizararaq pörtmüşdü, əlləri əsirdi, sanki indi bu dəqiqə yıxılacaqdı. Özünü itirmişdi. Oturdu və dərhal da anladı ki, hamı qalxıb və qalxmaq lazımdır.

Bu çıxışdan, ta məclisin sonuna qədər Aslan Aslanov bir kəlmə də danışmadı, başını qaldırıb kiminsə sifətinə baxa bilmədi. Məclisdə oturanların da hamısı anlamışdı ki, ağsaqqal Məhərrəm Həsənov bu şiltaq və dəcəl adamı cəzalandırmaq istəyib, vəssəlam.

Keçmiş “gələcək prezident” haqqında daha nələr var?

Aslanov, qeyd etdiyim kimi, özünü bölgənin qubernatoru kimi aparır, hətta hərbi işlərə də burnunu soxmaqda davam edirdi. Onun regionda belə qudurğan davranışları isə yuxarılardan stimullaşdırılırdı.

Onun, bu “gələcək prezident”in özbaşınalığının və qanunsuz əməllərinin həddi hüdudu yox idi. Mən təəccüb edirəm ki, indiyə qədər o bölgədə bu adamın davranışlarından zərər, ham maddi, həm də mənəvi zərərlər görən insanlar nə üçün başlarına gələnə danışmırlar, yazmırlar? O qədər zülm və zilləti unutmaq, yaddan çıxarmaq mümkün deyil. Axı, həmin adamlar sağdırlar?

Bu admlar danışmağa başlasa, hər kəs görəcək ki, Şəmkirdə Lamiyə Quliyeva

sindromunun peyda olması qətiyyən təsadüfi deyil və bəlkə də, daha dəhşətli olayların üstü açılacaq?

Şəmkir mərd və müdrik insanların yaşadığı bir bölgədir. Mən inanıram ki, onlar bu dəhşətli hadisələrin üstü açıldıqdan sonra o günlərin başqa dəhşətlərini gizlətməyəcəklər və nəhayət, gec də olsa kimin kim olduğunu bütün ölkəyə göstərəcəklər.

İsa Sadıqovun təşkilatı ona qarşı təxribata cavab verdi

-
-

Rusiya və Azərbaycan hakimiyyətinə yaxın media Nemtsovun ölümündə niyə «çəçen izi» axtarır?

Rusiya müxalifətinin liderlərindən biri Boris Nemtsovun qətlilə bağlı bu ölkənin mətbuatında yeni bir iddia ortaya atılıb. İddiaya görə, Nemtsovun qətlində “çəçen izi” var. Guya, bu qətlilə Ukrayna tərəfdən separatçılara qarşı döyüşən, İsa Manuyevin rəhbərlik etdiyi “Çəçen batalyonu” həyata keçirib. Məqsəd isə Rusiyanın daxilində çaxnaşma yaratmaqdır. Azərbaycanda bəzi media orqanlarının tirajladığı bu iddiada azərbaycanlı mühacir polkovnik İsa Sadıqovun da adı hallanıb. Bununla bağlı İsa Sadıqovun rəhbərlik etdiyi NATO-Qafqaz Alyansı bəyanatla çıxış edib. Redaksiyamıza göndərilən bəyanatda deyilir:

“Rusiya siyasi elitasının ən parlaq adamlarından biri olan Boris Nemtsov dövlət terroru olmadığı sübut edilməyən və görünür, heç zaman sübut edilə bilməyəcək bir əməliyyat nəticəsində aradan götürüb. Bütün dünyanın gözü bu qanlı terrorun baş verdiyi andan dərhal sonra Rusiyanın diktator prezidenti Vladimir Putinə dikildi. Yeni dünya düzənində əski KGB üsulu ilə dövlət idarəetməsini həyata keçirən, ölkəsində, bölgədə və dünyada təhlükəli siyasi oyunlar quran Vladimir Putin isə dərhal bu hadisəni öz üzərindən atmaq üçün ağlagəlməz variantlar uydurmağa başladı. Bu terrorda «İslam terroru»nun, «Amerika kəşfiyyatı»nın izlərini axtarmaq o deməkdir ki, istintaqı Vladimir Putinin şəxsi nəzarəti altında elan edilən bu cinayət hadisəsinin üstü heç zaman açılmayacaq.

Bundan başqa, Vladimir Putinin şəxsi nəzarətində olan Rusiya mətbuatı bu terrorda «çexen izi» və Ukraynanın xüsusi xidmət orqanlarının dəst-xəttini axtarmağa başlayıb.

Rusiya mətbuatı belə bir uydurma versiyanı ortaya atıb ki, bu hadisəni mərhum İsa Munayevin rəhbərliyi ilə Ukraynadakı döyüşlərə qatılan «Cövhər Dudayev adına Çexen batalyonu»nun döyüşçüləri törədib.

Azərbaycanda İlham Əliyevin nəzarəti altında dərc edilən mətbuat isə daha irəli gedərək Boris Nemtsovun qətlində «Azərbaycan izi»nin olduğunu əlavə edib və müdafiə nazirinin sabiq müavini, NATO-Qafqaz Alyansının prezidenti İsa Sadıqovun adını hallandırır.

Bu təxribatla əlaqədar olaraq NATO-Qafqaz Alyansı rəsmən bəyan edir.

- Boris Nemtsovun öldürülməsi Rusiyanı mafiya qaydası ilə idarə edənlərin törətdiyi terror aktıdır və şübhəsiz, oradakı siyasi idarəcilik dəyiməyə qədər bu qətl hadisəsinin üstü açıqlanmayacaq.

- Mərhum İsa Munayevin rəhbərliyi altında Ukraynada Rusiya işğalçılarına qarşı döyüşən çexen mücahidləri döyüşçülərdir, onların Rusiyanın paytaxtında rus müxalifətinin önəmli simalarından biri olan Boris Nemtsova güllə atacaqları ən ağlagəlməz və uydurma variantlardan biridir.

- Bütün əlamətlər onu göstərir ki, Ukrayna slahlı qüvvələri, eləcə də Ukrayna xüsusi xidmət orqanları müdafiə xarakterli döyüş əməliyyatları aparırlar və onlar nəinki Rusiyanın paytaxtında, hətta döyüşlərin getdiyi ərazilərdə belə irimiqyaslı döyüş əməliyyatları aparmırlar. Elan edildiyinə görə, bu taktika ona görə seçilib ki, onlar Rusiyanın bölgəyə yaxın ərazilərində çoxlu sayda Rusiya qoşunlarının çəmləşdirildiyini bildiklərindən Rusiyaya geniş miqyaslı hərbi əməliyyatlar üçün bəhanə vermək istəyirlər.

- Boris Nemtsov Ukrayna və dünya demokratiyasının ən qiymətli insanlarından biri idi və məhz, buna görə də onu yalnız dünya demokratiyasının düşməni olan tərəf məhv etməkdə israrlı ola bilərdi. Onun qətlində «çexen izi» ola bilər. Amma bu iz yalnız Şimali Qafqazda Vladimir Putinin nəzarəti altında mövcud olan «çexen izi» ola bilər.

- Azərbaycandakı irticanın maliyyələşdirdiyi mətbuat bilməlidir ki, polkovnik İsa Sadıqov heç zaman İsa Munayevin təşkil və rəhbərlik etdiyi batalyonun

qərargah rəisi olmamışdır, o, sadəcə olaraq, belə bir təklif almışdır, lakin bir çox səbəblərə görə həmin batalyonun nə təşkil edilməsində, nə də sonrakı fəaliyyətlərində iştirak etməmişdir.

- İsa Sadıqov Ukraynada müharibənin alovlandığı ilk mərhələdə orada olmuş, Ukraynanın rəsmi şəxsləri ilə aşkar görüşlər keçirmiş, hərbi birləşmələrin və aqressiyaya qarşı müqavimətin təşkil edilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparmışdır. Amma bu, çoxdan olmuşdur və ən azı son 6 ay ərzində polkovnik İsa Sadıqov Ukraynada olmamışdır.

- Polkovnik İsa Sadıqov hal-hazırda Norveç vətəndaşıdır, Azərbaycanda ona qarşı qaldırılan cinayət işi saxtadır, gülünc ittihamlardan ibarətdir və onun haqqında heç bir axtarış elan edilə bilməzdi: buna görə də Azərbaycan hökuməti onun haqqında axtarışı yalnız özünün virtual dünyasında elan edə bilər.

- NATO-Qafqaz Alyansı polkovnik İsa Sadıqovun adının Boris Nemtsova qarşı terror aktında hallanmasını Azərbaycanın avtoritar hakimiyyətinin qulluğunda dayanan media-təbliğat cəbbəxanasının gülünc uydurması sayır.

– NATO- Qafqaz Alyansı belə hesab edir ki, Azərbaycanın avtoritar hakimiyyətinin və onun qulluğunda dayanan mediya vasitələrinin Putinin reputasiyasını təmizləməklə məşğul olması təsadüfi deyil, çünki onlar demokratiyaya qarşı inzibati terrorun eyni üsullarından istifadə etməklə eyni cəbhədə dayanırlar”.

Mühacir polkovnikdən 15 mart mitinqinə

-
-
-

“Bizi dinləməyə onları məcbur etmək zamanıdır”

Azərbaycanın mühacirətdə yaşayan məşhur hərbi-polkovniki, müdafiə nazirinin keçmiş müavini İsa Sadıqov Milli Şuranın 15 mart mitinqində iştiraka çağırış edib. “Azadlıq” qəzetinə göndərilən çağırışda deyilir:

“Əziz həmvətənlərim, dostlarım, tanışlarım, mənə çox doğma olan müharibə əlilləri və veteranları, saygılı şəhid ailələri! 20 ildən artıqdır ki, bir rejimin bütün milləti öz doğma yurdunda necə alçaltmasının, əzməsinin, soymasının və talan etməsinin şahidləriyik. Bu rejim bütün bunları o dövlətin adından edir ki, həmin dövlətin qurulması, bərkiməsi üçün biz əlimizdə silah döyüşləri keçmişik, qanımızı axıtmışıq, ən əziz dostlarımızı və yaxınlarımızı itirmişik. Məgər bizim qardaşlarımız öz həyatlarını belə bir gələcək uğrundamı qurban vermişdilər?

İndi nə qədər şəhid ailəsi öz haqqını sadəcə kimi ummaqdadır. Nə qədər müharibə veteranı və əlilləri bu haqsızlıqların və talançılığın qarşısında ailəsini saxlaya bilmədiyinə görə dözməyib intihar edib. Bizim milyonlarla dostlarımız və əzizlərimiz bir parça çörək dalınca yad ellərə üz tutmağa məcbur edilib. Və bütün bunlar Vətənimizin sərvətlərinin, millətimizin haqqının bir anlaşıqz rejim tərəfindən quldurcasına talan edildiyi, oğurlandığı şəraitdə baş verir. Bunlar həmin adamlardır ki, Vətən uğrunda döyüşlər gedəndə fərariyyət ediblər, öz keflərində-damaqlarında olublar. Həmin zamanlarda biz silah götürüb ölkəmizin, övladlarımızın, millətimizin gələcəyi uğrunda savaşırdıq, qanımızı axıdırdıq.

Ölkə təbii sərvətlərdən ağlagəlməz dərəcədə böyük gəlirlər əldə etdi. Hardadır o gəlirlər? Niyə müharibə veteranları və əlilləri sadəcə təminatlı bir həyata tamarzı qalaraq özlərini öldürürlər? Ona görə ki, bu sərvətlər bu millətdən oğurlanır, fərariyyətin, onların əcdadlarının və övladlarının yolunda ən yaramaz məqsədlər üçün israfçılıqla xərclənir. Ölkədən oğurlanan milyardlarla vəsait xarici banklarda yerləşdirilib, xarici ölkələrdə obyektlər qurulub, iş yerləri açılıb. Nə üçün biz, bu Vətən uğrunda canımızı da qurban verməyə hazır olan və bunu əməli ilə sübut edən insanlar bütün bunları kənardan müşahidə etməliyik. Biz axı, xalqın əsgərləriyik və xalqımızın təhqir edilməsinə göz yummaq haqqımız yoxdur! Nəyə görə biz yanlış təsəvvürlərlə bu proseslərdən kənarda qalmalıyıq. O yanlış təsəvvürlərin ki, guya siyasət siyasətçilərin işidir. Elə bir zaman yetişir ki, bütün millət siyasət adı ilə möhtəkirlik edən həmin o dəllallardan və oğrulardan hesabat istəməlidir. Biz də həmin hesabatı tələb edən millətin önündə getməliyik! Millətin dilənçi kökündə yaşadığı bir zamanda həmin millətin sərvətləri hesabına əldə edilən milyardlarla dolları hansısa avara oyunlar üçün səpələmək siyasətdirmi? Əgər bu oyunlar ciddi bir

şey olsaydı, o zaman onları keçirmək üçün Azərbaycanından onlarla dəfə varlı olan ölkələr niyə bundan imtina etdilər? Ona görə ki, həmin xalqların başında siyasətçilər dayanır, oğrular və quldurlar dayanmır və həmin siyasətçilər də öz xalqlarına hesabat verməyi müqəddəs bir vəzifə sayırlar. Biz də bir millət olaraq millətə rəhbərlik etdiyini iddia edənlərdən, həqiqətdə isə millətin var-dövlətini mənimsəyən, oğurlayan bu zümrədən hesabat tələb etməliyik. Biz öz millətimizin gələcəyi naminə bu hesabatı tələb etməliyik!

Bu günlərdə Milli Şuranın elan etdiyi etiraz mitinqi həmin hesabat tələbinin səsləndirilməsi üçün bir vasitədir. Bundan sonrakı proseslərin də əsas məqsədi budur. Mən sizin hamınızı bu hesabat tələblərini səsləndirməyə çağırıram. Ölkədəki bu sosial dİbsizliyə son qoymaq üçün səfərbərliyə çağırıram”.

